

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש לאסיפה הכללית של בעלי המניות, דוח המתייחס למצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו בשנת 2010. דוח זה מוגש בנוסף לדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2010 ולסקירת ההנהלה לאותו תאריך.

הנתונים המוצגים בדוח מתייחסים לנתונים מאוחדים ומוצגים ב"סכומים מדווחים" (ראה באור 1 ב' בדוחות הכספיים).

1. התפתחויות כלכליות בשנת 2010

מרבית האינדיקטורים הכלכליים לשנת 2010 - מצביעים על המשך השיפור בפעילות העסקית ובנתוני הצמיחה במשק. על נתונים אלו מעיבים עדיין השלכות המשבר הכלכלי, המלווה בגרעונות תקציביים כבדים, שבו מצויות מדינות רבות שמקיימות קשרים כלכליים עם חברות וגופים עסקיים מקומיים (סקירה מפורטת של המשבר הכלכלי בעולם והשלכותיו כלולה בפרק 10 א' להלן).

תוצר מקומי גולמי - על פי אומדנים מוקדמים שפורסמו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עלה התוצר המקומי הגולמי בשנת 2010 בשיעור של כ-4.5%, לעומת עליה בשיעור של כ-0.8% בלבד שנרשמה בנתון זה אשתקד. מאומדנים אלה, עולה כי ברבע הרביעי של השנה נרשמה האצה בקצב עליית התוצר לשיעור של 7.8% בחישוב שנתי. נתון זה מהווה אינדיקטור מרכזי למגמת השיפור שנרשמה במשק.

התוצר המקומי הגולמי לנפש (המנכה משיעור הצמיחה את שיעור הגידול באוכלוסיה), עלה בשנת 2010 בשיעור של 2.1%, לעומת עלייה בשיעור של 1.3% שנרשמה בשנת 2009.

המדד המשולב לכחינת מצב המשק עלה בשנת 2010 בשיעור של 5.0%, לעומת עליה בשיעור של 3.0% שנרשמה אשתקד. נתונים אלו עולים בקנה אחד עם יתר האינדיקטורים הכלכליים המצביעים על השיפור בפעילות במשק.

התוצר העסקי (למעט תוצר השירותים הציבוריים והקהילתיים ושירותי הדיור), עלה בשנת 2010 בשיעור של 4.3%, לעומת עליה בשיעור של 0.4% בלבד שנרשמה בשנת 2009.

מדד הייצור התעשייתי (בניכוי עונתיות) עלה בשנת 2010 בשיעור של 7.8%, לעומת ירידה בשיעור של 5.9% שנרשמה אשתקד (בניכוי ענפי הטכנולוגיה העילית, רשם המדד עליה בשיעור של 7.1%). מאידך, מצביעים נתוני המגמה על ירידה בשיעור של 6.0% בנתון זה ברבע האחרון של השנה, בהמשך לירידה בשיעור של 7.2% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

צריכה - ההוצאה לצריכה פרטית לנפש עלתה בשנת 2010 בשיעור של כ-2.7%, לעומת ירידה בשיעור של 0.2% שנרשמה אשתקד.

גם ההוצאה לרכישת מוצרים בני קיימא לנפש עלתה בשיעור של כ-7.8%, לעומת ירידה בשיעור של 8.0% שנרשמה בשנת 2009. נתוני הגידול בצריכה מהווים אף הם חלק מתמונת האינדיקטורים הכלכליים המצביעים על ההתרחבות בפעילות הכלכלית.

הפדיון בענפי המסחר והשירותים עלה בשנת 2010 בשיעור של 7.8% - לעומת עליה בשיעור של 2.9% שנרשמה אשתקד. גם נתוני הפדיון בחתך תקופתי - מצביעים על מגמת שיפור בפעילות הכלכלית: במחצית השנייה של שנת 2010, נרשמה עליה בשיעור של 3.9%, בחישוב שנתי, בנתון זה - בהמשך לעליה בשיעור של 12.1%, בחישוב שנתי, שנרשמה בנתון זה במחצית הראשונה של השנה.

מכירות רשתות השיווק, עלו בשנת 2010 בשיעור של 3.4%, בהמשך לעלייה בשיעור של 4.2% שנרשמה בנתון זה אשתקד. גם נתוני המגמה מצביעים על עליה בשיעור של 4.4% במכירות רשתות השווק ברבע האחרון של השנה, בהמשך לעליה בשיעור של 4.9% שנרשמה ברבע הקודם.

סחר חוץ ומאזן התשלומים - הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם בשנת 2010 בסך של 7.7 מיליארד דולר, לעומת 4.9 מיליארד דולר אשתקד - גידול בשיעור של 57.1%.

יבוא הסחורות, עלה בשנת 2010 בשיעור של כ-24.9% והסתכם בכ-58.6 מיליארד דולר. העליה נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של 23.4% ביבוא חומרי גלם (למעט יהלומים וחומרי אנרגיה), המהווה כ-39% מסך היבוא - והסתכם בכ-22.7 מיליארד דולר, גידול בשיעור של 29.4% ביבוא חומרי אנרגיה, המהווה כ-18% מכלל היבוא - והסתכם בכ-10.4 מיליארד דולר, ומעליה בשיעור של 59.0% ביבוא יהלומים גלמיים ומלוטשים, המהווה כ-14% מכלל היבוא - והסתכם בכ-8.0 מיליארד דולר.

גם ביבוא מוצרי צריכה, המהווה כ-15% מכלל היבוא, נרשמה בשנת 2010 עליה בשיעור של 13.5%, לעומת ירידה בשיעור של 7.8% שנרשמה בנתון זה אשתקד.

יבוא מוצרי השקעה (למעט אוניות ומטוסים), עלה בשנת 2010 בשיעור של 12.8%, והסתכם בכ-8.5 מיליארד דולר - לעומת ירידה בשיעור של 25.5% שנרשמה בנתון זה אשתקד.

גם נתוני המגמה, בניכוי עונתיות מצביעים על עליה בשיעור של 20.2%, בחישוב שנתי, ביבוא הסחורות ברבע האחרון של שנת 2010, בהמשך לעליה בשיעור של 11.2% שנרשמה ברבע הקודם.

יצוא הסחורות עלה בשנת 2010 בשיעור של 21.8% והסתכם בכ-50.9 מיליארד דולר. העליה ביצוא הסחורות נובעת בעיקר מגידול בשיעור של 16.5% ביצוא התעשייתי (למעט יהלומים), המהווה כ-79.8% מכלל יצוא הסחורות - והסתכם בכ-40.6 מיליארד דולר, גידול בשיעור של 50.8% ביצוא יהלומים מלוטשים וגולמיים המהווה כ-17.5% מכלל יצוא הסחורות - והסתכם בסך של 8.9 מיליארד דולר, וגידול בשיעור של 10.5% בייצוא החקלאי המהווה 2.7% מכלל היצוא והסתכם בשנת 2010 בסך של 1.4 מיליארד דולר.

גם נתוני המגמה בניכוי עונתיות, מצביעים על עליה בשיעור של 6.6%, בחישוב שנתי, ביצוא הסחורות ברבע האחרון של שנת 2010, לעומת ירידה בשיעור של 7.8% שנרשמה ברבע הקודם - ומשקפים גם הם את מגמת השיפור בפעילות הכלכלית העולמית.

תיירות - בשנת 2010 עלה מספר הלינות במלונות התיירות בשיעור של כ-10% והסתכם בכ-21.9 מיליון לינות, בעיקר עקב עליה בשיעור של כ-25% בלינות התיירים - המהווים כ-46% מכלל הלינות. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של כ-0.2% במספר הלינות של תושבי ישראל.

גם נתוני המגמה בניכוי עונתיות, מצביעים על עליה בשיעור של כ-60%, בחישוב שנתי, במספר לינות התיירים ברבעון האחרון של השנה-בהמשך לעליה בשיעור של כ-10% שנרשמה ברבע הקודם.

תקציב המדינה - בסיכום שנת 2010 עלו הכנסות המדינה ממסים ואגרות בשיעור של כ-10.0% והסתכמו בכ-195.4 מיליארד ש"ח.

ההכנסות מ"מסים ישירים" עלו בשנת 2010 בשיעור של 8.0%, והסתכמו בכ-93.0 מיליארד ש"ח, העליה בהכנסות המדינה הקיפה את כל מרכיבי ההכנסות.

ההכנסות ממיסים עקיפים עלו בשיעור של 12.0% והסתכמו בסך של כ-97.0 מיליארד ש"ח, וההכנסות מאגרות עלו בשיעור של 8.2%, והסתכמו בסך של כ-5.3 מיליארד ש"ח.

הגירעון הכולל בפעילות הממשלה לשנת 2010 - הסתכם, על פי אומדן ראשוני, בסך של כ-30.2 מיליארד ש"ח, ומהווה כ-3.7% מהתוצר המקומי הגולמי. נתון זה בולט לטובה על רקע יעד הגרעון השנתי שנקבע על ידי הממשלה, בסך של 44.6 מיליארד ש"ח (המהווה כ-5.5% במונחי תוצר לאומי גולמי).

מניתוח הגירעון בחתך פעילויות הממשלה עולה, כי מרבית הגירעון (בסך של כ-26.3 מיליארד ש"ח), נובע מהפעילות המקומית של הממשלה (ללא מתן אשראי), ויתרתו (בסך של כ-3.9 מיליארד ש"ח), נובע מפעילות הממשלה בחו"ל.

תעסוקה - על פי נתוני המגמה לחודש נובמבר 2010, ירד שיעור הבלתי מועסקים בשנת 2010 משיעור של כ-7.1% מכוח העבודה האזרחי בתחילת השנה, לכ-6.8% בחודש נובמבר 2010. גם נתוני שירות התעסוקה, לחודש דצמבר 2010 מצביעים על ירידה בשיעור של 0.2% במספר דורשי העבודה, לסך של כ-185 אלף איש.

אינפלציה - מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2010 בשיעור של 2.7%, לעומת 3.9% אשתקד. שיעור האינפלציה בשנת 2010 נמצא בטווח היעד שנקבע על ידי הממשלה (בשיעור של 3% - 1%). מדד המחירים לצרכן "ללא ירקות ופירות" עלה בשיעור של 2.2%, והמדד "ללא דיוור" עלה בשיעור של 1.9%.

יצוין בהקשר זה, כי בשנת 2010 נרשמה ירידה בתרומת המגזר הצמוד למדד לרווח מפעילות מימון. הקיטון ברווח מוסבר, בין היתר, בירידת הריבית הריאלית במגזר זה (ראה גם פרק 4 להלן) - כחלק ממגמה כלל עולמית, על רקע המשבר הכלכלי בעולם.

מדיניות מוניטרית - במהלך שנת 2010 המשיך בנק ישראל ביישום המדיניות המוניטרית הזהירה שננקטה על ידו החל מהחצי השני של שנת 2009, שנועדה לשמר את מגמת השיפור בפעילות הכלכלית במשק שהחלה להסתמן עוד בשנת 2009. במסגרת מדיניות זו, העלה בנק ישראל את הריבית המוניטרית בשנת 2010 בשיעור של 1.0 נקודות האחוז, לשיעור של 2.0%. בחודש ינואר העלה בנק ישראל את הריבית ב-0.25 נקודות אחוז נוספות - לשיעור של 2.25%.

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה (הנגזרות מההפרש שבין תשואת אגרות החוב ה"צמודות", לתשואת אגרות החוב ה"שקליות") - לטווח של שנה, הסתכמו בסוף שנת 2010 בשיעור של 3.0%. ציפיות אלו נמצאות בתחום העליון של יעד האינפלציה שקבעה הממשלה (3% - 1%).

אמצעי התשלום במשק עלו בשנת 2010 בשיעור של כ-4% והסתכמו בכ-113.9 מיליארד שקל.

שער החליפין - בשנת 2010 התחזק השקל ביחס למרבית המטבעות הזרים: ביחס לדולר של ארה"ב התחזק השקל בשיעור של 6.0%, ביחס לאירו בשיעור של 12.9%, וביחס לליש"ט בשיעור של 10.1%. מאידך, נחלש השקל לעומת היין היפני בשיעור של 6.7%.

לפרטים נוספים לגבי הצעדים שננקטו על ידי בנק ישראל בשנת 2010, במטרה לכלול את מגמת ההתחזקות בשער החליפין של השקל ביחס למטבעות הזרים - ראה פרק 9 להלן.

הירידה בשער החליפין של הדולר לעומת השקל, בנוסף לירידה שנרשמה בשיעורי הריבית במגזר המט"ח - מסבירים את הירידה ברווח מפעילות מימון של הבנק במגזר זה (ראה גם פרק 4 להלן).

שוק ההון - בסיכום שנת 2010 נרשמו עליות שיעורים במדדי המניות שלוו בתנודתיות בשעריהן במהלך השנה.

האווירה החיובית בשוק ההון הושפעה מיציבות המערכת הפיננסית וממגמת השיפור בכלכלה המקומית (על אף החששות מהתפתחויות שליליות במצב הכלכלי של מדינות רבות בחו"ל והשלכותיהן על המשק המקומי).

המגמה החיובית בשוק המניות הושפעה ממספר גורמים וביניהם:

- שיפור בנתוני הצמיחה במשק לשיעור של כ-4% לשנה, לעומת 0.7% בלבד אשתקד.
- ירידה בשיעור האבטלה ובמספר הבלתי מועסקים במשק.
- נתונים כספיים חיוביים שפורסמו על ידי החברות הציבוריות.

עליות השערים בשוק המניות בשנת 2010 לוו במחזורי מסחר גבוהים יחסית בכורסה ומחוצה לה. בסיכום שנת 2010 נרשמה עליה בשיעור של כ-19.6% במחזורי המסחר, לסך של כ-2,040 מיליון ש"ח. בעקבות השיפור שנרשם בנתונים הכלכליים במשק, עלו היקפי הסכומים שגויסו בשוק הראשוני בשנת 2010 בשיעור של כ-89% - לסך של 13.2 מיליארד ש"ח, לעומת כ-6 מיליארד ש"ח בלבד שגויסו בשנת 2009.

בסיכום שנת 2010, נרשמו עליות שערים בכל מדדי המניות: מדד "ת-א 25" עלה בשיעור של כ-15.8%, מדד "ת-א 100" עלה בשיעור של כ-14.9%, מדד "ת-א 75" עלה בשיעור של כ-15.7%, ומדד "התל-טק" עלה בשיעור של כ-9.1%.

היקף החזקותיהם של המשקיעים הזרים במניות הנסחרות בשוק המקומי, ירד בשנת 2010 בסך של כ-1.2 מיליארד דולר, לעומת עליה בסך של כ-1.8 מיליארד דולר שנרשמה בנתון זה אשתקד.

לאור השיפור באווירה הכלכלית במשק, התחדש תהליך הפרטת החברות הממשלתיות, לאחר קיפאון שנרשם בתחום זה אשתקד. בשנת 2010 גויסו באפיק זה 1.8 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב מכירת מלוא אחזקות המדינה במניות "בנק דיסקונט".

בשוק אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד נרשמו עליות שיעורים, שלוו במחזורי מסחר גבוהים וצמצום המרווחים שבין אגרות חוב אלו לאגרות החוב ה"קונצרניות". בסיכום שנת 2010 עלו שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד בשיעור של כ-8.0%. התשואות לפדיון ברוטו, בסוף השנה, של אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד נעו בשעורים שבין (-2.05%) באגרות החוב "קצרות הטווח", ל-2.85% באגרות החוב "ארוכות הטווח". עליות חדות יותר נרשמו בשערי אגרות החוב הצמודות ה"לא ממשלתיות", שעלו במהלך שנת 2010 בשיעור של כ-13%, ובמדד אגרות החוב הממשלתיות שאינן צמודות, שעלה בשיעור של כ-5%.

בשנת 2010 עלו שערי המלוות קצרי המועד בשיעור של כ-1.9%. לאחר עליות אלו - מסתכמת התשואה השנתית לפדיון של מלוות אלו בסוף שנת 2010, בשיעור של כ-2.45%. מחזור המסחר היומי הממוצע בכורסה ומחוצה לה, במלוות קצרי המועד, הסתכם בכ-1,193 מיליון ש"ח, לעומת כ-645 מיליון ש"ח אשתקד.

היקף גיוס ההון הממשלתי באגרות החוב, ברוטו, הסתכם בכ-56 מיליארד ש"ח, לעומת גיוס בהיקף של כ-69 מיליארד ש"ח אשתקד. גיוס ההון, נטו, בשנת 2010 - הסתכם בכ-11.6 מיליארד ש"ח בלבד, לעומת כ-30 מיליארד ש"ח אשתקד.

כ-75.3% מגיוס ההון בוצע באמצעות אגרות חוב לא צמודות, לעומת כ-73% אשתקד. הירידה בהיקפי הגיוס נובעת מהקיסון שנרשם בנתוני הגירעון השוטף של הממשלה.

בשנת 2010 נרשם גיוס חיובי, נטו, בשוק קרנות הנאמנות בסך של כ-16.1 מיליארד ש"ח, לעומת 21.4 מיליארד ש"ח אשתקד. מחד, נרשם גיוס חיובי בסך של כ-14.1 מיליארד ש"ח בקרנות "אגרות החוב", כ-1.7 מיליארד ש"ח גיוסו בקרנות ה"מנייתיות", כ-1.4 מיליארד ש"ח גיוסו בקרנות ה"כספיות", וכ-1.5 מיליארד ש"ח גיוסו בקרנות "חול". מאידך, נרשמו פדיונות בסך 2.6 מיליארד ש"ח בקרנות ה"שקליות".

הכנסות הבנק מניהול והפצת קרנות נאמנות הסתכמו בשנת 2010 בסך של כ-7 מיליון ש"ח - לעומת 5 מיליון ש"ח אשתקד.

2. תאור עסקי הבנק

א. תאור הבנק והתפתחותו

הבנק נוסד ביום 25 באוקטובר 1971 על ידי ברקליס בנק אינטרנשיונל בע"מ מאנגליה (להלן: "בנק ברקליס") ועל ידי קבוצת בנק דיסקונט - תחת השם: "בנק ברקליס - דיסקונט בע"מ".

הפעילות הפיננסית בארץ ישראל של הגופים הבנקאיים שמהם נוסד הבנק החלה בשנת 1918 - עם כיבוש ארץ ישראל על ידי הבריטים, כש"אנגלו איגי'פשו בנק" - שפעל עד אז במצרים - הקים שלושה סניפים: בירושלים, יפו וחיפה. מאוחר יותר, בשנת 1921 הוקם הסניף הרביעי בנצרת. בשנת 1925 רכש "ברקליס בנק ס.צ.ס" (בנק שהיה בבעלות הבנק הבריטי "ברקליס בנק" וסיפק שרותים פיננסיים לשלטונות ברחבי האימפריה הבריטית), את מניותיו של "אנגלו איגי'פשו בנק" ובכך הפך בנק זה לחלק מקבוצת "ברקליס בנק". בשנת 1971 שינה "ברקליס בנק ס.צ.ס" את שמו ל: "ברקליס בנק אינטרנשיונל".

סמוך למועד התאגדותו, בתאריך 7 בדצמבר 1971 - רכש הבנק את כל הנכסים וההתחייבויות של סניפי בנק ברקליס בישראל (באותה עת כבר פעלו במדינת ישראל, במסגרת בנק ברקליס, כ-40 סניפים).

ביום 28 בפברואר 1993, לאחר שבנק דיסקונט לישראל בע"מ רכש את מלוא החזקותיו של בנק ברקליס, בבנק - שונה שמו של הבנק, לשמו הנוכחי.

הבנק מוגדר כ"תאגיד בנקאי", על פי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור. על הבנק חלות, מערכות של חוקים צווים ותקנות שהוא פועל במסגרתן - ובהן, בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981 וכן הוראות, כללים והנחיות המתפרסמות מעת לעת על ידי המפקח על הבנקים. כאשר להתפתחויות בנושאי חקיקה הקשורות למערכת הבנקאית - ראה פרקים 14 ו-19 להלן.

הבנק עוסק בפעילות פיננסית מסחרית ונותן שרותים לכל מגזרי הפעילות, לרבות: בנקאות עסקית, בנקאות מסחרית, בנקאות פרטית, ובנקאות קמעונאית - ומשווק את מלוא המוצרים הפיננסיים הבנקאיים, לרבות: הלוואות ופקדונות בנקאיים, משכנתאות, מימון פיננסי לחברות קבלניות בשיטת "ליווי בניה", כרטיסי אשראי, מכשירים נגזרים ועוד.

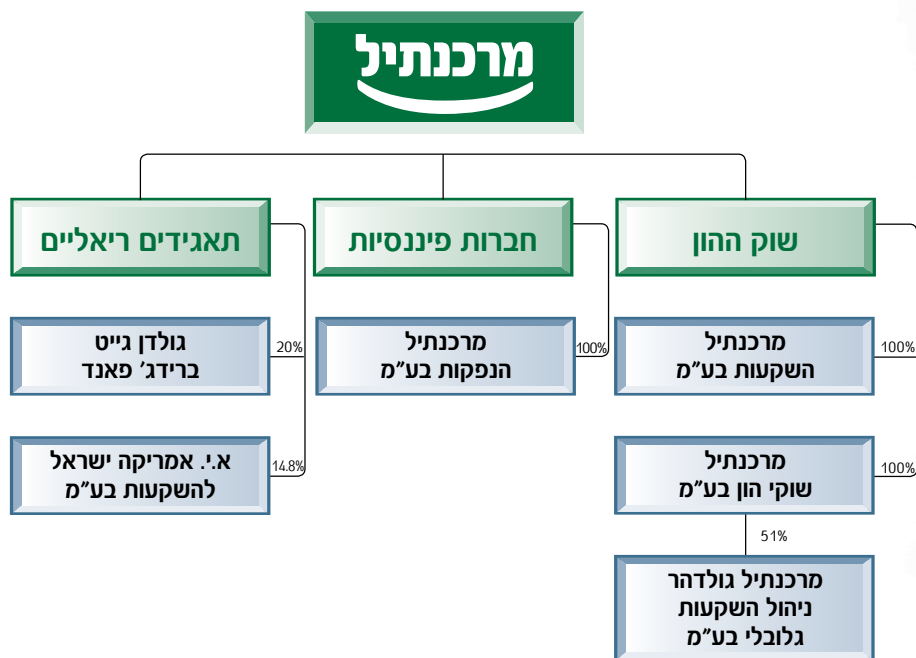
בנוסף, מפעיל הבנק מערך ייעוץ - המעניק ייעוץ בתחום שוק ההון והחסכון הפנסיוני.

מסגרת פעילות מקיפה זו, מאפשרת לבנק להעניק ללקוחותיו את מלוא הפתרונות הבנקאיים והפיננסיים ולתת להם שירות מקצועי, ברמה גבוהה, בערצי תקשורת מגוונים לכלל המוצרים הבנקאיים המקובלים בענף - המותאמים לצרכיהם הספציפיים של הלקוחות. לצורך מתן שירותים אלו, מעמיד הבנק לרשות לקוחותיו רשת סניפים הפרוסה בפריסה כלל ארצית, וכוללת 77 סניפים.

הבנק מדורג על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"), בדרוג "AA", שעודכן לאחרונה ביום 16.12.2010 (זהה לדרוג שניתן לבנק בעבר על ידי החברה). כתבי ההתחייבות הנדחים של הבנק דורגו על ידי חברת הדרוג בדרוג "A+", נמוך בדרגה אחת מדרוג הבנק, הנגזר ממתודולוגית הדרוג של חברת הדרוג הבינלאומית "Standard & Poor" (חברת האם של "מעלות - S&P"), לפיה - כתבי ההתחייבות נדחים ידורגו בדרגה אחת נמוכה יותר, מדרוג המנפיק.

יצוין עם זאת, כי במסגרת עדכון הדרוג החליטה חברת הדירוג להעלות את אופק הדרוג של הבנק מ"שילי", ל"ציב".

ב. תרשים החזקות עיקריות - ליום 31.12.2010

ג. השליטה בבנק

למועד פרסום דוחות אלה מחזיק בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט") במלוא הבעלות והשליטה בבנק (100%). לפרטים נוספים בקשר להסכמים מהותיים שבין הבנק לבנק דיסקונט - ראה סעיף ח' להלן.

ד. עסקאות במניות הבנק

בתקופת הדוח ובשנה שקדמה לה לא בוצעו השקעות במניות הבנק ולא בוצעו עסקאות במניות הבנק על ידי החברה האם.

ה. דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה לעמידה במגבלות שנקבעו בחוק החברות ובהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 331 הודן בחלוקת דיבידנדים בתאגידים בנקאיים. בשנתיים האחרונות לא חילק הבנק דיבידנדים כלשהם.

ו. רכוש קבוע ומתקנים

השקעות הבנק ברכוש קבוע ומתקנים ליום 31.12.2010, מסתכמות כדלקמן:

סך הכל	ציוד ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,140	666	474	עלות
646	473	173	פחת נצבר
494	193	301	עלות מופחתת ליום 31.12.2010

למידע נוסף בדבר זכויות הבנק בבניינים וציוד - ראה באור 7 בדוחות הכספים.

ז. בניינים ומקרקעין

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסים הדרושים לתפעול השוטף של הבנק, או שיש צפי שיידרשו לו בעתיד. נכסים שאינם עומדים בקריטריונים אלו - מוצעים על ידי הבנק למכירה, או מושכרים לתקופת ביניים, עד שיבשילו התנאים למכירתם.

זכויות הבנק במקרקעין ובבניינים הינם בדרך של בעלות (או בעלות באמצעות חברה מאוחדת בשליטה מלאה) או בדרך של חכירה ושכירות מוגנת. בנוסף, נמצאים בשימוש הבנק 66 נכסים, אותם שכר הבנק בשכירות חופשית.

הבנק בוחן באופן שוטף הפרשים בין השווי ההוגן או הערך בר השבה של נכסים הנמצאים בבעלותו - לבין העלות המופחתת של נכסים אלו בספריו - בהתאם לתקן חשבונאות מס' 15 (לגבי ההשלכות הנובעות מאימוץ התקינה הבינלאומית, החל מיום 1.1.2011 - ראה באור 1 ג' (2) בדוחות הכספיים). במקרים בהם עולה העלות המופחתת של נכסים אלו - על השווי ההוגן שלהם (או הערך בר השבה, לפי העניין) - עורך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין נכסים אלו.

בשנתיים האחרונות לא רשם הבנק הפרשות לירידת ערכם של נכסים.

להלן פרטים על המקרקעין והבניינים המשמשים את הבנק ליום 31.12.2010 (במטרים רבועים):

	שטחים בשכירות חפשית	שטחים בשכירות מוגנת	שטחים בבעלות או בחכירה	
סה"כ	מ"ר	מ"ר	מ"ר	מ"ר
	14,986	548	9,847	סניפים
	5,357	-	3,239	משרדים
	943	-	159	שטחי עזר (אחסון וכו')
	1,060	250	15,353**	שטחים שאינם בשימוש הבנק*
סה"כ	22,346	798	28,598	סה"כ

* השטחים הפנויים שאינם בשימוש הבנק, מיועדים לשימוש עתידי, או למכירה - ומוצגים לפי העלות המופחתת שאינה עולה על שווי השוק שלהם.

** למידע נוסף באשר להסכם לרכישת שטחי משרדים המיועדים לשמש את הנהלת הבנק בעתיד - ראה פרק 22' להלן.

ח. המחשוב והתפעול בבנק

מערכות המחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכת המחשב של החברה האם המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי. הסכמים אלו מפרטים את: היקף, איכות, וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת (לעניין ההסכם שנחתם בין הבנק לחברה האם בשנת הדו"ח המסדיר את עלות שירותים אלה - ראה באור 19 ג' (7) בדוחות הכספיים).

פעילות הבנק בתחום מערכות מידע בשנת 2010 כללה מספר נושאים, לרבות:

- הטמעת מערכת מידע המשמשת לתעוד, מעקב ודיווח לגבי התהליכים העסקיים הקשורים לדווח הכספי ולבקורות הנכללות במערך הבקרה הפנימית על דווח כספי.
- השלמת פיתוח והטמעת מערכת מידע לניהול, דווח מדידה וגילוי על חובות בעייתיים (לרבות חובות פגומים), הפרשות להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות - המיישמת את ההנחיות שנכללו בהוראות בנק ישראל בנושא זה מיום 18.2.2010.

בנוסף למערכת המידע המרכזית, כאמור - מפעיל הבנק מערכות מחשוב מקומיות הכוללות מערכות תפעול, מידע וניהול, כגון: מערכת לניהול חדר עסקאות חוץ, מערכת לניהול ומדידת סיכונים שוק, מערכת לניהול תיקי משכנתאות, מערכת לניהול תקציבים, מערכת למדידת תוצאות הפעילות בחדר מגזרי פעילות, מערכת למדידת רווחיות סניפים וניהול יעדים, מערכת לניהול משאבי אנוש ועוד. בעקבות סקר למיפוי התהליכים התפעוליים שנערך בשנים קודמות בבנק ובחברה האם, במטרה להקטין עלויות ולייעל את תהליכי העבודה, המשיך הבנק ליישם בשנת 2010 תהליך, במסגרתו מוסבות חלק ממערכות המידע המקומיות ומחלפות במערכות המידע של החברה האם.

- בשנת 2010 השקיע הבנק בפיתוח מערכות מחשב מקומיות ובשיפור מערכות קיימות כדלקמן:
- הוכנסו שיפורים במערכות תכנה מקומיות לניהול מידע: מערכות "מוקד ידע", ומערכות ניהוליות בחטיבת משאבי אנוש ובאגף ליעוץ משפטי.
- הותקנו מערכות גיבוי אבטחת מידע ובקרה מתקדמות נוספות.

ט. תאור מגזרי הפעילות

בחודש דצמבר 2001 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא: "דווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי".

על פי הוראה זו הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בהתאם להגדרות אלו ולהנחיות בנק ישראל, סווגה פעילותו העסקית של הבנק לשישה מגזרי פעילות עיקריים, כדלקמן:

מגזר משקי בית - מהווה תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלפי ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיוור.

מגזר עסקים קטנים - מהווה אף הוא תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידיים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על מיליון ש"ח.

מגזר בנקאות מסחרית - במסגרת זו נכללים שירותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים בעלי היקף פעילות בינוני (יחידים ותאגידיים), שהיקף האשראי שניתן להם עולה על מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית.

מגזר בנקאות פרטית - במסגרת זו נכללים השירותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו (יחידים ותאגידיים), בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה (בדרך כלל לקוחות שהיקף חסכונותיהם והשקעותיהם עולה על 500 אלפי ש"ח).

מגזר בנקאות עסקית - במסגרת זו נכללים שירותי הבנקאות שמספק הבנק לתאגידיים גדולים (שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח) וחברות ציבוריות - המטופלים על ידי החטיבה העסקית של הבנק. כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום הנדל"ן, לרבות "לווי בניה".

מגזר ניהול פיננסי - במסגרת זו נכללה הפעילות הפיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק).

על פי הוראות בנק ישראל, יש לכלול בדוחות הכספיים מידע המפרט את תוצאות הפעילות של הבנק בחרך מגזרי פעילות. מידע כאמור נכלל בדוחות הכספיים של הבנק בבאור 31. בנוסף, יש לכלול בדוח הדירקטוריון מידע מפורט לגבי המאפיינים הקיימים של כל אחד ממגזרי הפעילות של הבנק, כגון: מגבלות חקיקה, התפתחויות בשווקים של המגזר, שינויים טכנולוגיים מהותיים, חסמי כניסה ויציאה, מוצרים, תחרות, סוגי לקוחות, דרכי השווק וההפצה ומספר עובדי הבנק המועסקים במגזר.

כמו כן יש לכלול במסגרת הדוח, כאמור - מידע מפורט על תוצאות הפעילות של המגזר בשנה המדווחת, בחרך המוצרים העיקריים הקיימים באותו מגזר. מידע זה נכלל בפרק 7 להלן.

י. דיני המס החלים על הבנק

(1) הבנק והחברות הבנות שלו נישומים על פי פקודת מס הכנסה. כמו כן מוגדרים הבנק ומרבית החברות המאוחדות שלו - כ"מוסדות כספיים", לעניין חוק מס ערך מוסף. בהתאם להגדרה זו מוטל "מס שכר" - על השכר (כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף) המשולם בבנק, ו"מס רווח" - על ההכנסה השוטפת בבנק (כהגדרתה בחוק האמור) - בשיעור של 16.0%. לפיכך, שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק בשנת 2010 מסתכם בשיעור של 35.3% (2009 - 36.2%).

(2) לפרטים בדבר שינויי חקיקה בתחום המסים, הנוגעים לתאגידים הבנקאיים - ראה פרק 19'א' להלן.

(3) למידע נוסף לגבי הפרשות למס של הבנק, והסברים לגבי הפרשים שבין שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, כאמור - ושיעור המס האפקטיבי - ראה באור 28 לדוחות הכספיים.

(4) למידע נוסף בדבר שומות מס במחלוקת - ראה באור 19 ג' (8) לדוחות הכספיים.

יא. הליכים משפטיים

(1) תביעות כנגד הבנק - תובענות

נגד הבנק תלויות ועומדות תובענות משפטיות ובכלל זה בקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות - שהוגשו על ידי לקוחות הבנק, לקוחות לשעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל.

עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות וכוללות, בין היתר, טענות בדבר חיוכי ריבית שלא כדיון (או שלא על פי המוסכם), התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, חיוב חשבונות שלא כדיון, ביצוע פעולות בדרך שיש בה כדי לפגוע בלקוחות והפעלת שיקול דעת מוטעה.

לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשות הפרשות, לכיסוי חבות אפשרית של הבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

לפרטים נוספים בדבר תובענות מהותיות שהוגשו נגד הבנק - ראה באור 19 ג' (6) לדוחות הכספיים.

(2) הליכי גביית חובות

במסגרת מדיניותו לגביית חובות מחייבים, נוקט הבנק במהלך העסקים הרגיל בהליכים משפטיים כנגד חייבים שלא עמדו בהסכמים החוזיים לפרעון האשראי שניתן להם וכנגד מי שערבו לאותם חייבים. ההליכים כוללים, בין היתר, מימוש בטוחות שהועמדו לבנק על ידי הלואים או הערבים להם, הגשת תביעות משפטיות, בקשות לכינוס נכסים, פרוק, תפיסת נכסים משועבדים וכיוצ"ב.

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות לחובות מסופקים בגין חייבים אלו, על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הגלומים בחובות אלו ובהתחשב במידע הקיים על החייב, איתנותו הפיננסית ושיווי המימוש של הבטוחות שהתקבלו להבטחת פרעון החובות.

3. התוצאות העסקיות של הבנק

רווח ורווחיות

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בשנת 2010 ב-183 מיליון ש"ח, לעומת 301 מיליון ש"ח בשנת 2009, ירידה בשיעור של 39.2%.

תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים על ההון העצמי, הסתכמה בשנת 2010 בשיעור של 10.2%, לעומת תשואה בשיעור של 18.6% בשנת 2009.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשנת 2010 ב-71 מיליון ש"ח, לעומת 124 מיליון ש"ח אשתקד. שיעור ההפרשה למס מהרווח ברוטו הסתכם ב-38.8%, לעומת 41.2% בשנת 2009.

הרווח מפעולות רגילות לאחר מיסים הסתכם בשנת 2010 ב-113 מיליון ש"ח, לעומת 181 מיליון ש"ח בשנת 2009 - ירידה בשיעור של כ-37.6%. תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי הסתכמה בשנת 2010 בשיעור של 6.3%, לעומת תשואה בשיעור של 11.2% בשנת 2009.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2010 ב-147 מיליון ש"ח לעומת 180 מיליון ש"ח בשנת 2009, ירידה בשיעור של 18.3%.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי ברוטו, הסתכמה בשנת 2010 בשיעור של 8.2%, לעומת 11.1% בשנת 2009.

להלן התפתחות תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי בבנק, בחמשת השנים האחרונות (באחוזים):

2006	2007	2008	2009	2010
*5.5	13.3	10.3	11.1	8.2

* בניכוי השפעת "מענק ההפרטה", הסתכמה התשואה על ההון בשיעור של 8.5%.

הרווח הנקי למניה (בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב) הסתכם בשנת 2010 בכ-1.18 אלפי ש"ח לעומת כ-1.44 אלפי ש"ח בשנת 2009. הרווח הנקי למניה בת 0.01 ש"ח - ערך נקוב, הסתכם בשנת 2010 בכ-0.12 אלפי ש"ח, לעומת כ-0.15 אלפי ש"ח בשנת 2009.

התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2010, בהשוואה לשנת 2009, הושפעו בעיקר מהגורמים הבאים:

- ירידה ברווח מפעילות מימון בסך של 14 מיליון ש"ח, המהווה קיטון בשיעור של 2.0%.
- ירידה בהפרשה לחובות מסופקים בסך של 6 מיליון ש"ח, המהווה קיטון בשיעור של 5.3%.
- ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות בסך של 53 מיליון ש"ח, המהווה קיטון בשיעור של 12.9%.
- עליה בהוצאות התפעוליות האחרות בסך של 57 מיליון ש"ח, המהווה גידול בשיעור של 8.2%.
- ירידה בשיעור המס האפקטיבי - משיעור של 41.2% בשנת 2009, לשיעור של 38.8% השנה.
- רווח מפעולות בלתי רגילות בסך 34 מיליון ש"ח שנרשם בתקופת הדו"ח (ראה גם פרקים 13 ו-14, להלן).

4. התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2010 בכ-688 מיליון ש"ח לעומת כ-702 מיליון ש"ח בשנת 2009, קיטון בשיעור של כ-2.0%. הירידה ברווח מפעילות מימון נובעת בעיקר מקיטון בהכנסות מימון אחרות, עקב ירידה ברווחים ממימוש אגרות חוב ובגביית ריבית מחובות בעייתיים.

להלן טבלה המפרטת את היקפי הפעילות במגזרים השונים, וניתוח השינוי ברווח המימוני בין השנים:

2009			2010			
היקף הפעילות	פער הריבית	תרומה לרווח*	היקף הפעילות	פער הריבית	תרומה לרווח*	
%	%	מיליוני ש"ח	%	%	מיליוני ש"ח	
60	3.56	489	61	4.14	593	לא צמוד
21	(0.45)	34	23	(0.66)	12	צמוד מדד
19	1.26	54	16	0.41	10	מטבע חוץ - כולל צמוד מט"ח
100	2.40	577	100	2.59	615	רווח מנכסים כספיים, נטו
		23			27	עמלות מימון
		102			46	הכנסות מימון אחרות, נטו
		702			688	סך הכל

* כולל הכנסות מימון מעסקאות פיננסיות חוץ מאזניות המבוצעות לחיסי כללי ולא כנגד פעילות ספציפית. הכנסות אלה כלולות בדוחות הכספיים בהכנסות והוצאות מימון ממכשירים פיננסיים נגזרים, בהתאם להוראות בנק ישראל.

המגזר השקלי הלא צמוד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ-61% מכלל נכסי הבנק בשנת 2010, לעומת 60% אשתקד. תרומתו לרווחי הבנק מפעילות מימון הסתכמה בכ-593 מיליון ש"ח, לעומת כ-489 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ-86% מכלל הרווח מפעילות מימון. הגידול ברווח מפעילות מימון במגזר זה, נובע הן מעליה בנפח הפעילות, והן מעליה במרווח הפיננסי.

בשנת 2010 עלה מרכיב האשראי לציבור, מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), לשיעור של כ-79%, לעומת 78% אשתקד - עקב עליה בשיעור של כ-8% שנרשמה בהיקף הממוצע של האשראי. העליה במשקל היחסי של האשראי במגזר זה נגרמה גם בשל ירידה בשיעור של כ-2% בהיקף הנכסים האחרים במגזר זה (ללא מכשירים פיננסיים נגזרים). הירידה בהיקף הנכסים במגזר זה, כמו גם העליה בהיקף האשראי, כאמור - נובעת, בעיקר, מהסטת שימושים מסעיף "ניירות ערך" ו"פקדונות בבנקים" - לסעיף האשראי, על רקע השיפור שנרשם באווירה העסקית במשק.

פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2010 בשיעור של 4.14%, לעומת פער ריבית בשיעור של 3.56% שנרשם אשתקד. העליה בפער הריבית מוסברת, בעיקר, בגידול בתשואת השימושים עקב עליה בפרמיית הסיכון על תיק האשראי, על רקע התרחבות הביקושים בתחום זה.

המגזר השקלי צמוד המדד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ-23% מכלל נכסי הבנק בשנת 2010, לעומת 21% אשתקד. תרומתו לרווחי הבנק מפעילות מימון הסתכמה בכ-12 מיליון ש"ח, לעומת 34 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ-1.7% מכלל הרווח מפעילות מימון. הירידה ברווח מפעילות במגזר זה נובעת מקיטון בסך של כ-12 מיליון ש"ח בתרומת ה"הון הפעיל", עקב ירידה בתשואת הנכסים במגזר זה, ומקיטון בפער הריבית (משיעור שלילי של -0.45%) בשנת 2009 לשיעור שלילי של -0.66% (בשנת הדוח), שהפחית את הרווח מפעילות מימון בסך של כ-8 מיליון ש"ח (ראה הרחבה להלן).

מגזר זה מרכז בעיקרו את פעילות הבנק בתחום גיוס הפקדונות מהציבור לטווח בינוני וארוך - בצד המקורות ואת נכסי הכיסוי להתחייבויות אלה - בצד השימושים. בשנת 2010 קטן מרכיב האשראי לציבור, מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), לשיעור של כ-41% - לעומת 48% אשתקד, עקב ירידה בשיעור של כ-8% בהיקף הממוצע של האשראי לציבור, ועליה בשיעור זהה כיתרה הממוצעת של ההשקעות בניירות ערך.

כאמור, פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2010 בשיעור שלילי של -0.66% , לעומת שיעור שלילי בשיעור של -0.45% בשנה הקודמת. הירידה בפער הריבית מוסברת, בין היתר, מירידה בשיעור של 1.1% בתשואת תיק ניירות הערך של הבנק, כנגזרת מירידת התשואות שנרשמו בשוק אגרות החוב הצמודות למדד. בניטרול ירידת התשואות בתיק אגרות החוב כאמור, הסתכם פער הריבית במגזר הצמוד בשנת 2010 בשיעור של 0.54%.

מגזר המט"ח וצמוד המט"ח - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ-16% מכלל נכסי הבנק בשנת 2010, לעומת 19% אשתקד. תרומתו לרווחי הבנק מפעילות מימון הסתכמה בכ-10 מיליון ש"ח, לעומת 54 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ-1.5% מכלל הרווח מפעילות מימון. היקף הפעילות הממוצע במגזר זה ירד בשיעור של כ-13% לעומת השנה הקודמת, ונובע בעיקר מקיטון בשיעור של כ-16% בהיקף הפעילות במכשירים נגזרים. בשנת 2010 קטן מרכיב האשראי לציבור, מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים) לשיעור של כ-48%, לעומת כ-50% אשתקד.

פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2010 בשיעור של 0.41%, לעומת 1.26% אשתקד. הקיטון ברווח מפעילות מימון במגזר זה, מוסבר על ידי ירידה בסך של כ-6 מיליון בתרומת ההון הפעיל ועל ידי ירידה בסך של 12 מיליון ש"ח בברווח הפיננסי הנובעת מירידה בנפח הפעילות, כאמור - ומירידה בפער הריבית, שנבעה משינוי בתמהיל השימושים במגזר זה: ירידה במשקל האשראי - ועליה במשקל השימושים הנזילים (הנושאים תשואה נמוכה יותר).

הירידה בפער הריבית מוסברת גם בהפסדים בסך כ-30 מיליון ש"ח (לעומת 11 מיליון ש"ח בלבד, אשתקד) בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - הנובעים מאי הקבלה בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו (הנמדדים על "בסיס צבירה", לבין שוויים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על בסיס "השווי ההוגן"). בנטרול השפעת מדידת העסקאות במכשירים נגזרים, כאמור, הסתכם פער הריבית במגזר זה בשיעור של 0.91%, לעומת 1.53% אשתקד.

העמלות מעסקי מימון הסתכמו בסך כ-27 מיליון ש"ח, לעומת 23 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - המהווה עליה בשיעור של 17.4%.

הכנסות מימון אחרות, נטו - כוללות בעיקר הכנסות ממימוש ניירות ערך, רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך, הקטנת הפרשות לריבית על חובות מסופקים, ותוצאות הפעילות של הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים שלא במסגרת ניהול מערך הנכסים וההתחייבויות. ההכנסות נטו מסעף זה הסתכמו בסך של כ-46 מיליון ש"ח, לעומת 102 מיליון ש"ח אשתקד. הירידה ברווח בסעף זה מוסברת בעיקר על ידי ירידה בסך 37 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות חוב, וירידה בסך 15 מיליון ש"ח בהכנסות מריבית, בגין סכומים שנגבו מחובות בעייתיים.

פער הריבית הכולל בשנת 2010, בהתחשב בהכנסות ממכשירים פיננסיים נגזרים, שיוחסו למגזרי ההצמדה השונים, הסתכם ב-2.59%, לעומת 2.40% אשתקד. פער הריבית הכולל (ללא עסקאות במכשירים נגזרים) הסתכם ב-3.28% לעומת 2.83% אשתקד.

היחס בין הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים לבין היתרה הממוצעת של הנכסים הכספיים הסתכם בשנת 2010 בשיעור של 2.98%, לעומת 3.10% אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפלגות הרווח מפעולות מימון - בחתך מגזרי פעילות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
שיעור השינוי	2009	2010
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
13.0	184	208
11.5	192	214
36.1	108	147
2.3	130	133
5.4	37	39
(203.9)	51	(53)
(2.0)	702	688

הפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2010 ב-108 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך של 114 מיליון ש"ח אשתקד, ירידה בשיעור של 5.3%. בשנת 2010 הוותה ההוצאה על חובות מסופקים 15.7% מהרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים, לעומת 16.2% מרווח זה בשנה הקודמת, ושיעורה מסך האשראי לציבור הגיע לכ-0.72%, לעומת 0.82% אשתקד.

(1) הפרשה ספציפית:

ההוצאה להפרשה הספציפית הסתכמה בשנת 2010 ב-112 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך 115 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הירידה בהפרשות לחובות מסופקים נובעת, בעיקר, מגביית הפרשות לחובות מסופקים בגין שנים קודמות במגזר "בנקאות עסקית".

(2) הפרשה נוספת וכללית:

בשנת 2010 נרשמה ירידה בהפרשה הנוספת והכללית בסך של כ-4 מיליון ש"ח (הנובעת מירידה בהיקף החובות הבעייתיים), לעומת ירידה מתונה יותר בסך 1 מיליון ש"ח אשתקד.

ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים נקבעה בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, שביסודן עומדת הדרישה לבצע הפרשות לא ספציפיות לפי מאפייני סיכון.

יתרת ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים, ליום 31 בדצמבר 2010, הסתכמה לסך של 60 מיליון ש"ח - ירידה בשיעור של כ-6.3% ביחס לנתון שנרשם ביום 31.12.2009, ושיעורה מסיכון האשראי הכולל לציבור בסוף שנת הדוח הגיע לכ-0.29%, לעומת 0.34% אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפלגות ההפרשה לחובות מסופקים - בחתך מגזרי פעילות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

	2010	2009	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
משקי בית	42	28	50.0
עסקים קטנים	58	48	20.8
בנקאות מסחרית	14	18	(22.2)
בנקאות עסקית	(6)	20	(130.0)
	108	114	(5.3)

מידע לגבי ההשלכות הנובעות מיישום ההוראה החדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" - על ההון העצמי של הבנק ליום 1.1.2011 - נכלל בפרק 10 א' להלן.

ההכנסות התפעוליות והאחרות ירדו בשנת 2010 בשיעור של 12.9% והסתכמו ב-359 מיליון ש"ח, המהווים כ-52.2% מרווחי הבנק מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (לעומת 58.7% בשנת 2009) ו-78.2% מהוצאות השכר (לעומת 102.5% בשנת 2009). הירידה בהכנסות התפעוליות מוסברת בקיטון בסך של 24 מיליון ש"ח ברווחים, נטו, שנצברו ביעודות לזכויות עובדים ומירידה בסך 46 מיליון ש"ח בהכנסות ממימוש מניות ודיבידנד שנרשמו אשתקד, בגין חלקו של הבנק בהכנסות מדיבידנד וברוחי מימוש שזקף קונסורציום הבנקים (שעמו נמנה הבנק), בשל מימוש החזקותיו במניות חברת "בזק".

הירידה בהכנסות התפעוליות קוזזה על ידי גידול בשיעור של 4.7% בהכנסות מעמלות תפעוליות.

שיעור העמלות התפעוליות ביחס לתשלומי השכר הסתכם בשנת 2010 בכ-77.6% לעומת כ-84.6% אשתקד.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2010 ב-756 מיליון ש"ח לעומת 699 מיליון ש"ח אשתקד, גידול בשיעור של 8.2%. הגידול בהוצאות התפעוליות נובע, מעליה בשיעור של 14.2% בסעיף "משכורות והוצאות נלוות", בעיקר עקב עדכון הפרשות לזכויות עובדים הנגזר מיישום הסכם השכר בבנק, ועליה שוטפת במספר המשרות ותעריפי השכר. בנוסף, נרשמה עליה בשיעור 7.5% בהוצאות "אחזקה ופחת בניינים וציוד" עקב גידול שוטף בהוצאות אחזקת מבנים ועליה בהוצאות פחת על מחשבים - הנגזר מהשלמת פיתוח והטמעתן של מהדורות מרכזיות כפרויקט "חידוש תשתיות המיחשוב" בחברה האם, בסוף שנת 2009.

שיעור הכיסוי של הוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות (להלן: שיעור ה"כיסוי התפעולי"), הסתכם בכ-47.5%, לעומת 58.9% אשתקד.

הפרשה למס על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשנת 2010 ב-71 מיליון ש"ח, לעומת 124 מיליון ש"ח אשתקד. שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מס הסתכם בכ-38.8%, לעומת 41.2% אשתקד.

הירידה בשיעור המס האפקטיבי, נובעת בעיקר מירידה בשיעור של 0.6 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, ירידה בהפרשות לחובות מסופקים שאינן מותרות בניכוי, וירידה בהפרשות למסים בגין שנים קודמות שנרשמו אשתקד.

לפרטים נוספים בקשר לחקיקה בנושא: "מסים על ההכנסה" והשלכותיה על ההפרשות למסים ותשלומי המס של הבנק בעתיד - ראה באור 28 ו' בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים באשר לשומות מס במחלוקת שהוצאו לבנק בשנת 2010 והשלכותיהן האפשריות על התוצאות הכספיות של הבנק - ראה באור 19 ג' (8) בדוחות הכספיים.

5. מצב האמצעים ההוניים

ההון העצמי של הבנק ליום 31.12.2010 הסתכם ב-1,855 מיליון ש"ח לעומת 1,695 מיליון ש"ח ליום 31.12.2009, עליה בשיעור 9.4%. הגידול בהון העצמי נובע מהרווח השוטף בשנת 2010, ומעליה בסך של 13 מיליון ש"ח בערכה של הקרן ההונית מ"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" הכלולה בהון העצמי. הסכומים הכלולים בקרן זו מהווים את הפרש, נטו, שבין שוויים הוגן של ניירות ערך "זמינים למכירה" (הנקבע על פי רמת התשואות לפדיון בשוק) - לבין עלותם המופחתת של ניירות אלו (המבוססת על תשואת ניירות הערך במועד רכישתם).

לפרטים נוספים בדבר הערכת השווי הוגן של ניירות הערך הזמינים למכירה - והטיפול החשבונאי בהפרשים שבין שווי זה לעלותם המופחתת על ניירות הערך - ראה פרקים 8 ו-10 א' להלן.

יחס ההון העצמי לסך המאזן ליום 31.12.2010 הסתכם בכ-8.2%, לעומת 7.8% ביום 31.12.2009.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31.12.2010 (על פי הוראות ניהול בנקאי תקין (מס' 211 - 201), המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום כללי "באזל 2" בתאגידים הבנקאיים בישראל - הסתכם בשיעור של 13.6%, לעומת 12.2% * ביום 31.12.2009. יחס הלימות ההון על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 שהיתה בתוקף עד ליום 30.12.2009 (כללי "באזל 1"), מסתכם ליום 31.12.2010 בשיעור של 14.1%, לעומת 13.1% ביום 31.12.2009. יחס זה עולה הן על השיעור המינימלי - 9%, שנקבע על ידי בנק ישראל, והן על "רף המינימום" שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק (בשיעור של 12%).

יחס ההון ה"ראשוני" לרכיבי סיכון (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) ליום 31.12.2010 - על פי כללי "באזל 2" מסתכם בשיעור של 11.0% (31.12.2009 - 10.4% *).

לתאריך המאזן מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים (שניתן להכיר בהם כ"הון משני") - 20.5% בלבד מ"הון הראשוני" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), לעומת יחס מכסימלי בשיעור של 50% המותר על פי הוראות בנק ישראל. כתבי ההתחייבות הנ"ל דורגו על ידי חברת "Standard & Poor" - מעלות, (להלן: "חברת הדרוג") בדרוג "A+" (נמוך בדרגה אחת מדרוג המנפיק של הבנק) - בהתאם למתודולוגיה של חברת הדרוג הבינלאומית "Standard & Poor".

יצוין בהקשר זה, כי ביום 30 ביוני 2010 פרסם בנק ישראל הוראה בנושא: "מדיניות הון לתקופות ביניים", על רקע ההכרה העולמית המתגבשת בקרב גורמי הפיקוח הבנקאי בעולם, בדבר הצורך להעלות את רמת ההון ואיכותו במערכות הבנקאיות בעולם.

על פי ההוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לקבוע רף מינימלי ליחס "הון הליכה" (המוגדר כ"הון ראשוני", בניכוי מכשירי הון מורכבים שהוכרו כ"הון ראשוני") לרכיבי הסיכון שלהם, שלא יפחת מ-7.5% ולעמוד ביעד זה לא יאוחר מיום 31.12.2010.

הבנק לא הנפיק "מכשירי הון מורכבים". לפיכך, יחס "הון הליכה" לרכיבי סיכון של הבנק ליום 31.12.2010 - על פי כללי "באזל 2" מסתכם ב-11.0% (31.12.2009 - 10.4% *).

6. התפתחויות בנכסים ובהתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שיעור השינוי	31 בדצמבר	31 בדצמבר	סך כל המאזן
	2009	2010	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3.5	21,807	22,560	מזומנים ופקדונות בבנקים
(33.3)	3,245	2,166	ניירות ערך
14.4	4,111	4,704	אשראי לציבור
8.9	13,848	15,082	פקדונות הציבור
3.1	18,178	18,736	פקדונות מבנקים
(48.4)	541	279	כתבי התחייבות נדחים
10.1	612	674	

* סוג מחדש

מזומנים ופקדונות בבנקים

שיעור השינוי	31 בדצמבר		
	2009	2010	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(36.2)	1,598	1,020	שקל לא צמוד
(15.0)	321	273	שקל צמוד מדד
(34.2)	1,326	873	מטבע חוץ
(33.3)	3,245	2,166	סך הכל

היתרות במגזר הלא צמוד כוללות בעיקר הפקדות בבנק ישראל לצרכי עמידה בהוראות הנזילות והפקדת עודפי מקורות במכרזי בנק ישראל. במגזר הצמוד למדד היתרה כוללת בעיקר הפקדות בתאגידי בנקאיים מיוחדים. במגזר המט"ח היתרה כוללת בעיקר הפקדות בבנק ישראל ובבנקים בחו"ל.

הירידה בפקדונות בבנקים במגזר ה"שקל הלא צמוד", ובמגזר ה"שקל הצמוד למדד" מוסברת בעיקר, בהסתת שימושים להשקעות ב"ניירות ערך" במגזרים אלו. הירידה בפקדונות במגזר "מטבע חוץ", מוסברת בעיקר, בקיטון מקביל ב"פקדונות הציבור", הנובעת מהירידה באטרקטיביות של אפיק חסכון זה - על רקע התחזקות המטבע המקומי מול מרבית המטבעות הזרים.

ניירות ערך

שיעור השינוי	31 בדצמבר		
	2009	2010	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
14.7	4,014	4,603	ניירות ערך זמינים למכירה
4.1	97	101	ניירות ערך למסחר
14.4	4,111	4,704	סך הכל

תיק ניירות הערך הזמין למכירה מוצג לפי השווי ההוגן. ליום 31.12.2010, עלה השווי ההוגן של תיק ניירות הערך הזמינים למכירה - על עלותו המופחתת בסך של כ-47 מיליון ש"ח (לעומת 28 מיליון ש"ח ביום 31.12.2009). סכום זה, בניכוי השפעת המס, הגדיל את ההון העצמי של הבנק למועד הדוח בסך של כ-33 מיליון ש"ח. תיק זה, בו כלולים מרבית ניירות הערך של הבנק, כולל את השקעת הבנק כנגד פקדונות הציבור וההון הפעיל. ניירות הערך שהושאלו על ידי הבנק ללקוחות מוצגים בדוחות הכספיים בסעיף "אשראי לציבור", ויתרתם ליום 31 בדצמבר 2010, מסתכמת בסך של 75 מיליון ש"ח.

תיק ניירות הערך למסחר מנוהל על ידי הבנק, בהתאם להנחיות "ועדת הנוסטרו המצומצמת". מרבית הפעילות במסגרת זו התמקדה במסחר באגרות חוב ממשלתיות, ואגרות חוב "קונצרניות" הנסחרות בחו"ל (ומנוהלות על ידי חברת מרכנתיל גולדהר - ניהול השקעות גלובלי בע"מ) תוך ניצול שינויים ברמות המחירים ששררו בשווקים אלה. היתרה הממוצעת של התיק למסחר בשנת 2010 הסתכמה בכ-100 מיליון ש"ח (לעומת 85 מיליון ש"ח אשתקד), ומהווה כ-21% מהמסגרת שאושרה על ידי הדירקטוריון.

אשראי לציבור

שיעור השינוי	31 בדצמבר		
	2009	2010	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
10.7	10,588	11,717	שקל לא צמוד
(0.1)	2,124	2,122	שקל צמוד מדד
9.4	1,136	1,243	מטבע חוץ כולל צמוד מט"ח
8.9	13,848	15,082	סך הכל

יתרת האשראי לציבור עלתה בשיעור של 8.9%, לעומת ירידה בשיעור של 3.3% שנרשמה אשתקד. הגידול באשראי השקלי הלא צמוד, מוסברת על ידי ההתרחבות בפעילות העסקית של הבנק, הנובעת מהשיפור במצב הכלכלי במשק. הגידול באשראי במטבע חוץ מוסבר, בין היתר, בעליית האטרקטיביות של מגזר זה, על רקע ההתחזקות שנרשמה בשער החליפין של המטבע המקומי לעומת המטבעות הזרים.

להלן טבלה המפרטת את התפלגות סיכון האשראי הכולל** לפי ענפי משק:

31 בדצמבר 2009		31 בדצמבר 2010		
%	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	
***25.3	*4,788	***24.9	5,240	בינוי ונדל"ן
24.1	*4,565	24.2	5,102	אנשים פרטיים
11.7	*2,227	10.9	2,302	תעשייה
11.0	*2,090	11.5	2,431	מסחר
7.6	1,449	5.9	1,232	שירותים עסקיים אחרים
4.3	*803	6.7	1,412	שירותים פיננסיים
4.2	794	4.5	939	תחבורה ואחסנה
11.8	2,243	11.4	2,391	אחרים (פחות מ-5%)
100.0	18,959	100.0	21,049	סך הכל

* סווג מחדש

** סיכון אשראי - לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני.

*** שיעור האשראי לבינוי ונדל"ן מכלל האשראי בבנק, על פי הוראות המפקח על הבנקים בנושא "ריכוזיות אשראי ענפית" מסתכם ליום 31.12.2010 ב-19.6% (31.12.2009 - 18.9%).

להלן נתונים לגבי התפתחות האשראי לציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2009		31.12.2010		
	%	מיליון ש"ח	%	מיליון ש"ח	
14.0	3,352	3,822			משקי בית
8.1	2,542	2,749			עסקים קטנים
4.8	3,103	3,251			בנקאות מסחרית
8.3	4,778	5,177			בנקאות עסקית
13.7	73	83			בנקאות פרטית
8.9	13,848	15,082			סך הכל

פקדונות הציבור

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2009			31 בדצמבר 2010			
	לפי דרישה לזמן קצוב* סה"כ			לפי דרישה לזמן קצוב* סה"כ			
	%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
7.3	12,294	10,413	1,881	13,189	11,398	1,791	שקל לא צמוד
(1.1)	3,219	3,219	-	3,183	3,183	-	שקל צמוד מדד
(24.1)	112	112	-	85	85	-	שקל צמוד מט"ח
(10.7)	2,553	1,394	1,159	2,279	1,304	975	מט"ח
3.1	18,178	15,138	3,040	18,736	15,970	2,766	סה"כ

* לרבות תכניות חסכון

פקדונות הציבור במגזר הלא צמוד עלו בשיעור של 7.3% - מסך של 12,294 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2009, לסך של 13,189 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2010. הגידול בהיקף הפקדונות נובע מהאטרקטיביות הגבוהה יחסית של אפיק חסכון זה, בהיותו אפיק השקעה נזיל יחסית.

פקדונות הציבור הצמודים למדד המהווים ברובם מקור למתן אשראי, בעיקר בתחום המשכנתאות ועבור החטיבה העסקית, ירדו בשנת 2010 בשיעור של 1.1%, בעיקר עקב הסתת כספים לשוק ההון, על רקע הריביות הנמוכות ששררו באפיק חסכון זה במהלך שנת 2010.

הפקדונות במגזר המט"ח ירדו בשיעור של כ-10.7%, כנגזרת מההתחזקות שנרשמה בשער החליפין של השקל לעומת הדולר של ארה"ב, בשנת 2010, ומהתנדויות הרבה שנרשמה בפרמטר זה במהלך השנה.

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור, בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2009	31.12.2010	
%	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
5.9	4,898	5,186	משקי בית
7.0	1,447	1,549	עסקים קטנים
(5.7)	827	780	בנקאות מסחרית
6.4	2,297	2,444	בנקאות עסקית
0.8	8,709	8,777	בנקאות פרטית
3.1	18,178	18,736	סך הכל

כתבי התחייבות נדחים

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
10.1	612	674	שקל צמוד מדד

כתבי ההתחייבות של הבנק כוללים כתבי התחייבות בסך 305 מיליוני ש"ח שהונפקו על ידי חברת מרכנתיל הנפקות בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק). דירוג כתבי ההתחייבות הנ"ל אושר לאחרונה ביום 16.12.2010 על ידי חברת "מעלות S&P" (להלן: "חברת הדירוג") כדרוג "A+", (זהו לדרוג שנקבע בעבר לכתבי התחייבות נדחים אלו, ונמוך בדרגה אחת מהדרוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA-")).

הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג העולמית S&P (חברת האם של "מעלות S&P"), לפיה - יפחת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בדרגה אחת - מתחת לדרוג המנפיק. עם זאת, עדכנה "חברת הדירוג" את אופק הדירוג של הבנק ביום 16.12.2010, מ-"שליולי", ל"ציב". בשנת 2010 גייס הבנק כתבי התחייבות נדחים בסך של 210 מיליון ש"ח כתחליף לכתבי התחייבות נדחים אחרים שגויסו על ידי הבנק בעבר ונפרעו בשנת 2010, ולצורך שימור רמת הון מינימלית (הנגזרת מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון), לאור העובדה שיישום ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", ביום 1.1.2011 - צפוי להקטין את ההון העצמי של הבנק בכ-190 מיליון ש"ח.

כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 31.12.2010 מהווים - 20.5% בלבד מ"הון הראשוני" של הבנק כהגדרתו בהוראות בנק ישראל. שיעור זה נמוך מהשיעור המכסימלי (50%) המותר על פי הוראות אלו.

סעיפים חוץ מאזניים

להלן התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2009	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(1.2)	86	85	אשראי תעודות ⁽¹⁾
58.5	*270	428	ערבויות להבטחת אשראי
28.3	930	1,193	ערבויות לרוכשי דירות ⁽²⁾
(13.2)	*646	561	ערבויות והתחייבויות אחרות

(1) העליה בסעיף "ערבויות להבטחת אשראי" - נובעת, בין היתר, מההתאוששות שנרשמה בפעילות הכלכלית במשק.

(2) הגידול בסעיף "ערבויות לרוכשי דירות" - נובע מהתרחבות הפעילות במגזר לויי בניה - במהלך שנת 2010.

* הוצג מחדש

7. תאור עסקי הבנק בחתך מגזרי פעילות

בפרק זה מתוארת ההתפתחות העסקית של הבנק, בחתך מגזרי פעילות.

להלן ריכוז הנתונים לגבי התפתחות הרווח הנקי של הבנק בחתך מגזרי פעילות לשנת 2010, בהשוואה לאשתקד:

שינוי	2009	2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
13	33	46	משקי בית
-	40	40	עסקים קטנים
23	20	43	בנקאות מסחרית
20	41	61	בנקאות עסקית
10	13	23	בנקאות פרטית
(99)	33	(66)	ניהול פיננסי
(33)	180	147	סך הכל

(1) כללי

מדידת תוצאות הבנק, בחתך מגזרי פעילות - נערכה על פי הוראות והנחיות שפורסמו על ידי המפקח על הבנקים בנושא זה.

יצוין כי מאחר שהמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוססים חלק מהנתונים, בשלב זה, על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

(2) מתודולוגיה

להלן תמצית מידע לגבי המתודולוגיה לפיה נזקפו ההכנסות וההוצאות למגזרי הפעילות השונים:

רווח מפעילות מימון - לכל מגזר פעילות נזקף מרווח מ"פעילות מימון" המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:

- ההפרש שבין הכנסות הריבית ששויכו למגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת על פי "מחיר מעבר".
- ההפרש שבין עלות הריבית (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, המחושבות על פי "מחיר מעבר".

"מחיר המעבר" נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי, והוא מהווה בקירוב את העלות השולית של גיוס פקדונות בבנק.

על פי מתודולוגיה זו, בה מותאם מחיר מעבר ספציפי לכל מוצר אשראי או פקדון, בכל אחד ממגזרי ההצמדה - מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכונים שוק אלא בסיכון אשראי בלבד.

רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (ננ"ה), שאליו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו מוצגים במגזר: "ניהול פיננסי".

ההפרשה לחובות מסופקים - נזקפת למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשייך הלקוח שבגינה נערכה ההפרשה.

הכנסות תפעוליות - עמלות והכנסות תפעוליות אחרות נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשייך הלקוח שבגינה נזקפה ההכנסה.

הוצאות תפעוליות - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו למגזר הפעילות המתאים. הוצאות עקיפות או הוצאות ישירות שאינן ניתנות לשייך מדויק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.

(3) להלן תאור מפורט של מגזרי הפעילות:

א. מגזר משקי הבית

במסגרת מגזר זה מספק הבנק מגוון שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בתחום שוק ההון ובתחום ההלוואות לדיור - ללקוחות הפרטיים המתאפיינים בפעילות של משקי בית. שרותים אלו מסופקים ללקוחות המגזר באמצעות מערך הסניפים של הבנק המונה 77 סניפים בפריסה ארצית ומאורגנים, בחלוקה גיאוגרפית, בחמישה אזורים.

מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר זה, מקבלים מהבנק שרותי בנקאות באמצעות סניפים המשתייכים ארגונית לאזורי "עכו" ו"נצרת" (31 סניפים). סניפים אלו ממוקמים במקומות יישוב שבהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית". הכנסות הבנק מהלקוחות המשתייכים למגזר זה ומקבלים שרותי בנקאות באזורים אלו הסתכמו בשנת 2010 בסך של 169 מליון ש"ח, המהווים כ-48% מכלל הכנסות הבנק ממגזר "משקי בית".

הבנק רואה במגזר הקמעונאי יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פריסת הסניפים במגזר זה ושיפור השירות ללקוחות המגזר. במסגרת זו פתח הבנק במהלך שנת 2010 ארבעה סניפים נוספים - באזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שרותי בנקאות למגזר זה.

המוצרים הבנקאיים והשרותים אותם מספק הבנק ללקוחות המגזר כוללים, בין היתר: ניהול חשבון עו"ש, מוצרי אשראי - לרבות הלוואות לדיור, מוצרי השקעה לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, קרנות נאמנות והשקעה בניירות ערך.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלים על המערכת הבנקאית על ידי גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" ראה פרק 14 להלן.
- באשר להשלכות האפשריות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" החל מיום 1.1.2011 - ראה פרק 10 א' להלן.

א. מגזר משקי הבית (המשך)

התפתחויות בשווקים של המגזר

בשנת 2010 ניתן להצביע על ההתפתחויות הבאות:

- המשך תהליך, שנמשך מספר שנים, במסגרתו מאמצים לקוחות המגזר שימוש בכלים טכנולוגיים מודרניים, כגון: אינטרנט, תשלומים בהוראות קבע באמצעות מסלקת הבנקים וכו'.
  - הערכות גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי האשראי) למתן שירותים פיננסיים שונים ללקוחות המגזר (בעיקר שרותי אשראי), כתחליף לשירותים שסופקו עד כה, בעיקר, על ידי המערכת הבנקאית.
  - גם בשנת 2010 נשמרה רמת הריבית הנמוכה שנקבעה על ידי בנק ישראל (ברמה של 2% - 1%). לפיכך נותרו מרווחי הריבית של הבנק בתחום הפקדונות ברמה נמוכה מאוד גם בשנת 2010.
  - לאור ההאטה שנרשמה במשק במחצית השניה של שנת 2008 שהשפיעה על מצבם הכלכלי של לקוחות המגזר ולאור חוסר הוודאות לגבי ההתפתחויות הכלכליות העתידיות במשק המקומי, הועלתה פרמיית הסיכון בתחום האשראי, המיוחסת ללקוחות המגזר.
- לפרטים נוספים בדבר התפתחות המשבר הפיננסי והריאלי - ראה פרק 10'א' להלן.

שינויים טכנולוגיים מהותיים

בשנת 2010 לא חלו שינויים טכנולוגיים מהותיים במגזר זה.

יצוין עם זאת, כי לקוחות מגזר "משקי הבית" נמצאים בשנים האחרונות בתהליך רציף של אימוץ טכנולוגיות מתקדמות במסגרת ערוצי הבנקאות הישירה ובהן: שימוש באינטרנט ובטלפון.

מחסומי כניסה ויציאה עיקריים

השרותים אותם מספק הבנק ללקוחות המגזר רבים ומגוונים וכוללים: שרותי ניהול חשבון עובר ושב, שרותים בתחום האשראי, שרותים בתחום הפקדונות, שרותים בתחום שוק ההון ושרותים פיננסיים (כרטיס אשראי, הוראות קבע, וכו'). שרותים אלו מעוגנים במערכת מורכבת של חוזים, הסכמים וכללי התנהגות שנקבעו בין הבנק ללקוחותיו.

דרישה לעריכת שינויים במערכת הסכמים זו, כרוכה בקשיים טכניים ועלולה לפיכך, להוות חסם בפני לקוח המשתייך למגזר משקי הבית, ושוקל להעתיק את פעילותו לבנק אחר.

במטרה לפשט את תהליך המעבר מבנק אחד למשנהו - פרסם המפקח על הבנקים ביום 14 ביולי 2005 - תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432 - לפיו מוטלת על תאגיד בנקאי חובה לספק מידע ללקוח, השוקל להעתיק את פעילותו לבנק אחר, ולבצע עבורו שורת פעולות, בתקופה קצרה וקצובה.

א. מגזר משקי הבית (המשך)

מוצרים חדשים

המוצרים והשרותים אותם מציע הבנק ללקוחות המגזר דומים לאלו שמציעים גם יתר הבנקים במערכת הבנקאית.

גם בשנת 2010 הושם כבנק דגש על העמקת הפעילות עם לקוחות המגזר בתחום הפקדונות. במסגרת זו שם הבנק דגש בתקופת הדוח על אפיקי פסיכה הכוללים מסלולי הפקדות ארוכי טווח במגזר השקלי ובמגזר הצמוד המציעים ריביות בשיעורים עולים ככל שתקופת הפקדון ארוכה יותר.

במהלך שנת 2010 המשיך הבנק לפתח את שרות ה"ייעוץ פנסיוני" (שהושק בשנת 2008), לאחר שהתקבל הרשיון לעסוק בשרות זה מהממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר ביום 9.7.2008.

פיתוח השרות כרוך בהשקעות רבות בתשתיות (לרבות: מערכות מידע), הכשרת כח אדם מתאים, והעלאת מודעות קהל הלקוחות לשרות זה.

מכיוון שהפעילות בתחום זה נמצאת בשלביה הראשונים - רשם הבנק בשנת 2010 הכנסות בתחום זה בסך של כ-1 מיליון ש"ח בלבד. לפרטים נוספים על הערכות הבנק בתחום זה - ראה פרק 14 ב' להלן.

תחרות

מגזר זה מהווה את אחד המגזרים המרכזיים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. מגזר זה מתאפיין בסיכון נמוך יחסית, עקב הפיזור הרחב של האשראי בין לקוחותיו ולכן הוא מהווה יעד מועדף להתרחבות של יתר הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים), למרות התשומות הגבוהות יחסית הנדרשות לתפעולו. לפיכך, קיימת תחרות רבה בין כל הבנקים על פלח הלקוחות זה.

במסגרת ההתמודדות מול יתר הבנקים על פלח הלקוחות זה, פונה הבנק ללקוחותיו, באמצעות ערוצי מדיה שונים - במסרים המבליטים את מחויבות הבנק למתן שירות איכותי ואישי ללקוחות המגזר.

מעבר לכך, כאמור לעיל - 31 מסניפי הבנק, נמצאים באזורי "עכו" ו"נצרת" ומרבית מלקוחותיהם (המשתייכים למגזר פעילות זה) מתגוררים ביישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית". בנוסף לבנק, פועלים באזורים אלה ובקרב אוכלוסיה זו בנקים נוספים, כגון: "בנק ערבי", "בנק לאומי", "בנק הפועלים", ועוד.

על פי סקרים שערך הבנק, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו, מקבלים את שרותיהם באמצעות שני הבנקים הגדולים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים, לרבות "בנק ערבי" והבנק.

הבנק מתחרה עם הבנקים הנ"ל על פלחי אוכלוסיה אלו, על ידי מתן שירות אישי ומסור באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם היחודיים.

א. מגזר משקי הבית (המשך)

בנוסף, משיק הבנק מעת לעת מסעי פרסום ייחודים הפונים ישירות לאוכלוסיות המתגוררות באזורים אלו - באמצעות אמצעי מדיה מקומיים.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני ומטה שסממני פעילותם הפיננסית אופייניים ל"משקי בית".

מאחר שהאשראי הניתן לכל אחד מלקוחות אלו - נמוך יחסית, וכלל האשראי למגזר מפוזר בין מספר רב של לקוחות - מתאפיין מגזר זה בסיכון נמוך יחסית.

כאמור, מרבית מלקוחות המגזר של הבנק, המקבלים שרותי בנקאות באזורי "עכו" ו"נצרת" מתגוררים ביישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית".

שוק והפצה

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים לרבות: פרסום באמצעי המדיה השונים, השקת מסעי פרסום יעודיים למגזר זה המציגים את השירות האישי המקצועי והמסור המאפיין את הבנק, כגורם מפתח להידוק הקשרים שבין הבנק לבין לקוחות המגזר.

כמו כן מעודד הבנק, באמצעות מבצעים והטבות, הצטרפות פלחי לקוחות השייכים למגזר, כגון: שכירים, סטודנטים, צעירים, חיילים, יוצאי צבא וכו'.

במטרה להגדיל את אוכלוסיית הלקוחות של הבנק המשתייכים למגזר זה נערך על ידי הבנק בשנת 2010 קמפיין שווקי: "מרכנתיל מקס", במסגרתו הוענקו הטבות ייחודיות ללקוחות פרטיים שכירים שהעבירו את פעילותם לבנק.

בנוסף, יוזם הבנק פניות לאוכלוסיות מטרה ספציפיות השייכות למגזר כגון: עובדי חברות גדולות, עובדי מוסדות וכו'. הפניות נעשות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, והעברת מסרים שווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק. בפעילות שווקית זו נעזר הבנק ביועצי שווק ובמשרד פרסום.

הון אנושי

המספר הממוצע של משרות עובדי הבנק ששויכו למגזר "משקי הבית", הסתכם בשנת 2010 בכ-422 משרות - מזה כ-17 "משרות ניהול" (בשנת 2009: 411 ו-17 משרות בהתאמה).

היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם ב-388 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 34 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ואגפי מטה אחרים בבנק), שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2009: 377 ו-34 משרות, בהתאמה).

א. מגזר משקי הבית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר "משקי הבית" לשנת 2010, וניתוח מרכיביו, בהשוואה לאשתקד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010					
מגזר "משקי בית"					
החלק מכלל הבנק אחוזים	סך הכל מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	הלוואות לדיור מיליוני ש"ח	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח	
				רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	
	166	1	56	109	• מחיצוניים
	42	-	(43)	85	• בין מגזרי
30.2	208	1	13	194	
40.7	146	12	3	131	הכנסות תפעוליות ואחרות
33.8	354	13	16	325	סך ההכנסות
38.9	42	-	-	42	הפרשה לחובות מסופקים
34.4	260	19	10	231	הוצאות תפעוליות ואחרות
					רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
28.4	52	(6)	6	52	
29.6	21	(2)	2	21	הפרשה למסים
27.4	31	(4)	4	31	רווח נקי מפעולות רגילות
44.1	15	15	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות
31.3	46	11	4	31	רווח נקי
	18.2	*	4.2	19.0	תשואה להון (אחוזים)
16.1	3,579	9	1,549	2,021	יתרה ממוצעת של נכסים
26.0	5,328	-	-	5,328	יתרה ממוצעת של התחייבויות
14.0	2,298	9	790	1,499	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
5.7	27	27	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
5.8	702	702	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
3.1	67	67	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
					מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	148	-	10	138	מרווח מפעילות באשראי
	47	-	-	47	מרווח מפעילות בפקדונות
	13	1	3	9	אחר
	208	1	13	194	סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

א. מגזר משקי הבית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

מגזר "משקי בית"

החלק מכלל הבנק אחוזים	סך הכל מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	הלוואות לדירור מיליוני ש"ח	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח	
					רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	139	1	78	60	• מחיצוניים
	45	-	(64)	109	• בין מגזרי
26.2	184	1	14	169	
34.7	143	12	4	127	הכנסות תפעוליות ואחרות
29.4	327	13	18	296	סך ההכנסות
24.6	28	-	-	28	הפרשה לחובות מסופקים
34.3	240	18	10	212	הוצאות תפעוליות ואחרות
					רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
19.6	59	(5)	8	56	
21.0	26	(1)	3	24	הפרשה למסים
18.3	33	(4)	5	32	רווח נקי (הפסד)
	10.8	*	4.5	16.3	תשואה להון (אחוזים)
15.6	3,344	7	1,273	2,064	יתרה ממוצעת של נכסים
26.1	5,169	-	-	5,169	יתרה ממוצעת של התחייבויות
19.0	2,860	7	1,039	1,814	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון**
6.1	55	55	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
6.1	592	592	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
3.7	58	58	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
					מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	130	-	11	119	מרווח מפעילות באשראי
	36	-	-	36	מרווח מפעילות בפקדונות
	18	1	3	14	אחר
	184	1	14	169	סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

** על פי כללי "באזל 1"

א. מגזר משקי הבית (המשך)

ההכנסות במגזר משקי בית הסתכמו בשנת 2010 בסך של 354 מיליון ש"ח, לעומת 327 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 8.3%. העליה בהכנסות נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של כ-13.0% ברווח מפעילות מימון - עקב גידול בנפח הפעילות - הן בתחום האשראי והן בתחום הפקדונות.

בסיכום שנת 2010 הסתכם הרווח הנקי במגזר משקי הבית בסך של 46 מיליון ש"ח, לעומת 33 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

העליה ברווח הנקי במגזר - נובעת מהגידול בהכנסות, כאמור - שקוזז על ידי גידול בסך של 14 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים.

בנוסף, נזקף למגזר בשנת 2010 רווח מפעולות בלתי רגילות בסך של כ-15 מיליון ש"ח, המהווה את חלקו של המגזר ברווח ממימוש החזקות הבנק בחברה לניהול קופות גמל וממכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של הבנק בשנת הדוח (ראה פרקים 13 ו-14 א' להלן).

ב. מגזר עסקים קטנים

מבנה המגזר

במסגרת מגזר זה מספק הבנק מגוון שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים יחסית (יחידים ותאגידיים). השרות ללקוחות המגזר ניתן הן באמצעות מערכת ההפצה של הבנק הכוללת 77 סניפים ובאמצעות ערוצי הפצה ישירים: אינטרנט ומוקד Call Center.

השרותים שמספק הבנק ללקוחותיו במגזר זה כוללים בעיקר מוצרי אשראי שונים התואמים את אופי פעילותם וכן מגוון מוצרי השקעה, לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, קרנות נאמנות ומכשירים נגזרים.

כמחצית מלקוחות הבנק המשתייכים למגזר זה, מתגוררים ביישובים בהם יש רוב מוחלט לאוכלוסייה הלא יהודית, ומקבלים שרותי בנקאות באמצעות 31 מסניפי הבנק המשתייכים ארגונית לאזורי "עכו" ו"נצרת". הכנסות הבנק מהלקוחות המשתייכים למגזר זה ומקבלים שרותי בנקאות באזורים אלו הסתכמו בשנת 2010 בסך של 145 מיליון ש"ח, המהווים כ-46% מכלל הכנסות הבנק ממגזר "עסקים קטנים".

במסגרת יישום מדיניות הבנק - הרואה במגזר הקמעונאי יעד מרכזי בהתפתחות העסקית של הבנק, שוקד הבנק על שיפור השרות ללקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה. בשנת 2010 פתח הבנק 4 סניפים נוספים באזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שרותים בנקאיים למגזר "עסקים קטנים".

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלים על המערכת הבנקאית על ידי גופי חקיקה ופיקוח לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

- באשר להשלכות "הרפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 14 להלן.
- באשר להשלכות הנובעות מיישום ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי" ביום 1.1.2011 - ראה פרק 10 א' להלן.

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

התפתחות בשוקים של המגזר

בשנת 2010 ניתן להצביע על ההתפתחויות הבאות:

- קיימת נטייה של לקוחות המגזר לשימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירים, כגון: אינטרנט, העברות מס"כ וכו'.
- קיימת הערכות של גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי האשראי) למתן שרותים שונים, למגזר זה - שניתנו עד כה בעיקר על ידי המערכת הבנקאית (בעיקר שרותי אשראי).
- לאור ההאטה שנרשמה במשק במחצית השניה של שנת 2008 שהשפיעה על מצבם הכלכלי של לקוחות המגזר, ולאור חוסר הוודאות לגבי ההתפתחויות הכלכליות העתידיות במשק המקומי הועלתה פרמיית הסיכון בתחום האשראי המיוחסת ללקוחות המגזר. לפרטים נוספים בדבר התפתחות המשבר הפיננסי והריאלי - ראה פרק 10' א' להלן.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

הבנק ובנקים אחרים במערכת הבנקאית נמצאים בשנים האחרונות בתהליך רציף של אימוץ טכנולוגיות מתקדמות ובהן ערוצי בנקאות ישירה המאפשרים ללקוחות המגזר ביצוע מהיר של פעולות בנקאיות בכל שעות היממה ובתעריפים מופחתים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים

השרותים אותם מספקת המערכת הבנקאית ללקוחותיה מעוגנים במערכת של חוזים והסכמים המיועדים להסדיר את כללי ההתנהגות העסקית השוטפת שבין הבנק ולקוחותיו (לרבות הסכמים לניהול חשבון, תנאי עסק כלליים, כתבי שעבוד וקיזוז בטוחות וכו').

מורכבות הפעילות הפיננסית המבוצעת על ידי הלקוחות באמצעות המערכת הבנקאית ומורכבות המערכת החוזית התומכת בפעילות זו, עלולה לעיתים לסרב את תהליכי המעבר של הלקוחות מבנק אחד למשנהו.

במטרה לפשט ולהקל על תהליכים אלו, פורסם ביום 14 ביולי 2005 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432 - המטיל על התאגידים הבנקאיים חובה לבצע עבור לקוח המבקש להעביר את פעילותו לבנק אחר - שורה של פעולות (לרבות מסירת מידע רלבנטי) בתקופה קצרה וקצובה.

תחליפים למוצרים ושרותים במגזר

המוצרים והשרותים אותם מציע הבנק ללקוחות המגזר דומים לאלו שמציעים גם יתר הבנקים במערכת הבנקאית ולמרבתם לא קיימים תחליפים.

עם זאת, כוונתם של גופים פיננסיים נוספים (בעיקר חברות ביטוח וחברות האשראי) לספק שרותים - בעיקר שרותי אשראי, ללקוחות הנזקקים לשרותים אלו - עשויה לייצור מוצרים חדשים שאינם קיימים כיום.

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

תחרות

מגזר זה מהווה את אחד המגזרים הבולטים של הבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. לקוחות המגזר חשופים לתחרות מצד כל הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים).

מאחר שתחום פעילות זה מהווה יעד מועדף על בנקים אחרים במערכת - קיימת תחרות רבה מצד בנקים אחרים על פלח לקוחות זה.

מעבר לכך, כאמור לעיל, 31 מסניפי הבנק משתייכים לאזורי "עכו" ו"נצרת" ועיקר לקוחותיהם (המשתייכים למגזר פעילות זה) מתגוררים ב"ישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית". בנוסף לבנק, פועלים באזורים אלו ובקרב אוכלוסיה זו בנקים נוספים כגון: "בנק ערבי", "בנק לאומי", "בנק הפועלים" ועוד. על פי סקרים שערך הבנק, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו מקבלים שרותי בנקאות באמצעות שני הבנקים הגדולים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים הפועלים באזורים אלו - לרבות "בנק ערבי" והבנק.

על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במגזר פעילות זה השקיע הבנק מאמצים בפרסום, יצירת קשרים אישיים עם הלקוחות, מתן שרות אישי, ומציאת פתרונות פיננסיים למכלול צרכי העסקיים של הלקוח.

בנוסף, הבנק מתחרה עם יתר הבנקים הפועלים באזורי "עכו" ו"נצרת" על לקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות "לא יהודיות", על ידי מתן שרותים בנקאיים באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שרות התואם את צרכיהם היחודיים.

לקוחות

לקוחות מגזר זה, הינם לקוחות שמורכבות פעילותם העסקית נמוכה יחסית, הפועלים במגוון ענפי משק.

שוק והפצה

הפניה ללקוחות המגזר נעשיית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים ובכלל זה, טלוויזיה, עיתונים ורדיו, פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק. בפעילות שווקית זו נעזר הבנק ביועצי שווק ובמשרד פרסום.

הון אנושי

המספר הממוצע של משרות עובדי הבנק ששייכו למגזר "עסקים קטנים", הסתכם בשנת 2010 בכ-420 משרות - מזה כ-35 "משרות ניהול" (בשנת 2009: 408 ו-33 משרות, בהתאמה). היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם כ-334 משרות ובנוסף, שייכו למגזר זה 86 משרות עקיפות (בעיקר עובדי אגפי המטה וההנהלה של הבנק), שעלותן נזקפה לתוצאות העסקיות של המגזר (בשנת 2009: 323 ו-85 משרות, בהתאמה).

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר "עסקים קטנים" לשנת 2010 וניתוח מרכיביו, בהשוואה לאשתקד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010

מגזר "עסקים קטנים"

החלק מכלל הבנק אחוזים	סך הכל מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	משכנתאות מסחריות מיליוני ש"ח	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח	
					רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	232	-	14	218	• מחיצוניים
	(18)	-	(7)	(11)	• בין מגזרי
31.1	214	-	7	207	
29.0	104	3	1	100	הכנסות תפעוליות ואחרות
30.4	318	3	8	307	סך ההכנסות
53.7	58	-	-	58	הפרשה לחובות מסופקים
27.2	206	6	3	197	הוצאות תפעוליות ואחרות
29.5	54	(3)	5	52	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
31.0	22	(1)	2	21	הפרשה למסים
28.3	32	(2)	3	31	רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
23.5	8	8	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות
27.2	40	6	3	31	רווח נקי
	16.4	*	2.7	16.1	תשואה להון (אחוזים)
13.1	2,905	4	345	2,556	יתרה ממוצעת של נכסים
8.4	1,729	-	-	1,729	יתרה ממוצעת של התחייבויות
13.7	2,337	4	456	1,777	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
1.3	6	6	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
1.3	161	161	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
0.7	15	15	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
					מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	180	-	6	174	מרווח מפעילות באשראי
	16	-	-	16	מרווח מפעילות בפקדונות
	18	-	1	17	אחר
	214	-	7	207	סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

מגזר "עסקים קטנים"

החלק מכלל הבנק אחוזים	סך הכל מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	משכנתאות מסחריות מיליוני ש"ח	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח	
					רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	197	-	15	182	• מחיצוניים
	(5)	-	(11)	6	• בין מגזרי
27.4	192	-	4	188	
27.7	114	3	-	111	הכנסות תפעוליות ואחרות
27.5	306	3	4	299	סך ההכנסות
42.1	48	-	-	48	הפרשה לחובות מסופקים
27.2	190	6	3	181	הוצאות תפעוליות ואחרות
22.6	68	(3)	1	70	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים
22.6	28	(1)	-	29	הפרשה למסים
22.2	40	(2)	1	41	רווח נקי (הפסד)
	16.9	*	2.7	19.6	תשואה להון (אחוזים)
13.1	2,792	3	218	2,571	יתרה ממוצעת של נכסים
8.1	1,596	-	-	1,596	יתרה ממוצעת של התחייבויות
14.6	2,193	3	212	1,978	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון**
1.6	14	14	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
1.6	155	155	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
1.0	16	16	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
					מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	163	-	3	160	מרווח מפעילות באשראי
	11	-	-	11	מרווח מפעילות בפקדונות
	18	-	1	17	אחר
	192	-	4	188	סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

** על פי כללי "באזל 1"

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "עסקים קטנים" הסתכמו בשנת 2010 בסך של 318 מיליון ש"ח, לעומת 306 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 3.9%. העליה בהכנסות נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של 11.5% ברווח מפעילות מימון בעיקר עקב עליה ברווח מפעילות מימון בתחום האשראי, על רקע השיפור במרווחי האשראי.

בסיכום שנת 2010 נרשם במגזר זה רווח בסך 40 מיליון ש"ח, בדומה לאשתקד. היציבות שנרשמה ברווח הנקי, על אף הגידול בהכנסות כאמור, נובעת מעליה בסך של 10 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים, ומעליה בשיעור של 8.4% בהוצאות התפעוליות.

בנוסף, נזקף למגזר זה בשנת 2010 רווח מפעולות בלתי רגילות בסך 8 מיליון ש"ח, המהווה את חלקו של המגזר ברווח מימוש החזקות הבנק בחברה לניהול קופות גמל וממכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של הבנק בשנת הדוח (ראה פרקים 13 ו-14 א' להלן).

ג. מגזר הבנקאות המסחרית

מבנה המגזר

במסגרת מגזר פעילות זה מספק הבנק שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לתאגידי מדרג הביניים (Middle Market). המוצרים והשרותים הבנקאיים שמספק הבנק מותאמים לצרכיהם העסקיים של לקוחות אלו וכוללים את מגוון מוצרי האשראי (לרבות: הלוואות, ערבויות ומכתבי אשראי), מוצרי השקעה ושרותים בתחום שוק ההון (לרבות: פקדונות באפיקים שונים, ניירות ערך, קרנות נאמנות ומוצרים מובנים). כן כולל המגזר פעילות בתחום משכנתאות מסחריות, במסגרתה מעניק הבנק מימון ללקוחות עסקיים לרכישת נדל"ן מסחרי הן לשימושים עצמיים והן למטרות השקעה.

השרות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק, המונה 77 סניפים בפריסה ארצית. השרות בתחום מימון נדל"ן מסחרי מניב (משכנתאות מסחריות) - מבוצע באמצעות מערך הסניפים של הבנק.

שרותי ההשקעה, החסכון והשרותים בתחום שוק ההון ניתנים באמצעות מערך הסניפים של הבנק ונמצאים באחריות החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות של הבנק.

מגבלות חקיקה ותקינה החלות על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלים על המערכת הבנקאית מצד גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

באשר להשלכות הנובעות מיישום ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי" ביום 1.1.2011 - ראה פרק 10 א' להלן.

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

התפתחות בשווקים של המגזר

- לקוחות המגזר הינם לקוחות עסקיים הפועלים במגוון ענפי משק ובעיקר בענפי התעשייה, המסחר והשרותים העסקיים. לפיכך, לתהליכים מאקרו כלכליים המתרחשים במשק ומשליכים על רמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל, ובענפים אלו בפרט - ישנה השלכה ישירה על השווקים בהם פועלים הלקוחות המשתייכים למגזר.
- לאור ההאטה שנרשמה במשק במחצית השנייה של שנת 2008 שהשפיעה על מצבם הכלכלי ופגעה בפעילותם הבנקאית של לקוחות המגזר, ולאור חוסר הוודאות לגבי ההתפתחויות הכלכליות העתידיות במשק המקומי הועלתה פרמיית הסיכון בתחום האשראי המיוחסת ללקוחות המגזר. לפרטים נוספים בדבר התפתחות המשבר הפיננסי והריאלי - ראה פרק 10' א' להלן.

שינויים טכנולוגיים מהותיים

המאפיינים העסקיים של פעילויות לקוחות המגזר מחייבים שימוש בכלים טכנולוגיים מתקדמים שישרתו פעילות זו. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו במגזר זה כלים שיתאמו את צרכיהם המגוונים, וביניהם: מערכות לניהול פעילות סחר חוץ, חדרי עסקאות מתקדמים, ועוד. שמירה על עדכניות ושכלול מערכות אלו מהווה גורם חשוב באיכות השרות הניתן ללקוחות המגזר ומהווה גורם הכרחי להרחבת הפעילות עם לקוחות אלו.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

בין הגורמים הנדרשים להצלחה במגזר ניתן למנות את:

- הכרת צרכי הלקוח והתאמת המוצרים והשרותים הנדרשים לו.
- מתן שרות מקצועי וזמינות גבוהה במתן שרותים לצרכים המשתנים של לקוחות המגזר.
- העמדת תשתית טכנולוגית מתאימה לצרכי הלקוחות.
- קיום מערך בקרה, יעיל הבוחן את ההתפתחויות העסקיות של הלקוחות, במטרה לגלות מוקדם ככל האפשר סממנים המעידים על פוטנציאל להתרחשות צפויה של כשלי אשראי.

חסמי כניסה ויציאה

התחרות הרבה הקיימת במערכת הבנקאית סביב הלקוחות במגזר זה מחד, ותחכום הגבוה יחסית של הלקוחות המשתייכים למגזר זה - מאידך, מקטינה למינימום את חסמי המעבר של הלקוחות, מבנק אחד למשנהו.

בנוסף, תהליך יישומו של חוק נתוני אשראי - במסגרתו נדרשים הבנקים לספק נתונים שונים לגבי לקוחותיהם - צפוי גם הוא להקטין את חסמי המעבר של הלקוחות.

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

מוצרים

המוצרים אותם מציע הבנק ללקוחות המגזר כוללים בעיקר מכשירי אשראי המותאמים לצרכיהם הייחודיים של הלקוחות, ומכשירים פיננסיים אחרים, לרבות מכשירים נגזרים לגידור סיכונים וכו'.

מוצרים אלו דומים בעיקרם למוצרים מקבילים המוצעים על ידי בנקים אחרים במערכת הבנקאית.

תחרות

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת תחכום עסקית גבוהה יחסית. נתון זה, בתוספת העדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר - יוצרים תשתית לתחרות גבוהה בין כל הבנקים במערכת. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווח ריבית ושיעורי עמלות) והן ברמות חשיפה לסיכונים אשראי גבוהות יותר אותם מוכנים המתחרים להציע.

האמצעים בהם נוקט הבנק במסגרת התמודדות בתחום זה כוללים: שיפור השרות ללקוח, שמירה על קשר אישי ולעיתים מתן הנחות בתחום המחירים.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם תאגידיים עסקיים מדרג הביניים (Middle Market), שהיקף האשראי שאושר להם עולה, בדרך כלל, על מיליון ש"ח. עם לקוחות המגזר נמנים גם לקוחות עסקיים שניתן להם אשראי לרכישת נדל"ן מסחרי לשימוש עצמי או נדל"ן מסחרי מניב (משכנתאות מסחריות).

שוק והפצה

שוק שרותים ומוצרים בנקאיים ללקוחות המשתייכים למגזר זה (הן לקוחות הבנק והן לקוחות פוטנציאליים), מתבסס על מערך הסניפים, תוך שימוש בגורמים מקצועיים במנהלות האזור, ובמטה החטיבה הקמעונאית.

במסגרת פעולות השווק ללקוחות הפוטנציאליים המשתייכים למגזר זה, לא נעשה שימוש באמצעי פרסום או בגורמי שווק חיצוניים.

הון אנושי

מספרן הממוצע של משרות עובדי הבנק שיוחסו למגזר הבנקאות המסחרית הסתכם בשנת 2010 בכ-344 משרות - מזה, כ-48 "משרות ניהול" (בשנת 2009: 334 ו-45 משרות, בהתאמה).

היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם ב-207 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 137 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ועובדי אגפי מטה אחרים) שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2009: 197 ו-137 משרות, בהתאמה).

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר ה"בנקאות המסחרית" לשנת 2010, וניתוח מרכיביו - בהשוואה לאשתקד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010					
מגזר "בנקאות מסחרית"					
החלק מכלל הבנק אחוזים	סך הכל מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	משכנתאות מסחריות מיליוני ש"ח	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח	
					רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	189	-	11	178	• מחיצוניים
	(42)	-	(6)	(36)	• בין מגזרי
21.4	147	-	5	142	
10.9	39	2	-	37	הכנסות תפעוליות ואחרות
17.8	186	2	5	179	סך ההכנסות
13.0	14	-	(1)	15	הפרשה לחובות מסופקים
14.2	107	1	1	105	הוצאות תפעוליות ואחרות
					רווח מפעולות רגילות לפני מסים
35.5	65	1	5	59	
33.8	24	-	2	22	הפרשה למסים
36.3	41	1	3	37	רווח נקי מפעולות רגילות
5.9	2	2	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות
29.3	43	3	3	37	רווח נקי
	12.4	*	9.1	12.0	תשואה להון (אחוזים)
14.2	3,148	1	259	2,888	יתרה ממוצעת של נכסים
3.6	729	-	-	729	יתרה ממוצעת של התחייבויות
19.5	3,189	1	342	2,846	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2.1	10	10	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
2.1	253	253	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
1.5	32	32	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
					מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	134	-	4	130	מרווח מפעילות באשראי
	5	-	-	5	מרווח מפעילות בפקדונות
	8	-	1	7	אחר
	147	-	5	142	סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

מגזר "בנקאות מסחרית"

החלק מכלל הבנק	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
					רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	142	-	23	119	• מחיצוניים
	(34)	-	(15)	(19)	• בין מגזרי
15.4	108	-	8	100	
10.2	42	1	1	40	הכנסות תפעוליות ואחרות
13.5	150	1	9	140	סך ההכנסות
15.8	18	-	-	18	הפרשה לחובות מסופקים
14.0	98	1	1	96	הוצאות תפעוליות ואחרות
					רווח מפעולות רגילות לפני מסים
11.3	34	-	8	26	
11.3	14	-	3	11	הפרשה למסים
11.1	20	-	5	15	רווח נקי
	7.6	*	12.8	6.6	תשואה להון (אחוזים)
13.2	2,820	1	403	2,416	יתרה ממוצעת של נכסים
4.7	929	-	-	929	יתרה ממוצעת של התחייבויות
16.5	2,477	1	394	2,082	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון**
5.5	49	49	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
5.5	527	527	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
14.9	232	232	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
					מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	94	-	6	88	מרווח מפעילות באשראי
	4	-	-	4	מרווח מפעילות בפקדונות
	10	-	2	8	אחר
	108	-	8	100	סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

** על פי כללי "באזל 1"

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "בנקאות מסחרית" הסתכמו בשנת 2010 בסך של 186 מיליון ש"ח, לעומת 150 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 24.0%. העליה בהכנסות נובעת, בעיקר מגידול בשיעור של 36.1% ברווח מפעילות מימון, הנובע בעיקר מעליה בשיעור של 42.6% ברווח מפעילות מימון בתחום האשראי, עקב הגידול שנרשם בפעילות בתחום זה.

כסיכום שנת 2010 הסתכם הרווח הנקי במגזר "בנקאות מסחרית" כ-43 מיליון ש"ח, לעומת 20 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול ברווח הנקי מוסבר בעליה בהכנסות, כאמור, ובנוסף - נזקף למגזר זה בשנת 2010 רווח מפעולות בלתי רגילות בסך 2 מיליון ש"ח, המהווה את חלקו של המגזר ברווח ממימוש החזקות הבנק בחברה לניהול קופות גמל וממכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של הבנק בשנת הדו"ח (ראה פרקים 13 ו-14 א' להלן).

ד. מגזר הבנקאות העסקית

מבנה המגזר

במסגרת מגזר פעילות זה מספק הבנק מגוון שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לחברות הגדולות והמובילות במשק (Corporate Market) וללקוחות מסחריים גדולים. עסקיהם של לקוחות אלו מאופיינים במורכבות ותחכום ניכרים - לפיכך, מספק הבנק ללקוחות אלו מוצרים פיננסיים, בעיקר בתחום האשראי, המותאמים לפעילותם וצרכיהם הספציפיים - תוך ראייה כוללת של מגוון עסקיהם.

הטיפול בלקוחות אלו נמצא באחריות החטיבה העסקית של הבנק הכוללת שתי יחידות משנה, כדלקמן:

- **אגף עסקים** - שבאחריותו נמצאים הלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק בעלי מסגרת אשראי העולה על 15 מיליון ש"ח - כולל 5 תחומים מתמחים, שבראש כל אחד מהם ניצב מנהל תחום - בעל התמחות ספציפית. שרותי הבנקאות ניתנים ללקוחות אלה באמצעות מספר סניפים בעלי התמחות במתן שירותים מותאמים לצרכי הלקוחות שמשתייכים לפלח זה.

- **אגף נדל"ן** - המטפל בכל חברות הנדל"ן הפועלות בבנק, בעלות מסגרת אשראי העולה על 15 מיליון ש"ח, ועוסקות בתחומי ייזום הכולל מימון בשיטת "לווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרויקטים לכניית מבנים - בעיקר מבני מגורים למכירה (בטיפול מחלקת לווי בניה), קבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן). השירותים ללקוחות אלו ניתנים באמצעות מערך הסניפים של הבנק.

מגבלות חקיקה ותקינה החלות על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלות על המערכת הבנקאית מצד גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

מגבלות חקיקה ותיקנה החלות על המגזר (המשך)

היות והאשראי במגזר הבנקאות העסקית מתפלג בין מספר לקוחות נמוך יחסית ומכיוון שסיכון האשראי הוא אחד הסיכונים העיקריים במערכת הבנקאית, פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הוראות הרלוונטיות בעיקר לבנקאות העסקית:

- הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313, המגבילה את היקף האשראי שיכול תאגיד בנקאי לתת ל"לווה יחיד", "קבוצת לווים" (כהגדרתם בהוראה) ולשש קבוצות הלווים הגדולות - כנגזרת מסך אמצעי ההון של התאגיד הבנקאי.
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323, המגבילה את היקף ה"אשראי לרכישת שליטה בחברות" (כהגדרתו בהוראה), שיכול תאגיד בנקאי לתת לרוכשי החברות.
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 - המגבילה את היקף האשראי שיכול תאגיד בנקאי לתת ל"איש קשור" (כהגדרתו בהוראה).
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 - המסדירה את תהליכי העבודה, הדווחים וההסכמים המשפטיים בתחום מימון הבניה למגורים בשיטת ה"לווי הפיננסי הסגור".
- כאשר להשלכות הנובעות מיישום ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של "חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי" ביום 1.1.2011 - ראה פרק 10 א' להלן.

התפתחויות בשווקים של המגזר

לקוחות המגזר נמנים על החברות הגדולות והמובילות במשק. לפיכך, לתהליכים מאקרו כלכליים המתרחשים במשק ומשליכים על רמת הפעילות הכלכלית במשק, כגון: שיעור הצמיחה, שינוי בביקושים המקומיים ובשווקי חו"ל, שינוי בתנאי הסחר, וכו' - ישנה השלכה ישירה על השווקים של לקוחות המגזר.

לאור ההאטה שנרשמה במשק במחצית השנייה של שנת 2008, שהשפיעה על מצבם העסקי של לקוחות המגזר, בכלל - ושל לווים הפועלים בחו"ל (בעיקר בתחום הנדל"ן) - שמימנו את פעילותם באמצעות הנפקת אגרות חוב בשוק ההון, בפרט, ולאור חוסר הודאות לגבי ההתפתחויות הכלכליות העתידיות בשווקי העולם ובמשק המקומי הועלתה פרמיית הסיכון בגין האשראי ללקוחות המגזר. יכולתם של לווים אלה לעמוד בפרעון חובותיהם או מיחזור חובם בשוק ההון מותנית בקיום אווירה חיובית בשוק ההון והתאוששות בשווקים בחו"ל. בעקבות התפתחויות אלו מקיימת הנהלת הבנק דיונים שוטפים לגבי חשיפות האשראי של הבנק ללקוחות המגזר בעלי רמת מינוף גבוהה שהתעוררה סכנה לשחיקה בכושר הפרעון שלהם - בעקבות המשבר הכלכלי. לפרטים נוספים בדבר התפתחות המשבר הפיננסי והריאלי - ראה פרק 10 א' להלן.

שינויים טכנולוגיים מהותיים

המאפיינים העסקיים של פעילות הלקוחות במגזר, מחייבים שימוש בכלים טכנולוגיים מתקדמים שישירתו פעילות זו. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו במגזר זה כלים שיתאמו את צרכיהם המגוונים, לרבות: מערכות לניהול פעילות סחר חוץ, חדרי עסקאות לפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, מערכות מסחר בשוק ההון ועוד. שמירה על עדכניות ושכלול מערכות אלו, מהווה גורם מהותי באיכות השירות הניתן ללקוחות המגזר ומהווה גורם הכרחי להרחבת הפעילות עם לקוחות אלו.

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר כוללים:

- הכרת פעילות הלקוח, הבנת צרכיו, והתאמת המוצרים והשרותים הבנקאיים תוך ראייה כוללת של צרכי הלקוח.
- מתן שרות מקצועי בזמינות גבוהה והתאמת השרות והמוצרים לצרכיו המשתנים של הלקוח.
- העמדת תשתית טכנולוגית מתאימה לצרכי הלקוחות.
- קיום מערכת בקרה יעילה הבוחנת את ההתפתחויות העסקיות של הלקוחות, במטרה לגלות מוקדם ככל האפשר סימנים המצביעים על אפשרות להתרחשות כשלי אשראי.

חסמי כניסה ויציאה

ככלל, קיימת תחרות רבה במערכת הבנקאית סביב לקוחות מגזר זה, מאחר שסיכון האשראי שלהם נמוך, בדרך כלל. גורם זה, מחד - והתחכום הגבוה המאפיין לקוחות אלה, מאידך - מקטינים למינימום את חסמי המעבר של לקוחות מגזר זה - מבנק אחד למשנהו.

מאידך, הוראות רגולטוריות מסוימות, כגון - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313, שנועדה להגביל את ריכוזיות הלווים הגדולים וקבוצות לוויים גדולות במערכת הבנקאית - מהוות חסם להגדלת נפח האשראי של לוויים גדולים מסוימים, המשתייכים למגזר זה - בבנקים בהם יגרום מתן האשראי הנוסף להריגה מהמגבלות שנקבעו בהוראה - ובמקרים מסוימים (כגון: מיזוג בין שתי קבוצות לוויים גדולות), עשויה ההוראה לאלץ את התאגיד הבנקאי להקטין את מסגרות האשראי, לאותם לוויים.

מוצרים ותחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר

המוצרים אותם מציע הבנק ללקוחות המגזר כוללים בעיקר מכשירי אשראי המותאמים לצרכיהם הייחודיים של הלקוחות, ומכשירים פיננסיים אחרים, לרבות מכשירים נגזרים לגידור סיכונים, "השאלת אגרות חוב" - (כתחליף למוצרי אשראי סטנדרטיים - העשויה להוזיל את עלות האשראי ללקוחות אלו, בהתאם להתפתחות תשואות אגרות החוב בשוק ההון), וכו'.

בשנים האחרונות הסתמנה מגמה בקרב לקוחות המגזר, במסגרתה פעלו לקוחות רבים להסיט את מקורות המימון הדרושים להם מהמערכת הבנקאית, לשוק ההון (גיוס מקורות באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים). שורשיה של מגמה זו נעוצים במספר גורמים:

- הרחבת הגדרות בנק ישראל בכל הקשור ל: "לווה יחיד" ו"קבוצת לוויים", אילצה מספר בנקים להקטין את מסגרות האשראי שניתנו לקבוצות לוויים מסוימות, שחבותן - על פי ההגדרות החדשות - חרגה מתקרת האשראי המותרת.
- צמצום היקף הגיוסים הממשלתיים בשוק אגרות החוב, גרם לעודף ביקושים במכשיר זה.

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

מוצרים ותחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר (המשך)

- רצונן של החברות לגוון ולשפר את מבנה המקורות שלהן, באמצעות מעבר ממקורות קצרי טווח - למקורות ארוכי טווח.
- עליית אטרקטיביות גיוס המקורות באמצעות שוק ההון, עקב הוזלת מחירי הגיוס, גמישות רבה יותר בהעמדת הבטוחות וכו'.

בעקבות המשבר הפיננסי שהתפתח בעולם במחצית השניה של שנת 2007 - והתרחב למשבר כלכלי במהלך שנת 2008 - נרשמו ירידות שערים חדות בשוק המניות ואגרות החוב בישראל - עקב החשש מהשלכות המשבר על המשק בישראל. בהמשך לירידות שערים אלו השתרר קיפאון בשוק ההון המקומי שמנע מלקוחות הפועלים בשוק זה, לגייס הון - או למחזר את חובותיהם בשוק ההון. כנגזרת ממשבר זה התפתחה מצוקת נזילות - שגרמה לעליה בביקוש לאשראי הבנקאי, החל מהמחצית השניה של שנת 2008 ולאחריה.

תחרות

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת התחכום העסקית הגבוהה ביותר ביחס לכלל מגזרי הפעילות. לנוכח נתון זה, ועקב העדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר - מתקיימת תחרות עזה בין כל הבנקים במערכת, במגזר פעילות זה. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן בתחום השרות.

בנוסף לתחרות בתוך המערכת הבנקאית, התפתחה בשנים האחרונות תחרות במגזר זה גם מצד בנקים זרים ומצד גופים חוץ בנקאיים (כגון: חברות ביטוח וקרנות פנסיה) - על רקע רצונם של גופים אלו להשיג תשואות עודפות, והחמרת הרגולציה במערכת הבנקאית המשליכה בעיקר על לקוחות המגזר העסקי וגרמה לצמצום האשראי הבנקאי לקבוצות לקוחות מסוימות.

לקוחות

בין הלקוחות המשתייכים למגזר זה - נמנים תאגידיים עסקיים המשתייכים לשורה הראשונה של החברות במשק, חברות ציבוריות, לקוחות מסחריים גדולים ויזמים בתחום הבניה למגורים. הלקוחות המשתייכים למגזר זה מטופלים במישרין על ידי החטיבה העסקית בבנק ומקבלים שרותי בנקאות שוטפים במערך הסניפים של הבנק.

שוק והפצה

שוק השרותים והמוצרים ללקוחות המשתייכים למגזר זה נעשה על ידי מטה החטיבה העסקית, ראשי תחומים באגף העסקי ובאגף הנדל"ן - הנמצאים בקשר רציף עם לקוחות המגזר לצורך מתן פתרונות לצרכיהם הפיננסיים ולצורך לוויו פעילותם העסקית. הבנק לא עושה שימוש בכלי פרסום או גורמי שווק חיצוניים במגזר פעילות זה.

הון אנושי

מספרן הממוצע של משרות עובדי הבנק שיוחסו למגזר הבנקאות העסקית, הסתכם בשנת 2010 בכ-153 משרות - מזה, כ-19 "משרות ניהול" (בשנת 2009: 144 ו-19 משרות בהתאמה). היקף המשרות של עובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם כ-127 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 26 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ועובדי אגפי מטה אחרים) שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2009: 120 ו-24 משרות, בהתאמה).

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר ה"בנקאות העסקית" לשנת 2010 וניתוח מרכיביו - בהשוואה לאשתקד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010				
מגזר "בנקאות עסקית"				
החלק מכלל הבנק אחוזים	סך הכל מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	נדל"ן מיליוני ש"ח	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח
				רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	173	-	74	99
	(40)	-	(26)	(14)
	133	-	48	85
19.3	133	-	48	85
6.7	24	4	8	12
	24	4	8	12
15.0	157	4	56	97
	157	4	56	97
(5.6)	(6)	-	(7)	1
	(6)	-	(7)	1
9.4	71	1	22	48
	71	1	22	48
50.3	92	3	41	48
	92	3	41	48
45.1	32	1	14	17
	32	1	14	17
53.1	60	2	27	31
	60	2	27	31
2.9	1	1	-	-
	1	1	-	-
41.5	61	3	27	31
	61	3	27	31
	8.2	*	10.1	6.6
	8.2	*	10.1	6.6
22.9	5,085	1	1,634	3,450
	5,085	1	1,634	3,450
13.1	2,684	-	436	2,245
	2,684	-	436	2,245
41.5	6,784	1	2,455	4,328
	6,784	1	2,455	4,328
51.1	240	240	-	-
	240	240	-	-
51.0	6,211	6,211	-	-
	6,211	6,211	-	-
1.3	28	28	-	-
	28	28	-	-
				מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	99	-	35	64
	99	-	35	64
	7	-	2	5
	7	-	2	5
	27	-	11	16
	27	-	11	16
	133	-	48	85
	133	-	48	85

* לא רלבנטי

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

מגזר "בנקאות עסקית"

החלק מכלל הבנק אחוזים	סך הכל מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	נדל"ן מיליוני ש"ח	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח	
					רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	212	1	83	128	• מחיצוניים
	(82)	-	(36)	(46)	• בין מגזרי
18.5	130	1	47	82	
5.6	23	3	5	15	הכנסות תפעוליות ואחרות
13.7	153	4	52	97	סך ההכנסות
17.5	20	-	(1)	21	הפרשה לחובות מסופקים
9.4	66	2	20	44	הוצאות תפעוליות ואחרות
					רווח מפעולות רגילות לפני מסים
22.3	67	2	33	32	
21.0	26	1	12	13	הפרשה למסים
22.8	41	1	21	19	רווח נקי
	6.0	*	7.3	4.8	תשואה להון (אחוזים)
24.4	5,228	1	1,614	3,613	יתרה ממוצעת של נכסים
11.4	2,249	-	450	1,799	יתרה ממוצעת של התחייבויות
42.2	6,332	1	2,706	3,625	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון**
52.5	470	470	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
52.4	5,063	5,063	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
0.6	9	9	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
					מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	102	-	36	66	מרווח מפעילות באשראי
	6	-	2	4	מרווח מפעילות בפקדונות
	22	1	9	12	אחר
	130	1	47	82	סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

** על פי כללי "באזל 1"

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "בנקאות עסקית" הסתכמו בשנת 2010 בסך של 157 מיליון ש"ח, לעומת 153 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 2.6%. העליה בהכנסות נובעת בעיקר מגידול בשיעור של 2.3% ברווח מפעילות מימון - עקב מימוש "הטבות הון" שהתקבלו בעבר מלקוחות עסקיים מסוימים.

בסיכום שנת 2010, נרשם במגזר זה רווח בסך של 61 מיליון ש"ח, לעומת 41 מיליון ש"ח אשתקד. הגידול ברווח הנקי נובע מהעליה בהכנסות, כאמור - ומירידה בסך 26 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים (המהווה ירידה בשיעור של כ-130%). הירידה בהפרשות לחובות מסופקים נובעת מגביית הפרשות שנרשמו בשנים קודמות.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית

מבנה המגזר

במסגרת מגזר פעילות זה מספק הבנק מגוון שרותי בנקאות ללקוחות (פרטיים ותאגידיים), בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה (שהיקף חסכוניותיהם והשקעותיהם עולה, בדרך כלל, על 0.5 מיליון ש"ח), הפועלים בעיקר בתחום ה"פסיכה".

המוצרים והשרותים הבנקאיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר זה (Private Banking) כוללים מגוון מוצרי השקעה, לרבות: ניהול תיקי השקעה, פקדונות, קרנות נאמנות, השקעות בניירות ערך, ועוד.

השרות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק ובאמצעות שלושה מרכזי "בנקאות פרטית" המספקים שרותי בנקאות מתמחה ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה.

התמיכה המקצועית בתחום מוצרי ההשקעה השונים, לרבות פיתוח מוצרים חדשים עבור לקוחות מגזר זה מבוצעת על ידי החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות.

מגבלות חקיקה ותקינה החלות על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלות על המערכת הבנקאית מצד גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון - במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך, הבורסה לניירות ערך בתל - אביב ועוד.

התפתחויות בשווקים של המגזר

המוצרים העיקריים המוצעים ללקוחות המשתייכים למגזר זה הינם "מוצרי פסיכה", כגון: פקדונות, ניירות ערך, קרנות נאמנות, וכו'.

החוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", במסגרתם נאסר על הבנקים לשווק ולנהל חלק מהמוצרים בתחום זה, כגון: קרנות נאמנות, קופות גמל ותעודות סל - נועדו להגביר את התחרות בין "יצרני ומנהלי המוצרים" על לקוחות המגזר, על ידי צמצום חלקה של המערכת הבנקאית והעברת תחומי פעילויות שבהן היו הבנקים דומיננטיים - לגופים מחוץ למערכת הבנקאית.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

התפתחויות בשווקים של המגזר (המשך)

בעקבות צעדי חקיקה אלו, חדלה המערכת הבנקאית להוות גורם פעיל בניהול ושיווק מוצרים בשוק ההון ובשוק הפנסיוני.

מאידך, השיקו חלק מהבנקים שקיבלו רשיון לכך ממשד האוצר שרות חדש בתחום ה"ייעוץ הפנסיוני". עד כה נרשמה הענות חלקית בלבד של הלקוחות לקבלת השרות עקב חוסר מודעות למוצר חדש זה.

עקב המשבר הפיננסי וירידות השערים החדות בשוק ההון, שגרמו לשחיקה בנכסי הלקוחות שהושקעו באפיקים אלו - נרשמה ברבע האחרון של שנת 2008 ובמחצית הראשונה של שנת 2009 הסטה של כספי לקוחות, משוק ההון - לפקדונות במערכת הבנקאית.

מאידך, הצעדים המוניטריים החדים שננקטו על ידי בנק ישראל במחצית הראשונה של שנת 2009, במהלכם הופחתה הריבית השקלית לטווח קצר לשיעורים אפסיים - וההערכות לפיהן המשק הישראלי נפגע בצורה קלה יחסית מהמשבר הכללי העולמי - בלמה את תהליך הסטת הכספים לאפיק הסולידי (פקדונות בנקאיים) ותרמה להתאוששות בשוק ההון במחצית השניה של שנת 2009 ולאורך שנת 2010.

לפרטים נוספים בדבר מכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של הבנק ברבע האחרון של 2010 - ראה פרק 13 להלן.

שינויים טכנולוגיים מהותיים

איכות הלקוחות המשתייכים למגזר זה המתאפיינים בתחכום רב, מחד - והוראות רגולטוריות שונות, כגון "חוק הייעוץ" והחוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", מאידך - מחייבים שימוש בכלים טכנולוגיים שיספקו נתונים השוואתיים מדויקים של מגוון המוצרים הקיימים בשוק, ויאפשרו לבנק מתן ייעוץ מקצועי ואובייקטיבי ללקוחות.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מערכות הכוללות בסיסי נתונים רחבים ומאפשרות דרוג השוואתי של קרנות הנאמנות השונות, ושל הגופים היצרניים בתחום ניהול הכספים הפנסיוניים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר כוללים:

- מתן שרות מקצועי ואישי והתאמת השרות והמוצרים להעדפותיו של הלקוח.
- עדכון הלקוחות בתנאים המשתנים בשווקים השונים והתאמת מוצרי ההשקעה, בהתאם לכך.
- שמוש בכלים טכנולוגיים המאפשרים מתן ייעוץ מקצועי וקבלת החלטה מושכלת של הלקוחות.

חסמי כניסה ויציאה

ככלל, מתאפיין מגזר זה בתחרות רבה מצד המערכת הבנקאית על לקוחות המגזר - המתאפיינים בעושר פיננסי, תחכום רב וסיכון נמוך - הנגזר מהזדקקות נמוכה של לקוחות אלו למוצרי אשראי.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

חסמי כניסה ויציאה (המשך)

גורמים אלו מקטינים למינימום את חסמי המעבר של הלקוחות המשתייכים למגזר זה - מבנק אחד למשנהו.

בנוסף, מכירת חלק ממוצרי ההשקעה על ידי הבנקים (קופות גמל וקרנות נאמנות - בעקבות הרפורמה בשוק ההון) - שהיו בשימוש לקוחות מגזר זה ונוהלו על ידי הבנקים - גורמת למעבר לקוחות המשתייכים ברובם למגזר זה - מהמערכת הבנקאית לגופים מתחרים, ומחריפה את התחרות.

הבנק מתמודד עם התחרות הגוברת במגזר זה, הן באמצעות פיתוח ושדרוג התשתית הטכנולוגית המקצועית והאנושית שהוא מעמיד לרשות לקוחות המגזר, הן באמצעות הצעת פתרונות ותנאים אטרקטיביים ללקוחות, והן ביצירת שיתופי פעולה עם גורמים מוסדיים בתחום, לרבות חתימה על הסכמי הפצה עם חברות לניהול קרנות נאמנות ויצרנים בתחום הפנסיוני.

מוצרים ותחליפים למוצרים ושירותים של המגזר

על פי החוקים שנחקקו במסגרת הרפורמה בשוק ההון, נאסר על הבנקים (בתום תקופת מעבר שנקבעה בחוקים אלו), לנהל ולשווק מוצרים מסוימים (כגון: קרנות נאמנות, קופות גמל ו"תעודות סל"), המהווים חלק ממוצרי השקעה של לקוחות המגזר.

עד לסוף שנת 2007 השלימו מרבית הבנקים את מכירתן של פעילויות אלו. להלן התפתחויות שחלו במוצרים המוצעים ללקוחות המגזר - בבנק וב"מערכת הבנקאית".

- במהלך שנת 2010 המשיך הבנק בפיתוח שירות "ייעוץ פנסיוני" - לאחר שקיבל רשיון לעסוק בשירות זה מהממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר. פיתוח השירות מצריך השקעות רבות בתשתיות (לרבות במערכת מידע), הכשרת כח אדם מתאים, והעלאת מודעות קהל הלקוחות לשירות זה.
- מכיוון שהפעילות בתחום זה נמצאת בשלביה הראשונים - נרשמו בבנק בשנת 2010 הכנסות בסך של 1 מיליון ש"ח בלבד.
- בשנת 2010 המשיך הבנק בפיתוח שרות "ניהול השקעות גלובלי", עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים - באמצעות חברת "מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי" (המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של 51%).
- במהלך שנת 2010 המשיך הבנק בפיתוח פעילות היחידה הייעודית לטיפול בתושבי חוץ, המתמקדת בשיפור השרות הבנקאי שניתן לפלח לקוחות זה, ובמתן שירותים בנקאיים ההולמים את צרכיו המיוחדים של פלח לקוחות זה.

תחרות

כאמור, מתאפיינים הלקוחות המשתייכים למגזר הבנקאות הפרטית בתחכום רב ובדרישה לשרות מקצועי ברמה הגבוהה ביותר. נתון זה, בנוסף להעדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר, כאמור - גורם לתחרות גבוהה בין כל הבנקים הפועלים במערכת, על פלח לקוחות זה.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

תחרות (המשך)

התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (עמלות ועלויות גיוס פקדונות) והן בתחום השרות. בנוסף לתחרות בתוך המערכת הבנקאית, קיימת תחרות על פלח לקוחות זה גם מצד גופים אחרים הפועלים בשוק ההון, כגון: חברות לניהול תיקים, ברוקרים פרטיים, בתי השקעות ועוד.

בנוסף - הסכמים שחתמו הבנקים בשנים האחרונות, כחלק מהערכתם ליישום החוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", שכללו מכירות נכסים ומוצרי השקעה של לקוחות המשתייכים ברוכבם למגזר זה, לחברות ביטוח וגופים פיננסיים חוץ בנקאים אחרים, הגבירו את התחרות על פלח לקוחות זה - גם מצד חברות הביטוח וגופים פיננסיים אחרים.

במסגרת תחרות זו משקיע הבנק משאבים רבים בשיפור השרות הניתן ללקוחות, העלאת רמתם המקצועית של יועצי ההשקעות, שיפור התשתית הטכנולוגית ועדכון מוצרי ההשקעה המוצעים ללקוחות.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה. לקוחות אלו מתאפיינים בתחכום, הכרת מגוון מכשירי ההשקעה והמוצרים הקיימים במערכת הבנקאית ובשוק ההון, ובדרישה לקבלת שרות מקצועי ברמה גבוהה ביותר.

השרות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך סניפי הבנק ושלושה מרכזי השקעות בירושלים, תל אביב ונצרת. בנוסף, עומדים לרשות לקוחות אלו מערכי התמיכה המקצועיים, הקיימים הן בחטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות של הבנק והן ביחידות וחברות אחרות של הבנק הפועלות בשוק ההון.

שוק והפצה

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים ובכלל זה - טלוויזיה, עיתונים ורדיו, וכן פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

בפעילות שווקית זו נעזר הבנק ביועצי שווק ובמשרד פרסום.

הון אנושי

מספרן הממוצע של משרות עובדי הבנק שיוחסו למגזר הבנקאות הפרטית, הסתכם בשנת 2010 בכ-94 משרות - מזה, כ-6 "משרות ניהול" (בשנת 2009: 101 ו-8 משרות, בהתאמה).

היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה הסתכם ב-85 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 9 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ועובדי אגפי מטה אחרים) שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2009: 87 ו-14 משרות בהתאמה).

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר ה"בנקאות הפרטית" לשנת 2010 וניתוח מרכיביו- בהשוואה לאשתקד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			
מגזר "בנקאות פרטית"			
החלק מכלל הבנק	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
			רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	(121)	1	• מחיצוניים
	160	-	• בין מגזרי
5.7	39	1	38
12.8	46	24	22
8.1	85	25	60
			הכנסות תפעוליות ואחרות
			סך ההכנסות
8.2	62	18	44
12.6	23	7	16
11.3	8	3	5
13.3	15	4	11
23.5	8	8	-
15.6	23	12	11
			רווח נקי
	*	*	*
			תשואה להון (אחוזים)
0.5	105	7	98
40.1	8,208	-	8,208
0.5	79	7	72
39.8	187	187	-
39.8	4,848	4,848	-
93.5	2,046	2,046	-
			מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	4	-	4
	34	-	34
	1	1	-
	39	1	38

* לא רלבנטי.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009			
מגזר "בנקאות פרטית"			
החלק מכלל הבנק	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
			רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	(151)	1	• מחיצוניים (152)
	188	-	• בין מגזרי 188
5.3	37	1	36
10.7	44	23	21 הכנסות תפעוליות ואחרות
7.3	81	24	57 סך ההכנסות
8.4	59	18	41 הוצאות תפעוליות ואחרות
7.3	22	6	16 רווח מפעולות רגילות לפני מסים
7.3	9	3	6 הפרשה למסים
7.2	13	3	10 רווח נקי
	*	*	*
			תשואה להון (אחוזים)
0.6	124	6	118 יתרה ממוצעת של נכסים
41.1	8,127	-	8,127 יתרה ממוצעת של התחייבויות
0.8	124	6	118 יתרה ממוצעת של נכסי סיכון**
34.4	308	308	- יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
34.4	3,320	3,320	- יתרה ממוצעת של ניירות ערך
79.7	1,238	1,238	- יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
			מרכיבי הרווח מפעילות מימון:
	5	-	5 מרווח מפעילות באשראי
	31	-	31 מרווח מפעילות בפקדונות
	1	1	- אחר
	37	1	36 סה"כ רווח מפעילות מימון

* לא רלוונטי

** על פי כללי "באזל 1"

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "בנקאות פרטית" הסתכמו בשנת 2010 בסך של 85 מיליון ש"ח, לעומת 81 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 4.9%. העליה בהכנסות נובעת הן מגידול בשיעור של 5.4% ברווח מפעילות מימון, והן עקב עליה בשיעור של 4.5% בהכנסות התפעוליות. בסיכום שנת 2010, נרשם במגזר זה רווח בסך של 23 מיליון ש"ח, לעומת 13 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - המהווה עליה בסך של כ-10 מיליון ש"ח. העליה ברווח הנקי נובעת מהגידול בהכנסות כאמור, ומרווח מפעולות בלתי רגילות בסך של כ-8 מיליון ש"ח שנזקף בשנת 2010 במגזר זה, ומהווה את חלקו של המגזר ברווח ממימוש החזקות הבנק בחברה לניהול קופות גמל וממכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של הבנק בשנת הדוח (ראה פרקים 13 ו-14 א' להלן).

א. מגזר "ניהול הפיננסי"

ההפסד במגזר הסתכם בשנת 2010 בסך של 66 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 33 מיליון ש"ח שנרשם אשתקד. הירידה בתוצאות הכספיות במגזר זה נובעת, בעיקר, מקיטון בסך של 104 מיליון ש"ח ברווח מפעילות מימון ומירידה בסך של 46 מיליון ש"ח בהכנסות התפעוליות.

הירידה ברווח מפעולות מימון מוסברת בעיקר על ידי הגורמים הבאים:

- ירידה בסך של כ-56 מיליון ש"ח בתרומת ה"הון הפעיל", עקב גידול בפערי המח"מ של האשראי והפקדונות וירידה בסך של כ-29 מיליון ש"ח ברווחים מהפרשי הצמדה והפרשי שער.
- קיטון בסך של כ-37 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות החוב.
- עליה בסך של 8 מיליון ש"ח בהפסדים מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (הנובעים מאי הקבלה בין השיטה למדידת שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו, לבין השיטה למדידת שוויים ההוגן של המכשירים הנגזרים).

הירידה בהכנסות התפעוליות נובעת, מקיטון בסך של 46 מיליון ש"ח בהכנסות שנזקפו בשנת 2009 מדיבידנדים וממימוש מניות "בזק".

(4) פעילות במוצרים

א. פעילות בשוק ההון

השרותים שמספק הבנק ללקוחותיו בשוק ההון כוללים: מסחר וייעוץ בניירות ערך, ניהול תיקי השקעות, ניהול קרנות נאמנות וייעוץ פנסיוני. השרותים בתחום פעילות זה ניתנים ללקוחות, בעיקר באמצעות מערך הסניפים של הבנק. התמיכה המקצועית למוצרים והשרותים שמציע הבנק בתחום זה, לרבות פיתוח מוצרים חדשים - נמצאת באחריות החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות. לפרטים נוספים על פעילות הבנק בשוק ההון - ראה פרק 14 להלן.

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פעילות הבנקים בתחום זה הוסדרה על ידי חוקים שחוקקה הכנסת בעקבות המלצות ועדה ייעודית שהוקמה על ידי הממשלה במטרה למנוע ניגודי עניינים ולהגביר את התחרות בתחום זה (ראה פרק 14 להלן).

א. פעילות בשוק ההון (המשך)

מכח חוקים אלו הוטל על הבנקים הבינוניים והקטנים (עמם נמנה הבנק) למכור את פעילותם בתחום ניהול קופות הגמל ובתחום ניהול קרנות הנאמנות בתוך 6 ו-8 שנים מיום חקיקת החוקים האמורים, בהתאמה. מכירת פעילות ניהול קופות הגמל הושלמה על ידי הבנק בשנים 2007 (51%) ו-2010 (49%) - ראה פרק 14 א' להלן.

בעקבות מכירת פעילות זו - קיבל הבנק ביום 9.7.08 רישיון לעיסוק בייעוץ פנסיוני. הבנק השיק שרות זה במהלך המחצית השניה של שנת 2008. לפרטים נוספים בנושא זה - ראה פרק 14 ב' להלן.

ברבע האחרון של שנת 2010, השלים הבנק את ביצוע השלב האחרון בתהליך השינוי המבני שנדרש בחקיקה, כאמור - באמצעות מכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של הבנק - ראה פרק 13 להלן.

מוצרים חדשים

המוצרים המהווים חידוש בתחום זה הינם:

- מתן "ייעוץ פנסיוני" - שהושק על ידי הבנק (כמו בנקים אחרים במערכת) במהלך שנת 2008. השקת השרות הצריכה השקעות ניכרות - הן בתחום הטכנולוגי והן בתחום כח האדם. בנוסף נדרש הבנק לבצע פעולות הסברה במטרה להעלות את מודעות הלקוחות למוצר זה. בשל אופיו החדשני של המוצר מתנהלת החדרתו באיטיות יחסית. לפיכך, רשם הבנק בשנת 2010 הכנסה בסך של 1 מיליון ש"ח בלבד משרות זה.
- מתן שרותי ניהול השקעות גלובלי - באמצעות חברת "מרכנתיל גולדהר, ניהול השקעות גלובלי בע"מ".

תחרות

הפעילות במרבית המוצרים בתחום זה (ייעוץ בניירות ערך וניהול תיקי השקעות), מאופיינת בתחרות גבוהה בין הבנקים לבין גורמים מוסדיים (בתי השקעות וגופים פיננסיים אחרים).

תחרות זו מועצמת, באמצעות מידע רב המתפרסם באמצעי מדיה מגוונים, אליהם חשופים כלל הלקוחות - הכולל נתוני תשואות, סיכונים, ופילוחים נוספים בכל אחד מאפיקי ההשקעה והחסכון ומתן דרוג לגופים המנהלים את הנכסים באפיקים אלו.

במסגרת תחרות זו משקיע הבנק משאבים רבים בשיפור השרות והעלאת רמתם המקצועית של עובדי הבנק בתחום זה.

לקוחות

עיקר הלקוחות הפועלים בתחום זה שייכים למגזר הבנקאות הפרטית ומאופיינים בעושר פיננסי בתחום, הכרת מגוון ההשקעות והמוצרים הקיימים בתחום זה ובדרישה לקבלת שרות ברמה גבוהה ביותר.

שוק והפצה

שוק המוצרים בתחום זה נעשה באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים, ובכלל זה טלוויזיה, עיתונים ורשת האינטרנט. בנוסף, נערכות פניות אישיות ללקוחות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, דוור ללקוחות, שילוט, ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

א. פעילות בשוק ההון (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות ב"שוק ההון" לשנת 2010, בחתך מגזרי פעילות וניתוח מרכיביו, בהשוואה לאשתקד.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010					
"שוק ההון"					
משקי בית	עסקים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
1	-	-	-	1	2
• מחיצוניים					
-	-	-	-	-	-
• בין מגזרי					
1	-	-	-	1	2
12	3	2	4	24	45
הכנסות תפעוליות ואחרות					
13	3	2	4	25	47
סך ההכנסות					
הפרשה לחובות מסופקים					
-	-	-	-	-	-
19	6	1	1	18	45
הוצאות תפעוליות ואחרות					
(6)	(3)	1	3	7	2
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים					
(2)	(1)	-	1	3	1
הפרשה למסים					
(4)	(2)	1	2	4	1
רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות					
15	8	2	1	8	34
רווח מפעולות בלתי רגילות					
11	6	3	3	12	35
רווח נקי					
*	*	*	*	*	*
תשואה להון (אחוזים)					
9	4	1	1	7	22
יתרה ממוצעת של נכסים					
-	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
9	4	1	1	7	22
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
27	6	10	240	187	470
יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות					
702	161	253	6,211	4,848	12,175
יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
67	15	32	28	2,046	2,188
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול					
מרכיבי הרווח מפעילות מימון:					
-	-	-	-	-	-
מרווח מפעילות באשראי					
-	-	-	-	-	-
מרווח מפעילות בפקדונות					
1	-	-	-	1	2
אחר					
1	-	-	-	1	2
סה"כ רווח מפעילות מימון					

* לא רלוונטי

א. פעילות בשוק ההון (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

"שוק ההון"					
משקי בית	עסקים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
1	-	-	1	1	3
• מחיצוניים					
-	-	-	-	-	-
• בין מגזרי					
1	-	-	1	1	3
הכנסות תפעוליות ואחרות					
12	3	1	3	23	42
סך ההכנסות					
13	3	1	4	24	45
הפרשה לחובות מסופקים					
-	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות					
18	6	1	2	18	45
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים					
(5)	(3)	-	2	6	-
הפרשה למסים					
(1)	(1)	-	1	3	2
רווח נקי (הפסד)					
(4)	(2)	-	1	3	(2)
תשואה להון (אחוזים)					
*	*	*	*	*	*
יתרה ממוצעת של נכסים					
7	3	1	1	6	18
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
-	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון**					
7	3	1	1	6	18
יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות					
55	14	49	470	308	896
יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
592	155	527	5,063	3,320	9,657
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול					
58	16	232	9	1,238	1,553
מרכיבי הרווח מפעילות מימון:					
מרווח מפעילות באשראי					
-	-	-	-	-	-
מרווח מפעילות בפקדונות					
-	-	-	-	-	-
אחר					
1	-	-	1	1	3
סה"כ רווח מפעילות מימון					
1	-	-	1	1	3

* לא רלוונטי

** על פי כללי "באזל 1"

א. פעילות בשוק ההון (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות מהפעילות בשוק ההון הסתכמו בשנת 2010 בסך של 47 מיליון ש"ח, לעומת 45 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 4.4%. העליה בהכנסות נובעת, מהשיפור שנרשם בשוק ההון במהלך שנת 2010.

בסיכום שנת 2010 נרשם במגזר זה רווח בסך 35 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 2 מיליון ש"ח אשתקד. העליה ברווח נובעת מהגידול בהכנסות, כאמור, ומרווח מפעולות בלתי רגילות בסך של 34 מיליון ש"ח שנזקק לתחום זה בגין הרווח שרשם הבנק בשנת הדוח ממימוש החזקותיו בחברה לניהול קופות גמל וממכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות (ראה פרק 13 ופרק 14 א' להלן).

ב. פעילות במשכנתאות

השרותים שמספק הבנק בתחום זה כוללים מתן "הלוואות לדיור" (ללקוחותיו הפרטיים) ומשכנתאות מסחריות (למגזר הקמעונאי, המסחרי והעסקי).

האחריות למתן שירותים אלו מרוכזת במערך המשכנתאות, בחטיבה ל"בנקאות קמעונאית", למעט פעילות בתחום הנדל"ן המניב ("משכנתאות מסחריות"), ללקוחות שהיקף האשראי שניתן להם, עולה על 15 מיליון ש"ח.

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הפעילות בתחום ההלוואות לדיור הוסדרה באמצעות "חוק המכר (דירות)" ועל ידי הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא זה.

על רקע העלויות החדות שנרשמו במחירי הדירות בשנת 2010, כניסת גורמים לא מנוסים לפעילות בתחום זה, והגידול במשקל היחסי של משכנתאות שניתנו בתנאי "ריבית משתנה" - העלוים לפגוע ביציבות המערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל במהלך שנת 2010, מספר הוראות שנועדו להסדיר את פעילות המערכת הבנקאית בתחום זה, ולצמצם את חשיפתה האפשרית לכשלי אשראי נרחבים. לפרטים נוספים בנושא זה - ראה פרק 19 ה' להלן.

מוצרים

המוצרים אותם מציע הבנק בתחום זה דומים בעיקרם למוצרים המוצעים על ידי בנקים אחרים במערכת הבנקאית.

תחרות

תחום ההלוואות לדיור - נחשב ליעד אטרקטיבי לפיתוח שרותים בנקאיים במרבית הבנקים במערכת הבנקאית - בהיותו מאופיין ברמת סיכון נמוכה יחסית ופוטנציאל לפיתוח פעילויות בנקאיות נוספות ללקוחות להם ניתנים השרותים בתחום זה. לפיכך, התפתחה במערכת הבנקאית תחרות עזה בתחום זה - המתבטאת בעיקר בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות).

האמצעים שמפעיל הבנק במסגרת התחרות בתחום זה כאמור לעיל - כוללים: שיפור השרות ללקוח, שמירה על קשר אישי ולעיתים מתן הנחות בתחום המחירים.

ב. פעילות במשכנתאות (המשך)

התפתחויות בשווקים של המגזר

היקף ההלוואות לדיור שבוצעו במערך המשכנתאות בשנת 2010, הסתכם בכ-603 מיליון ש"ח, מזה כ-48 מיליון ש"ח הלוואות ש"מוחזרו" (בשנת 2009 - 504 מיליון ש"ח ו-59 מיליון ש"ח, בהתאמה).

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות בתחום ה"משכנתאות" לשנת 2010, בחתך מגזרי פעילות, וניתוח מרכיביו, בהשוואה לאשתקד.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			
משכנתאות			
עסקים קטנים	בנקאות	משקי בית	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
מיליוני ש"ח	מסחרית מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
14	11	56	• מחיצוניים
(7)	(6)	(43)	• בין מגזרי
7	5	13	
1	-	3	הכנסות תפעוליות ואחרות
8	5	16	סך ההכנסות
-	(1)	-	הפרשה לחובות מסופקים
3	1	10	הוצאות תפעוליות ואחרות
5	5	6	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
2	2	2	הפרשה למסים
3	3	4	רווח נקי
6.1	9.1	4.2	תשואה להון (אחוזים)
345	259	1,549	יתרה ממוצעת של נכסים
-	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות
456	342	790	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות
-	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הרווח מפעילות מימון:			
6	4	10	מרווח מפעילות באשראי
-	-	-	מרווח מפעילות בפקדונות
1	1	3	אחר
7	5	13	סה"כ רווח מפעילות מימון

ב. פעילות במשכנתאות (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009			
משכנתאות			
משקי בית	עסקים	בנקאות	סך הכל
מיליוני ש"ח	קטנים	מסחרית	מיליוני ש"ח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
78	15	23	116
• מחיצוניים			
(64)	(11)	(15)	(90)
• בין מגזרי			
14	4	8	26
4	-	1	5
הכנסות תפעוליות ואחרות			
18	4	9	31
סך ההכנסות			
-	-	-	-
הפרשה לחובות מסופקים			
10	3	1	14
הוצאות תפעוליות ואחרות			
8	1	8	17
רווח מפעולות רגילות לפני מסים			
3	-	3	6
הפרשה למסים			
5	1	5	11
רווח נקי			
4.5	2.7	12.8	6.3
תשואה להון (אחוזים)			
1,273	218	403	1,894
יתרה ממוצעת של נכסים			
-	-	-	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות			
1,039	212	394	1,645
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון*			
-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות			
-	-	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך			
-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים			
-	-	-	-
בניהול			
מרכיבי הרווח מפעילות מימון:			
11	3	6	20
מרווח מפעילות באשראי			
-	-	-	-
מרווח מפעילות בפקדונות			
3	1	2	6
אחר			
14	4	8	26
סה"כ רווח מפעילות מימון			

* על פי כללי "באזל 1"

ההכנסות מהפעילות בתחום המשכנתאות הסתכמו בשנת 2010 בסך של 29 מיליון ש"ח, לעומת 31 מיליון ש"ח אשתקד - ירידה בשיעור של 6.5%.

בסיכום שנת 2010, רשם הבנק רווח נקי מהפעילות בתחום זה בסך של 10 מיליון ש"ח, לעומת 11 מיליון ש"ח אשתקד. הקיטון ברווח נובע מהירידה בהכנסות, כאמור.

8. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בבאור 1 בדוחות הכספיים.

יישומם של כללי חשבונאות אלו, על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, כרוך לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שישומו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושקול דעתה המקצועי.

בהמשך לאמור לעיל, מובאת להלן סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים".

א. הפרשות בגין חובות בעייתיים

(1) הפרשה ספציפית לחובות מסופקים

אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק את תיק האשראי במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו. תהליך הערכת ההפסד האפשרי בתיק האשראי כולל שני שלבים:

- זיהוי הלקוחות שחלה הרעה בדרוג האשראי שלהם, עקב העדר יכולת לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק וסווגם, כפועל יוצא מכך, כ"חובות בעייתיים" בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראות בנק ישראל (ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות הנ"ל), כ: "חובות מסופקים", "חובות שאינם נושאי הכנסה", "חובות שאורגנו מחדש", "חובות בפיגור זמני" ו"חובות בהשגחה מיוחדת".

- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק בגין ה"חובות הבעייתיים". בקביעת ההפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: דרוג האשראי שלו, מידת עמידתו בהתחייבויות כלפי הבנק בעבר, איכות הבטחונות שלו ומידת הסיכון של הענף בו הוא פועל. בנוסף לכך מביאה הנהלת הבנק בחשבון, בעת עריכת ההפרשה הנדרשת, גורמים נוספים, כגון: איכות הניהול של החייב, כושר החזר שלו וגמישותו הפיננסית.

יתרת החובות הבעייתיים בבנק ליום 31 בדצמבר 2010 מסתכמת בכ-974 מיליוני ש"ח, נטו, ומהווה כ-4.6% מסיכון האשראי הכולל (לרבות סיכון אשראי) לאותו תאריך. ההפרשה המצטברת להפסדי אשראי (קרן) שנוכחה מחובות אלו ליום המאזן מסתכמת בכ-588 מיליוני ש"ח - מזה נזקף לדו"ח רווח והפסד, נטו, בשנת 2010 סך של כ-112 מיליוני ש"ח (למידע נוסף באשר להשלכות הצפויות בגין יישום ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי" שייכנסו לתוקף ביום 1.1.2011 - על נתוני החובות הבעייתיים וההפרשות להפסדי אשראי של הבנק ליום 31.12.2010 - לו יישמו ההוראות החדשות בתאריך זה - ראה פרק 10 א' להלן).

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, כמתואר לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (כגון: איכות הבטחונות, כושר החזר של החייב וכו') ובהערכות סובייקטיביות, הן לגבי הקטגוריה בה סווג החוב הבעייתי (כגון: הבחנה בין "חוב בפיגור" ל"חוב בפיגור זמני") והן לגבי הגורמים המשמשים בחישוב ההפרשה (כגון: איכות הניהול של החייב ומידת הסיכון של הענף בו הוא פועל).

לשינוי באומדנים או בהערכות שתוארו כאמור לעיל, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה לחובות מסופקים המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

בנוסף לאמור לעיל, חלק מהאומדנים שצוין לעיל נשען על משתנים כלכליים או משתני שוק וחלקם מתעדכן ככל שהנסיון שנצבר בטיפול בחייב רב יותר. לפיכך, כוחנת הנהלת הבנק אחת לרבעון את האומדנים המשמשים בקביעת ההפרשות בגין החובות הבעייתיים ומעדכנת אותם במידת הצורך.

(2) הפרשה נוספת לחובות מסופקים

בנוסף להפרשה הספציפית לחובות מסופקים, כאמור - נכללה בדוחות הכספיים גם "הפרשה נוספת" לחובות מסופקים (להבדיל מההפרשה הכללית לחובות מסופקים הכלולה בדוחות הכספיים - בסכום קבוע, משנת 1991 ואילך). ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת בהתאם להוראות בנק ישראל בשיעורים מסוימים מסך החובות הבעייתיים (על פי מאפיינים שונים שנקבעו בהוראות בנק ישראל), או בשיעורים מסוימים מיתרות אשראים שניתנו על ידי הבנק וחורגים ממגבלות מסוימות למתן אשראי שנקבעו על ידי בנק ישראל. על אף שמאפייני החובות הבעייתיים נקבעו בהוראות בנק ישראל, כאמור - מאפשרות הוראות אלו מידה מסוימת של שיקול דעת סובייקטיבי בעת סווג החובות הבעייתיים. לשיקול דעת זה עשויה להיות השפעה מהותית על היקף "ההפרשה הנוספת" לחובות מסופקים. מאחר וההוצאה שנזקפת לדוח הרווח והפסד בגין ה"הפרשה הנוספת" לחובות מסופקים, אינה מוכרת כהוצאה לצורך מס - קיימת לשינויים אפשריים בסכום ההפרשה הנוספת, השלכה מהותית יותר על הרווח הנקי של הבנק. יתרת ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים, על פי המאפיינים שנקבעו על ידי בנק ישראל, כאמור - מסתכמת ליום 31.12.2010 בסך של 23 מיליוני ש"ח (31.12.2009 - 27 מיליוני ש"ח). יתרות אלו אינן כוללות "הפרשה כללית" בסך של 37 מיליון ש"ח.

למידע נוסף באשר להשלכות הצפויות בגין יישום ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי", שייכנסו לתוקף ביום 1.1.2011 - על נתוני ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי (שעתידה להחליף את ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים - שעריכתה נדרשת בהוראות הנוכחיות), ליום 31.12.2010 - לו יושמו ההוראות החדשות בתאריך זה - ראה פרק 10 א' להלן.

ב. התחייבויות תלויות

כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשה להכיר בקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות: חיוב ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התניית שרות בשרות, גביית עמלות או חיובים שונים שלא כדין, אי ביצוע הוראות והפעלת שיקול דעת מוטעה.

לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין תביעות אלו, מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים את הבנק בתביעות אלו ומסווגת אותן לאחת מבין שלוש הקבוצות הבאות:

- תביעות שצפוי הפסד בגינן - לגביהן נערכת הפרשה בדוחות הכספיים על פי העובדות הידועות לבנק.
  - תביעות שהסיכוי להפסד בגינן קלוש - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי בגינן כאשר סכום התביעה הינו מהותי מאד.
  - תביעות שאפשרות התממשותן איננה קלושה - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי לסכום החשיפה הכולל של הבנק בגינן. על פי הוראות בנק ישראל, יש לתת גילוי בגין תביעות מסוג זה - כאשר סכום התביעה הינו מהותי.
- כאמור, בשיוך התביעה לאחת הקבוצות שצוינו לעיל ובעריכת הפרשה להפסד, במידת הצורך, מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של יועציה המשפטיים.
- חוות דעת אלה הינן סובייקטיביות ומתייחסות בחלקן לנושאים - כגון בקשות לאישור תובענות ייצוגיות - שהניסיון והידע שנצברו בהם עד כה, אינם מספיקים. לפיכך, ייתכן שתוצאות התממשותן של חלק מהתביעות בפועל, תהיה שונה מחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק, ייתכן שלא יתממשות חוות דעתם של היועצים המשפטיים כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של הבנק.
- הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים בוחנים את התביעות אחת לרבעון ומעדכנים, במידת הצורך, את ההפרשות בגינן, על פי ההתפתחויות המשפטיות.

ג. זכויות עובדים

על פי הסכמי העבודה הקיימים בבנק, זכאים עובדי הבנק לקבלת "מענקי ותק" הכוללים מספר חודשי משכורת וזיכוי ימי חופשה - לאחר שהשלימו 20, 30 ו-40 שנות ותק בבנק. כמו כן זכאים עובדי הבנק להטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. על פי כללי חשבונאות מקובלים יש לערוך הפרשה שתשקף את התחייבות הבנק בגין זכויות אלו. עם זאת, ההפרשה כפופה לגורמי אי ודאות - מאחר שמימוש הזכויות שתוארו לעיל, מותנה בקיום "תנאי סף" מסוימים בעתיד - שאין ודאות כי אכן יתקיימו. לפיכך, בעת עריכת ההפרשה יש לערוך מבחני הסתברות לפרמטרים מסוימים, לרבות:

- מספר העובדים שישלימו את תקופות הותק המזכות אותם במענק.
- מספר העובדים שיפרשו מהבנק במועד שנקבע לצאתם לגמלאות - ולא לפני כן.
- מספר העובדים שיממשו את ההטבות הניתנות לגימלאי הבנק, בתקופה המבוססת על תוחלת החיים הממוצעת.

לאור אי הודאות הכרוכה בעריכת ההפרשה החשבונאית בגין התחייבויות הבנק, כאמור לעיל, הורה בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים, לערוך את ההפרשות החשבונאיות - בגין התחייבויות עתידיות אלו - על בסיס אקטוארי, בהתחשב בהסתברות למימושן - ולהציג אותן, בדוחות הכספיים על פי ערכן המהוון לתאריך עריכת ההפרשה.

בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2010, נכללו הפרשות בגין התחייבויות אלה, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל. יתרת ההפרשה בגין "מענקי ותק" אלה, ליום 31.12.2010 מסתכמת בסך של 82 מיליון ש"ח (31.12.2009 - 67 מיליון ש"ח). ההפרשות נערכו על בסיס תחשיבים אקטואריים שנערכו על ידי אקטואר מומחה והתבססו על קריטריונים ופרמטרים שונים, לרבות:

- שיעור הפרישה הממוצע של עובדים, ברמות ותק שונות.
- תוחלת החיים הצפויה.
- גיל הפרישה מהעבודה.
- עליית שכר ריאלי עתידית צפויה - בשיעור של 2.5% לשנה, בממוצע.
- הון זרמי התשלומים הצפויים, בשיעור של 4% לשנה.

ההסתברות לשימוש הזכויות, הנגזרת מההערכה האקטוארית כאמור, מתבססת על פרמטרים וכלים סטטיסטיים, המבוססים על ניסיון העבר ותחזיות לגבי העתיד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק מההערכה האקטוארית כאמור, רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את סכום ההתחייבות הכלולה בדוחותיו הכספיים של הבנק - במידה מהותית.

ד. מכשירים נגזרים

בהתאם להוראות הדוח הכספי שפרסם המפקח על הבנקים, מוצגים המכשירים הנגזרים בדוחות הכספיים - על פי שוויים ההוגן. השינוי בשוויים ההוגן של המכשירים נזקף לדו"ח הרווח והפסד, או להון העצמי - בהתאם לייעודו של המכשיר הנגזר.

מרבית המכשירים הנגזרים המופעלים על ידי הבנק אינם נסחרים בשוק פעיל ולפיכך לא ניתן להתבסס על מחירי שוק אובייקטיביים לצורך קביעת שוויים ההוגן. על פי הוראות בנק ישראל יש להעריך במקרים אלו את שוויים ההוגן של המכשירים הנגזרים - בעזרת מודלים מקובלים. המודל המקובל לצורך חישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים מסוג: חוזי FORWARD, ועסקאות החלף (שהינם עיקר המכשירים הנגזרים המופעלים על ידי הבנק) - מבוסס על הון תזרימי המזומנים העתידיים הגלומים במכשירים - בריבית "השוק" הרלוונטית לתאריך הדוח הכספי.

ריבית זו מצוטטת באופן שוטף על ידי גורמים הסוחרים במכשירים אלה ועל ידי גורמי הערכה כחטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות בבנק - ונגזרת מפרמטרים שונים, לרבות:

- מחירי השוק בהן נערכות עסקאות דומות בבנק, בסמוך למועד הדוח.
- סוג המכשיר הנגזר, ומגזר ההצמדה הרלוונטי.
- תקופת הפרעון של המכשיר הנגזר.
- סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה.

חלק מהפרמטרים שנמנו לעיל חשוף לתנודות ניכרות, וחלקם כרוך בשיקול דעת סובייקטיבי. מכיוון, שאמדתן השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים הלא סחירים מבוסס על שימוש בפרמטרים שאינם אובייקטיביים, כאמור - קיימת אפשרות להטיית סכומי השווי ההוגן של מכשירים אלו - במידה מהותית.

להלן נתונים לגבי התפלגות השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בחתך המודל ששימש לקביעת השווי ההוגן:

31.12.2009	31.12.2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		לפי מודל פנימי
(112)	(190)	• הוון תזרימי מזומנים
9	9	• מודל B&S
(103)	(181)	סה"כ שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

אמדן השווי ההוגן המבוסס על מודל פנימי שנקבע על ידי גורמים בחדר העסקאות ובחטיבה לאסטרטגיה ופיננסיים - ומלווה בתהליך תיקוף בלתי תלוי, הכולל בדיקות ובקורות רבות ובכללן:

- בדיקות מדגמיות של נתונים וחישובים.
- בדיקות תקפות של עקומי הריבית ששמשו בהוון תזרימי המזומנים, וכן של שיעורי הריבית וסטיית התקן ששימשו בחישוב השווי ההוגן של האופציות.
- בדיקות סבירות של התוצאות שהתקבלו.
- בדיקת מרכיבי השינוי בשווי ההוגן לעומת תקופת דווח קודמת.

בשנת 2010 רשם הבנק הפסד בסך של כ-56 מיליון ש"ח (בשנת 2009 - הפסד בסך 48 מיליון ש"ח) - בגין הפער שבין השינוי בשוויים ההוגן של המכשירים הנגזרים, לבין השינוי בשוויים (המוערך על "בסיס צבירה") של נכסי הבסיס שבניגום נערכו העסקאות במכשירים הנגזרים.

ה. שווי הוגן וסווג ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים החלים על תאגידיים בנקאיים, מוצגים ניירות ערך זמינים למכירה על פי שוויים ההוגן.

השווי ההוגן של ניירות ערך סחירים נקבע על פי מחירי השוק של ניירות הערך ליום הדווח. הערכת השווי ההוגן של ניירות ערך לא סחירים, מבוססת על ציטוטים המתקבלים ממומחה חיצוני (שציטוטיו משמשים בסיס לקביעת שוויים ההוגן של ניירות ערך לא סחירים - במרבית הגופים המוסדיים בישראל). להלן נתונים לגבי התפלגות השווי ההוגן של תיק ניירות הערך הזמינים למכירה, בחתך המודל לקביעת השווי ההוגן:

31.12.2009	31.12.2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
*3,842	4,433	לפי מחירים המצוטטים בשוק פעיל
164	165	לפי הערכת שווי של מומחה
*8	5	אחר (מבוסס על השווי המאזני)
4,014	4,603	

* סווג מחדש

אמדתן השווי ההוגן של ניירות ערך לא סחירים, כאמור - מלווה בהליך תיקוף בלתי תלוי הכולל בדיקות ובקורות, לרבות:

- התקשרות חוזית עם מומחה חיצוני בנושא זה, הכולל הצהרת המומחה, לפיה - ידוע לו כי הבנק יתבסס על תוצאות עבודתו לצרכי קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ששעריהן צוטטו על ידו - בדוחות הכספיים.

- קבלת מידע על המודל שנמצא בשימוש המומחה.

- קבלת מידע על הפרמטרים שהוּוּ בסיס לאמדתן שנערך על ידי המומחה, ותיקוף פרמטרים אלו.

- עריכת בדיקת סבירות בלתי תלויה לחישובי המומחה.

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים - רווחים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך לשוויים ההוגן - ייזקפו לקרן הון. הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך לשוויים ההוגן, מוצגים כדלקמן:

- הפסדים בעלי אופי "זמני" - נזקפים לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי.

- הפסדים בעלי אופי "שאינו זמני" - נזקפים לדוח הרווח והפסד של הבנק.

לצורך קבלת החלטה בדבר אופי הפסדים וסוגם כאמור - מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעת כלכליות ועל מאפיינים שונים של נייר הערך שבגיננו נצברו הפסדים ושל החברה שהנפיקה אותו כגון: דרוג נייר הערך, שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך ומשך הזמן שבו היה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו, התנדוטיות בשווי ההוגן של נייר הערך, מצבה הכלכלי של החברה שהנפיקה את נייר הערך וכוונת הבנק להחזיק בנייר הערך עד להשבת עלותו. תהליך קבלת ההחלטה לגבי אופיים של הפסדים וסוגם, כאמור לעיל, מבוסס במידה רבה על הערכות וחוות הדעת הכלכליות הנגזרות מהמאפיינים שתוארו לעיל ומידע גלוי אחר (המתקבל, בדרך כלל, ממנפיק נייר הערך). ההערכות והפרמטרים הנ"ל, נתונים במידה רבה לשיקול דעת סובייקטיבי. לפיכך - לשינויים בהערכות ובפרמטרים אלו - עשויה להיות השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

במהלך שנת 2010 לא נצפו בבנק הפסדים בגין ירידת ערכם של השקעות בניירות ערך, שעמדו בקריטריונים המחייבים סוגם כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני". לפיכך לא זקף הבנק בשנת 2010, הפסדים כנ"ל לדוח הרווח והפסד (2009 - זהה).

9. מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות

כללי

על רקע המדיניות המוניטרית שנוהלה על ידי בנק ישראל במרבית שנת 2009 (במטרה לבלום את מגמות ההאטה שהסתמנו במשק החל במחצית השניה של שנת 2008, בעקבות המשבר הפיננסי והריאלי בעולם), נרשמה התאוששות מרשימה בשוק ההון שלווה בהרחבת הפעילות במשק ובהאצת קצב האינפלציה. לאור מגמות אלו, החל בנק ישראל ליישם באופן מדוד החל מהרבעון הרביעי של שנת 2009 ובמהלך שנת 2010, מדיניות מוניטרית מצמצמת.

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאפיינו את שנת 2010:

- רמת אינפלציה נמוכה, שהסתכמה בשנת 2010 בשיעור של 2.7% - בטווח יעד האינפלציה השנתי שנקבע על ידי הממשלה.
  - התחזקות שער החליפין של השקל מול מרבית המטבעות הזרים - שהתבטאה בהתחזקות בשיעור של עד כ-13% שנרשמה בשער השקל לעומת הדולר של ארה"ב והמטבעות האירופאיים, מחד - ובריידה בשיעור של עד כ-7%, לעומת מטבעות עיקריים אחרים, מאידך.
  - מבדיקות שנערכו על ידי בנק ישראל נמצא, כי ההתחזקות בשער החליפין של השקל ביחס למטבעות הזרים, נובעת בעיקר מפעילות ספקולטיבית של תושבי חוץ, המבצעים עסקאות החלף (FX SWAPS) או עסקאות המרה עתידיות (FORWARDS), במטרה להפיק רווחים מפערי הריבית שבין המטבע המקומי למטבעות הזרים.
  - עקב ההיקפים הגבוהים של פעילות זו בשנת 2010 נרשמה התחזקות בשער החליפין של השקל ביחס למטבעות הזרים.
  - לאור ההשלכות המקרו כלכליות השליליות העלולות להגרם למשק המקומי (בעיקר בתחום היצוא), כשל ההתחזקות בשער החליפין של השקל - נקט בנק ישראל כמגוון צעדים, במטרה לבלום מגמה זו, לרבות:
    - רכישות מטבע חוץ בהיקף של כ-70 מיליארד ש"ח.
    - הטלת "חובת נזילות" בשיעור של 10% על עסקאות החלף ועסקאות המרה עתידיות המבוצעות בין הבנקים בישראל לתושבי חוץ, החל מיום 27.1.2011.
  - הצעדים שנקטו על ידי בנק ישראל כלמו במידה מסוימת את מגמת התחזקות השקל. בתחילת שנת 2011 נחלש השקל בשיעור של 7% - 3% לעומת המטבעות הזרים העיקריים.
  - עם זאת, בעקבות ההיקפים הגדולים של רכישות המט"ח על ידי בנק ישראל, נרשמה התייקרות בשיעורי הריבית של המטבעות הזרים, במסחר הבין בנקאי ובעסקאות עם לקוחות.
  - עליה של 1.0 נקודות האחוז בשיעור הריבית במרכז המוניטרי של בנק ישראל, כפועל יוצא מיישום המדיניות המוניטרית המצמצמת שננקטה על ידי בנק ישראל (במטרה למתן את קצב עליית המחירים במשק). בסוף שנת 2010 הסתכם שיעור הריבית במרכז המוניטרי בשיעור של 2.0%, לעומת 1.0% בסוף שנת 2009.
  - ירידה חדה בהיקף ההנפקות, נטו, של אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל: בשנת 2010 הנפיקה המדינה אגרות חוב, נטו, בסך של כ-12 מיליארד ש"ח בלבד, לעומת גיוס בסך של כ-30 מיליארד ש"ח שנרשם אשתקד. הירידה בהיקף ההנפקות נובעת מגידול בהכנסות המדינה ממיסים, על רקע ההתאוששות שנרשמה בפעילות הכלכלית במשק.
  - עליה בציפיות האינפלציה של הציבור - שהסתכמו בסוף שנת 2010 בשיעור של 3.0%, לעומת כ-2.5% בתחילת השנה.
- על רקע ההתאוששות שנרשמה בשוק ההון בשנת 2010, שבה ועלתה אטרקטיביות ההשקעה בשוק ההון - בין היתר, עקב שיעורי הריבית הנמוכים ששררו בשוק הבנקאי הסולידי ורמות המחירים הנמוכות שנרשמו בשוק ההון. בעקבות התפתחויות אלו, נרשמו במהלך שנת 2010 שינויים בהרכב תיק הנכסים של הציבור, כדלקמן:
- עליה בשיעור של כ-0.6% במשקל קרנות הנאמנות בתיק הנכסים.
  - ירידה בשיעור של כ-1.9% במשקלם של פקדונות הציבור בבנקים בתיק הנכסים.
  - עליה בשיעור של כ-1.6% במשקל המניות בתיק הנכסים.

הבנק

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן.

מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכ"ם, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

במסגרת השאיפה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, לגוון תמהיל המקורות ושיפור מבנה הנזילות שלו, הושקעו על ידי הבנק בשנת 2010 מאמצי שווק במטרה להרחיב בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים במוצרי פקדונות בנקאיים, ככלל - ובפיקדונות חסכון בהפקדות חודשיות, בפרט - פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון. כחלק ממאמצים אלו, מופעלים מרכזי "בנקאות פרטית", המשרתים את מעגל הלקוחות בעלי עושר פיננסי.

להלן ההתפתחות במקורות הבנק בשנת 2010, במגזרים השונים:

פקדונות לא צמודים - היקף הפקדונות הלא צמודים עלה בשנת 2010 בשיעור של 7.3% והסתכם ביום 31 בדצמבר 2010 בסך 13,189 מיליון ש"ח.

העליה בהיקף הפקדונות נובעת מהאטרקטיביות הגבוהה יחסית של אפיק השקעה זה, בהיותו אפיק השקעה נזיל יחסית.

במסגרת מדיניות גיוס הפקדונות הלא צמודים, שואף הבנק להרחיב את תשתית הלקוחות ולהגדיל את פיזור תיק הפקדונות תוך קיום רמת תעריפים דומה למקובל במערכת הבנקאית. במקביל, מפעיל הבנק חדר "עסקאות שקלים" שנועד לתת מענה לפקדונות גדולים, תוך מתן גמישות בהטבות לפקדונות אלה.

פקדונות צמודים למדד - היקף הפקדונות הצמודים (לרבות תכניות חסכון) הסתכם ביום 31 בדצמבר 2010 בסך של כ-3,183 מיליון ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ-1.1%. הקיטון בהיקף הפקדונות הצמודים נובע, בעיקר, מהסתת כספים על ידי - הציבור לשוק ההון - על רקע שיעורי הריבית הנמוכים ששררו באפיק חסכון זה.

עיקר הגיוס במגזר זה בשנת 2010, התבצע באמצעות הפקדות חד פעמיות לתקופה של כשנתיים ובאמצעות הפקדות בהוראות קבע חדשיות.

פקדונות במטבע חוץ וצמודים למטבע חוץ - היקף הפקדונות ליום 31 בדצמבר 2010, הסתכם בכ-2,364 מיליון ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ-10.6%. הירידה שנרשמה באפיק חסכון זה, נובעת מההתחזקות המתמשכת כשער החליפין של השקל לעומת הדולר של ארה"ב, התנדבותיות הגבוהה של משתנה שוק זה במהלך השנה, וכנגזרת משיעורי הריבית הנמוכים ששררו במגזר זה - על רקע המשבר הכלכלי בעולם (ראה גם פרק 10 א' להלן).

כתבי התחייבות נדחים - במסגרת המדיניות לגיוון תמהיל המקורות ולשיפור יחס הלימות ההון שלו, מגייס הבנק מעת לעת גם כתבי התחייבות נדחים. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 31.12.2010 הסתכם ב-674 מיליון ש"ח (31.12.2009 - 612 מיליון ש"ח). בשנת 2010 הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים בלתי סחירים, המהווים הון משני, בסך של 210 מיליון ש"ח. כתחליף לכתבי התחייבות שנפרעו במהלך השנה וכחלק מהערכות הבנק להשלכות הצפויות בשל יישום ההוראה החדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי" שעתידיה להיכנס לתוקף ביום 1.1.2011, המתבטאות, בין היתר, בקיטון בהון הבנק במועד היישום לראשונה בסך של כ-190 מיליון ש"ח.

כתבי ההתחייבות דורגו על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"), בדרוג "A+". הנמוך בדרגה אחת מהדרוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA-"). הפער בדרוג נגזר ממטודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "S&P" (חברת האם של "מעלות S&P") - לפיה יפחת דרוג כתבי ההתחייבות הנדחים בדרגה אחת מתחת לדרוג המנפיק.

דרוג כתבי ההתחייבות עודכן על ידי חברת הדירוג לאחרונה ביום 16.12.2010, במסגרתו הועלה אופק הדירוג של הבנק מ"שיליו" ל"יציב".

10. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים, כרוכה בנטילת וניהול סיכונים שהעיקריים שבהם הם: סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים נזילות. תהליך ניהול הסיכונים כולל: הגדרת הסיכונים, מדידתם וקביעת מגבלות לחשיפה לסוגי הסיכונים השונים. במסגרת ניהול הסיכונים השוטף מתבסס הבנק על תחזיות והערכות להתפתחויות שוטפות בתחומי: אינפלציה, שינוי שער חליפין, שינוי ריבית ומגמות כלכליות בענפי המשק השונים.

א. סיכונים אשראי

סיכון האשראי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו (באופן חלקי או מלא).

1. אסטרטגיות ותהליכים -

ככלל, הבנק רואה את עצמו כ"בנק אוניברסלי" המשרת את כל מגזרי הפעילות בתחום מתן האשראי - לרבות: עסקי, מסחרי וקמעונאי. עם זאת, לאור הנסיון וההתמחות שצבר הבנק במהלך השנים, הושם דגש בשנים האחרונות על הרחבת השרותים הבנקאיים לפלחי אוכלוסיה השייכים למגזר הקמעונאי (משקי בית, שכירים, עסקים קטנים).

מדיניות הטיפול בסיכונים האשראי בבנק נועדה להביא, בין היתר, לשיפור איכות תיק האשראי וגידור הסיכונים הגלומים בו. מדיניות האשראי כוללת קיום מנחים ומגבלות לגבי היבטים שונים של תהליכי חיתום וניהול תיק האשראי - לרבות:

- היחס שבין האשראי לסך הנכסים והון הבנק.
- שיעורי הגידול התקופתיים באשראי.
- היחס שבין יתרות האשראי במגזרי הפעילות השונים לבין כלל האשראי בבנק.
- חשיפות האשראי בחתך אזורים גאוגרפיים.
- חשיפות האשראי בחתך ענפי משק.
- חשיפות לסוגי עסקאות מסוימים.
- החשיפה לריכוזיות אשראי ומדיניות פיזור האשראי.
- חשיפה לסיכונים סביבתיים.
- מדיניות קבלת הבטחונות והסתמכות על בטחונות.
- מדיניות תמחור האשראי על פי דרגת הסיכון שלו.
- התפלגות החשיפה לסיכונים אשראי בחתך מגזרי הצמדה.
- היבטים שונים בתחום "חיתום האשראי" לרבות קביעת מדרג סמכויות.

מדיניות האשראי של הבנק מתעדכנת בעת הצורך בהתאם לשינויים המתרחשים במשק ובסביבה העסקית של הבנק - ומובאת לאישור הדירקטוריון בתדירות שנתית, לפחות. לפרטים נוספים באשר להשלכות המשבר הכלכלי בעולם על מדיניות ותהליכי האשראי בבנק - ולקחים אותם נדרשו התאגידים הבנקאיים להפיק בעקבות המשבר - ראה הרחבה בהמשך פרק זה.

2. המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכון האשראי -

מערך ניהול האשראי בבנק כולל פונקציות ניהול מדורגות, וכן מערכי בקרה, פיקוח וביקורת על תהליכי מתן האשראי, התפעול והמעקב אחרי ההתפתחויות באשראי. להלן פירוט יחידות ניהול האשראי בבנק, כחתך מבנה ארגוני:

- דירקטוריון הבנק.
- ועדת אשראים של הדירקטוריון.
- ועדת אשראי (הנהלה), בראשות מנכ"ל הבנק.
- ועדות אשראי חטיבתיות - בראשות מנהלי החטיבות: החטיבה העסקית* והחטיבה לבנקאות קמעונאית.
- ועדות אשראי אזוריות ומנהלי האזורים בבנק.
- מנהלי הסניפים בבנק.

בנוסף, כולל מערך ניהול סיכון האשראי שתי יחידות לטיפול בחובות בעייתיים:

- יחידה "לאשראים מיוחדים", הפועלת בבנק החל מיום 1 בינואר 2007. היחידה פועלת במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומטפלת בניהול וגביית אשראים בעייתיים - שחבות כל אחד מהם עולה על 4 מיליון ש"ח.
- יחידה לטיפול בחובות בעייתיים בחטיבה לבנקאות קמעונאית. היחידה החלה לפעול ביום 20.11.2008 ועוסקת בסווג, הסדרה, גביה ומדידת הפרשות להפסדי אשראי של לקוחות בעייתיים - שחבות כל אחד מהם אינה עולה על 4 מיליון ש"ח (ושל קבוצת לקוחות שחבותה אינה עולה על 7 מיליון ש"ח).

מערכות הפיקוח והבקרה לגבי תהליכי מתן אשראי, התפעול והמעקב לגבי ההתפתחויות ב, כוללות:

- כלכלנים ובקרי אשראי במנהלות האזור.
- יחידת פיקוח ובקרה העוסקת באיתור וזיהוי התפתחות סממנים בעייתיים בקרב לווים בבנק - בשלבים מוקדמים, ככל האפשר.
- ביקורות פנים שוטפות בסניפים המבוצעות על ידי אגף הביקורת הפנימית.
- תהליכי ניהול סיכון האשראי בבנק, מבוססים על נהלי אשראי מפורטים המגדירים את תהליך מתן האשראי, מדיניות הבטחונות, תהליכי התפעול והבקרה על האשראי שניתן, וסווג חובות בעייתיים. תהליכים אלו כוללים:
- חידוש מסגרות אשראי לגבי מרבית האשראים בתדירות חצי שנתית.
- הקפדה על יישום נהלי האשראי בבנק.
- הקפדה על קבלת אישורים לחריגות ממסגרות אשראי - מהדרג המוסמך.
- טיפול שוטף ופיקוח עקבי על החובות הבעייתיים וגבייתם.
- דוחים שוטפים מהסניפים ליחידות המטה.

* מנהל החטיבה העסקית, מר רם הרמלך - משמש כמנהל סיכונים האשראי בבנק.

3. מערכות דווח על סיכון ומדידת סיכון האשראי -

הבנק נעזר לצורך ניהול סיכון האשראי בכלים ממוחשבים הכוללים:

- מערכת לדרוג לווים, המבוססת על מודלים לדרוג לווים שפותחו בבנק - באמצעותם מדורגים לקוחות הבנק, בעלי אשראי העולה על 400 אלפי ש"ח. המודלים מיועדים לסוגים שונים של פירמות ולפעילות מגוונת, כגון: עסקי רגיל, מימוני, צרכני, ליווי בניה, משכנתאות ולקוחות פרטיים.
- הערכת רמת הסיכון של הלווה, במודלים האמורים, מבוססת על כושר ההחזר של הלווה ועל מבנה ורמת כיסוי הבטחונות לאשראי. המודלים מושתתים הן על פרמטרים כלכליים וניהוליים והן על הערכות ספציפיות לגבי כל לווה ולווה, בהתבסס על הנסיון שנצבר לגביהם בתקופת פעילותם בבנק.
- מערכת ממוחשבת "תומכת החלטה" לדירוג לווים פרטיים ("Credit Scoring").
- מערכת לפילוח האשראי בבנק בחתך ענפי משק ובחתך מדרגות לווים.
- מערכת "אורות אדומים" לקבלת התראות על קשיים פוטנציאליים במצבם העסקי של לקוחות הבנק.
- מערכת לדווח על חשיפות אשראי "גדולות" וחשיפות אשראי "גדולות מאד".
- מערכת לדווח על סיכון אשראי במטבע חוץ.
- מערכת לדווח על אשראי שניתן לענף הבניה.
- מערכת למעקב אחרי חריגות אשראי בחשבונות עובר ושכ.
- מערכת לניהול דווח על חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

4. חובות בעייתיים -

(א) סיכון אשראי בגין הלוואות בפיגור והלוואות פגומות

סוגי אשראים בעייתיים בבנק נערך בהתאם לכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314. כללים אלו מגדירים, בין היתר, סוגים שונים של חובות בעייתיים, לרבות:

"חובות בפיגור" - אשראי (או חלק ממנו) שלא נפרע בתוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו, לרבות חוב בגינו קיימות חריגות ממסגרת האשראי בחשבון העובר ושכ שלא נפרעו בתוך 30 יום ממועד הווצרותו, או אם התקבולים שנזקפו בחשבון העובר ושכ בתקופה של 180 יום - נופלים מיתרת החוב בחשבון.

"הלוואות פגומות" - אשראי (או חלק ממנו) שלגביו קבע הבנק (לאחר הערכת מצבו הכלכלי של החייב לרבות טיב נכסיו וכושר הפרעון שלו ולאחר הערכת הבטחונות שבידי הבנק) - כי לא קיים סיכוי סביר לגבות את מלוא החוב ויש לרשום בגינו הפרשה לחובות מסופקים.

(ב) הגישות והשיטות לקביעת הפרשות ספציפיות וכלליות להפסדי אשראי.

ההפרשות להפסדי אשראי בבנק כוללות שני סוגי הפרשות: הפרשה ספציפית לחובות מסופקים והפרשה נוספת לחובות מסופקים, כדלקמן:

(1) הפרשה ספציפית לחובות מסופקים

אחת לרבעון נבחן כל תיק האשראי של הבנק, על ידי דרגי ניהול האשראי השונים, במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו.

תהליך הערכת ההפסד האפשרי בתיק האשראי, כולל שני שלבים:

- זיהוי הלקוחות שחלה הרעה בדרוג האשראי שלהם, עקב העדר יכולת לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק, וסוגם - כפועל יוצא מכך (על פי קריטריונים שנקבעו בהוראות הנ"ל), באחד מבין הסוגים הבאים: "חובות מסופקים" "חובות שאינם נושאי הכנסה", "חובות שאורגנו מחדש", "חובות בפיגור זמני" ו"חובות בהשגחה מיוחדת".

- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק בגין ה"חובות הבעייתיים". בקביעת הפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: דרוג האשראי שלו, מידת עמידתו בהתחייבויות כלפי הבנק בעבר, איכות הבטחונות שלו ומידת הסיכון של הענף בו הוא פועל. בנוסף לכך, מביאה הנהלת הבנק בחשבון, בעת עריכת ההפרשה הנדרשת, גורמים נוספים, כגון: איכות הניהול של החייב, כושר החזר שלו וגמישותו הפיננסית. הבנק אינו משתמש בכלים סטטיסטיים לעניין קביעת ההפרשות להפסדי אשראי.

(2) בנוסף להפרשה הספציפית לחובות מסופקים, כאמור - נכללה בדוחות הכספיים גם "הפרשה נוספת" לחובות מסופקים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 315, בשיעורים מסוימים מסך החובות הבעייתיים (על פי מאפיינים שונים שנקבעו בהוראות בנק ישראל), או בשיעורים מסוימים מיתרות אשראי שניתנו על ידי הבנק וחורגים ממגבלות מסוימות למתן אשראי שנקבעו על ידי בנק ישראל.

(ג) באשר להשלכות הצפויות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי ומדידת הפרשות להפסדי אשראי" ביום 1.1.2011 - ראה הרחבה בהמשך פרק זה.

להלן התפתחות החובות הבעייתיים בהתאם לסווגים שנקבעו בהוראות בנק ישראל (במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009
חובות בעייתיים¹:		
שאינם נושאים הכנסה	314	378
שאורגנו מחדש ²	60	113
מיועדים לארגון מחדש ³	6	-
בפיגור זמני	87	100
בהשגחה מיוחדת ⁴	418	420
סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹	885	1,011
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ⁵	89	110
אג"ח של לווים בעייתיים	-	-
סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים¹	974	1,121

1 לא כולל חובות בעייתיים המכוסים על ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313).

2 אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.

3 אשראי ללווים אשר לגבי קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.

4 האשראי בהשגחה מיוחדת ליום 31.12.2010 כולל חובות (למעט אשראי לדיר שבגינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) בגינם קיימת הפרשה ספציפית בסך של כ-4 מיליוני ש"ח ואשראי לדיר שבגינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור בסך של כ-3 מיליוני ש"ח (31.12.2009: 19 מיליוני ש"ח ו-4 מיליוני ש"ח בהתאמה).

5 כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערכויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

5. גילוי כמותי לסיכון האשראי -

(1) להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי ברוטו לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי:

31.12.2009		31.12.2010		
יתרות לטוף השנה	יתרות ממוצעות ⁽¹⁾	יתרות לטוף השנה	יתרות ממוצעות ⁽¹⁾	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
17,115	16,877	17,100	17,004	הלוואות*
3,572	3,996	4,246	4,588	אגרות חוב
***71	***85	85	90	נגזרים ⁽²⁾
6,075	**5,455	5,666	5,847	סיכון אשראי אחר ⁽³⁾
867	845	877	865	אחרים ⁽⁴⁾
27,700	27,258	27,974	28,394	

(1) הממוצע חושב על פי היתרות בסופי רבעון.

(2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(3) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(4) כולל בעיקרי מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

(2) מידע לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך אזור גאוגרפי:

פרטים נוספים לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך אזור גאוגרפי נכללים בתוספת 1' בסקירת ההנהלה.

(3) מידע לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך הצד הנגדי לאשראי.

31.12.2010						
סוג הישות	הלוואות*	אגרות חוב	נגזרים ⁽¹⁾	סיכון אשראי אחר ⁽²⁾	אחרים ⁽³⁾	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבונויות	801	3,497	-	-	-	4,298
סקטור ציבורי	79	84	22	38	-	223
תאגידים בנקאיים	1,098	743	11	14	-	1,866
תאגידים	6,686	264	41	4,211	-	11,202
חובות בכטחון נדל"ן מסחרי	653	-	-	14	-	667
קמעונאיות ויחידים	2,041	-	-	709	-	2,750
עסקים קטנים	4,001	-	1	731	-	4,733
משכנתאות לדירור	1,645	-	15	130	-	1,790
נכסים אחרים	-	-	-	-	865	865
	17,004	4,588	90	5,847	865	28,394

(1) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(2) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(3) כולל בעיקרי מזומנים השקעות במניות ורכוש קבוע.

* לרבות פקדונות בבנקים
** סוג מחדש
*** הוצג מחדש

31.12.2009

סוג הישות	הלוואות*	אגרות חוב	נגזרים ⁽¹⁾	סיכון אשראי אחר ⁽²⁾	אחרים ⁽³⁾	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבוניות	1,379	3,462	-	-	-	4,841
סקטור ציבורי	117	139	3	28	-	287
תאגידים בנקאיים	1,615	-	18	13	-	1,646
תאגידים	**7,254	395	***44	**4,014	-	11,707
קמעונאיות ויחידים	**1,948	-	3	**836	-	2,787
עסקים קטנים	**3,151	-	***1	**527	-	3,679
משכנתאות לדיור	**1,413	-	***16	**37	-	1,466
נכסים אחרים	-	-	-	-	845	845
	16,877	3,996	85	5,455	845	27,267

(1) סיכון האשראי בין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(2) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(3) כולל בעיקרי מזומנים השקעות במניות ורכוש קבוע.

(4) מידע לגבי התפלגות תזרימי המזומנים העתידיים בגין חשיפת האשראי בחתך תקופה חוזיות לפרעון.⁽¹⁾

31.12.2010

סוג האשראי	עד שנה	משנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך כל תזרימי מזומנים
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הלוואות*	10,933	4,715	2,762	498	18,908
אגרות חוב	1,717	2,355	836	-	4,908
נגזרים ⁽³⁾	11	13	44	22	90
סיכון אשראי אחר ⁽⁴⁾	3,303	1,322	27	1,195	5,847
אחרים ⁽⁵⁾	308	-	-	557	865
סך כל חשיפת האשראי	16,272	8,405	3,669	2,272	30,618

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הציפויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.

(2) כולל נכסים בסך 192 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.

(3) סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(4) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(5) כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* לרבות פקדונות בבנקים

** סווג מחדש

*** הוצג מחדש

31.12.2009

סך כל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	מעל חמש שנים	משנה ועד חמש שנים	עד שנה	סוג האשראי
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
18,601	537	2,480	4,454	11,130	הלוואות*
4,368	-	965	1,916	1,487	אגרות חוב
85	-	**50	**17	**18	נגזרים ⁽³⁾
5,455	933	30	**1,568	**2,924	סיכון אשראי אחר ⁽⁵⁾
845	566	-	1	278	אחרים ⁽⁵⁾
29,354	2,036	3,525	7,956	15,837	סך כל חשיפת האשראי

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל נכסים בסך 232 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
- (3) סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).
- (4) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזויות אחרות. סיכון אשראי חוץ מאזוני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
- (5) כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.
- * לרבות פקדונות בבנקים
** הוצג מחדש

(5) מידע לגבי חשיפות אשראי שסווגו כ"חובות בעייתיים":

נתונים ופרטים לגבי חובות בעייתיים, יתרת הפרשה לחובות מסופקים (ספציפית, נוספת וכללית) נכללו בבאור 5 בדוחות הכספיים ובתוספת ו' לסקירת ההנהלה.

(6) מידע לגבי התפלגות אשראי בעייתי בחתך אזור גאוגרפי:

נתונים לגבי התפלגות אשראי בעייתי בחתך אזור גאוגרפי נכללו בתוספת ז' לסקירת ההנהלה.

(7) מידע לגבי התנועה בהפרשות לחובות מסופקים:

נתונים לגבי התנועה בהפרשות לחובות מסופקים נכללו בבאור 5 ד' בדוחות הכספיים.

6. גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

א. סוכנויות לדרוג אשראי וחברות דרוג אשראי

במסגרת סיכון האשראי מסתמך בין היתר על דירוגי האשראי של חברת מוד'ס (Moody's) שהינה סוכנות בינלאומית מוכרת לדרוג אשראי.

ב. סוגי חשיפה מדורגים

סוגי חשיפות האשראי לגביהן עושה הבנק שימוש בדרוג הניתן על ידי Moody's הינם:

- הלוואות לממשלות.
- פקדונות בבנקים.
- השקעות בניירות ערך.

ג. תהליך ייחוס דרוגי אשראי פומביים לנכסים דומים

הבנק עושה שימוש בדרוגי אשראי פומביים, בעיקר - בכל הנוגע להשקעות בניירות ערך (סחירים ובלתי סחירים), שדורגו ספציפית על ידי חברת דרוג מוכרת. משקל הסיכון שניתן לנייר הערך - מבוסס על הדרוג שניתן לו.

ד. התאמה בין הסולם "האלפא נומרי" של חברות הדרוג לקבוצות סיכון

הבנק משייך את חשיפות האשראי השונות לקבוצות סיכון - בהתאם למיפוי הסטנדרטי שנקבע על ידי בנק ישראל, ולא לפי סולמות הדרוג של חברות דרוג האשראי.

ה. מידע לגבי תיקי אשראי המטופלים בשיטה הסטנדרטית בחתך משקלות סיכון ומקזזי סיכון.

31.12.2010

סך הכל	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
28,394	155	12,533	7,443	1,644	1,599	452	4,568	• חשיפה לפני הפחתות סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
25,701	151	11,746	5,545	1,644	1,594	452	4,568	• חשיפה לאחר הפחתות סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	• סכומים מנוכים מההון

31.12.2009

סך הכל	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
27,258	*195	*12,118	*6,525	*1,348	*1,196	785	5,091	• חשיפה לפני הפחתות סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
25,171	191	*11,487	5,080	1,347	*1,190	785	5,091	• חשיפה לאחר הפחתות סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
5	-	-	-	-	-	-	-	• סכומים מנוכים מההון

(1) סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(2) סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר קיזוזים והכפלה במקדם תוספת (ADD ON).

* סווג מחדש

7. הפחתת סיכון האשראי -

(א) מדיניות ותהליכים לגבי קיזוזים מהאשראי

על פי ההנחיות שנקבעו בהוראת בנק ישראל ליישום כללי "באזל 2", הותר לתאגידים הבנקאיים - לצורך חישוב נכסי הסיכון, להפחית מחשיפות האשראי שלהם "בטחונות כשירים" וערבוביות מסוימות (כהגדרתם בהוראה) - בכפוף לכך שיכולת הבנק לקזז פריטים אלו תהיה מחייבת כלפי כל הצדדים וברת אכיפה משפטית בכל תחומי השיפוט הרלוונטיים. יכולת האכיפה תבוסס על תשתית משפטית איתנה ותעוגן בחוות דעת משפטיות מחייבות.

בהתאם להוראות אלו הבנק עושה שימוש בפריטים מקזזי אשראי לצורך חישוב נכסי הסיכון בגין חשיפת האשראי בבנק, כדלקמן:

• בסיכון אשראי מאזני

- פקדונות ששועבדו לטובת הבנק, למעט פקדונות של "ערב מוגן" - ששועבדו לטובת צד שלישי.
- ערבויות בנקאיות שהתקבלו מהחייב.
- משכון ניירות ערך ופקדונות בניירות ערך לטובת הבנק.

• בסיכון אשראי חוץ מאזני

- קיזוז עסקאות במכשירים נגזרים עם בנקים שאיתם נחתמו הסכמי קיזוז העומדים בכללי ISDA.

(ב) מדיניות ותהליכים לגבי שערך וניהול בטחונות

כאמור, האמצעים בהם נוקט הבנק במטרה לגדר את סיכון האשראי שניתן, כוללים גם קבלת בטחונות מהחייבים. מדידה עדכנית של חשיפות האשראי של הבנק, מחייבת שיערוך עדכני של קבוצות הבטחונות השונים.

הבנק קבע כללים לשערך סוגי הבטחונות השונים, כדלקמן:

(1) לגבי "בטחונות כשירים":

- פקדונות בנקאים - שערך שוטף בתדירות יומית של הפקדונות, בהתאם לתנאי הפקדון.
- ניירות ערך סחירים - שערך שוטף, בתדירות יומית - על פי שער עדכני.
- ערבויות בנקאיות שנתקבלו - שערך שוטף בתדירות יומית.

(2) לגבי "בטחונות אחרים":

- שיעבוד שוטף - חישוב ערך עדכני להסתמכות - אחת לחצי שנה.
- שיעבוד ציוד - אחת לשלוש שנים.
- שיעבוד נדל"ן - בהתאם להערכת שמאי, בתדירות תלת שנתית.
- שיעבוד כלי רכב - בהתאם למחירונים מקובלים בשוק - בתדירות חצי שנתית.

במסגרת ניהול הבטחונות ושמירה על ערכם נוקט הבנק באמצעים הבאים:

- הקפדה על רישום השיעבוד ברשויות המתאימות, כגון: רשם החברות, רשם המשכונות, משרד הרישוי, רשם המקרקעין.
- קבלת הסכמה מגופים שלטונם נרשמו שעבדים קודמים - לצורך רישום שעבוד ספציפי.
- הסבת פוליסות ביטוח לטובת הבנק, בגין נכסים ששועבדו לבנק.

ג) סוגי בטחונות

סוגי הבטחונות העיקריים אותם מקבל הבנק מהחייבים בגין אשראים שניתנו להם, הינם:

(1) "בטחונות כשירים" וערבויות הניתנים לקיזוז.

בטחונות הניתנים לקיזוז מחשיפות האשראי של הבנק לצורך מדידת נכסי הסיכון בגין חשיפות אשראי, כוללים:

- פקדונות בנקאיים משועבדים לטובת הבנק, למעט פקדונות של ערב מוגן לטובת צד ג'.
- פקדון ניירות ערך וניירות ערך שמושכנו לטובת הבנק.
- ערבויות בנקאיות שנמסרו לבנק להבטחת אשראי שנתן הבנק.

(2) בטחונות אחרים

בטחונות נוספים המשמשים את הבנק לצורך גידור סיכוני האשראי שלו כוללים:

- שיעבוד נכסים קבועים, כגון: כלי רכב, נדל"ן מגורים, נדל"ן מסחרי, מכונות וציוד, ושעבוד שוטף.
- שיעבדים אחרים, כגון: שיעבוד זכויות לקבלת כספים מכח חוזים, שעבוד ממסרים סחירים שהופקדו בבנק, שיעבוד שוברים בגין רכישות בכרטיס אשראי.

ד) מידע לגבי ריכוזיות אשראי

הבנק מנהל את חשיפתו לסיכוני ריכוזיות אשראי, על פי המגבלות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313, ועל פי מגבלות שאושרו לבנק על ידי בנק ישראל ביום 11.1.2009, על פיהן מחושבות מגבלת "קבוצת לווים" ומגבלת "ששת קבוצות הלווים גדולות", כדלקמן:

- מגבלת "קבוצת לווים" - מסתכמת ב-25% מהון הבנק.
- מגבלת "ששת קבוצות הלווים הגדולות" - מסתכמת ב-150% מהון הבנק.
- להלן נתונים לגבי חשיפות הבנק לריכוזיות אשראי, ליום 31.12.2010, ביחס למגבלות שאושרו לבנק ישראל:
- חבות הלווה הגדול ביותר, מהווה כ-6.5% מאמצעי ההון של הבנק (נמוך מהמגבלה שנקבעה, בשיעור של 15%).
- חבות קבוצת הלווים הגדולה ביותר, מהווה כ-15.2%, מאמצעי ההון של הבנק (נמוך מהמגבלה שנקבעה, בשיעור של 25%).
- חבות ששת קבוצות הלווים הגדולות ביותר, מהווה כ-71.5%, מאמצעי ההון של הבנק (נמוך מהמגבלה שנקבעה, בשיעור של 150%).

(ה) גילוי כמותי לגבי יישויות אשראי המכוסות על ידי בטחון פיננסי כשיר וערביות:

31.12.2010

סוג היישות	מיליוני ש"ח	כיסוי לחשיפת סיכון האשראי ⁽¹⁾ באמצעות			מיליוני ש"ח	חשיפה נטו
		בטחון כשיר ⁽²⁾	ערביות ⁽³⁾	סך הכל		
ריבוניות	4,298	-	-	-	4,298	
סקטור ציבורי	223	-	-	-	223	
תאגידים בנקאיים	1,866	85	85	-	1,951	
תאגידים	11,202	(788)	(67)	(855)	10,347	
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	667	-	-	-	667	
קמעונאיות ליחידים	2,750	(568)	-	(568)	2,182	
עסקים קטנים	4,733	(1,333)	(18)	(1,351)	3,382	
משכנתאות לדירור	1,790	(4)	-	(4)	1,786	
נכסים אחרים	865	-	-	-	865	
	28,394	(2,693)	-	(2,693)	25,701	

31.12.2009

סוג היישות	מיליוני ש"ח	כיסוי לחשיפת סיכון האשראי ⁽¹⁾ באמצעות			מיליוני ש"ח	חשיפה נטו
		בטחון כשיר ⁽²⁾	ערביות ⁽³⁾	סך הכל		
ריבוניות	4,841	-	-	-	4,841	
סקטור ציבורי	287	(2)	-	(2)	285	
תאגידים בנקאיים	1,646	-	*226	226	1,872	
תאגידים	*11,707	(632)	(210)	(842)	10,865	
קמעונאיות ליחידים	*2,787	(535)	(2)	(537)	2,250	
עסקים קטנים	*3,679	(912)	(14)	(924)	2,753	
משכנתאות לדירור	*1,466	(6)	-	(6)	1,460	
נכסים אחרים	845	-	-	-	845	
	27,258	(2,087)	-	(2,087)	25,171	

* סווג מחדש

- (1) לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (הכפלה במקדמי CCF).
 (2) בטחונות שקוזזו מסיכון מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (HAIRCUTS).
 (3) החשיפה בגין הערבות - סווגה לקבוצת השיור של נתון הערבות.

8. המשבר הפיננסי והריאלי בעולם - והשלכותיו על המשק והבנקאות בישראל

1. המשבר בעולם

(א) כללי

מזה כשלוש שנים מתמודד המשק העולמי עם משבר פיננסי וכלכלי חמור בעצמה ובהיקף שלא נראו ב-80 השנים האחרונות.

שורשיו של המשבר נעוצים במדיניות אשראי מקלה שנהגה בשוק המשכנתאות בארה"ב בעשור האחרון ואפשרה מתן משכנתאות ללווים בעלי כושר החזר נחות (לווי SUB-PRIME). מדיניות זו, בצרוף מדיניות מוניטרית מרחיבה שננקטה על ידי הבנק המרכזי בארה"ב מתחילת העשור - גרמו בהדרגה להיווצרות "בועת הנדל"ן".

במחצית העשור התפתחו סממנים אינפלציוניים במשק האמריקאי - שאילצו את הבנק המרכזי בארה"ב לנקוט במדיניות מוניטריות מרסנת ולהעלות את שיעור הריבית - תהליך שהקשה על הלווים לעמוד בהחזרי חובות המשכנתא שלהם.

מהלכים אלו גרמו לפקיעת "בועת הנדל"ן" - ולקריסת בנקים רבים למשכנתאות בארה"ב (לרבות בנקים שנחשבו למובילים בתחומם), כפועל יוצא מכך.

בנוסף, התפתחו בארה"ב בשנים שקדמו למשבר בתחום המשכנתאות, הסדרי מימון - שכללו הנפקות אגרות חוב ומכשירי הון מורכבים אחרים שהתבססו על תזרימי המזומנים של לוויים בתחום המשכנתאות. מכשירי הון אלו דורגו על ידי חברות לדרוג אשראי כמכשירים בעלי סיכון נמוך מאד, מחד - והבטיחו תשואה גבוהה יחסית, מאידך - והפכו לפיכך, לנכסי השקעה פופולריים בקרב מוסדות פיננסיים רבים ברחבי העולם.

עם התפוצצות "בועת הנדל"ן" - קרסה הפעילות במכשירי הון אלו ושוויים ההוגן הדרדר בתלילות. עקב הירידה בשוויים ההוגן וקריסת השוק בו נסחרו מכשירים אלו - סווגו המכשירים הנ"ל כ"נכסים רעילים" והסבו הפסדים ככדים לגופים הפיננסיים שהשקיעו בהם - עד כדי קריסת מוסדות פיננסיים מובילים (כגון: בנקי ההשקעות "בר סטרנס" ו"ליהמן ברדרס") - וחשש כבד לגבי יכולתם של מוסדות פיננסיים רבים אחרים לעמוד בהתחייבויותיהם - ללא סיוע חיצוני.

(ב) ההתמודדות עם המשבר בעולם

המשבר הכלכלי שפרץ ופגע בכלכלותיהן של מרבית המדינות - מדורג כאחד המשברים החריפים ביותר בהיסטוריה המודרנית. לאור מחקרים שנערכו בעקבות משברים כלכליים קודמים (לפיהם מדיניות פיסקאלית ומוניטרית פסיבית - מעצימה את המשבר), נקטו מרבית הממשלות והבנקים המרכזים בצעדים כלכליים נמרצים עם פרוץ המשבר - בכדי לצמצם את מימדיו ככל הניתן.

צעדים אלו כללו, בין היתר:

- הפחתת חדה של שיעורי הריבית בשווקים, במטרה לעודד את הפעילות הכלכלית.
- הרחבת ביטוח הפקדונות, במטרה להגן על המפקידים ולשמר את אמון הציבור במערכת הבנקאית.
- הזרמת כספי מדינה למערכת הבנקאית במטרה להגן על הבנקים מפני קריסה, מחד - ולעודד את הפעילות הכלכלית באמצעות מתן אשראי, מאידך.

- הלאמת מוסדות פיננסיים משמעותיים שלא ניתן היה לשקמם באמצעים אחרים, או מתן תמריצים לרכישתם על ידי מוסדות פיננסיים יציבים.
- הזרמת כספי ממשלה לחברות עיסוקיות מובילות - בכדי למנוע את קריסתן ולצמצם את מימדי האבטלה.
- השקת "תכניות חילוץ", שכללו: רכישת "נכסים רעילים", הזרמת כספים לחברות בקשיים ורכישת אגרות חוב במטרה לייצב את שוק ההון.

בעקבות צעדים אלו נרשמה התאוששות מסוימת בשוקי ההון בעולם. עם זאת, לדעת כלכלנים רבים המבוססת על אינדיקטורים כלכליים שונים, ובכללם - רמת פעילות כלכלית ממותנת, שיעורי אבטלה גבוהים, גרעונות תקציביים גבוהים, וגידול חד במצבת החובות של מדינות רבות במערב (הנובעים מהזרמות הכספיים לגופים עסקיים במטרה למנוע את קריסתם) - משקים רבים בעולם נמצאים עדיין בסכנת קריסה, המאיימת על היציבות בפעילות הכלכלית ברחבי העולם.

(ג) המשבר במדינות "גוש הירור"

המשבר הפיננסי והכלכלי בעולם והצעדים שהפעילו מדינות רבות במטרה להתמודד עם משבר זה (שכללו הזרמת כספי מדינה למערכת הבנקאית ולגופים עסקיים רבים), הטילו עול כבד על כלכלותיהן של אותן מדינות. במחצית הראשונה של שנת 2010 החל להסתמן חשש לפגיעה קשה ביציבותן הכלכלית של מספר מדינות המשתייכות ל"גוש הירור" עד כדי סכנה לחדלות פרעון מיידית של מדינות מסוימות (יוון ואירלנד), וחשש כי גם מדינות אחרות (לרבות: פורטוגל, ספרד ואיטליה), עשויות לעמוד בפני קשיים דומים בטווח הבינוני. לאור חששות אלו הושקה על ידי הבנק המרכזי האירופי וקרן המטבע הבינלאומית תכנית חרום כלכלית הכוללת הקמת "קרן חירום" בהיקף של כ-טריליון יורו, שתסייע למדינות אלו לעמוד בהתחייבויותיהן. ליום 31 בדצמבר 2010, מסתכמת חשיפת הבנק למדינות אלו, בסך של 2 מיליון ש"ח בלבד (31.12.2009 - 63 מיליון ש"ח).

על רקע אי הודאות בקשר ליציבות כלכלותיהן של מדינות אלו, והחשש כי ההתדרדרות בכושר הפרעון של אותן מדינות עלולה לערער את יציבותם של מוסדות כספיים החשופים למכשירי חוב של אותן מדינות - החליטה המועצה האירופית לפיקוח על הבנקים לערוך "מבחני עמידות" לכ-90 בנקים ברחבי היבשת. מתוצאות המבחנים שהתפרסמו ביום 23 ביולי 2010 עולה, כי בהתקיים התרחישים שנקבעו ב"מבחני העמידות" - עלולים שבעה מבין הבנקים שנבדקו להקלע למשבר פיננסי, עד כדי סכנה לחדלות פרעון. לפיכך צפוי כי גופי הפיקוח האירופאיים יחייבו את אותם בנקים לגייס הון נוסף.

2. המשבר בישראל

(א) כללי

המשבר הפיננסי והכלכלי שפרץ בארה"ב במחצית השניה של שנת 2007, כאמור - התרחב למשבר כלכלי גלובלי ונתן את אותותיו גם במשק המקומי - החל מהמחצית השניה של שנת 2008. המשבר בשוק המקומי לווה בהתפתחויות שליליות, לרבות: הפסדים בגין השקעות באגרות חוב מגובות נכסים, ירידות שערים בשוקי המניות ואגרות החוב ומשבר אשראי עקב ההאטה הכלכלית והקיפאון בשוק ההון.

ב) ההתמודדות עם המשבר בישראל

החל מהרבע האחרון של שנת 2008 הופעלו על ידי הממשלה ובנק ישראל מספר מהלכים, במטרה לבלום את התפתחות המשבר הכלכלי. מהלכים אלו כללו בין היתר:

- הפחתת חדה של שיעורי הריבית המוניטרית לטווח קצר על ידי בנק ישראל בסוף שנת 2008 ובתחילת 2009, במטרה לאושש את ההשקעות והפעילות במשק.
- המשך רכישות מטבע חוץ על ידי בנק ישראל, בהיקפים גדולים (שהסתכמו בשנת 2010 בסך של כ-70 מיליארד דולר) - במטרה לייצב את שער החליפין שבין השקל למטבעות הזרים ולאושש את ענפי הייצוא.
- הרחבת פעילות הקרנות לעסקים קטנים ובינוניים בערכות המדינה - במטרה להקל על מחנק האשראי במשק.
- השקת "קרנות מנוף" במימון ממשלתי המופעלות על ידי גורמים בעלי נסיון מוכח בניהול אשראי וסיכוני אשראי. הקרנות נועדו לעסוק בגיבוש הסדרי חוב וב"מיחזורי חובות" של אשראי חוץ בנקאי - לחברות שנקלעו לקשיי נזילות עקב המשבר הכלכלי. עד כה לא השיגה פעילותן של קרנות אלו את המטרות שלשמן הוקמו.

הצעדים שננקטו על ידי בנק ישראל בשילוב ההתאוששות שנרשמה בשוקי ההון בעולם - תרמו להתאוששות בשוק ההון המקומי - החל מהרבע השני של שנת 2009. עם זאת, חברות רבות הפועלות בענפים ובסוגי פעילויות שנפגעו מהמשבר הכלכלי בעולם, מדווחות עדיין על קשיים בפעילותן העסקית וחוסר ודאות לגבי יכולתן לעמוד בהתחייבויותיהן העתידיות ללא הסדרי חוב. קשייהם של גופים אלו מעיבים עדיין על מגמת ההתאוששות שהסתמנה בפעילות העסקית במשק.

ג) השלכות המשבר על הבנק

המשבר חושף את הבנק להפסדים אפשריים בשלושה מישורים:

- חשיפה לגידול בהפסדי האשראי, עקב קשיים של חברות מסוימות החשופות לפעילויות שנפגעו במהלך המשבר הכלכלי בעולם.
- חשיפה להפסדי אשראי בגין פעילות עם מוסדות פיננסים זרים.
- חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעות באגרות חוב לא ממשלתיות (אג"ח "קונצרניות").

1) חשיפה להפסדי אשראי בגין לקוחות במגזר הבנקאות העסקית

כאמור, החשש לגידול בהפסדים מאשראי לציבור, נובע מההשלכות האפשריות של חשיפת האשראי של לווים מסוימים הפועלים בענפים שנפגעו מהמשבר העולמי (כגון: נדל"ן בחו"ל והובלה ימית). ובשל ההשלכות הכרוכות בהידרדרות אפשרית במצבן הכלכלי של מספר מדינות הנתונות בקשיים תקציביים על שוקי הייצוא של לווים מסוימים.

נדברך נוסף בחשיפת האשראי של הבנק נובע מחשיפת אשראי ללקוחות שמימנו את פעילותם באמצעות הנפקת אגרות חוב בשוק ההון. בשנת 2009 הודיעו חברות רבות (ובכללן מספר קונצרנים גדולים), כי לא יהיה ביכולתן לפרוע את חובן למחזיקי אגרות החוב (אם מפעילות שוטפת ואם באמצעות גיוסי הון נוספים בשוק ההון) - במועדים עליהם התחייבו.

עם זאת, בחלק גדול מאותם מקרים השכילו החברות ומחזיקי אגרות החוב לגבש הסדרים חלופיים שכללו מחילת מקצת החובות ופריסת יתרת החוב לתקופות ארוכות יותר. בתמורה לויתורים אלה, נכללו בהסדרי החוב מנגנונים שנועדו לפצות את מחזיקי אגרות החוב באמצעות תשלום ריבית מועדפת על יתרת החוב והענקת זכויות הוניות באותן חברות.

על רקע ההתאוששות העסקית והמגמה החיובית בשוק ההון בשנת 2010, לא נרשמו בשנה זו כשלי אשראי משמעותיים בשוק אגרות החוב. עם זאת, יכולתן של חברות רבות לעמוד בפרעון חובותיהן למחזיקי אגרות החוב מותנית במידה רבה בהמשך האווירה העסקית החיובית ויכולת שוק ההון "לספוג" מיחזור חובות בהיקפים משמעותיים.

לאור התפתחויות אלו מקיימת הנהלת הבנק דיונים שוטפים לגבי חשיפות האשראי של הבנק בגין אותם לקוחות ולקוחות אחרים בעלי רמת מינוף גבוהה שקיימת סכנה לשחיקה בכושר הפרעון שלהם - בעקבות המשבר הכלכלי - ופועלת לצמצום חשיפות אלו באמצעות הקטנת מסגרות אשראי, מימוש נכסים, או חיזוק לבטחונות.

בנוסף, כוחנת הנהלת הבנק מקרוב את פעילותם ומצבם העסקי של מספר לקוחות, שלהערכת הבנק חלה עליה ברמת הסיכון שלהם. במקרים מסוימים הוחלט על הידוק הפיקוח על סמכויות האשראי וצמצום דרגות החופש להגדלת חשיפות האשראי ללווים אלה.

בהמשך לארועים אלו, ובעקבות ממצאים שעלו במסגרת תהליכי פיקוח שקיים בנק ישראל בתאגידי הבנקאיים, ובמטרה ליישם את הלקחים שהופקו מממצאים אלו - פרסם בנק ישראל ביום 10 בדצמבר 2009, מסמך - המנחה את התאגידים הבנקאיים לחזק את מערך ניהול סיכוני האשראי במספר נושאים, כדלקמן:

- חיזוק הבקרה הפנימית בעסקאות מימון ממונף, באמצעות הפעלת תרחישי קיצון לגבי אمدן השווי ההוגן של החברה הנרכשת בעת מתן האשראי, ועל בסיס מתמשך.
- ביסוס היכולת להישען על "ערכויות אישיות של צד ג'", כמפחיתי סיכון - באמצעות בדיקת נאותות של הערב, לרבות בדיקת הצהרת "עושר אישי".
- התאמת לוח הסילוקין של האשראי שניתן - ליכולת ההחזר של הלווה.
- הקפדה על סווג אשראים בעייתיים, שחל שינוי בתנאי האשראי שניתן להם, כ"חובות בארגון מחדש", ולא כ"חובות בהשגחה מיוחדת".

הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו במסמך בנק ישראל.

לאור פרסום אינדיקטורים כלכליים, המעלים חשש לפגיעה ביציבותן הכלכלית של מדינות מסוימות באירופה שנכללות ב"גוש האירו", נבדקו על ידי הבנק אשראים מסוימים שניתנו ללקוחות החשופים לתנודות בשער החליפין של האירו וללקוחות שחלק מהותי מהכנסותיהם נובע מפעילות עם מדינות אלו. ממצאי הבדיקה לא הצביעו על צורך בשינוי מדיניות האשראי ללקוחות אלו. עם זאת, הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות בנושא זה.

(2) חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעה באגרות חוב

ליום 31.12.2010

הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת	דרוג האג"ח*	ענף פעילות
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
					א. אגרות חוב לא ממשלתיות
					(1) אגרות חוב סחירות
-	-	5	5	A+	בינוי ונדל"ן
2	10	775	767	AA+ עד A+	שירותים פיננסיים ועסקיים
1	1	27	27	A עד A+	מסחר
-	-	11	11	AA	חשמל ומים
-	-	35	35	AA+ עד AA-	תעשייה
3	11	853	845		סה"כ אגרות חוב סחירות
					(2) אגרות חוב שאינן סחירות
-	13	108	95	AAA עד AA	חשמל ומים
-	1	13	12	AA	נדל"ן
-	3	33	30	AA-	תעשייה
-	17	154	137		סה"כ אגרות חוב לא סחירות
3	28	1,007	982		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
-	22	3,580	3,558		ב. אגרות חוב ממשלתיות*
3	50	4,587	4,540		סך הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה

ליום 31.12.2009

הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת	דרוג האג"ח**	ענף פעילות
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
					א. אגרות חוב לא ממשלתיות
					(1) אגרות חוב סחירות
-	-	4	4	A+	בינוי ונדל"ן
2	5	202	199	AA+ עד A+	שירותים פיננסיים ועסקיים
1	-	15	16	A	מסחר
2	-	21	23	AA+ עד AA-	תעשייה
5	5	242	242		סה"כ אגרות חוב סחירות
					(2) אגרות חוב שאינן סחירות
-	4	97	93	AAA עד AA	חשמל ומים
-	1	14	13	AA	נדל"ן
-	2	26	24	AA עד AA-	שירותים פיננסיים
-	2	17	15	AA-	תעשייה
-	9	154	145		סה"כ אגרות חוב לא סחירות
5	14	396	387		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
9	27	3,600	3,582		ב. אגרות חוב ממשלתיות*
14	41	3,996	3,969		סך הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה

* היתרה כוללת אגרות חוב של ממשלת ישראל.
** אגרות החוב דורגו על ידי חברות דרוג ישראליות.

(2) חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעה באגרות חוב (המשך)

להלן התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין אגרות חוב אלו כחתך של שיעור ההפסד מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצברו הפסדים אלו.

31 בדצמבר 2010					
תקופת צבירת ההפסדים					
שיעור ההפסד ביחס לעלות	6 עד חדשים	מ-6 ועד 9 חודשים	מ-9 ועד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
עד 20%	2	-	-	1	3
סה"כ אג"ח לא ממשלתיות	2	-	-	1	3
ב. אגרות חוב ממשלתיות					
עד 20%	-	-	-	-	-
סה"כ אג"ח ממשלתיות	-	-	-	-	-
סה"כ אגרות חוב	2	-	-	1	3

31 בדצמבר 2009					
תקופת צבירת ההפסדים					
שיעור ההפסד ביחס לעלות	6 עד חדשים	מ-6 ועד 9 חודשים	מ-9 ועד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
עד 20%	1	-	-	4	5
סה"כ אג"ח לא ממשלתיות	1	-	-	4	5
ב. אגרות חוב ממשלתיות					
עד 20%	9	-	-	-	9
סה"כ אג"ח ממשלתיות	9	-	-	-	9
סה"כ אגרות חוב	10	-	-	4	14

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים יש לזקוף ל"קרן הון" הפסדים שטרם מומשו, כאמור לעיל - רק אם הפסדים אלו הינם בעלי אופי "זמני". הפסדים בעלי אופי ש"אינו זמני" - ייזקפו לדוח רווח והפסד.

לצורך החלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין אגרות החוב, כאמור - מתבססת הנהלת הבנק על המבחנים הבאים:

- דרוג אגרות החוב לרכות שינויים שחלו בדרוג האגרות.
- שיעור ירידת ערך אגרות החוב ביחס לעלותן (גם בהתחשב בהתפתחויות שחלו לאחר תאריך המאזן).
- משך הזמן בו היה שווי אגרות החוב נמוך מעלותן.

(2) חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעה באגרות חוב (המשך)

- התשואה לפדיון של אגרת החוב ביחס לטווח הפדיון ולתשואות המקובלות בענף.
- התנודתיות בשווי ההוגן של אגרות החוב.
- מצבו הכלכלי של מפיק אגרת החוב ויכולתו לעמוד בהחייבויותיו.
- כוונת ויכולת הבנק להחזיק באגרות החוב הנ"ל עד למועד פדיון.
- סווג אגרת החוב (או אי סווגה), כ"חוב בעייתי".
- ארועי כשל תשלום שנרשמו בגין אגרות החוב.

אגרות החוב הנ"ל נרכשו על ידי הבנק במטרה להחזיק בהן עד לפדיון או עד למועד בו עליית שוויין ההוגן - תאפשר לבנק לממשן ברווח. ככוונתו וביכולתו של הבנק להחזיק באגרות חוב הנ"ל עד ששוויין ההוגן ישוב ויעלה, או עד למועד פדיון.

בשנת 2010 נרשם קיטון בשיעור של כ-79% בסכומי ההפסדים שטרם מומשו. לפיכך, ומאחר ושיעור ההפסדים, כאמור לעיל, אינו עולה על 0.1% מעלות אגרות החוב - ומשקף בעיקר תנודות בריבית השוק - סבורה הנהלת הבנק כי ההפסדים הגלומים באגרות החוב הנ"ל הינם בעלי אופי "זמני".

בהתבסס על ההתפתחויות מתחילת השנה, ועל הבדיקות הפרטניות של אגרות החוב שתוארו לעיל - לא סווגו על ידי הבנק בשנת 2010, הפסדים שטרם מומשו בגין תיק אגרות החוב כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני" (2009 - זהה).

(3) חשיפה להפסדי אשראי בגין פעילות עם מוסדות פיננסיים זרים

לאור קריסתם של מספר מוסדות פיננסיים הפועלים בחו"ל כאמור, כוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפת הבנק לבנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל, ומקיימת דיונים לגבי היקף החשיפה והתאמתה להתפתחויות שנרשמות בבנקאות העולמית במהלך המשבר הנוכחי. התאמת החשיפה נשקלת תוך בחינת הפרמטרים הבאים:

- היקף החשיפה של הבנק למוסד הפיננסי, בכלל - וביחס להונו העצמי, בפרט.
- דרוג האשראי של המוסד הפיננסי (ככלל, הבנק מבצע עסקאות הכרוכות בחשיפת אשראי - רק עם מוסדות פיננסיים זרים המדורגים בדרוג "השקעה" ומעלה).
- דרוג האשראי של המדינה בה פועל המוסד הפיננסי.
- נסיון העבר שנצבר בבנק לגבי המוסד הפיננסי.

היקף חשיפת האשראי המכסימלי לכל מוסד פיננסי זר, נקבע על ידי דירקטוריון הבנק. חריגות ממגבלה זו נבחנות על ידי הנהלת הבנק - לכל מוסד פיננסי - בתדירות יומית.

במטרה להקטין את החשיפה האפשרית להפסדי אשראי של הבנק - לבנק בודד הפועל בחו"ל, התקבלה החלטה בהנהלת הבנק, לפיה - לא תעלה חשיפת האשראי של הבנק לבנק בודד בחו"ל, על סך של 100 מיליון ש"ח (למעט תשעה בנקים בעלי דירוג אשראי גבוה - להם נקבעו תקרות חשיפת אשראי פרטניות בסכומים שבו 25 ל-75 מיליון \$ ארה"ב). בנוסף, קבע הבנק מגבלה, לפיה - שיעור חשיפת האשראי לציבור של הבנק למדינות זרות (על בסיס סיכון סופי) לא יעלה על 4% מסך האשראי בבנק. ליום 31.12.10 מסתכם שיעור חשיפת האשראי של הבנק לחו"ל, כאמור, בשיעור של 1.5%.

(3) חשיפה להפסדי אשראי בגין פעילות עם מוסדות פיננסיים זרים (המשך)

בתאריך 2 בנובמבר 2008, פרסם בנק ישראל הוראה, לפיה - נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע כמותי ואיכותי לגבי חשיפת האשראי של התאגידים הבנקאיים הפועלים בישראל - למוסדות פיננסיים זרים (כהגדרתם בהוראה).

לתאריך 31.12.2010 מסתכמת חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ בסך של 638 מיליוני ש"ח (31.12.2009 - 969 מיליוני ש"ח), כמפורט להלן:

31 בדצמבר 2010			
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾	דרוג אשראי חיצוני
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
393	104	497	AA- TV AAA
87	17	104	A- TV A+
-	15	15	BB- TV BBB+
11	11	22	ללא דרוג
491	147	638	סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים

31 בדצמבר 2009			
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾	דרוג אשראי חיצוני
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
639	80	719	AA- TV AAA
199	15	214	A- TV A+
-	-	-	BB- TV BBB+
9	27	36	ללא דרוג
847	122	969	סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים

(1) לרבות: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.

(2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.

(4) כיום 31.12.2010 לא היו לבנק פקדונות שהופקדו במוסדות פיננסיים זרים, הרשומים כמדינות שנכללו בתכנית החרום הכלכלית שגובשה עבורן באיחוד האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית.

הערות:

1. המדינות העיקריות בהן רשומים המוסדות הפיננסיים הזרים הינן: ארה"ב, בריטניה, איטליה, גרמניה, צרפת ובלגיה. החשיפה המכסימלית של הבנק ליום 31 בדצמבר 2010 - ביחס לקבוצת מוסדות זרים הפועלים באותה מדינה - אינה עולה על 15% מ"בסיס ההון" של הבנק (כהגדרתו בהוראת נהול בנקאי תקין מס' 311).

2. דרוג האשראי של המוסדות הפיננסיים הזרים המפורטים מעלה נערך על ידי חברת הדירוג הבינלאומי "Moody's". דירוגי האשראי מעודכנים על ידי חברת הדירוג - בדרך כלל - בתדירות שנתית. לפיכך, ולאור ההתפתחויות האחרונות במגזר הבנקאות ייתכנו פערים בין הדרוג האחרון שנערך על ידי חברת הדרוג - לבין הערכת הבנק.

3. כל חשיפות האשראי המאזני למוסדות פיננסיים זרים, כמפורט לעיל - כלולות בדוחות הכספיים בסעיף "פקדונות בבנקים", "השקעות בניירות ערך" ו"נכסים אחרים". לתאריך המאזן אין בבנק חשיפות אשראי ל"מוסדות פיננסיים זרים" בגין גופים שאינם בנקים. לפיכך - לא נכללו חשיפות האשראי המפורטות מעלה - בדוח על "סיכון האשראי הכולל לציבור - לפי ענפי משק", שבסקירת ההנהלה.

9. הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי"

ביום 18 בפברואר 2010 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", המבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים, ועתידה להכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2011.

ההוראה מחליפה הוראה קודמת שפורסמה ביום 31.12.2007, ומהווה שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הקיימות. עיקרי ההוראה והשלכותיה על התאגידים הבנקאיים - מפורטים בכאור 1 ג' (3) לדוחות הכספיים.

בנוסף, כוללת ההוראה הנחיות בתחומי הגילוי, הבקרה והתיעוד בנושא זה, כדלקמן:

- הרחבת דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים. על פי ההוראה נדרשים הבנקים, בין היתר:
  - לפרט את המדיניות החשבונאית בכל הנוגע: לשיטות ולתהליכים שיישם התאגיד הבנקאי בקביעת סכום ההפרשות להפסדי אשראי, לבסיס לפיו נקבעות הקבוצות שבגין נערכת ההפרשה להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", לשיטות לפיהן נקבעים שיעורי ההפסד בקבוצות אלו, להשפעת השינויים בגורמים הסביבתיים על שיעורי ההפסד, לסווג "חובות פגומים", לכללים למחיקת חובות, ולמדיניות בכל הנוגע להכרה בהכנסות ריבית בגין חובות פגומים.
- לפרט בדוח הדירקטוריון את השינויים שחלו בתקופת הדווח בכל אחד ממרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי, להסביר (במידת הצורך) את הסיבות לשוני (אם היה) שבין ההפרשה להפסדי אשראי - לבין האמדן המקורי, לפרט את השינויים שחלו באיכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי בתקופה המדווחת, ולהסביר כיצד שינויים אלו השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי.
- לתת גילוי כמותי נרחב ל"חובות פגומים", שיכלול בין היתר, מידע לגבי יתרת ה"חובות הפגומים" בחתכים שונים, הכולל: אבחנה בין חובות פגומים "צוברים" לכאלה "שאינם צוברים", פירוט יתרת ה"חובות הפגומים" בכל אחד מהמסלולים לעריכת ההפרשה להפסדי אשראי, פירוט לגבי יתרת הממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדווח, מתן מידע כמותי - הן לגבי הכנסות הריבית שנזקפו בתקופת הדווח בגין "חובות פגומים" והן לגבי הכנסות הריבית שהיו אמורות להזקף בגינם על פי חוזה ההלוואה המקורי.
- קביעת כללים לעריכת נהלים, לתיעוד ולבקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי, מדידה, דווח על חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם. כללים אלו כוללים בין היתר:
  - הטלת חובה על התאגידים הבנקאיים לפתח שיטה עקבית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי באמצעות תהליך שיטתי שיושם בעקביות. השיטה תתועד בכתב ותכלול הסברים וניתוחים מבוססים.

9. הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי"

(המשך)

- הטלת חובה על הנהלת התאגידים הבנקאיים לסקור תקופתית את השיטה לקביעת הפסדי אשראי, לבצע בדיקות לתקפותה (Validation), ולתעד את הקשר שבין ממצאי הסקירה התקופתית של תיק האשראי לבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.

- עדכון נהלי התאגיד הבנקאי בקשר לשיטה לקביעת הפסדי אשראי שיתייחסו, בין היתר: לשיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לזיהוי חובות בעייתיים שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נמדדת על "בסיס פרטני", השיטות הקיימות למדידת הפרשה לירידת ערך והדרך לבחירת השיטה המתאימה ביותר - עבור כל אחד מסוגי האשראים הבעייתיים, השיטות לקביעת קבוצות הומוגניות, השיטה לבחירת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", השפעת גורמים סביבתיים על שיעור ההפרשות להפסדי אשראי, וכו'.

- תעוד הגורמים ונושאי התפקידים בבנק המעורבים בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

- תעוד מכלול המערכות הקיימות בבנק, לרבות: מערכות המידע, מערכות דרוג האשראי והשיטות לזיהוי חובות בעייתיים ועריכת הפרשות להפסדי אשראי בהן נוקט התאגיד הבנקאי - המבטיחות את נאותות ההפרשות להפסדי אשראי.

- תעוד הבקורות הפנימיים המבטיחות שתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי תואם את הוראות הדווח לציבור.

על מערך הבקרה הפנימית לכלול תהליך בקרת אשראי, לרבות: מערכת אפקטיבית לדירוג אשראי שתיושם באופן עקבי ותזהה מאפייני סיכון שונים באיכות האשראי, בקרה פנימית שתבטיח הכללת מלוא המידע הרלבנטי שנצבר בעת סקירת ההלוואות - בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ותקשורת ותאום בין כל הגורמים המעורבים בתהליך קביעת דווח ההפרשות להפסדי אשראי.

בהמשך לפרסום ההוראה, כאמור - פורסמו על ידי בנק ישראל ביום 18 בפברואר 2010, הוראות משלימות - ותיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין, כדלקמן:

א. במסגרת "הוראות מעבר" לשנת 2010, הרחיב בנק ישראל את דרישות הדווח בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

בין היתר נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010 כאור פרופורמה המתייחס להשפעת ההוראות החדשות על סעיפים מאזניים עיקריים בדוחות המאוחדים ליום 31.12.2010 - לו יושמו ההוראות החדשות ביום זה.

כמו כן, יכלול הבאור את המידע לגבי השפעת ההוראה על: יתרת העודפים, האשראי לציבור, ההפרשות להפסדי אשראי ומידע על חובות בעייתיים בחתכים שונים.

9. הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי" (המשך)

ב. לצורך יישום הכללים לחישוב הפרשה להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי", פרסם בנק ישראל "הוראת שעה", המפשטת את הכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - המחייבים שימוש במודלים סטטיסטיים מורכבים והיסטוריית נתונים לגבי מחיקות חשבונאיות, שלא קיימות במערכת הבנקאית, בשלב זה.

הוראת השעה תיושם בין השנים 2012 - 2011 (להלן: "תקופת המעבר") ומבוססת על מודל פשוט יותר לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.

על פי הכללים המוצעים ב"הוראת השעה" - ייקבעו שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ב"תקופת המעבר", בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים (והפרשות לריבית בגין חובות שאינם נושאי הכנסה), בשנים 2008, 2009 ו-2010, בפילוח לפי "ענפי משק" - כהגדרתם בהוראות הדווח של בנק ישראל.

תאגיד בנקאי שיישם את הכללים למדידת הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כמפורט בהוראת השעה - יוכל שלא לשמר בספריו את ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית לחובות מסופקים (שעריכתה נדרשת מכח הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315), ובתנאי שסכום ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - ככל מועד ב"תקופת המעבר" - לא יפול מסכום ההפרשה הכללית והנוספת לאותו מועד - שהיה מתקבל מחישוב סכומי הפרשות אלו על פי הכללים שבהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315.

ג. במטרה להתאים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 לכללים שנקבעו בהוראה - בוטלו ההנחיות לרישום חשבונאי שנכללו בהוראה 325 (הכוללות מגבלות להכרה ב"ריבית חריגה" שנזקפה בחשבונות חח"ד של לווים בעייתיים), מכיוון שההוראה החדשה מטפלת בכלל ההיבטים הנ"ל. התיקון עתיד להכנס לתוקף ביום 1.1.2011.

ד. במטרה להתאים את ההגדרות והמונחים הכלולים בהוראות הניהול בנקאי תקין מס' 315 (בנושא: "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"), למונחים שנכללו בהוראה - תכלול הוראת הניהול הבנקאי התקין, בעתיד - שלושה סוגי חובות בעייתיים, בלבד: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו"חובות בהשגחה מיוחדת".

שיעורי ההפרשה הנוספת שיחולו על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים יהיו כדלקמן:

- סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת" - 1%.
- סיכון אשראי "נחות" - 2%.
- סיכון אשראי "פגום" - 4%.

התיקונים להוראה ייכנסו לתוקף ביום 1.1.2011.

ה. תוקנו הכללים לחישוב יחס הלימות ההון (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311), באופן שיימנע שקלול אשראי בעייתי בשיעור נמוך מ-100%, גם אם מתקיימים לגביו תנאים (המפורטים בהוראה), שמתירים שקלול כזה עבור אשראי שאינו בעייתי. התיקונים ייכנסו לתוקף ביום 1.1.2011.

9. הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי" (המשך)

הערכות הבנק ליישום הכללים החדשים שנכללו בהוראה, החלה ברבע האחרון של שנת 2007, וכללה:

- הקמת ועדת היגוי עליונה, בראשות החשבונאי הראשי - שנקבע כחבר ההנהלה האחראי לביצוע הפרויקט.

- מינוי מנהל מיוחד לריכוז וניהול הפרויקט.

- הקמת צוותי עבודה, בתחומי: מתודולוגיה, חשבונאות, מערכות מידע, בסיסי נתונים, נהלים ובקרה - שבחנו את ההיבטים השונים, בתחומי אחריותם וקבעו כללים, פרמטרים ושיטות העבודה - בנושאים שנכללו בהוראה - שיש ליישם בבנק.

עיקר ההערכות נעשתה במסגרת ועדת המתודולוגיה שהורכבה מצוותים מתחומי האשראי, החשבונאות, מערכות מידע והייעוץ המשפטי - במטרה לקבוע כללים ודרכי פעולה פרטניים בנושאים שונים בהם מטפלת ההוראה. הועדה פעלה ברבע האחרון של שנת 2007 ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, וקיבלה כתקופה זו החלטות בשורה של נושאים וביניהם:

- מערכת המידע הייעודית שתפותח לצורך יישום ההוראות (הוצע לאמץ את מערכת המידע המשמשת את החברה האם - שתשודרג ותותאם לכללים שבהוראות החדשות. ההצעה אושרה על ידי הנהלת הבנק והמערכת הוטמעה בבנק ברבעון הראשון של שנת 2009).

- המלצה לביצוע שינוי ארגוני בבנק, הכולל הקמת יחידה חדשה בחטיבה לבנקאות קמעונאית שתתמחה בטיפול בחובות בעייתיים ובהטמעת מערכת המידע החדשה. במסגרת שינוי ארגוני זה - תועבר האחראיות לסווג חובות בעייתיים ולקביעת ההפרשות להפסדי אשראי מהסניפים והיחידות העסקיות במטה - ליחידה חדשה לטיפול בחובות בעייתיים.

המלצת הועדה אושרה על ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק, והיחידה החלה לפעול בסוף שנת 2008.

- קבלת החלטות בשורה של נושאים ופרמטרים, שלא הוגדרו במפורש בהוראה, כגון: מאפייני "חובות פגומים", הגדרת הרף התחתון לחובות בעייתיים שההפרשה להפסדי אשראי בגינם תמדד על "בסיס פרטני", מדיניות מחיקות, מדיניות הכרה בהכנסות, הגדרת תזרימי מזומנים, וכו'.

- כגמר הדיונים, הוכנה על ידי הועדה טיוטת מסמך: "שיטה עקבית למדידת הפסדי אשראי", כנדרש בהוראה.

במהלך שנת 2010 הושלם ביצועם של כל התהליכים המרכזיים בפרויקט, כמפורט לעיל. התוצאות שהתקבלו מביצוע שלב בפילוט דווחו על ידי הבנק לפיקוח על הבנקים, על פי המתכונת שנקבעה בדרישות בנק ישראל.

כאמור, במסגרת "הוראות מעבר", שצורפו להוראות החדשות, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון דוח נרחב לגבי השפעת ההוראות החדשות על יתרת החובות הבעייתיים ליום 31.12.2010 - לו יושמו ההוראות החדשות ביום זה.

9. הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי"
(המשך)

להלן נתונים לגבי התפלגות החובות הבעייתיים ליום 31.12.2010, על פי המתכונת וכללי המדידה שנקבעו בהוראות החדשות.

א. נתוני "פרופורמה" לגבי החובות הבעייתיים ליום 31.12.2010:

מיליוני ש"ח	
	1. נכסים שאינם מבצעים
635	אשראי לציבור, פגום שנבדק על בסיס פרטני*
-	חובות פגומים אחרים*
635	סך הכל חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
	2. חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית
138	
	3. סיכון אשראי מסחרי בעייתי
844	סיכון אשראי מאזני בגין הציבור
89	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין הציבור
933	סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור
-	סיכון אשראי מסחרי אחר
933	סה"כ סיכון אשראי מסחרי בעייתי
	4. חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה
12	הלוואות לדיור בגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
-	הלוואות לדיור בגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
-	אגרות חוב ואשראי אחר שאינן פגומות בפיגור של 90 יום ומעלה
12	סך הכל

* חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית

ב. יחסים פיננסיים:

להלן נתונים לגבי יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי של הבנק ליום 31.12.2010, הנגזרים מנתוני החובות הבעייתיים "פרופורמה" שחושבו על פי הכללים שבהוראות החדשות:

%	
4.2	• שיעור יתרת האשראי הפגום ⁽¹⁾ , מתוך סך האשראי לציבור ⁽²⁾
0.4	• שיעור יתרת האשראי ⁽³⁾ בפיגור של 90 יום ומעלה (שאינו פגום), מתוך סך האשראי לציבור
3.0	• שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽³⁾ , מתוך סך האשראי לציבור ⁽²⁾
4.7	• שיעור סיכון האשראי המסחרי הבעייתי ⁽³⁾ מתוך סך סיכון האשראי לציבור
27.4	• שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽³⁾ מתוך האשראי הפגום ⁽¹⁾

(1) אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית.

(2) הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

(3) הנתונים מתייחסים לאשראי לציבור בלבד.

9. הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי"
(המשך)

ג. השפעה על ההון העצמי ("פרופורמה"):

מיליוני ש"ח	
1,855	• יתרת העודפים ליום 31.12.2010 - שנכללה בדוחות הכספיים
188	• השפעה מצטברת, לאחר מס, הנובעת מיישום ההוראות החדשות ("פרופורמה")
1,667	• יתרת העודפים, "פרופורמה", ליום 31.12.2010 - לפי ההוראות החדשות

ב. סיכוני שוק

1. כללי

סיכון שוק מוגדר כהסתברות לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוץ מאזני) הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעורי ריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון וכו'.

• אסטרטגיות ותהליכים

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטין את רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק מחד גיסא, ולהגדלת רווחי הבנק כתוצאה מביצוע חשיפות יזומות ומבוקרות, מאידך.

בחודש מאי 2009 אישר דירקטוריון הבנק מסמך המגדיר את מדיניות הבנק בנושא: "ניהול סיכוני השוק". בהתאם למסמך מחויב הדירקטוריון לסקור ולאשר את מדיניות הבנק בנושא זה בתדירות שנתית, לפחות.

הנושאים הכרוכים בניהול סיכוני השוק, לרבות: המדיניות בתחום סיכוני שוק, החשיפות לסיכוני שוק, המסגרות שנקבעו להן ביחס למצב בפועל, הסמכות שנקבעה לניהולן ואופי המעקב והבקרה עליהן - מובאים לדין ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון במסגרת מסמך חשיפות כולל. כמו כן, מונתה על ידי הדירקטוריון, ועדה בנושא "ניהול הסיכונים". הועדה מפקחת מקרוב אחרי ניהול סיכוני השוק וסיכוני הנזילות בבנק, לרבות בחינת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: קביעת מגבלות חדשות, מעקב ופקוח על יישום הוראות נהול בנקאי חדשות של בנק ישראל, וכו'. ניהול סיכוני השוק, בכפוף למסגרות שאושרו על ידי הדירקטוריון ולרבות טיפול בהתפתחויות חריגות בשווקים הפיננסיים, מותווה ומבוקר על ידי ועדת נוסטרו מצומצמת בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים ב"חטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות" (לשעבר: "החטיבה לנכסי לקוחות") ו"חטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים" (לשעבר: "החטיבה לאסטרטגיה ופיננסים").

• המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכוני השוק והנזילות

החל מחודש יולי 2010, הועברה האחריות לניהול סיכוני השוק והנזילות לחטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות, כחלק מהערכות ארגונית הנגזרת מיישום הוראת בנק ישראל בנושא: "מנהל סיכונים ראשי". במסגרת הערכות זו מונה מר ציון בקר, סמנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות (לשעבר: "החטיבה לנכסי לקוחות"), כמנהל סיכוני השוק והנזילות בבנק (לפרטים נוספים בנוגע לשינויים במבנה הארגוני שאושרו על ידי הדירקטוריון בנושא זה, הנובעים ממינוי פונקצית "מנהל סיכונים ראשי", בהתאם להוראות בנק ישראל - ראה פרק 11 ה' להלן).

במסגרת מעקב אחר המגבלות השונות שנקבעו לחשיפות לסיכונים שוק והנזילות מופקים דוחות לכימות הסיכונים. הדוחות מובאים לדיון ב"ועדת הנוסטרו המצומצמת" המתכנסת בתדירות שבועית. הועדה מדווחת על הערכותיה והחלטותיה למנכ"ל ולהנהלת הבנק.

בנוסף מדווחים דיוני הועדה - אחת לחודש ל"ועדת הנוסטרו המורחבת", בראשות המנכ"ל, הכוללת - מלבד חברי הועדה המצומצמת, גם נושאי תפקידים נוספים בבנק. "ועדות הנוסטרו" מפקחות על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת אחת לרבעון. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכונים השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

• האופי וההיקף של מערכות הדיווח והמידה

הבנק נעזר לצורך מדידת החשיפה לסיכונים השוק והנזילות במערכת ייעודית לניהול סיכונים. המערכת מודדת את החשיפה לסיכונים שוק בגין כלל התיק הבנקאי בתדירות שבועית, לרבות: סיכונים ריבית, סיכונים נזילות, VAR ותרחישי קיצון. מדידת סיכון הבסיס מתבצעת בתדירות יומית. בנוסף, הבנק עושה שימוש במערכת ייעודית המחשבת שינויים בפרמטרים ואינדיקטורים שונים בתחום זה, בתדירות יומית, במטרה לזהות הרעה אפשרית במצב הנזילות של הבנק.

• מדיניות גידור ואו הפחתת סיכון

כאמור, מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכונים שוק - מבוססת על גידור החשיפות לסיכונים שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו.

לצורך עמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל אגף הפיננסים בחטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו. אופן הטיפול בחריגות והדווח עליהן הוגדר במסמך המדיניות שאושר על ידי הדירקטוריון, כאמור.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים ככל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ותאגידים בנקאיים מיוחדים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכונים שוק - בהתאם ל"גישה הסטנדרטית", המפורטת בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208 שפורסמה ביום 20 ביוני 2010.

הדיון בפרק זה כולל התייחסות להגדרות שונות של המושג "הון". בכל המקרים (אלא אם צוין במפורש אחרת) - הכוונה במושג זה מתייחסת להגדרה ה"חשבונאית" של המושג (כפי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק).

• ניהול ומדידת סיכונים שוק

על פי הוראה בנושא ניהול סיכונים, שפורסמה על ידי המפקח על הבנקים, נקבעו עקרונות יסוד לניהול ולבקרת הסיכונים השונים. במסגרת ההוראה שהטילה על הדירקטוריון חובה לדון במדיניות הבנק בתחום ניהול הסיכונים ולאשרה, הועמקה מעורבות הדירקטוריון בתחום. בין היתר מתקיים בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון, אחת לרבעון, דיון במסמך חשיפות המרכז את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק. כמו כן, מונו בבנק במסגרת הוראה זו מנהל סיכונים ובקר סיכונים.

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים כאמור, נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי. המערכת מודדת את חשיפת הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן VAR (VALUE AT RISK).

ה-VAR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.

הבנק מפעיל מערכת מיחשוב מתקדמת לניהול ומדידת סיכוני שוק המבצעת אומדן VAR בשיטה הפרמטרית, בתדירות שבועית. ערך ה-VAR בבנק ליום 31 בדצמבר 2010, בשיטה הפרמטרית ברמת מובהקות של 99% לתקופה עתידית של 10 ימים, הינו כ-15 מיליוני ש"ח (31.12.2009 - 44 מיליוני ש"ח). הבנק קבע מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד העתידי (על פי אומדן ה-VAR) - ביחס להון העצמי, בשיעור של 3.5% מההון. בשנת 2010 לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

בנוסף, עורך הבנק אומדנים לגבי השפעה אפשרית של שינויים קיצוניים במשתני השוק (STRESS TESTS) - על השווי ההוגן של ה"הון הכלכלי של הבנק". יצוין בהקשר זה, כי כחודש יוני 2007, קבע הבנק מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד הכלכלי האפשרי בגין תרחישים אלו - בשיעור של 12.5% מההון העצמי של הבנק. בשנת 2010 לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

2. סיכוני בסיס

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל") בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק, לגבי סיכוני הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: (-20%) עד 120% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, בין (-10%) עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי ריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכוני הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לסיכון בסיס (בבנק בלבד) בהתאם למגזרי ההצמדה השונים:

31 בדצמבר 2009		31 בדצמבר 2010		
חשיפה "חשבונאית"	חשיפה "כלכלית"*	חשיפה "חשבונאית"	חשיפה "כלכלית"*	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
512	659	570	736	שקל לא צמוד
608	557	746	723	שקל צמוד מדד
35	78	3	16	מט"ח וצמוד מט"ח
1,155	1,294	1,319	1,475	סה"כ החשיפה לסיכון בסיס

* ניהול החשיפה לסיכוני בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין החשיפה הכלכלית, לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת - כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים - על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים) - הינם כדלקמן:

1. הפרשות מסוימות כגון: הפרשה כללית ונוספת לחובות מסופקים והפרשות בגין זכויות עובדים - לא נכללו ב"חשיפה הכלכלית".
2. אשראים שאינם נושאים הכנסה, סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
3. מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים על פי מודלים לתמחור אופציות.
4. פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון - מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.

עודף הנכסים במגזר צמוד המדד ליום 31 בדצמבר 2010 הסתכם בכ-723 מיליון ש"ח, ושימש לכיסוי ההון הפעיל בשיעור של כ-49% ממנו, לעומת 43% אשתקד. שיעור השקעת ההון הפעיל במגזר הלא צמוד הגיע לכ-50% לעומת 51% אשתקד. עודף הנכסים במגזר מט"ח וצמוד מט"ח, ביחס להון הפעיל הסתכם ביום 31 בדצמבר 2010 בשיעור של כ-1%, לעומת כ-6% אשתקד. הגידול בשיעור ההון הפעיל המושקע במגזר הצמוד בסוף שנת 2010 לעומת תחילת השנה, נובע מהסטת נכסים, נטו - למגזר זה במהלך השנה, לאור ציפייה לתשואות גבוהות יותר במגזר זה במהלך שנת 2010 (כנגזרת מעליה גבוהה יחסית שנרשמה במדד המחירים לצרכן במהלך השנה) - שתרמה לעליה באטרקטיביות של אפיק השקעה זה.

נכסי הסיכון בגין חשיפת הבנק לסיכון שער החליפין מסתכמים ליום 31.12.10 בכ-30 מיליון ש"ח, והקטינו את יחס הלימות ההון של הבנק ליום 31.12.10 בשיעור של כ-0.02%.

ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין (10%-), ל-10%. הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 31.12.10, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבות באתם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) ליום 31.12.10, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות שאינם נושאים הכנסה"). להלן ריכוז תוצאות ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

	10%	5%	-5%	-10%
דולר	(4)	(2)	2	4
יורו	*	*	*	*
לירה שטרלינג	*	*	*	*
פרנק שוויצרי	*	*	*	*
יין יפני	*	*	*	*
	(4)	(2)	2	4
השפעת אופציות**	1	-	-	-
השפעה כוללת	(3)	(2)	2	4

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.
** לא כולל אופציות גלומות.

3. סיכוני ריבית

• כללי

סיכון הריבית מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב שינויים עתידיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים של הבנק.

חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי "התיק הסחיר" של הבנק.

התיק הסחיר של הבנק כולל את תיק אגרות החוב למסחר של הבנק וכן עסקאות עתידיות המבוצעות למטרת מסחר (עסקאות IRS, עסקאות אקדמה במט"ח ואופציות מטבע שנרכשו). חישוב הקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון".

• אסטרטגיות ותהליכים

המדיניות באשר לסיכוני ריבית - הנובעים מאי התאמה בין מועדי השתנות הריבית על הנכסים, לבין אלו של ההתחייבויות בתחומי הפעילות השונים - הינה להימנע מפערים במידת האפשר, תוך מתן אפשרות לחשיפה מוגבלת להפסדים בגין סיכון זה. בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון בנושא זה, לא יעלה ההפסד המכסימלי - בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת אחוז בעקום הריבית - על שיעור דיפרנציאלי מהון הבנק - עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, כדלקמן: במגזר השקלי הלא צמוד - עד 2.0% מהון הבנק, במגזר הצמוד למדד - עד 3% מהון הבנק ובמגזר המט"ח - עד 1% מהון הבנק.

עיקר החשיפה האפשרית של הבנק לסיכון הריבית הינו במגזר הצמוד למדד, מאחר שבמגזר זה עיקר הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופה ארוכה יחסית ובריבית קבועה.

לצורך מדידת סיכון הריבית עושה הבנק שימוש בהנחות, הנבחנות בתדירות שנתית לגבי היקף הפרעונות המוקדמים של הלוואות משכנתא בריבית קבועה - במגזר הצמוד למדד. שיעור הפרעונות המוקדמים מתבסס על נתוני העבר של פרעונות מוקדמים בהלוואות מסוג זה.

בנוסף, הבנק עושה שימוש בהנחות לגבי היקף המשיכות המוקדמות של פקדונות חסכון ותכניות חסכון בהתבסס על נתוני העבר לגבי משיכת תכניות ופקדונות חסכון בתחנות ביניים בסוגי פקדונות שונים. סיכון הריבית בתיק הבנקאי נמדד בתדירות שבועית.

• המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכוני הריבית -

סיכוני הריבית מנוהלים על ידי ה"חטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות". ניהול הסיכונים כולל מעקב אחר המגבלות שנקבעו לניהול סיכוני הריבית באמצעות הפקת דוחות לכימות ואמידת סיכון זה בתדירות שבועית.

הדוחות מובאים לדיון ב"ועדת הנוסטרו המצומצמת" המתכנסת בתדירות שבועית. הועדה מדווחת על הערכותיה והחלטותיה למנכ"ל ולהנהלת הבנק. בנוסף, מדווחים דיוני הועדה אחת לחודש ל"ועדת הנוסטרו המורחבת", בראשות המנכ"ל, הכוללת - מלבד חברי ה"ועדה המצומצמת", גם נושאי תפקידים נוספים בבנק. ועדות הנוסטרו מפקחות על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת אחת לרבעון. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

• האופי וההיקף של מערכות הדיווח והמדידה -

הבנק נעזר לצורך מדידת החשיפה לסיכוני ריבית במערכת יעודית לניהול סיכונים המודדת את החשיפה לסיכון הריבית בתדירות שבועית.

• מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון -

כאמור, מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכוני שוק - מבוססת על גידור החשיפות לסיכוני שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו. לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל אגף הפיננסים ב"חטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות" מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

• רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכלל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).

- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ותאגידים בנקאיים מיוחדים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

• **מידע כמותי -**

להלן ריכוז נתונים על פערי המח"מ במגזרי ההצמדה השונים והשפעתם על חשיפת הריבית של הבנק:

31 בדצמבר 2009			31 בדצמבר 2010		
מט"ח וצמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	מט"ח וצמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד
1.14	2.71	0.16	1.06	2.96	0.23
1.24	3.76	0.29	1.18	3.87	0.31
(0.10)	(1.05)	(0.13)	(0.12)	(0.91)	(0.08)
0.1	1.7	1.2	0.2	1.2	1.2

* בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית.

באמצעות המח"מ (משך חיים ממוצע) ניתן למדוד את הרגישות של הנכסים וההתחייבויות לשינויים בריבית.

מנתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31.12.2010 עולה כי במגזר הלא צמוד ובמגזר המט"ח והצמוד מט"ח, מרבית הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופת פירעון קצרה של עד שלושה חודשים או בתנאים של ריבית משתנה, ולפיכך חשיפת הבנק לסיכון ריבית בגינם - נמוכה יחסית. במגזר המט"ח מבצע הבנק חוזי החלפות פיננסיות בשיעור ריבית (I.R.S) ועסקות פורוורד על שערי ריבית (F.R.A) ומצמצם את החשיפה לסיכון של שינוי בשיעורי הריבית.

במגזר צמוד המדד עולה מח"מ ההתחייבויות על מח"מ הנכסים ליום 31.12.2010 בכ-11 חודשים.

חישובי מח"מ הנכסים וההתחייבויות של מכשירים פיננסיים בעלי מספר תקופות פרעון אופציונליות, מבוססים על הנחות לגבי מועדי הפרעון של אותם מכשירים. להלן פרטים על סוגי המכשירים הנ"ל, ההנחות לגביהם, והשפעתם על המח"מ של אותם מכשירים:

1. חלק מהאשראי הצמוד למדד במערך המשכנתאות ניתן לפרעון מוקדם - ללא תשלום עמלת פרעון. עם זאת, לאור נסיון העבר חלק גדול מאשראי זה לא ייפרע גם במקרה של ירידת ריבית. הצגת תזרימי המזומנים בגין אשראי זה - בהתבסס על מודל המערך את תקופת הפרעון הצפויה של האשראי, על פי ניסיון העבר - היתה מגדילה את מח"מ הנכסים במגזר הצמוד בכ-חמישה חודשים.
2. מועד הפרעון של תוכניות חסכון כולל תחזית לפרעון מוקדם ע"י החוסכים, ב"תחנות יציאה". השפעת הצגת תזרימי המזומנים על משך החיים הממוצע של התחייבויות, בהתבסס על תחזית זו, זניחה - ולא גרמה לשינוי במח"מ ההתחייבויות.

• **ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.**

כללי

ביום 25 ביוני 2008, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "גילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית".

על פי ההוראה נדרשו הבנקים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעור הריבית, על פי שוויים ההוגן - ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית, על שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.

עקרונות המודל

• מאחר ולרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים - מחושב השווי ההוגן באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון - ערך נוכחי של תזרימי המזומן העתידיים, המהוונים בריבית ניכון בשיעור המשקף את שיעורי הריבית העדכניים בשוק למכשירים הפיננסיים ואת רמת הסיכון הגלומה בהם, לפי הערכת ההנהלה.

השיטות וההנחות העיקריות שישמשו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

(1) מכשירים פיננסיים סחירים: ניירות ערך וכתבי התחייבויות נדחים - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.

(2) מכשירים פיננסיים שאינם סחירים:

אמדין השווי הוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרים מזומן עתידי לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח.

החישובים נערכו בהתאם למפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור חושב לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, מנוכים בשיעור ניכון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי. קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דרוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו על פי שיעורי הריבית שלפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תזרימי המזומנים בגין אשראי במערך המשכנתאות הניתן לפרעון מוקדם, ללא תשלום עמלת פרעון מוקדם - הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל כלכלי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הקטין את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ-29 מיליון ש"ח.

בחישוב השווי ההוגן של אשראי לציבור הצמוד למדד (עם ריצפת מדד) הופרדה האופציה הגלומה ממכשיר זה. להפרדת האופציה היתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של פקדונות וכתבי התחייבות נדחים חושב בשיטת הוון תזרימי המזומנים עתידיים לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן - בהתבסס על פרמטרים, כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון. בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם השינויים האפשריים בשווי ההוגן של הפקדון בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

פקדונות הציבור כוללים "מכשירים מורכבים", כדלקמן:

- "תכניות חסכון", המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית. על פי הנסייין שנצבר בבנק - חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי, בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תכניות החסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים, הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תכניות. הוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות חיסכון, הקטיין את השווי ההוגן של אותן תוכניות חיסכון בסכום זניח.
- פקדונות הציבור כוללים פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה - לריבית משתנה. בחישוב השווי ההוגן הופקדה ה"אופציה הגלומה" במכשיר זה. להפרדת האופציה היתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.
- "תכניות חסכון" - עם אופציה לשינוי בסיס ההצמדה של התכנית ואופציה להבטחת קרן ההפקדה. בחישוב השווי ההוגן הופרדו ה"אופציות הגלומות" מהתכניות. הפרדת האופציות, כאמור - הגדילה את השווי ההוגן של התכניות ב-4 מיליון ש"ח.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

הערה:

תהליך הערכת השווי ההוגן באמצעות הוון תזרים המזומנים העתידי מבוסס על שיעורי ריבית ניכיון הנקבעים באופן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

• נתונים כמותיים וניתוח רגישות

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010					
סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
22,112	553	1,669	5,408	14,482	נכסים פיננסיים*
2,114	1,174	597	59	284	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים***
(20,510)	(683)	(1,782)	(4,180)	(13,865)	התחייבויות פיננסיות*
(2,295)	(1,069)	(462)	(629)	(135)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים***
1,421	(25)	22	658	766	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2009					
סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
21,454	661	1,871	5,063	13,859	נכסים פיננסיים*
1,968	⁽¹⁾ 1,181	⁽¹⁾ 439	68	280	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים***
(20,031)	(870)	(1,922)	(4,033)	(13,206)	התחייבויות פיננסיות*
(2,090)	⁽¹⁾ (925)	⁽¹⁾ (430)	(596)	(139)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים***
1,301	47	(42)	502	794	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

*** הסכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בשיעורי הריבית ששימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בכאור 20 בדוח הכספי.

(1) סווג מחדש

• נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010

שינוי בשווי ההוגן		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית* מטבע ישראלי						השינוי בשיעור הריבית
		מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		לא צמוד	צמוד	
מיליוני ש"ח	סך הכל	השפעות מקזזות	אחר	דולר	אחר	מטבע ישראלי	צמוד	גידול/קטון מקביל של אחוז אחד
2.7	38	1,459	-	(25)	22	682	780	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
0.5	7	1,428	-	(23)	23	660	768	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
(3.4)	(48)	1,373	-	(21)	23	620	751	קטון מידי מקביל של אחוז אחד

31 בדצמבר 2009

שינוי בשווי ההוגן		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית* מטבע ישראלי						השינוי בשיעור הריבית
		מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		לא צמוד	צמוד	
מיליוני ש"ח	סך הכל	השפעות מקזזות	אחר	דולר	אחר	מטבע ישראלי	צמוד	גידול/קטון מקביל של אחוז אחד
4.2	55	1,356	-	44	(43)	532	823	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
0.5	6	1,307	-	47	(42)	505	797	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
(5.4)	(70)	1,231	-	49	(41)	460	763	קטון מידי מקביל של אחוז אחד

* השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן, נטו, של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

• נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית

ניהול חשיפת ריבית בבנק מבוסס על מודל, במסגרתו מהוונים תזרימי המזומנים העתידיים בשיעורי ריבית שאינם זהים לאלו ששימשו את הבנק לצורך דווח על חשיפת הבנק לשינויים בשיעור הריבית (בעיקר בכל הנוגע למרווחי הריבית בגין סיכוני אשראי).

להלן נתונים כמותיים לגבי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים והשפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים - המבוססים על המודל המשמש את הבנק בניהול חשיפת הריבית:

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010					
סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
22,531	558	1,688	5,467	14,818	נכסים פיננסיים*
2,138	1,199	618	30	291	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים
(20,343)	(683)	(1,784)	(4,086)	(13,790)	התחייבויות פיננסיות*
(2,277)	(1,045)	(453)	(636)	(143)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים
2,046	29	69	775	1,176	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2009					
סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
21,783	667	1,903	5,166	14,047	נכסים פיננסיים*
1,870	1,205	346	37	282	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים
(20,065)	(870)	(1,930)	(3,943)	(13,322)	התחייבויות פיננסיות*
(1,947)	(919)	(302)	(600)	(126)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים
1,641	83	17	660	881	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוזי מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

• נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010

השינוי בשיעור הריבית	מטבע ישראלי		מטבע חוץ*		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית**			שינוי בשווי ההוגן
	לא צמוד	צמוד מדד	אחר	דולר	מקצות	סך הכל	מיליוני ש"ח	
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	1,197	786	67	27	-	2,077	1.4	
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	1,178	777	68	29	-	2,052	0.1	
קטון מיידי מקביל של אחוז אחד ⁽¹⁾	1,154	753	69	31	-	2,007	(2.0)	

31 בדצמבר 2009

השינוי בשיעור הריבית	מטבע ישראלי		מטבע חוץ*		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית**			שינוי בשווי ההוגן
	לא צמוד	צמוד מדד	אחר	דולר	מקצות	סך הכל	מיליוני ש"ח	
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	899	672	16	81	-	1,668	1.6	
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	883	661	17	83	-	1,644	0.2	
קטון מיידי מקביל של אחוז אחד ⁽¹⁾	861	639	18	85	-	1,603	(2.3)	

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

** השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר הצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי הצמדה.

(1) בנוסף, הבנק נעזר במודל למדידת השינויים הצפויים ברווח החשבונאי, בשנה הקרובה - בגין שינויים בעקום הריבית המודל מתבסס על הנחות שונות בנוגע להתפתחויות הצפויות בסעיפי המאזן ובמשתני שוק שונים. שיעור הקיטון הצפוי ברווח החשבונאי של הבנק, ביחס להון העצמי, בשנה הקרובה (בהתבסס על מודל זה) - עקב קיטון מקביל בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית, במגזרים: ה"לא צמוד", "צמוד המדד", וה"מט"ח" - מסתכם ב-1.44%, 2.04% ו-0.27% בהתאמה; 31.12.2009 - 1.31%, 2.51% ו-0.18% בהתאמה.

(2) טווח השינויים בשווי ההוגן, בגין השינויים בשיעורי הריבית שנרשם בתקופת הדו"ח, הינו כדלקמן: עבור גידול מקביל של אחוז אחד: 2.2% - 0.9% (שנת 2009 1.9% - (-1)%); עבור גידול מקביל של 0.1% - 0.2% (שנת 2009: 0.2% - 0.1%); עבור קיטון מקביל של 1%: (-1.5%) - (-2.8%) (שנת 2009: 1.1% - (-2.7%)).

4. סיכון מניות

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208 לגבי התיק הסחיר של הבנק. התיק הסחיר ליום 31.12.2010 כולל מניות בהיקף של כ-3 מיליון ש"ח (31.12.2009 - 4 מיליון ש"ח).

5. סיכון אופציות

סיכון אופציות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד עקב שינוי בשווי ההון של אופציות הכלולות בתיק הבנקאי או בתיק למסחר של הבנק (כתוצאה משינוי בנתוני השוק המשמשים בחישוב השווי ההון).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לביצוע עסקאות בתחום זה כדלקמן:

- עסקאות בתיק הבנקאי יבוצעו כתנאי "BACK TO BACK" בלבד.
  - לביצוע עסקאות בתיק למסחר נקבעה מגבלת היקף פרמיות (נטו) שנתית.
- חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון אופציות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208 - בשיטת ה"דלתא פלוס" - הקצאת ההון בגין ה"דלתא", ה"גמא" ו"הווגא" של האופציות.

6. גילוי כמותי להקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכונים שוק

הבנק מקצה הון בגין החשיפה לסיכונים שוק על פי השיטה ה"סטנדרטית". על פי שיטה זו מחושבים "סיכון הריבית" ו"סיכון המניות" על ה"תיק למסחר" בלבד - המהווה יתרות בגין מכשירים פיננסיים המוחזקים למטרת מסחר, שכוללים את תיקי אגרות החוב למסחר ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים למטרת הפקת רווח. הגדרת התיק למסחר אושרה על ידי דירקטוריון הבנק. סיכון הריבית מחושב על פי שיטת ה"תקופה לפרעון".

סיכון "שער החליפין" ו"סיכון האופציות" מחושבים על כלל יתרות המכשירים הפיננסיים בבנק. החשיפה ל"סיכון אופציות" מחושבת בשיטת "דלתא פלוס" (דרישות ההון, מחושבות על סיכון ה"דלתא" הגמא" ו"הווגא").

להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון של הבנק בגין החשיפה לסיכונים שוק (במיליוני ש"ח):

	31.12.2009		31.12.2010		
	נכסי סיכון	דרישת ההון	נכסי סיכון	דרישת ההון	
סיכון ריבית	29	3	29	2	
סיכון מניות	3	*	4	*	
סיכון שער חליפין	56	5	30	3	
סיכון אופציות	61	5	57	5	
סה"כ נכסי סיכון	149	13	120	10	

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

ג. סיכון נזילות

סיכון הנזילות נובע מאי הוודאות לגבי היצע המקורות והרכבם ומן הביקוש לשימושים והרכבם. סיכון זה הינו פונקציה של התנהגות הלקוחות והתממשותו עלולה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

להלן נתונים על הנכסים הנזילים של הבנק:

- כ-6.5% מנכסי הבנק הינם מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חדשים - מהם כ-73.3% פקדונות בבנק ישראל (31.12.2009: 11.3% ו-65.7%, בהתאמה).

- כ-20.0% מנכסי הבנק הינם ניירות ערך סחירים בבורסה (31.12.2009 - 18.0%).

דהיינו, כ-26.5% מסך נכסי הבנק ניתנים למימוש בזמן קצר (31.12.2009 - 29.3%). הבנק מיישם מדיניות המכוונת לשמר יחסי נזילות גבוהים בבנק - על רקע אי הודאות שהשתררה בעקבות הארועים הכלכליים שהתרחשו ברחבי העולם כנגזרת מהמשבר הפיננסי.

מדיניות הבנק קובעת כי יש להימנע, ככל האפשר, מסיכון של פערים בתזרים המזומנים. יחד עם זאת, נקבעו מגבלות לחשיפות אפשריות, במגזרי המט"ח ובמגזר הצמוד והלא צמוד במיוחד. במסגרת מגבלות אלו נקבע כי עודף הנכסים במגזר "מטבע חוץ" המושקע לתקופות בינוניות וארוכות, בניכוי גורמים מסוימים, לא יעלה על 50%-40% מההתחייבויות לזמן קצר באותו מגזר, בהתאמה - (במגזר ה"שקלי". 30%-15%, בהתאמה). ליום 31.12.2010, מסתכם היחס שבין עודף הנכסים לתקופות בינוניות וארוכות, לבין ההתחייבויות לזמן קצר, כדלקמן:

"טווח ארוך"	"טווח בינוני"	
%	%	
(5.6)	6.1	מגזר לא צמוד וצמוד
22.3	36.5	מגזר מט"ח

להלן נתונים על עודף וגרעון בתזרים המזומנים של הבנק ליום 31.12.2010:

במגזר הלא צמוד קיים גרעון בתקופות לפרעון עד חודש (לרבות השפעת עסקאות עתידיות) המסתכם בכ-6.7 מיליארד ש"ח (31.12.2009 - 4.4 מיליארד ש"ח), בין היתר - עקב הוראת בנק ישראל, על פיה יש לסווג אשראי שניתן בתנאי חח"ד - ללא קו אשראי, או בחריגה ממנו (בהיקף של כ-0.3 מיליארד ש"ח) - כ"נכס ללא תקופת פרעון". חלק מהגרעון מכוסה על ידי עודפים בסך של כ-2.2 מיליארד ש"ח בתקופה לפרעון עד שלושה חודשים. נתונים אלו מבוססים על מועדי הפרעון החוזיים של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, לאור נסיון העבר - מרבית הפקדונות שסווגו לתקופות פרעון קצרות - מתחדשים באופן שוטף. לפיכך, ובהתבסס על מודל הנזילות שבו עושה הבנק שימוש לצורך ניהול סיכון הנזילות (ראה להלן) - קיים בבנק בפועל ליום 31.12.2010 "פער נזילות" חיובי במגזר זה (לרבות במגזר הצמוד למדד ולמט"ח), לטווח עתידי של חודש, המסתכם בכ-3.6 מיליארד ש"ח. בנוסף, ניתן לגשר על פערי נזילות בתקופות זמן שונות באמצעות פעילות בתיק ניירות ערך.

במגזר הצמוד למדד קיים גירעון בתקופות לפרעון עד שנה, המסתכם בכ-1.5 מיליארד ש"ח - המכוסה בתקופות ארוכות יותר, ניתן לגשר על הפערים במגזר זה - באמצעות פעילות בתיק ניירות הערך.

במגזר המט"ח וצמוד מט"ח קיים גירעון בתקופה לפרעון עד חודש, המסתכם בכ-0.7 מיליארד ש"ח, לעומת 0.8 מיליארד ש"ח אשתקד - המכוסה בתקופות הארוכות יותר, כאשר ההנחה היא כי הפיקדונות מתחדשים באופן שוטף. גם כאן ניתן לגשר על פני פערי הזמן שבין פירעון ההתחייבות לנכסים, באמצעות פעילות בתיק ניירות הערך. יצוין בהקשר זה, כי בהתבסס על מודל הנזילות, המשמש את הבנק לצורך ניהול סיכון הנזילות לטווח קצר, כאמור - קיים בבנק ליום 31.12.2010 פער נזילות חיובי לטווח עתידי של חודש, המסתכם ב-0.5 מיליארד ש"ח.

על פי הוראת בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון נזילות", נדרשים התאגידים הבנקאיים, בין היתר, לשמור בכל עת על היקף "נכסים נזילים" (כהגדרתם בהוראה), בסכום שלא יפחת מההתחייבויות שפרעונן, על פי ההסכמים הקיימים, צפוי בטווח של חודש ימים (להלן: "פער הנזילות"). עם זאת נקבע בהוראה, כי בנקים שיש ברשותם מודל פנימי מבוסס היטב לניהול סיכון הנזילות, רשאים להגדיר את הנכסים הנזילים ואת ההתחייבויות הצפויות להיפרע בטווח של חודש - על פי המודל ולא על פי הגדרתם בהוראה או הגדרתם החוזית.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה, הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה של נתוני הנזילות לטווח קצר. במסגרת זו פותח "מודל לניהול סיכון הנזילות" שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ומשמש את הבנק בניהול סיכון הנזילות. ה"מודל" בודק את הפער שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות שפרעונן צפוי בטווח של חודש - בתרחישים שונים. בנוסף, אישר הדירקטוריון את "מסמך המדיניות" - לעניין ניהול סיכון הנזילות.

בהתאם למגבלות שנקבעו במודל, פער הנזילות המינימלי בבנק ינוע בטווח, שבין: עודף נכסים נזילים בסך 500 מיליון ש"ח בתרחיש "רוק" (תנאי נזילות נורמליים), לכין עודף התחייבויות בסך 2,000 מיליון ש"ח - בתרחיש "אדום" (מצוקת נזילות חריפה, עד כדי חשש לקריסת מערך ניהול הנזילות). בשנת 2010 לא נרשמו חריגות מהמגבלות שנקבעו במודל.

בשנת 2010 פותח בבנק, בסיוע מומחה חיצוני, מודל מתקדם לניהול נזילות הכולל שימוש בתחזיות לשינויים עתידיים במצבת הנכסים הנזילים נטו, של הבנק - במגוון תרחישים צפויים. עד כה טרם אושר המודל על ידי הדירקטוריון.

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק מגבלות נוספות בנושא זה המתייחסות לפרמטרים שונים, כגון: ריכוזיות המפקידים וסוגם, התקופות לפרעון של הפקדונות - בחתך של מגזרי הצמדה וכן מגבלות ביחס לפערי הנזילות המותרים - בהתבסס על הגדרתם החוזית של ה"נכסים הנזילים" והתחייבויות הבנק - לתקופות עתידיות שונות, כגון: יום, שבוע, חודש וכו' (להלן: "המגבלה החוזית"). בשנת 2010 ארעו 21 חריגות מהמגבלה החוזית." עם זאת, מכיוון שניהול סיכון הנזילות מבוסס על מודל הנזילות ולא על פער הנזילות ה"חוזי" - לא היו לחריגות אלו השלכות מעשיות.

ד. הסיכון התפעולי

• כללי

הסיכון התפעולי מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסד העלול להגרם כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים". הגדרה זו נוסחה על ידי "ועדת באזל" (שעניינה קביעת סטנדרטים בנושאי הגדרה וניהול חשיפות בבנקים המרכזיים - במדינות מפותחות) - ואינה כוללת חשיפה לסיכונים אסטרטגיים ותדמיתיים.

הסיכון התפעולי מובנה במרבית הפעילויות והתהליכים בבנק. לפיכך, הבנק נדרש למפות את מוקדי הסיכון התפעולי כתנאי מקדים למדידה וניהול של הסיכון התפעולי. כשל בניהול הסיכון התפעולי עלול לגרום לטעות בהערכת פרופיל הסיכון של הבנק - ולחשוף אותו להפסדים משמעותיים.

ביום 30 ביוני 2010, פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 206, המבוססת על המלצות וועדת באזל בנושא התכנסות בינלאומית למדידת הון ולתקני הון שפורסמו ביוני 2006. על פי ההוראה נדרשים התאגידים הבנקאיים - לראשונה, להקצות הון, בין היתר - גם בגין הסיכונים התפעוליים (בנוסף להקצאת הון בגין סיכוני אשראי וסיכוני שוק, הנדרשת על פי ההוראות הקודמות).

• אסטרטגיות ותהליכים

תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים וגידורם, כולל הטמעת מהות הסיכונים התפעוליים להם חשוף הבנק בכל דרגי הפעילות - במטרה להעלות את רמת המודעות לקיומם, מחד - וליישם בקרות תפעוליות נאותות במטרה להקטין את האפשרות להתממשותם, מאידך. מיפוי הסיכונים התפעוליים מהווה תשתית הכרחית בתהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. לפיכך, נערך בבנק תהליך מובנה למיפוי הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הבנק - שהסתיים בסוף שנת 2008 וכלל: זיהוי, הערכה, בקרה וגידור של הסיכון התפעולי. התוצאות שהתקבלו בעקבות המיפוי, כאמור - מהוות תשתית להערכת מידת החשיפה של הבנק לסיכונים התפעוליים ולקבלת החלטות לגבי האמצעים הנדרשים לצורך יישום תכנית הפחתה וגידור סיכונים אלו. מיפוי הסיכונים, כאמור - יעודכן בתדירות תלת שנתית.

ביום 29 בספטמבר 2009 אישר דירקטוריון הבנק את מסמך "המדיניות לניהול סיכונים תפעוליים" - הכולל היבטים שונים בתחום הסיכון התפעולי, לרבות: מתודולוגית זיהוי הסיכון, עקרונות ניהול הסיכון, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות בתחום זה.

המסמך יהווה בסיס ליישום תהליכי עבודה הנוגעים לזיהוי, הערכה, דווח וגידור הסיכון התפעולי ולפיתוח שיטות להערכת פרופיל הסיכון התפעולי בבנק.

• המבנה הארגוני של פונקציות ניהול הסיכון התפעולי

הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע פעילויות לגידור הסיכונים התפעוליים - נמצאים באחריות מנהלי היחידות השונות בבנק. המתודולוגיה בכל הנוגע לתהליכי הזיהוי, המדידה, הגידור והבקרה של הסיכון התפעולי - מרוכזת על ידי היחידה לבקרת סיכונים תפעוליים שב"חטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים", בראשות בקר הסיכונים התפעוליים הראשי. מבנה ארגוני זה מבטיח הפרדה בין הגורמים הנוטלים ומנהלים את הסיכון התפעולי - לבין הגורמים העוסקים בגיבוש מדיניות, בקרה והפחתת הסיכון התפעולי.

מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק הינו מר צבי שובל, סמנכ"ל ומנהל אגף תפעול ומידע. במסגרת ניהול הסיכון התפעוליים מונו רכזים תפעוליים בחטיבות ובמחלקות השונות בבנק, הכפופים מקצועית לבקר הסיכונים התפעוליים הראשי - ומהווים את הגוף האחראי לניהול הסיכונים התפעוליים ביחידותיהם, בדיקת הבקורות בתהליכים החשופים לסיכונים תפעוליים, ודווח על אירועי כשל שנגרמו בגין הסיכונים התפעוליים למערכת מידע לניהול הסיכונים התפעוליים. יישום המתודולוגיה לניהול הסיכון התפעולי, מפקח ומכוון על ידי ועדה לניהול הסיכונים ויישום הוראות "באזל 2" - בראשות מנכ"ל הבנק.

• מערכת הדיווח על סיכונים תפעוליים

במסגרת ניהול הסיכון התפעולי - הטמיע הבנק בשלב הראשון מערכת מידע זמנית, המשמשת לדווח על התממשות הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הבנק, ומהווה מאגר מידע בכל הנוגע לאירועי הכשל הגורמים לאירועים אלו והאחראים להתרחשותם.

בשנת 2010 החל הבנק בשיתוף עם חברת האם בתהליך להטמעת מערכת מידע ייעודית מתקדמת לניהול הסיכון התפעולי, שתכיל ממשקים למאגרי ידע במערכות אחרות בבנק ותרכז את כל ההיבטים הכרוכים בניהול הסיכון התפעולי, לרבות מערכות דיווח מפורטות.

• גידור והפחתת הסיכונים התפעוליים

האמצעים המשמשים את הבנק לגידור הסיכונים התפעוליים כוללים:

- ניתוח תוצאות הסקר בנושא: איתור ומיפוי הסיכונים התפעוליים - ועריכת תכנית להפחתת הסיכונים שעלו בסקר, שתבוצע על ידי יחידות הבנק השונות בתקופה של שלוש שנים.
- הטמעת תהליכים תפעוליים, המבוססים על הנסיון שנצבר - וכוללים בקורות שנועדו להפחית את הסיכונים התפעוליים.
- עריכת נהלים, הכוללים בקורות שיצמצמו ככל האפשר את האפשרות להתממשות סיכונים תפעוליים והקפדה על יישומם של נהלים אלו.
- שימוש במערכות ממוחשבות הכוללות הגבלות, הרשאות ובקורות נוספות במטרה להפחית ככל האפשר את האפשרות להתממשות הסיכונים התפעוליים.
- יישום שיפורים בתהליכים התפעוליים, לאחר שתוחקרו אירועי כשל - במטרה למנוע את הישנותם של אירועים אלו.
- שימוש בכלי ביקורת ובקרה - לרבות ביקורת פתע שיהוו גורם מרתיע מפני ביצוע מעילות והונאות.
- מתן עדיפות לביצוע ביקורות בתהליכים שזוהו כמוקדים אפשריים להתממשות הסיכון התפעולי.
- הערכות, בשיתוף עם החברה האם, להטמעת המערכת הכוללת לניהול הסיכון התפעולי, כאמור

• השיטה להקצאת הון בגין הסיכון התפעולי

הבנק מקצה הון בגין החשיפה לסיכון התפעולי על פי גישת ה"אינדיקטור הבסיסי". בהתאם לגישה זו, נגזרת דרישת הון - ממוצע ההכנסות הגולמיות של הבנק בשלוש השנים האחרונות.

• הפחתת החשיפה לסיכון התפעולי באמצעות רכישת ביטוח

האמצעים בהם עושה הבנק שימוש, במטרה להפחית את החשיפה לסיכונים התפעוליים - כוללים, בין היתר, רכישת פוליסת ביטוח בנקאית ייעודית - המגדרת חלק מהסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק.

הכיסוי הביטוחי בפוליסה כולל הגנות מנזקים הנובעים מ: מעילת עובדי הבנק, זיוף מסמכים על ידי לקוחות, תביעות בגין אחריות מקצועית לכשלים בכיצוע פעולות בנקאיות, ופשעי מחשב. היקף הכיסוי הביטוחי מסתכם במאה מיליון דולר של ארה"ב, לאירוע ולתקופת הביטוח.

בנוסף, מבטח הבנק את רכושו, הכספים שבכספותיו, וחשיפה להפסדים בשל תביעות בגין נזקי גוף, נזקי טרור וחבותו כמעסיק.

כמו כן רכש הבנק, במסגרת פוליסת ביטוח שהוצאה לחברות ב"קבוצת דיסקונט", כיסוי ביטוחי לתביעות כנגד נושאי משרה ודירקטורים בסך של 100 מיליון דולר של ארה"ב.

היקף הכיסוי הביטוחי של הבנק נבחן בעזרת יועץ מקצועי ובלתי תלוי, ותואם את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 ו-352.

• ניהול נכסי טכנולוגיית המידע

בעקבות תקלות תכנה וחמרה במערכות טכנולוגיית המידע שאירעו בשנים קודמות במספר תאגידים בנקאיים, ועקב חשש שארועי כשל במערך טכנולוגיית המידע עלולים להשבית פעילויות מהותיות של התאגיד הבנקאי ולפגוע בלקוחותיו ובהמשכיות עסקיו ולחשוף, עקב כך, את התאגיד הבנקאי לסיכונים עסקיים, סיכוני מוניטין וסיכונים תפעוליים - פרסם בנק ישראל ביום 24 באוגוסט 2009, הנחיות בנושא "ניהול טכנולוגיית המידע". על פי ההנחיות חויבו התאגידים הבנקאיים ליישם תהליך שיאפשר ניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע, במטרה לצמצם ככל הניתן את התמששות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע.

התהליך יכלול את המרכיבים הבאים:

- מיפוי כל נכסי טכנולוגיית המידע התומכים בתהליכים עסקיים מהותיים, לרבות: מאגרי מידע, מערכות מידע, מערכות הפעלה, תשתיות חמרה, תכנה ותקשורת וכו'.
- הטמעת כלי ניטור, שליטה ובקרה על כל נכסי ה-IT שמופן, על מנת לוודא את תקינות נכסי ה-IT, באופן שיאפשר זיהוי הנכס במקרה של כשל, לרבות נסיבות הכשל - סמוך ככל שניתן למועד הארוע.
- קביעת הסדרי גיבוי, עבור נכסי ה-IT שמופן, שיאפשרו את המשך הפעילות העסקית במקרה של כשל.

על פי ההנחיות שנכללו בהוראה, נדרשו התאגידים הבנקאיים להשלים את מיפוי נכסי טכנולוגיית המידע והסדרי הגיבוי בגין נכסים אלו - עד ליום 31.3.2010 ולקבוע לוח זמנים להטמעת כלי הניטור.

בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאיים למנות גורם מקצועי בכיר שיהיה אחראי לניהול נכסי טכנולוגיית המידע, ולקיים תהליך לניהול שוטף ועדכני של נכסי טכנולוגיית המידע שיותאם לשינויים שוטפים בתהליכים העסקיים, במערך טכנולוגיית המידע ובהערכת הסיכונים.

הבנק השלים, בעזרת יועץ חיצוני את ביצוע הסקר במהלך שנת 2009 - במסגרתו מופי נכסי טכנולוגית המידע בבנק, ונקבעה מסגרת עבודה להטמעת כלי ניטור לשליטה ובקרה על נכסי טכנולוגית המידע. כמו כן נסקרו על ידי היועץ, הסדרי הגיבוי הקיימים בבנק לנכסי ה-IT שמופו. להערכת היועץ - עומדים ההסדרים הנהוגים בבנק בדרישות ההוראה. בנוסף, במסגרת ההערכות ליישום ההוראה - מונה בבנק בשנת 2009 אחראי לניהול נכסי טכנולוגית המידע.

במהלך שנת 2010 הטמיע הבנק כלי ניטור, שיאפשר לבנק לזהות במקרה כשל, את נכס ה-IT הרלוונטי לכשל.

ה. הסיכון המשפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בפעולותיו העסקיות או במצבו הפיננסי העלולים להגרם עקב העדר אפשרות לאכוף חוזים, או עקב התממשות תביעות משפטיות או כתוצאה מהפעלת שיקול דעת מוטעה.

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, חשיפה להטלת קנסות או צעדי עונשין בגין פעילות פיקוחית או בגין הסדרים פרטיים.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכונים משפטיים, הוכן בבנק מסמך מדיניות בנושא "ניהול הסיכונים המשפטיים" (כחלק ממסמך המדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים), המגדיר את הסיכונים המשפטיים, דרכי המעקב אחרי סיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם. המסמך אושר על ידי הדירקטוריון (לאחר שעודכן) ביום 30 ביוני 2010. עדכונים שוטפים בנושא זה מועלים באופן שוטף הן בפני ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, והן בפני הדירקטוריון (במסגרת "מסמך החשיפות").

ו. הנחיות בנושא סיכונים סביבתיים

ביום 10 בינואר 2008 הופצה על ידי המפקח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא: "סיכונים סביבתיים". טיוטת ההוראה מטילה על התאגידים הבנקאיים חובה להעריך את חשיפתם האפשרית לסיכונים סביבתיים - ולנהל חשיפה זו באמצעות הגדרת וקביעת מדיניות בגין סיכון זה, הסדרת אמצעים לזיהוי, אמידה וניהול החשיפה - לרבות קביעת האחראים לניהול הסיכון. במסגרת ניהול הסיכון יחויבו התאגידים הבנקאיים לקבוע מנגנונים שישמשו לניטור ובקרת החשיפה לסיכונים סביבתיים ולערוך הדרכות והכשרות מתאימות לעובדים המעורבים בתהליך.

בנוסף, דורשת הטיטה מהדירקטוריון להעמיק את מעורבותו בנושא באמצעות קיום דיון במדיניות הבנק ובאמצעים והשיטות שנוקט הבנק - בניהול, מדידת ובקרת החשיפה לסיכונים סביבתיים.

ביום 11 ביוני 2009 הפיץ המפקח על הבנקים הנחיה נוספת בנושא זה. ההנחיה מפרטת היבטים אפשריים שונים לחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים סביבתיים ומדגישה את הצורך להתייחס לסיכונים אלה באופן פרטני. כמו כן מובהר בהנחיה כי זיהוי והערכת הסיכון הסביבתי מהווה חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים בתאגיד הבנקאי - ולפיכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול להטמעת ניהול הסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים המנוהלים על ידם, לרבות באמצעות הטמעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן האשראי ולשלב בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד ללקוחות - את הערכת הסיכון הסביבתי.

בנוסף, הוטל על דירקטוריון הבנק לאשר עד ליום 30.6.2010 קריטריונים ולוחות זמנים ליישום הדרישות שנכללו בהנחיה.

הבנק יישם את ההנחיות שנכללו במסמך המפקח על הבנקים, כמועד שנקבע. בשנת 2010 הוכן על ידי הבנק, בסיוע יועץ חיצוני, מסמך מדיניות לניהול הסיכון הסביבתי בבנק, הסוקר את המצב המשפטי בישראל (לרבות הצעות חקיקה), סוגי הסיכונים הפוטנציאליים אליהם חשוף הבנק בתחום זה (לרבות: סיכונים אשראי, סיכונים משפטיים וסיכונים מוניטין), היחידות בבנק שיש להן נגיעה לסיכונים אלו, השיטות והקריטריונים לזיהוי עסקאות ולקוחות בעלי פוטנציאל לחשיפה בנושא זה, הצעה לדרוג החשיפות לסיכונים אלו ודרכי הפעולה הנדרשות לניטור החשיפה בכל אחת ממדרגות אלו, וכלי העזר הנדרשים לצורך זיהוי ניטור וניהול החשיפה לסיכונים סביבתיים. בתאריך 30 ביוני 2010 אישר הדירקטוריון את מסמך המדיניות.

בנוסף, נערך בבנק מיפוי ראשוני לגבי לקוחות ועסקאות בהיקף העולה על 15 מיליון ש"ח, שקיימת בגינם חשיפה פוטנציאלית לסיכונים סביבתיים.

2. הערכת חשיפת הבנק לגורמי הסיכון

להלן ריכוז גורמי הסיכון אליהם חשוף הבנק בפעילותו השוטפת, והתייחסות למידת ההשפעה האפשרית של כל אחד ממרכיבי הסיכונים על הבנק:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
1. השפעה כוללת של סיכונים האשראי	בינונית
• סיכון בגין איכות לווים ובטחונות ⁽¹⁾	בינונית
• סיכון בגין ריכוזיות ענפית ⁽²⁾	בינונית
• סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים ⁽³⁾	בינונית
2. השפעה כוללת של סיכונים שוק	קטנה
• סיכון ריבית ⁽⁴⁾	קטנה
• סיכון אינפלציה ⁽⁵⁾	קטנה
• סיכון שער חליפין ⁽⁶⁾	קטנה
• סיכון מחירי מניות ⁽⁷⁾	קטנה
3. סיכון נזילות⁽⁸⁾	קטנה
4. סיכון תפעולי⁽⁹⁾	קטנה
5. סיכון משפטי⁽¹⁰⁾	קטנה
6. סיכון מוניטין⁽¹¹⁾	קטנה

להלן עיקרי הנימוקים להערכות שצוינו לעיל:

(1) **סיכון בגין איכות לווים ובטחונות** - הדירוג הממוצע של הלווים בבנק נמצא בתחום "בינוני עד טוב". בנוסף לכך, מעריכה הנהלת הבנק כי מדיניות קבלת הבטחונות וטיב הבטחונות שמקבל הבנק מהלווים - אינה שונה מהותית מהמקובל במערכת הבנקאית.

יצוין בהקשר לכך, כי בשנת 2010 הסתכם שיעור ההפרשות לחובות מסופקים בשיעור של 0.7%, המהווה ירידה של 0.1 נקודת האחוז. לעומת הנתון שנרשם אשתקד (0.8%). עם זאת, הפרמטרים המקובלים למדידת איכות תיק האשראי, כגון, הנתון שצוין לעיל, כמו גם שיעור החובות הבעייתיים ביחס לאשראי (5.9% בבנק), גבוהים מעט מהנתונים הממוצעים המקבילים במערכת הבנקאית (בעיקר עקב הפרשות גבוהות יחסית במגזר הקמעונאי). הירידה בשיעורי ההפרשות לחובות מסופקים הושגה, בין היתר באמצעות שיפורים במערכות הבקרה - ובכללם הטמעת מערכת מידע חדשה, הקמת יחידות ייעודיות בחטיבה לבנקאות קמעונאית: יחידה לניהול חובות מסוגים - המטפלת בהסדרי גביה ורישום הפרשות של חובות בעייתיים, ויחידת פיקוח ובקרה - העוסקת באיתור וגילוי סממנים להידרדרות אפשרית באיכות תיק האשראי של לקוחות החטיבה.

לאור האמור לעיל, ומאחר ושיעורי ההפרשות לחובות מסופקים והיקף החובות הבעייתיים בבנק, כאמור, נחותים עדיין מהנתונים ה"רב שנתיים" המקובלים במערכת הבנקאית - מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

(2) **סיכון בגין ריכוזיות ענפית** - שיעור האשראי הגבוה ביותר בבנק, כחתך "ענפי משק" הינו בגין אשראי שניתן ללווים שענף העיסוק שלהם הינו "ענף הבניה". שיעור האשראי שניתן לענף הבניה ביחס לכלל האשראי בבנק - ליום 31.12.2010, מסתכם בכ-24.9% (31.12.2009) - מאידך, שיעור האשראי שניתן לאנשים פרטיים ביחס לכלל האשראי בבנק (25.2%), נמוך מהשיעורים המקובלים במערכת הבנקאית. בנוסף, על פי מדדים מקובלים (24.2%), נמוך מהשיעורים המקובלים במערכת הבנקאית. עולה - כי נתון ה"ריכוזיות הענפית" של הבנק למדידת ריכוזיות ענפית ("מדד הרפינדל"), עולה - עולה - כי נתון ה"ריכוזיות הענפית" של הבנק על פי מדד זה - עולה על הנתון הממוצע במערכת הבנקאית. לאור האמור לעיל, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "בינונית".

(3) **סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים** - בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס להיקף האשראי שיכול לתת תאגיד בנקאי ל"לווה", "קבוצת לווים" ו-"ששת קבוצות הלווים הגדולות" (כהגדרת מונחים אלו בהוראות בנק ישראל).

ליום 31.12.2010 נופל סך האשראי שניתן על ידי הבנק - מהמגבלות שאושרו על ידי בנק ישראל, כאמור - כדלקמן:

- ללווה הגדול ביותר: כ-8.6 נקודות האחוז מתחת למגבלה (31.12.09) - 6.8 נקודות האחוז מתחת למגבלה.
- ל"קבוצת הלווים" הגדולה ביותר: כ-9.8 נקודות האחוז מתחת למגבלה שאושרה על ידי בנק ישראל - 25% מהון הבנק (31.12.09) - 7.7 נקודות האחוז מתחת למגבלה.
- ל"ששת קבוצות הלווים הגדולות" ביותר: כ-78.5 נקודות האחוז מתחת למגבלה שאושרה על ידי בנק ישראל - 150% מהון הבנק (31.12.09) - 67.4 נקודות האחוז מתחת למגבלה.

בנוסף לכך, נקבעו בבנק מגבלות נוספות שנועדו להפחית את ריכוזיות האשראי בבנק, לרבות הגבלת מספר הלקוחות הגדולים בבנק. עם זאת, מכיוון שמדדים אלטרנטיביים של פיזור האשראי בבנק (מדדי "הרפינדל" ו"ג'יני"), אינם מצביעים על ירידה בריכוזיות האשראי ביחס לאשתקד, ומאחר והיחסים המשתקפים ממדדים אלו, עולים במעט על הנתונים הממוצעים במערכת הבנקאית, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק לסיכון זה - ברמה "בינונית".

(4) **סיכון ריבית** - להערכת הנהלת הבנק המגבלות שקבע הדירקטוריון בנושא זה (כמפורט לעיל), הינן שמרניות - וחשיפת הבנק בפועל נמוכה ממגבלות אלו. לפיכך, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(5) **סיכון אינפלציה** - המגבלות שהציב הדירקטוריון בנושא השקעת ההון הפעיל הכלכלי במגזר ה"צמוד" (כמפורט לעיל) - מותרות בידי הנהלת הבנק חופש פעולה גדול. יחד עם זאת, לאור היציבות היחסית השוררת במשק בישראל בשנים האחרונות בתחום ה"שינוי במדד המחירים לצרכן" ומכיוון שמרבית התחזיות צופות תנודתיות נמוכה בפרמטר זה - ולאור העובדה שהבנק הפחית את הפוזיציה שלו במגזר זה, ועוקב מקרוב אחרי השינויים בתחזיות המקרו - כלכליות, ומגיב בצורה דינמית לשינויים בתחזיות אלו - מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(6) **סיכון שער חליפין** - להערכת הנהלת הבנק, המגבלות שקבע הדירקטוריון בנושא זה (כמפורט לעיל) שמרניות. בפועל, חשיפת ההון הפעיל הכלכלי של הבנק למגזר המט"ח - נמוכה במידה ניכרת מהמגבלות שנקבעו, ולפיכך מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(7) **סיכון מחירי מניות** - לאור שיעורי ההשקעה הנמוכים של הבנק במכשיר זה, בדרך כלל מעריכה הנהלת הבנק, את מידת החשיפה של הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(8) **סיכון נזילות** - הבנק שוקד על הגדלת הפיזור ושיפור בתמהיל הפקדונות, ומפעיל מודלים ומגבלות שונות לניהול סיכון הנזילות (כמפורט לעיל). בשנים האחרונות שופרו במידה ניכרת יחסי הנזילות בבנק - שיעור הנכסים הנזילים של הבנק, ביחס לכלל הנכסים ליום 31.12.2010 מסתכם בשיעור גבוה יחסית של 26.5%. לאור השיפור שנרשם ביחסי הנזילות בשנים האחרונות, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "נמוכה".

(9) **סיכון תפעולי** - בשנת 2008 נערך בבנק סקר, במסגרתו מופו הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הבנק והוערכו רמות הסיכון, הבקורות והגידורים בתהליכים התפעוליים וביחידות השונות. תוצאות הסקר הצביעו על חשיפה נמוכה של הבנק לסיכונים אלו. לפיכך, ולאור האמצעים שנקטו במהלך התקופה שחלפה להפחתה וגידור של הסיכונים התפעוליים, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(10) **סיכון משפטי** - כאמור, הוגדר הסיכון המשפטי כ"חשיפת הבנק לפגיעה בפעולותיו העסקיות או במצבו הכספי עקב העדר אפשרות לאכוף חוזים או עקב התממשות תביעות משפטיות או כתוצאה מהפעלת שיקול דעת מוטעה". עד כה לא נרשמו בבנק הפסדים מהותיים בתחום זה. לאור האמור לעיל, ומכיוון שהבנק נוקט בבקורות שונות במטרה לצמצם סיכון זה, ככל האפשר - מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(11) **סיכון מוניטין** - הסיכון מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסדים כתוצאה מפגיעה בתדמיתו בקרב לקוחות, משקיעים אנליסטים וגופים רלוונטים אחרים - שעלולה להשפיע לרעה על יכולת הבנק לפתח קשרים עסקיים או לשמר אותם, באופן שיקשה על הבנק לגייס מקורות מימון". לאור החשיפה המשוקללת הנמוכה של הבנק ליתר הסיכונים שפורטו, לעיל - ומאחר שחשיפת הבנק לפרסומים באמצעי התקשורת - נמוכה, בין היתר עקב גודלו היחסי של הבנק - מעריכה הנהלת הבנק כי חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - נמוכה.

הערה:

קיים קושי רב בהערכת הסיכונים והשפעתם. בכדי להעריך את השפעתו של סיכון, נדרש להניח הנחות בדבר עצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה. על מנת שהערכה כזו תתבצע באופן אמין, היא חייבת להתבצע באמצעות מודלים מתמטיים מתקדמים, שבדרך כלל, אינם זמינים בשלב זה. הערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שהובאה בטבלה לעיל, הינה הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק. לאור כל האמור לעיל, יש להיזהר בכחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

11. באזל 2

א. כללי

הוראות "באזל 2" הינן הנחיות מפורטות בנושא ניהול סיכונים שפורסמו על ידי ועדת באזל לפיקוח בנקאי במסגרת "הבנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים" (ה-BIS), שנוסחו הסופי פורסם בשנת 2006. ביום 20 ביוני 2010 פרסם בנק ישראל שורת הוראות ניהול בנקאי תקין (מס' 211 - 201), המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום הנחיות "באזל 2" בתאגידים הבנקאיים בישראל. הוראות אלו מחליפות את הוראת השעה בנושא: "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" - שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 31.12.2008 ונכנסה לתוקף ביום 31.12.2009. הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בהוראות שפורסמו.

ההוראות כוללות הנחיות ושיטות פעולה ליישום שני הנדבכים הראשונים שנכללו בהנחיות "באזל 2", כדלקמן:

- **הנדבך הראשון** - לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים, להקצות הון כנגד סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים.
- **הנדבך השני** - כולל התייחסות לסיכונים שאינם מפורטים בנדבך הראשון ומפרט כללים לבדיקת נאותות ההון שהוקצה לסיכונים השונים בהתאם לתהליך הערכת סיכונים פנימי שיערך על ידי הבנק - ICAAP (INTERNAL CAPITAL ADEQUACY ASSESSMENT PROCESS).
- מרכיב נוסף בהנחיות "באזל 2", הינו הנדבך השלישי - לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לתת גילוי נאות ולהרחיב את הדיווח לציבור בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק - באופן שיאפשר לציבור להבין טוב יותר את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק והאופן בו מנוהלים סיכונים אלו ("משמעת שוק"). הנחיות בנק ישראל ליישום הנדבך השלישי פורסמו ביום 13.10.2009 ונכללו בהוראות הדווח לציבור.

ב. הנדבך הראשון

על פי הוראות "באזל 2" קיימות שלוש גישות אפשריות להקצאת ההון בגין סיכוני אשראי:

- "גגישה הסטנדרטית" - לפיה, תתבצע הקצאת ההון בהתאם למשקולות שיקבע הפיקוח על הבנקים ובהתבסס על דירוגים של סוכנויות דירוג חיצוניות מאושרות (גישה זו נכללה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203).
- "גישת דירוגים פנימית בסיסית" - FIRB, לפיה נדרשים הבנקים לאמוד את סיכון האשראי על בסיס מודל פנימי הכולל הסתברות לכשל אשראי (PD).
- "גישת דירוגים פנימית מתקדמת" - AIRB, המבוססת גם היא על מודל פנימי, הכולל בנוסף להסתברות לכשל (PD) - גם אומדן של ההפסד הצפוי בהתרחש הכשל (LGD), והיקף חשיפת האשראי בעת ארוע הכשל (EAD).

כמו כן, נדרשו התאגידים הבנקאיים להקצות הון כנגד סיכונים תפעוליים. דרישת ההון בגין סיכונים תפעוליים מחושבת בשלב הראשון בגישת ה"אינדיקטור הבסיסי".

כאמור, הבנק מיישם את ההנחיות לחישוב יחס הלימות ההון על פי כללי "באזל 2" החל מיום 31.12.2009. יחס הלימות ההון של הבנק ליום 31.12.2010, על פי כללים אלו מסתכם ב-13.6%, לעומת 12.2%* ביום 31.12.2009. יחס הלימות ההון שחושב, כאמור, על פי כללי "באזל 2", מהווה ירידה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז לעומת יחס הלימות ההון המחושב על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 (כללי "באזל 1"). הירידה ביחס הלימות ההון כאמור, נובעת מהדרישה להקצות הון בגין סיכונים תפעוליים.

* סווג מחדש

בעקבות הזעזועים והמשברים שעברו על המערכת הפיננסית העולמית בשנים האחרונות, הגיעו הגורמים המפקחים על המערכות הבנקאיות בעולם להכרה, לפיה - נדרשת העלאה ברמת ואיכות ההון במערכות הבנקאיות בעולם.

על רקע מגמות אלו ובמסגרת התהליך ליישום כללי "באזל 2" במערכת הבנקאית, הופצו על ידי בנק ישראל המסמכים הבאים:

- הנחיה שפורסמה ביום 20 באוגוסט 2009, לפיה - עד להשלמת תהליך "SREP" על ידי בנק ישראל (ראה הרחבה בסעיף ג' להלן), נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמור גם בתקופה הראשונה בה מיושמות הנחיות "באזל 2", את יעד הלימות ההון המינימלי שנקבע על ידם במונחי "באזל 1" (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311).

- הוראה בנושא: "מדיניות הון לתקופות ביניים", שפורסמה ביום 30.6.2010, לפיה - נדרשים התאגידים הבנקאיים לקבוע רף מינימלי ליחס "הון ליבה" (המוגדר כ"הון ראשוני", בניכוי מכשירי הון מורכבים שהוכרו כ"הון ראשוני") לרכיבי הסיכון שלהם, שלא יפחת מ-7.5% ולעמוד ביעד זה לא יאוחר מיום 31.12.2010. תאגידים בנקאיים שיחס "הון הליבה" לרכיבי סיכון שלהם, אינו עומד ביעד שנקבע - נדרשו לגבש תכנית עבודה לעמידה ביעד המינימום, ולהגישה לפיקוח על הבנקים עד ליום 30.8.2010.

יצוין בהקשר זה, כי:

- דירקטוריון הבנק קבע ביום 27.12.2007 מגבלת יחס הלימות הון מינימלי בשיעור של 12% (על פי כללי המדידה של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 (כללי "באזל 1")). ליום 31.12.2010 - לא קיימת חריגה ממגבלות אלו.

- מכיוון שהבנק לא הנפיק מכשירי הון מורכבים, מסתכם יחס הון הליבה לרכיבי סיכון של הבנק ליום 31.12.2010 - בשיעור של 11.0%.

במהלך שנת 2009 התקשר הבנק (בשיתוף עם חברת האם), עם חברת דרוג אשראי בינלאומית לביצוע פרויקט -במסגרתו תפתח החברה עבור הבנק מספר מודלים לדרוג אשראי של לקוחות בינוניים וגדולים בבנק - בענפי הנדל"ן, התעשייה, המסחר, והשרותים. תוצרי המודל יהיו חלק מהתשתית שתשמש את הבנק בעתיד לחישוב יחס הלימות ההון, על פי כללי באזל 2 ב"גישות מתקדמות".

ג. הנדבך השני

הערכות הבנק ליישום הנדבך השני בשנת 2010 כללה:

- עדכון מסמכי המדיניות בנושא: "ניהול הסיכונים".
- ביצוע סקר מקיף של מיפוי פערים בין העקרונות לניהול חשיפת הבנק לסיכונים השונים כפי שפורטו ב-14 "המסמכים הישימים" שפורסמו על ידי ה"בנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים" (BIS) - לבין התהליכים והנהלים הנהוגים בבנק בתחומים אלה. בעקבות התוצאות שהתקבלו בסקר - מופעלת בבנק תכנית מקיפה לסגירת הפערים שאותרו.
- הערכות להתאמת המבנה הארגוני בבנק, בהתאם לדרישות ניהול הסיכונים העולות מהוראות "באזל 2" ולגיבוש עקרונות לנאותות הקצאת ההון בגין הסיכונים השונים.

ביום 2 בדצמבר 2008 פרסם בנק ישראל הנחיות לביצוע תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון (ICAAP). התהליך נועד להבטיח החזקת הון הולם על ידי התאגידים הבנקאיים, שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם וקיום תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך יכלול, בין היתר: קביעת יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

תהליך זה ייסקר ויוערך על ידי הפיקוח על הבנקים (תהליך SREP), במטרה לקבוע אם ההון יעדי ההון שהגדיר התאגיד הבנקאי - נאותים, ולדרוש צעדי תיקון (במידת הצורך), לרבות - חיזוק הממשל התאגידי וניהול הסיכונים והבקורות הפנימיות (לרבות דרישה לתוספת הון).

(1) תהליך הסקירה הפיקוחי (Supervisory review process)

בהמשך לאמור לעיל פרסם בנק ישראל ביום 20.6.2010 מסמך המפרט את תהליך הסקירה הפיקוחי, לרבות: מטרות התהליך, העקרונות המרכזיים העומדים בבסיס התהליך וסוגיות ספציפיות שבהן יתמקד תהליך הסקירה הפיקוחי.

• מטרת התהליך:

המטרות המרכזיות שהוגדרו במסמך כוללות:

- (א) הקצאת הון על ידי התאגידים הבנקאיים בהיקף שיהלום ויתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם.
- (ב) פיתוח טכניקות משופרות לניהול וניטור סיכונים על ידי התאגידים הבנקאיים.
- (ג) פיקוח על תהליך הערכת רמת ההון הנדרשת שיערך על ידי התאגידים הבנקאיים והערכת תוצאותיו.
- (ד) הערכת האמצעים והשיטות שבהם עושים התאגידים הבנקאיים שימוש במסגרת תהליך ניהול הסיכונים, ניטורם וגידורם.

• עקרונות מרכזיים בתהליך הסקירה הפיקוחי:

תהליך הסקירה הפיקוחי מושתת על ארבעה עקרונות:

- (א) כל תאגיד בנקאי יידרש ליישם תהליך פנימי להערכת הלימות ההון הכוללת, המותאם לפרופיל הסיכונים שלו ולגבש אסטרטגיה לשמירה על רמות ההון הנדרשות.
- (ב) התהליך הפנימי ייסקר ויוערך על ידי המפקח על הבנקים, לרבות:
  - נאותות הערכת הסיכון שנלקח בחשבון על ידי התאגיד הבנקאי.
  - נאותות רמות ההון שנבחרו על ידי התאגיד הבנקאי והערכת מידת התאמתן לסביבה בה פועל התאגיד הבנקאי ולאופי והיקף העסקים שלו.
  - איכות סביבת הבקרה הקיימת בתאגיד הבנקאי, לרבות: איכות מערכות המידע, איכות הדווחים להנהלה, תהליך הערכת הסיכונים ותגובת ההנהלה לסיכונים משתנים.
  - ציות לתקני מינימום, לרבות: סטנדרטים לניהול סיכונים ודרישות גילוי (ובכללן מאפייני המתודולוגיה הפנימית ששמשו בחישוב דרישות ההון המזעריות).

(ג) התאגידים הבנקאיים יידרשו לפעול מעל ליחסי ההון הפיקוחיים המזעריים הנדרשים מהם.

(ד) המפקח על הבנקים יתערב בשלב מוקדם כדי למנוע ירידה ברמת ההון המזערית הנדרשת לתאגיד הבנקאי, וידרוש תיקון מהיר במקרים בהם לא תשמר רמת ההון המינימלית.

• סוגיות ספציפיות שיטופלו במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי

המסמך מפרט את הסוגיות העיקריות שינתן להן דגש במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי. סוגיות אלו כוללות:

(א) הערכת רמת ההון הנדרשת בגין חשיפה לסיכון הריבית. תשומת לב מיוחדת תינתן לתאגידים בנקאיים החשופים לפגיעה בשיעור העולה על 20% מהונם הראשוני, בתרחיש הנגרם מתזוזה של 2% בעקום הריבית.

(ב) הערכת סיכון האשראי בתאגיד הבנקאי לרבות:

- ערכת מבחני קיצון לסיכון האשראי ובחינת השפעתם על יחסי ההון הפיקוחיים של התאגיד הבנקאי.

- הערכת הקריטריונים להגדרת כשל אשראי בתאגידים הבנקאיים והשפעתם האפשרית על דרישות ההון.

- הערכת מידת ריכוזיות האשראי, דרך ניהול הסיכון, ושקלולו על ידי התאגיד הבנקאי בקביעת רמת הלימות ההון הנדרשת ותוצאות מבחני הקיצון שנערכו בגין סיכון זה.

- הערכת המודל לכימות סיכוני אשראי כלפי צד נגדי.

(ג) הערכת החשיפה לסיכון השוק, לרבות בדיקת הגדרות התיק למסחר של התאגיד הבנקאי והתאמתן להגדרות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 208.

(2) תרחישי קיצון

כאמור בסעיף (1) לעיל, במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי תערך בדיקת השימוש במבחני הקיצון שנעשה על ידי התאגיד הבנקאי, לצורך הערכת רמת ההון הנדרשת. לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 5.1.2010 מסמך המנחה את הבנקים לערוך מבחני קיצון, כחלק אינטגרלי מניהול הסיכונים הפנימי.

לדעת בנק ישראל, מבחני הקיצון מהווים כלי משלים בתהליך ניהול הסיכונים ומספקים אינדיקציה באשר להון שיידרש לבנק לצורך ספיגת הפסדים שיווצרו במקרה של זעזועים גדולים.

הנחיות בנק ישראל מבוססות על מסמך עקרונות לניהול ופיקוח על מבחני קיצון שפורסם על ידי הוועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים (BCBS), הכולל עקרונות באשר למטרות מבחני הקיצון, ניהולם ויישומם. בנוסף, הוטל על התאגידים הבנקאיים לכלול במבחני הקיצון את כל מגוון הסיכונים ותחומי הפעילות של התאגיד הבנקאי, להעריך בשיטתיות את ישימות ואפקטיביות התרחישים שנכללו במבחני הקיצון (לרבות התכנית להפחתת הסיכונים), ולתעד את המדיניות והנהלים באשר למבחני קיצון אלו. בנוסף, הוטל על הדירקטוריון והנהלה להעמיק את מעורבותם בנושא זה.

הנחיית בנק ישראל כוללת התייחסות לשלושה תחומים, המהווים להערכת בנק ישראל את גורמי הסיכון העיקריים במערכת הבנקאית, כדלקמן:

(1) **סיכון האשראי** - להערכת בנק ישראל התממשות סיכון זה מהווה את האיום העיקרי ליציבות המערכת הבנקאית. לפיכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול במבחני הקיצון תרחישים המתייחסים להידרדרות באיכות תיק האשראי (לרבות עליה במשקל האשראי ללווים בעייתיים ועליה בשיעור ההפרשות להפסדי אשראי בגין אשראי זה) ותרחישים המתייחסים לעליה בשיעורי הריבית של הלוואות לדיור שניתנו בריבית משתנה והשפעתה על נטל החוב של הלווים וכושר ההחזר שלהם.

(2) **סיכון הריבית** - מבחני הקיצון יכללו תרחישים המתייחסים לתזוזת עקום הריבית ככל שלושת מגזרי ההצמדה בשיעורים שבין 200 ל-300 נקודות בסיס, והשפעתם על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק.

(3) **סיכון שער החליפין** - מבחני הקיצון יכללו תרחישים של שינויים בשער החליפין בשיעור שבין 20% (-) ל-20%, והשפעתם על הון הבנק.

בתקופת הדו"ח בוצע על ידי הבנק תהליך הערכה עצמית להלימות ההון הנדרשת (ICAAP), כמסגרתו נבחנה הלימות ההון הנדרשת לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלומים בפעילותו.

כמסגרת התהליך נערך מיפוי של מכלול הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק והוכן "מסמך ICAAP", המפרט את המתודולוגיה להקצאת ההון הנדרשת בגין חשיפה לסיכונים שלא נלקחו בחשבון במסגרת חישוב יחס הלימות ההון, על פי הנדבך הראשון, כמפורט להלן:

- היבטים נוספים של חשיפה לסיכונים שנכללו כבר בנדבך הראשון, כגון: חשיפה לסיכונים שהתרחשותם סבירה על פני מחזור כלכלי, סיכון אשראי של צד נגדי וכו'.
- גורמי סיכון שלא נכללו במסגרת הנדבך הראשון, כגון: סיכונים ריכוזיות לווים, סיכונים נזילות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים סליקה וכו'.
- גורמי סיכון "איכותיים", כגון: סיכונים ציות, סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.
- סיכונים הנובעים מתרחישי קיצון.

כחלק בלתי נפרד מביצוע התהליך, נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך סקירה בלתי תלויה של תהליך הערכת הלימות ההון. סקירת התהליך בוצעה על ידי הביקורת הפנימית של הבנק בתקופת הדוח, ועתידה להמשך גם בעתיד, במקביל להתקדמות תהליך ההערכה העצמית של הלימות ההון.

בסוף חודש יוני 2010 אישר הדירקטוריון את העקרונות לביצוע תהליך ההערכה העצמית להלימות ההון הנדרשת- שגובשו על ידי הבנק ונכללו ב"מסמך ICAAP" כאמור, לרבות השיטות למיפוי הסיכונים והמתודולוגיה לחישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין סיכונים אלו - בכפוף להשלמות שונות.

בנוסף, ולאור האומדנים לגבי הקצאת ההון הנוספת שתדרש לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלום בפעילותו - שנכללה ב"מסמך ICAAP", כאמור - קבע הדירקטוריון ביום 23.7.2010 מגבלה, לפיה - יחס הלימות ההון של הבנק (במונחי "באזל 2"), לא יפחת משיעור של 12%.

ליום 31.12.2010 מסתכם יחס הלימות ההון של הבנק (במונחי "באזל 2"), בשיעור של 13.6%.

ד. מידע נוסף לגבי ניהול הסיכונים בבנק ("הנדבך השלישי")

הוראות "באזל 2" כוללות דרישות גילוי איכותיות וכמותיות מפורטות לגבי ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי ("הנדבך השלישי" בהוראות "באזל 2").

במקביל לפרסום הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201 המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום שני הנדבכים הראשונים בהנחיות "באזל 2" - פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 13 באוקטובר 2009, הוראת שעה בנושא: "יישום דרישות הגילוי הנכללות בנדבך 3 של "באזל 2" - בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לשנת 2009, ואילך.

בפרק זה נכלל חלק מהמידע והנתונים שגילויים נדרש בהוראת השעה, כאמור (יתרת המידע שנדרש על פי הוראת השעה נכללה בחלקים אחרים של הדו"ח השנתי). לפיכך, ובמטרה לרכז, את מלוא המידע הנדרש על פי הוראת השעה, במקשה אחת - נכללה בסעיף (5) לפרק זה, טבלה - הקושרת בין דרישות הגילוי של ההוראה - לבין הפרקים או הבאורים בדוח השנתי שבהם נכלל המידע הנדרש.

(1) תחולת היישום

(א) שם חברת האם

הבנק נשלט על ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), המחזיק במלוא הבעלות והשליטה בבנק. בנק דיסקונט הינו תאגיד בנקאי (כמשמעותו ב"חוק הבנקאות") העומד בראש "קבוצת דיסקונט" (שהינה הקבוצה הבנקאית שבה נכלל הבנק), ולפיכך הוראות בנק ישראל בנושא זה חלות גם על החברה האם.

(ב) הבדלים בין בסיס האיחוד ("החשבונאי"), לבין בסיס האיחוד הפיקוחי

ההנחיות ב"הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201" מחייבות את התאגידים הבנקאים לנהל את הסיכונים השונים ולמדוד אותם על בסיס מאוחד. עם זאת, הוראות בנק ישראל לגבי הישויות שיכללו בבסיס זה שונות מכללי חשבונאות מקובלים, כמפורט להלן:

- הוראות בנק ישראל - ("כללי באזל 2"):
- ההוראה חלה על התאגיד הבנקאי וחברות הבת המאוחדות שלו.
- נכסי הסיכון הנמדדים לצורך יישום ההוראה כוללים את נכסי הבנק ונכסי חברות הבת שלו - כפי שנכללו במאזן התאגיד הבנקאי - על בסיס מאוחד.
- השקעות במניות ובכתבי התחייבות נדחים של חברות בת שדוחותיהן הכספיים לא נכללו בדוחות הכספיים המאוחדים, השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידים בנקאיים וחברות בת שלהם (לרבות מתן אשראי למטרת השקעה ברכיבי הון כאמור), השקעות באמצעי שליטה בחברות לא ריאליות בשיעור העולה על 20% מהון, השקעות בתאגיד ריאלי בודד בשיעור העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, והשקעות באמצעי שליטה בתאגידים ריאליים בשיעור העולה על 20% מהונם - יופחתו מההון העצמי של התאגיד הבנקאי.
- כללי חשבונאות מקובלים:
- הדוחות הכספיים של הבנק, על בסיס מאוחד, כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק בצירוף דוחותיהן הכספיים של חברות בת: חברות מוחזקות שלתאגיד המדווח יש שליטה בהן במישרין או בעקיפין - בזכויות הצבעה.

• החברות המוחזקות העיקריות שאוחדו בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31.12.2010, הינן:

- מרכנתיל שוקי הון בע"מ.
- מרכנתיל גולדהר - ניהול השקעות גלובלי בע"מ.
- השקעה במניות של חברות כלולות (לרבות תאגידים ריאליים), נכללה במאזן הבנק על בסיס השווי המאזני בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות".
- השקעה בחברות מוחזקות אחרות כלולה במאזן הבנק על בסיס השווי ההוגן ומוצגת בסעיף "ניירות ערך".
- ליום 31.12.2010 לא מחזיק הבנק בחברות מוחזקות המאוחדות באיחוד יחסי - כהגדרתן ב"מסגרת העבודה".

(ג) איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים או הון פיקוחי בקבוצה

עבירות ההון בקבוצה מהווה נדבך חשוב בכל הנוגע לתכנון ההון ולהפחתת עלויות הגיוס בקבוצה בכלל, ובבנק בפרט.

ככל הנוגע לבנק - עבירות הון פיקוחי בין הבנק לחברות אחרות בקבוצה - יכולה להתבצע באחת משתי הדרכים, המפורטות להלן:

- גיוס הון (ראשוני או משני) מהחברה האם, או מחברות אחרות בקבוצה.
  - תשלום דיבידנד לחברה האם.
- מערכת ההסכמים בין הבנק ליתר החברות בקבוצה, והוראות החוק החלות עליהן - אינן מטילות כל מגבלה על הבנק ויתר החברות בקבוצה, בנושא זה. יצוין בהקשר זה, כי בעבר - גייס הבנק כתבי התחייבות נדחים מאחת החברות בקבוצה ושילם דיבידנדים לחברה האם.

עם זאת, מכיוון שחלוקה אפשרית של דיבידנד תפגע בהון הבנק - מבלי שתתרום לחברה האם (בהיבט הלימות ההון) - לא חילק הבנק דיבידנדים בשנים האחרונות.

יצוין עוד כי, לאור הדרוג הגבוה שניתן להתחייבויות הבנק (דרוג מנפיק "AA-", ודרוג כתבי התחייבות נדחים "A+",) היתה לזה שניתן לחברה האם - תכניות גיוס ההון העתידיות של הבנק - אינן כוללות, בשלב זה, גיוס הון מהחברה האם, או מיתר החברות בקבוצה.

לאור האמור לעיל, גייס הבנק בשנת 2010 כתבי התחייבות נדחים לא סחירים בסך 210 מיליון ש"ח מגורמים מוסדיים שאינם קשורים לחברה האם.

(2) הון

(א) פרטים לגבי מכשירי ההון של הבנק

ההון המשמש בחישוב יחס הלימות ההון של הבנק כולל את הרכיבים הבאים:

- הון מניות נפרע.
- קרנות הון.
- עודפים.
- רווח כולל אחר מצטבר (המהווה התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לשוויים ההוגן).
- כתבי התחייבות נדחים (שזכויותיהם נדחות בפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים בבנק).

(ב) להלן פרטים על רכיבי ההון בבנק:

31 בדצמבר	
2009	2010
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
51	51
1,472	1,619
152	152
1,675	1,822
(2)	-
1,673	1,822
50	58
242	375
292	433
(3)	-
289	433
1,962	2,255

1. הון ברובד הראשוני

- הון מניות נפרע
- עודפים
- קרנות הון

בניכוי: השקעות בחברות שאינן ריאליות, שיש בהן השפעה מהותית

סה"כ הון ברובד הראשוני

2. הון ברובד המשני

- הון רובד משני - עליון
- הון רובד משני - תחתון
- ניכויים מההון ברובד המשני

סה"כ הון ברובד המשני

הון כולל כשיר

(3) הלימות ההון

- גישת הבנק להערכת הלימות ההון הנדרשת

(א) הוראות בנק ישראל

- על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 (כללי "באזל 1"), נדרשו התאגידים הבנקאיים (ובכללם הבנק), לשמר יחס הלימות הון שלא יפחת מ-9%.
- ביום 20 באוגוסט 2009, פרסם בנק ישראל הנחיה, לפיה - עד להשלמת תהליך "SREP" על ידי בנק ישראל - נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמר בתקופה הראשונה ליישום ההנחיות למדידת יחס הלימות ההון שנקבעו ב"מסגרת העבודה" (כללי "באזל 2") - את מגבלות יחס הלימות ההון שנקבעו על ידם במונחי "באזל 1". יצוין בהקשר זה כי ביום 20.12.2007, החליט דירקטוריון הבנק לשמר בבנק יחס הלימות הון (על פי כללי "באזל 1"), שלא יפחת מ-12%.
- ביום 30 במאי 2010 הפיץ בנק ישראל טיוטת הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמר החל מיום 31.12.2010, יחס "הון ליבה" (במונחי "באזל 2") שלא יפחת מ-7.5%.

(ב) הערכת הלימות ההון הנדרשת לבנק נגזרת מהגורמים הבאים:

- המגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל ודירקטוריון הבנק, כמפורט לעיל.
- יחס הלימות ההון הנוכחי על פי כללי המדידה שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201.
- תאבון הסיכון של הבנק ממנו נגזרות תכניות העבודה העסקיות של הבנק, המתווה את ההתפתחות הצפויה בנכסי הסיכון של הבנק.
- אמדנים לגבי התפתחות הרווחיות בבנק.
- הערכה לגבי דרישות הון נוספות בגין סיכונים נוספים הגלומים בפעילות הבנק שלא נכללו בנדבך הראשון של "מסגרת העבודה (במסגרת "תהליך ICAAP)", לרבות בחינת השלכותיהם של תרחישי קיצון שונים - על הלימות ההון של הבנק (ראה סעיף ג' לעיל).

בנוסף, השלים הבנק בשנת 2010 תהליך, במסגרתו הוערכה רמת ההון העצמי הנדרשת לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלום בפעילותו. תוצאות ההערכה נכללו ב"טיוטת במסמך ICAAP" שנדון בדירקטוריון הבנק בחודש יוני 2010. בעקבות הערכות אלו נקבעה על ידי הדירקטוריון ביום 23.7.2010 מגבלה, לפיה - יחס הלימות ההון של הבנק (במונחי "באזל 2"), לא יפחת משיעור של 12%. ביום 25.1.2011, עודכנה המגבלה - בעקבות דיון נוסף שהתקיים בדירקטוריון בנושא זה - לשיעור של 13%.

יצוין, בהקשר זה כי ליום 31.12.2010 מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק הבנק 20.5% בלבד מ"ההון הראשוני", לעומת מגבלה בשיעור של 50% שנקבעה על ידי בנק ישראל - המהווה "תת ניצול" של המסגרת המכסימלית המותרת להנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-540 מיליון ש"ח. "תת ניצול" זה של מסגרת הגיוס המכסימלית המותרת, כאמור - מאפשר לבנק לגשר על פערים שעשויים להתרחש בעתיד בין הערכת הלימות ההון הנדרשת, ליחס הלימות ההון הקיים - באמצעות גיוס הון משני.

- להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון בגין סיכוני אשראי (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל) ודרישת ההון בגינם, בחתך ישויות.

31.12.2009		31.12.2010		סוג הישות
נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
-	-	-	-	ריבנויות
13	143	9	101	סקטור ציבורי
63	700	78	872	תאגידים בנקאיים
*796	*8,842	729	8,101	תאגידים
-	-	59	660	חובות בכטחון נדל"ן מסחרי
*117	*1,302	117	1,298	קמעונאיות ויחידים
*167	*1,861	207	2,298	עסקים קטנים
*56	*620	61	676	משכנתאות לדיור
54	598	54	597	נכסים אחרים
1,266	14,066	1,314	14,603	סה"כ נכסי סיכון אשראי

* סווג מחדש

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 9% מנכסי הסיכון.

- סך כל נכסי הסיכון בגין סיכוני השוק ליום 31.12.2010 הנמדדים על פי "הגישה הסטנדרטית" מסתכם ב-120 מיליון ש"ח ודרישת ההון⁽¹⁾ בגינם מסתכמת בסך 10 מיליון ש"ח. (31.12.2009: 149 מיליון ש"ח, ו-13 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- סך כל נכסי הסיכון בגין הסיכון התפעולי, ליום 31.12.2010 הנמדדים על פי גישת "האינדיקטור הבסיסי" מסתכם ב-1,902 מיליון ש"ח, ודרישת ההון⁽¹⁾ בגינם מסתכמת בסך 172 מיליון ש"ח (31.12.2009: 1,860 מיליון ש"ח, ו-168 מיליון ש"ח בהתאמה).
- להלן נתונים לגבי החשיפה הכוללת של הבנק (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל).

31.12.2009		31.12.2010		הרכב החשיפה הכוללת
דרישת ההון	נכסי סיכון	דרישת ההון	נכסי סיכון	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,266*	14,066*	1,314	14,603	חשיפה לסיכון אשראי
13	149	10	120	חשיפה לסיכון שוק
168	1,860	172	1,902	חשיפה לסיכון תפעולי
1,447	16,075	1,496	16,625	סך נכסי הסיכון

* סווג מחדש

- להלן נתונים לגבי התפלגות יחס הלימות ההון בבנק ובחברות המאחדות שלו:

31.12.2009		31.12.2010		
"באזל 1"	"באזל 2"	"באזל 1"	"באזל 2"	
%	%	%	%	
11.3	*10.4	11.5	11.0	יחס הון ראשוני
11.3	*10.4	11.5	11.0	יחס הון "ליבה"
13.1	*12.2	14.1	13.6	יחס הון כולל

* סווג מחדש

(4) מניות - גילוי לגבי פוזיציות בתיק הבנקאי

• אסטרטגיות ותהליכים

- כעקרון, הבנק נמנע - בדרך כלל, מהשקעה במניות בתיק הבנקאי. ליום 31.12.2010 כולל התיק הבנקאי שלושה סוגי מניות:
- השקעה בקרנות הון סיכון - המתמחות בהשקעה בהון ובמתן אשראי ל"חברות הזנק" בתחום ה"היי טק".
- אחזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%).
- החזקות בשיעור זניח בחברות "היי-טק" שמניותיהן התקבלו בבנק במסגרת ביצוע עסקאות אשראי והחזרי השקעות אחרות.

• המבנה הארגוני של פונקצית ניהול הסיכונים

ככלל, הגורם האחראי על השקעות הבנק בניירות ערך בכלל, ובמניות בפרט - הוא "מרכז ניירות ערך" בבנק, הכפוף ל"חטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות". מנהל מרכז ניירות ערך ומנהל החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות - נמנים על "ועדת הנוסטרו המצומצמת", המהווה את הגוף האחראי על ניהול סיכוני השוק בבנק.

עם זאת, מאחר וחלק מההשקעות הנוכחיות של הבנק במניות הכלולות בתיק הבנקאי - נובעות מעסקאות אשראי שבוצעו על ידי החטיבה העסקית, או שהן מהוות תחליף לעסקאות אשראי של הבנק - מנוהל הסיכון בגין השקעות אלו על ידי אגף העסקים בחטיבה העסקית של הבנק.

• האופי והיקף של המערכות למדידת ודוח על סיכון מניות

הבנק נעזר במערכת מידע ייעודית לניהול ומדידת ניירות ערך סחירים הנמצאים בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. מערכת זו כוללת מידע הן לגבי העלות המופחתת של ניירות הערך והן לגבי שוויים ההוגן.

עם זאת, מאחר ומרבית המניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק ליום 31.12.2010, אינן סחירות - לא נכללות השקעות אלו במערכת המידע הייעודית. הדוח לגבי השווי ההוגן של מניות אלו (המהוות ברובן השקעות בקרנות הון סיכון), מתבסס על דוחותיהן הכספיים של הקרנות.

לאור היקף החשיפה הנמוך של הבנק להשקעה במניות ומאחר ותיק המניות של הבנק כלול בתיק הבנקאי ולא בתיק הסחיר - הבנק אינו מודד חשיפה לסיכוני שוק בגין השקעותיו במניות. בנוסף, לא נכללות ההשקעות במניות במדידת ערך ה-VAR - מכיוון שהשקעות אלו אינן מהותיות.

• מדיניות הגידור והפחתת החשיפה לסיכון מניות

מדיניות הבנק לגבי הפחתת החשיפה לסיכון מניות מבוססת על קביעת מגבלות להשקעה במניות בתיק הבנקאי.

על פי מגבלות לא תעלה השקעת הבנק במניות של חברות טכנולוגיה, לרבות השקעות בקרנות הון סיכון - על סך של 7.5 מיליון דולר.

בדיקת חשיפת הבנק לסיכוני המניות והאפקטיביות של מדיניות הגידור נערכת באופן שוטף על ידי החטיבה העסקית בבנק, ומפוקחת על ידי הדירקטוריון, אחת לרבעון.

• סוגי המניות בתיק הבנקאי

כאמור, כולל התיק הבנקאי של הבנק שלושה סוגי מניות:

- השקעה ב-5 קרנות הון סיכון, המשקיעות בחברות הזנק שונות בתחום ה"היי טק" שונים. ההשקעה בקרנות אלו מהווה תחליף למתן אשראי לעסקים הנמצאים בשלבי הקמה ללא מחזור הכנסות, ולפיכך אינם עומדים בקריטריונים לקבלת אשראי בנקאי.

- השקעה בחברה ריאלית (בתחום הנדל"ן), במטרה לגוון את שימושי הבנק ולקבלת תשואה הולמת.

- מניות של חברות "היי טק" שהתקבלו בבנק, במסגרת החזרי השקעה מקרנות הון סיכון, והטבות הון בעסקאות אשראי שבוצעו בחטיבה העסקית.

• המדיניות והטיפול החשבונאי בהחזקות במניות

הטיפול החשבונאי במניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק, הינו כדלקמן:

• ההשקעה בקרנות הון סיכון מוצגת על בסיס השווי ההוגן. השווי ההוגן של השקעה נקבע על פי חלקו היחסי של הבנק בהון העצמי של הקרנות - בהתאם לדוחות הכספיים העדכניים של הקרנות.

במקרים בהם היה השווי ההוגן, כאמור - נמוך מעלות ההשקעה בקרנות, ערך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין השקעה זו. הפחתת הערך נזקפה לדוח רווח והפסד

• ההשקעה בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ - מוצגת על בסיס העלות.

• גילוי כמותי

• להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן:

31.12.2009	31.12.2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
29	23	עלות
(6)	(7)	התאמה לשווי הוגן*
23	16	שווי הוגן**

* כולל הפרשה לירידת ערך שנזקפה לדוח רווח והפסד בסך של כ-7 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2009 - 6 מיליון ש"ח).

** מזה שווי הוגן המבוסס על מחיר מצוטט בבורסה, בסך 1 מיליון ש"ח (31.12.2009 - זהה).

• להלן נתונים לגבי התפלגות ההשקעות במניות, בחתך סחירות:

31.12.2009	31.12.2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
22	15	השקעות לא סחירות
1	1	השקעות סחירות
23	16	סך הכל

• דרישת ההון בגין פוזיציות בתיק הבנקאי

31.12.2009	31.12.2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		(א) מניות שסווגו כנכס סיכון:
1	1	• קרנות הון סיכון
1	1	• חברה ריאלית
-	-	• חברות "הי" טק"
2	2	סך הכל דרישת ההון
5	-	(ב) מניות שנכס מההון*

* מהווה השקעה בחברה כלולה.

(5) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח

במטרה לרכז את המידע שנדרש בהוראת השעה מיום 13.10.2009, במקשה אחת - נדרשו התאגידים הבנקאיים לפרסם בדוח טבלה הקושרת בין דרישות הגילוי שבהוראה - לבין הפרקים או הבאורים שבהם נכלל המידע הנדרש, בדוח השנתי. בטבלה המצורפת להלן - ניתנים הפרטים שנדרשו, כאמור:

דרישות הגילוי בהוראת השעה		פרטים לגבי המידע שניתן	
מס' סעיף המידע	סוג המידע	מיקום ראשי	מיקום משני
טבלה 1 - תחולת היישום:			
1.	א. איכותי	שם חברת האם	דוח דירקטוריון פרק ד'11(א) 125
2.	ב. איכותי	הבדלים בין בסיסי האיחוד	דוח דירקטוריון פרק ד'11(ב) 125
3.	ג. איכותי	איסורים והגבלות על העברת הון פיקוחי	דוח דירקטוריון פרק ד'11(ג) 126
טבלה 2 - מבנה ההון:			
4.	א. איכותי	התכונות העיקריות של מכשירי ההון	דוח דירקטוריון פרק ד'11(2)א' 126
5.	ב. כמותי	סכום ההון של הרובד הראשוני	דוח דירקטוריון פרק ד'11(2)ב 127
6.	ג. כמותי	סכום ההון של הרובד המשני	דוח דירקטוריון פרק ד'11(2)ב' 127
7.	ה. כמותי	הון כולל כשיר	דוח דירקטוריון פרק ד'11(2)ב' 127
טבלה 3 - הלימות ההון:			
8.	א. איכותי	גישת התאגיד להערכת הלימות ההון הנדרשת	דוח דירקטוריון פרק ד'11(3) 127
9.	ב. כמותי	נכסי סיכון בחתך יישות נגדית	דוח דירקטוריון פרק ד'11(3) 128
10.	ד. כמותי	נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכוני שוק	דוח דירקטוריון פרק ד'11(3) 129
11.	ה. כמותי	נכסי סיכון ודרישות ההון בגין הסיכון התפעולי	דוח דירקטוריון פרק ד'11(3) 129
12.	ו. כמותי	סך נכסי הסיכון ודרישות ההון	דוח דירקטוריון פרק ד'11(3) 129
13.	ז. כמותי	יחס הון כולל יוחס הון של הרובד הראשוני	דוח דירקטוריון פרק ד'11(3) 129
טבלה 4 - סיכון אשראי - דרישות גילוי כלליות:			
14.	א. איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 בהוראה), לרבות:	דוח דירקטוריון פרק 10 (א) 74
		• הגדרת הלוואות בפיגור והלוואות פגומות	דוח דירקטוריון פרק 10 (א) 76

(5) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

עמוד	פרטים לגבי המידע שניתן		דרישות הגילוי בהוראת השעה		
	מיקום משני	מיקום ראשי	פרטי המידע הנדרש	מס' סעיף המידע	מס' סוג המידע
טבלה 4 - סיכון אשראי - דרישות גילוי כלליות (המשך):					
76	פרק 10 (א')	דוח דירקטוריון	• הגישות לקביעת הפרשות ספציפיות וכלליות		
74	פרק 10 (א')	דוח דירקטוריון	• מדיניות ניהול סיכון האשראי		
78	פרק 10 (א')	דוח דירקטוריון	סך חשיפות האשראי בחתך סוגי אשראי	כמותי	ב. 15.
190	תוספת 1'	סקירת ההנהלה	התפלגות חשיפות האשראי בחתך אזור גאוגרפי	כמותי	ג. 16.
78	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	התפלגות חשיפות האשראי בחתך צד נגדי	כמותי	ד. 17.
79	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	התפלגות תיק האשראי לפי תקופה לפרעון	כמותי	ה. 18.
188	תוספת ה'	סקירת ההנהלה	התפלגות תיק האשראי לפי ענף עיקרי, לרבות:	כמותי	ו. 19.
188	תוספת ה'	סקירת ההנהלה	• הלוואות פגומות והלוואות בפיגור		
188	תוספת ה'	סקירת ההנהלה	• יתרות הפרשות ספציפיות וכלליות		
188	תוספת ה'	סקירת ההנהלה	• הפרשות ספציפיות שהוכרו ברווח והפסד		
190	תוספת 1'	סקירת ההנהלה	הלוואות פגומות ובפיגור, בחתך אזור גאוגרפי	כמותי	ז. 20.
233	באור 5 ד'	דוח כספי	תנועה ביתרת ההפרשה לחובות מסופקים	כמותי	ח. 21.

טבלה 5- סיכון אשראי - גילוי לגבי תיקים המטופלים בגישה הסטנדרטית:

80	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• שמות חברות דרוג אשראי	איכותי	א. 22.
80	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• סוגי החשיפות האשראי שדורגו		
81	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• ייחוס דרוגי אשראי פומביים לנכסים אחרים		
81	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• התאמה בין הסולם האלפא-נומרי, לקבוצות הסיכון		
81	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	חשיפת אשראי בחתך משקלות סיכון ומקזזי סיכון	כמותי	ב. 23.

(5) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה		פרטים לגבי המידע שניתן		מס' סעיף המידע	סוג המידע	מס' סעיף
מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד	פרטי המידע הנדרש			
טבלה 7- הפחתת סיכון אשראי - גילויים בגישה הסטנדרטית:						
			גילוי איכותי כללי (סעיף 824), לרבות:	א.	איכותי	24.
81	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• מדיניות ותהליכים לגבי קיזוז מאזני חוץ מאזני			
82	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• מדיניות ותהליכים לגבי הערכת שווי וניהול ביטחון			
83	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• תאור סוגי הבטחונות			
-	-	לא רלבנטי	• ערכים וצדדים נגדיים לנגזרי אשראי			
83	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	• מידע לגבי ריכוזיות סיכונים אשראי			
84	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	קיזוזי בטחונות כשירים בחתך צד נגדי	ב.	כמותי	25.
84	פרק 10 א'	דוח דירקטוריון	קיזוזי ערבויות בחתך צד נגדי	ג.	כמותי	26.
טבלה 8 - גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי:						
137	פרק 12א'-ג'	דוח דירקטוריון	גילוי איכותי כללי (סעיף 824), לרבות:	א.	איכותי	27.
141	פרק 12 ז'	דוח דירקטוריון	• שיטות להקצאת הון כלכלי וקביעת מגבלות אשראי			
140	פרק 12 ו'	דוח דירקטוריון	• מדיניות להגנה, הערכת שווי, וניהול הבטחונות			
140	פרק 12 ה'	דוח דירקטוריון	• סוגים עיקריים של בטחונות			
141	פרק 12 ח'	דוח דירקטוריון	• מדיניות בקשר לסיכון ב"כונן השגוי"			
141	פרק 12 ט'	דוח דירקטוריון	• השפעת השינוי בדרוג האשראי על סכומי הבטחון			
142	פרק 12 י"א	דוח דירקטוריון	שווי הוגן, קיזוזים וחשיפת אשראי נוכחית	ב.	כמותי	28.
-	-	לא רלבנטי	סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרי אשראי	ג.	כמותי	29.
טבלה 9 - איגוח - גילוי בגישה הסטנדרטית:						
-	-	לא רלבנטי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824)	א.	איכותי	30.
-	-	לא רלבנטי	מדיניות חשבונאית לגבי פעילות איגוח	ב.	איכותי	31.
-	-	לא רלבנטי	שמות חברות דרוג ששימשו לאיגוחים	ג.	איכותי	32.

(5) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

מס' סעיף המידע	סוג	דרישות הגילוי בהוראת השעה		פרטים לגבי המידע שניתן	
		פרטי המידע הנדרש	מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד
טבלה 9 - איגוח - גילוי בגישה הסטנדרטית (המשך):					
33.	ד.	כמותי	יתרות החשיפה שאגחו	לא רלבנטי	-
34.	ה.	כמותי	חשיפות איגוח פגומות	לא רלבנטי	-
35.	ו.	כמותי	התפלגות יתרות איגוח לפי סוג החשיפה	לא רלבנטי	-
36.	ז.	כמותי	חשיפות איגוח ודרישות ההון בגינן	לא רלבנטי	-
37.	ח.	כמותי	איגוחים המטופלים כשיטת הפרעון המוקדם	לא רלבנטי	-
38.	ט.	כמותי	פעילות איגוח שבוצעה בשנה הנוכחית	לא רלבנטי	-
טבלה 10 - סיכון שוק - גילוי לגבי הגישה הסטנדרטית:					
39.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824)	דוח דירקטוריון	פרק 10 ב' (1) 98
40.	ב.	כמותי	דרישות הון בגין סיכוני ריבית, מניות ושער חליפין	דוח דירקטוריון	פרק 10 ב' (6) 110
טבלה 12 - סיכון תפעולי:					
41.	א.	איכותי	גילוי איכותי וגישות להערכת ההון הנדרש	דוח דירקטוריון	פרק 10 ד' 113
42.	ב.	איכותי	גילוי לגבי שימוש בביטוח	דוח דירקטוריון	פרק 10 ד' 115
טבלה 13 - גילוי לגבי פוזיציות במניות בתיק הבנקאי:					
43.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824), לרבות:	דוח דירקטוריון	פרק 11 ד' (4) 129
130			• אבחנה בין החזקות למימוש, להחזקות אחרות.	דוח דירקטוריון	פרק 11 ד' (4) 130
131			• הטיפול החשבונאי בהחזקות במניות	דוח דירקטוריון	פרק 11 ד' (4) 131
44.	ב.	כמותי	היתרה המאזנית של השקעות ושוויין ההוגן	דוח דירקטוריון	פרק 11 ד' (4) 131
45.	ג.	כמותי	התפלגות ההשקעות במניות בחתך סחירות	דוח דירקטוריון	פרק 11 ד' (4) 131
46.	ו.	כמותי	דרישות הון בגין השקעות במניות	דוח דירקטוריון	פרק 11 ד' (4) 131

פרטים לגבי המידע שניתן			דרישות הגילוי בהוראת השעה		
עמוד	מיקום משני	מיקום ראשי	פרטי המידע הנדרש	מס' סוג	מס' סעיף
				המידע	המידע
טבלה 14 - סיכון ריבית בתיק הבנקאי:					
101	פרק 210 ב' (3)	דוח דירקטוריון	גילוי איכותי כללי (סעיף 824), לרבות:	א. איכותי	47.
101	פרק 210 ב' (3)	דוח דירקטוריון	• אופי סיכון הריבית בתיק הבנקאי		
103	פרק 210 ב' (3)	דוח דירקטוריון	• הנחות לגבי פרעונות מוקדמים		
102	פרק 210 ב' (3)	דוח דירקטוריון	• תדירות מדידת סיכון הריבית		
107	פרק 210 ב' (3)	דוח דירקטוריון	ניתוח רגישות של החשיפה לסיכון הריבית	ב. כמותי	48.

(6) הוראה בנושא: "מנהל סיכונים ראשי ופונקציית ניהול הסיכונים"

ההנחיות שפורסמו על ידי ועדת באזל, כוללות בין היתר המלצות בנושא שדרוג מערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי בתאגידי הבנקאים.

הנחיות אלו רואות בתרבות ניהול סיכונים נאותה, הכוללת הבנה מעמיקה והיכרות עם הסיכונים הטבעיים בפעילות התאגיד הבנקאי - רכיב מרכזי במערך ניהול הסיכונים, לרבות קיום פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה ומקיפה כמרכיב אינטגרלי במערך ניהול הסיכונים.

במטרה ליישם את הנחיות ועדת באזל ולהבטיח את אפקטיביות פונקציית ניהול הסיכונים - פרסם בנק ישראל ביום 22 בדצמבר 2009 הוראה בנושא: "מנהל הסיכונים ופונקציית ניהול הסיכונים".

על פי ההוראה נדרשים התאגידי הבנקאיים להקים פונקציית ניהול סיכונים מוגדרת, אפקטיבית ובלתי תלויה, שבראשה יעמוד מנהל סיכונים ראשי - שתפעל לחיזוק יכולת הבנק לטפל בסיכונים הטבעיים בפעילות התאגיד הבנקאי ותבטיח את ניהולם הזהיר.

פונקציית ניהול הסיכונים תספק, בין היתר, מידע לדירקטוריון ולהנהלה באשר למכלול הסיכונים הקיימים והמתהווים בפעילות התאגיד הבנקאי, במטרה לסייע לדירקטוריון להבין את יכולת ומגבלות התאגיד הבנקאי לשאת בסיכונים ולאפשר לדירקטוריון לקבוע את תאבון הסיכון של הבנק, ולהגדיר את אסטרטגיית התאגיד הבנקאי ויעדיו.

בנוסף, קובעת ההוראה את תפקידי פונקציית ניהול הסיכונים ומנהל הסיכונים הראשי ואת סמכויותיהם.

פונקציית ניהול הסיכונים נדרשת לפקח באופן בלתי תלוי על ניהול הסיכונים ולעסוק, בין היתר, בנושאים הבאים:

- א. תכנון האסטרטגיה של התאגיד הבנקאי וקביעת יעדיו.
- ב. קביעת מדיניות ופרקטיקות לניהול סיכונים.
- ג. תכנון ההון וניהולו.

- ד. זיהוי סיכונים קיימים וסיכונים מתהווים.
- ה. ניטור פוזיציות כנגד מגבלות הסיכונים שאושרו.
- ו. דווח על תוצאות ניטור הסיכונים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון.
- ז. קביעת מנגנוני בקרה לניהול הסיכונים ואיתור חולשות בבקרה.
- ההוראה מגדירה גם את מעמדו ותפקידיו של מנהל הסיכונים הראשי, שיכהן כחבר ההנהלה הבכירה ויהיה כפוף ישירות למנכ"ל. מנהל הסיכונים הראשי, יהיה בלתי תלוי ותפקידיו יכללו את התחומים והמגבלות, כדלקמן:

- תאום הפעילויות של כלל היחידות הקשורות למסגרת ניהול הסיכונים.
  - בדיקת תהליכי קבלת ההחלטות בתאגיד הבנקאי, לאור האסטרטגיה ומדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה על ידי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה.
- כמו כן כוללת ההוראה הנחיות לגבי היקף ומועדי הדווח של פונקציות ניהול הסיכונים ומנהל הסיכונים הראשי.
- על פי ההוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים להשלים את הערכותם ליישום ההוראה עד ליום 31.3.2010. ביום 27.4.2010 אישר הדירקטוריון את מינויו של מר אלון בירון ששימש כמנהל החטיבה לאסטרטגיה ופיננסים - כמנהל הסיכונים של הבנק. המינוי היה כרוך בשינוי במבנה הארגוני של הבנק במסגרתו שונה שם החטיבה ל: "חטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים", ושנוו היחידות הכפופות לה ופעילויותיה, כדלקמן:
- (א) הוכפפו לאחריות החטיבה יחידות בקרה, שמרביתן פעלו קודם לכן במסגרות אחרות, ובכללן: "היחידה לבקרת אשראי", "היחידה לבקרת סיכוני שוק", ו"היחידה לניהול סיכוני אשראי".
- (ב) במקביל הועברו מהחטיבה יחידות שעסקו בפעילות עסקית או בפעילות ניהול סיכונים, ובכללן: "אגף הפיננסיים" ו"מרכז מט"ח".

12. פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

א. אסטרטגיות ותהליכים

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. פעילות הבנק בתחום זה מבוצעת עם לקוחות הבנק ועם תאגידים בנקאיים. הפעלת מכשירים פיננסיים נגזרים חדשים ושינוי במדיניות החשיפה של הבנק לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים, מתבצעת לאחר אישור ועדת ניהול הסיכונים ודירקטוריון הבנק.

במהלך העסקים הרגיל מבצע הבנק עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כמתווך וכסוחר עבור לקוחותיו וכמשתמש סופי עבור עצמו. בפעילותו כמתווך חשוף הבנק לסיכוני אשראי של צד נגדי העולים מהפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, וכן לסיכונים הנובעים מאחריותו כמתווך.

בפעילותו כסוחר מנהל הבנק את הסיכונים הנובעים מהשינויים בשערי החליפין של המטבעות (סיכוני בסיס) ואת סיכוני האשראי של הצד הנגדי הנובעות מהפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, יחד עם הסיכונים האמורים המיוחסים למכשירים פיננסיים אחרים.

בפעילותו כמשתמש סופי פועל הבנק בעיקר להגנה מפני חשיפות לסיכונים, ובכללם "חשיפת בסיס" הנובעת מפעילות במקורות ושימושים במטבעות שונים ו"חשיפת ריבית", הנובעת מפערים במועדים בהם חלים שינויים בשיעורי הריבית, של תזרימי המזומנים העתידיים הנגזרים מפערים במשך החיים הממוצע (מח"מ) של הנכסים לעומת ההתחייבויות.

המסגרות (תקרת היקף כספי) עבור כל אחד מסוגי המכשירים המופעלים על ידי הבנק, אושרו על ידי הדירקטוריון בהתחשב בסיכונים הגלומים בפעילות זו. מתבצעת בקרה שוטפת למניעת חריגה מהמגבלות על חשיפות, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

במסגרת ניהול החשיפות לסיכונים בתחום הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים נערך באגף הפיננסים מסמך מדיניות בנושא: "ניהול סיכוני אשראי של צד נגדי". המסמך אושר על ידי הדירקטוריון, במהלך הרבע השני של שנת 2010.

ב. המבנה הארגוני של פונקציות ניהול הסיכונים

קביעת המדיניות בכל הנוגע לסיכוני אשראי של צד נגדי ו"סיכוני שוק", הכרוכים בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים - נמצאת באחריות דירקטוריון הבנק. הנהלת הבנק נושאת באחריות ליישום המדיניות ולפיתוח הליכים לזיהוי, מדידה, מעקב ושליטה בסיכונים אלה.

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מבוצעת על ידי חדר העסקאות, הכפוף ארגונית לחטיבה העסקית (בחדש מרס 2011, עתיד להכנס לתוקף שינוי ארגוני, במסגרתו תעבור הכפפות הארגונית של חדר העסקאות - לאחריות החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות).

חדר העסקאות כולל שלוש יחידות משנה:

- יחידות המסחר (FRONT OFFICE).
- יחידת הבקרה (MIDDLE OFFICE)*.
- יחידת תפעול ורישום חשבונאי (BACK OFFICE).

הסיכונים הכרוכים בפעילות חדר העסקאות מנוטרים ומבוקרים על ידי הגורמים הבאים:

- המתודולוגיה לכימות סיכוני אשראי של צד נגדי וסיכוני שוק - נקבעת על ידי החטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים.
- בדיקת החשיפות לסיכוני אשראי של צד נגדי ללקוחות הבנק ועמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות אלו, מבוצעת על ידי יחידת ה-MIDDLE OFFICE, בתדירות יומית.
- בדיקת החשיפות לסיכוני בסיס ועמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות אלו, מבוצעת על ידי יחידת ה-MIDDLE OFFICE.
- בדיקת החשיפות לסיכוני אשראי של צד נגדי בעסקאות עם בנקים ולסיכוני ריבית ועמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות אלו, מבוצעות על ידי יחידת ה-BACK OFFICE.

ג. מערכות מדידה ודווח על סיכון

מדידת החשיפות לסיכונים השונים מתבצעת בעזרת מערכות מידע, כמפורט להלן:

- מערכת מידע לדווח על חשיפה לסיכוני אשראי של צד נגדי, המאפשרת בדיקת המסגרת שאושרה לצד הנגדי לעומת הפוזיציה, בהתאם למתודולוגיה שאושרה. מערכות חדר העסקאות מאפשרות קבלת מידע ב"זמן אמת" של חשיפות האשראי של הלקוחות המבצעים פעילות עם חדר העסקאות.

* כפופה לחטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים.

- מערכת מידע לדווח על חשיפה לסיכוני ריבית.
- מערכת מידע לדווח על חשיפה לסיכוני בסיס.
- מערכת מידע לדווח על הנפח המצטבר של העסקאות בסוגי המכשירים הנגזרים השונים - לצורך בדיקת חריגה מהמגבלות שנקבעו.

ד. חשיפה לסיכונים

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובכללם סיכוני אשראי של צד נגדי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות, כדלקמן:

סיכוני אשראי של צד נגדי - הסכום הנקוב של העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלהן. סיכון האשראי הינו השווי ההוגן של המכשיר הנגזר ומהווה את ההפסד המירבי שעלול להגרם לבנק, אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העסקה וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז ברי אכיפה ובהנחה שהביטחונות הקיימים הם חסרי ערך.

בניגוד לחשיפת הבנק לסיכון אשראי באמצעות מתן הלוואה, שבה התאגיד הבנקאי המלווה נושא לבדו בסיכון להפסד - סיכון אשראי של צד נגדי הנובע מביצוע עסקה במכשירים נגזרים - יוצר סיכון לשני הצדדים: ערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה. ערך השוק אינו ודאי לעסקה, ועשוי להשתנות ככל תקופת העסקה, בהתאם לתנודות במחירי השוק העומדים בבסיס העסקה.

הבנק קובע מסגרות ספציפיות ללקוחות הפועלים במכשירים פיננסיים נגזרים. חשיפת האשראי הנגרמת בגין פעילות זו מבוקרת באופן שוטף, כמקובל לגבי מסגרות אשראי אחרות. חשיפת האשראי נקבעת על פי חשיפת האשראי הנוכחית בתוספת חשיפה עתידית.

חשיפת האשראי הנוכחית נמדדת, בעסקאות שבהן צפוי לצד הנגדי הפסד - או שלצד הנגדי קיימת התחייבות, על פי מודלים כלכליים מקובלים:

- בעסקאות אקדמה (SWAP-I (FORWARD): על פי שיטת הוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים.
- באופציות אשר אינן נסחרות בבורסה: על פי מודל BLACK AND SCHOLES.
- באופציות הנסחרות בבורסה: לפי שיטת התרחישים הנהוגה בבורסה לניירות ערך בת"א.

החשיפה העתידית (ADD ON) משקפת חשיפה פוטנציאלית אפשרית, עד למועד פקיעת העסקה - ומחושבת כשיעור מהערך הנקוב של העסקה.

חשיפת אשראי של צד נגדי בגין פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מתווספת לחבות הלקוח ומהווה חלק בלתי נפרד ממסגרת האשראי ומיתרת האשראי.

הבטחונות הנדרשים מהלקוח בעת קביעת מסגרת האשראי, משמשים, בדרך כלל, גם להבטחת חשיפת האשראי הנובעת מפעילותו במכשירים פיננסיים נגזרים.

המסגרות לפעילות עם תאגידים בנקאיים, נקבעות בהתחשב בדרוג התאגיד על פי מוסדות דרוג בינלאומיים מקובלים, ובהתאם למדינה בה פועל הבנק.

סיכון השוק - הנובע מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים זהה במהותו לסיכון השוק בגין מכשירים פיננסיים אחרים, תוך התאמות נדרשות עקב אופיים השונה של מכשירים אלו.

הבנק מנהל את סיכוני השוק הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים במסגרת הניהול הכולל של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים.

סיכון נזילות - הינו סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור את החשיפה במהירות, על ידי סילוקה במזומן או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר לגבי עסקאות שהסחירות שלהן נמוכה או שאינן נסחרות בבורסות או בשווקים מוסדרים.

להערכת הנהלת הבנק, בהתחשב בחלקו בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים במערכת הבנקאית, יכול הבנק לסגור את הפוזיציות שלו במכשירים פיננסיים נגזרים במהירות ולכן אין הבנק חשוף לסיכון נזילות משמעותי מפעילות זו.

ה. מדיניות גידור והפחתת חשיפה לסיכונים

- הפחתת סיכון האשראי של צד נגדי נערכת בהתאם למדרג סמכויות שנקבע על ידי הבנק. השיטות להפחתת סיכון האשראי של צד נגדי, כוללות:
  - א. אישור מסגרת החשיפה ללקוחות, בהתאם למאפייני העסקאות המבוקשות על ידי הלקוח, כושר ההחזר שלו, טיב הבטחונות שהועמדו על ידו ושיקול הדעת של גורם האשראי המוסמך לכך.
  - ב. עדכון הלקוח, באמצעות הגורמים העסקיים, לגבי שיעור ניצול מסגרת האשראי ולגבי כיסוי הבטחונות הנדרש בגינה, לרבות דרישה להשלמת בטחונות - במקרה הצורך. על פי מערכת ההסכמים הקיימת בבנק, ראשי הבנק להפחית את החריגות ממסגרת האשראי, באופן כפוי, באמצעות סגירת פוזיציות.
  - ג. עריכת הסכמי קיזוז, נטו, עם צדדים נגדיים. בהתאם להסכמים כאלה, כל ההתחייבות בין הצדדים להעברת יתרות נכסים והתחייבויות במטבעות שונים ביום ערך נתון - מאוחדות ומקוזזות אוטומטית, כך שמשפטית, תתבצע החלפה של סכום יחיד כנגד כל ההתחייבויות, ברוטו.
  - ג. בהתאם להסכמים אלה, נגזרים עם ערך חיובי יקוזזו עם נגזרים בעלי ערך שלילי, באופן שתשולם או תתקבל רק יתרת העסקאות, נטו.
  - ד. עריכת הסכמי קיזוז דו צדדי גם בעסקאות הנערכות עם תאגידים בנקאיים, הסכמים אלה אושרו על ידי ISDA (האיגוד הבינלאומי לנגזרים ועסקאות החלף), או הסכמים העומדים בסטנדרטים המשפטיים של ISDA.
- גידור החשיפה לסיכונים ריבית מבוצע בעזרת חוזי החלפות פיננסיות על שיעור הריבית (I.R.S) ועסקאות FORWARD על שערי ריבית (F.R.A). הבקרה על האפקטיביות של גידורים אלה, מתבצעת באמצעות נתונים המתקבלים ממערכת מידע יעודית ביחידת ה-BACK OFFICE, בתדירות שבועית.

ו. מדיניות הגנה על בטחונות וקביעת הפרשות בגין הפסדי אשראי

מדיניות הבנק בכל הקשור להגנה על הבטחונות שקיבל הבנק מהצד הנגדי לחוזה, כתנאי לביצוע העסקה במכשירים נגזרים, פורטה בפרק על סיכוני האשראי (ראה פרק 10 א', לעיל).

קביעת ההפרשות להפסדי אשראי בגין עסקאות במכשירים נגזרים, נבחנת במסגרת בדיקת מכלול הפעילות ופוזיצית האשראי של הלקוח.

ז. השיטה שבה נעשה שימוש להקצאת הון כלכלי בגין סיכוני אשראי של צד נגדי

הקצאת ההון הכלכלי בגין סיכון אשראי של צד נגדי, מבוססת על דרישות ההון שנקבעו בנדבך הראשון של כללי "באזל 2". הבנק מודד את נכסי הסיכון בגין חשיפת אשראי זו, על פי הכללים שנקבעו בהוראה בשיטת ה"חשיפה הנוכחית", לפיה - מחושבת החשיפה כסיכום של חשיפת האשראי הנוכחית והחשיפה העתידית (ADD ON), המשקפת את תוספת החשיפה הפוטנציאלית להפסדי אשראי עד לפקיעת העסקה. סכום החשיפה העתידית מחושב כשיעור מהערך הנקוב של העסקה ומביא בחשבון את סוג נכס הבסיס של העסקה ומשך החיים שלה. הקצאת ההון בגין חשיפה זו, מחושבת בשיעור של 9% מנכסי הסיכון המשוקללים, כאמור.

ח. המדיניות בהתייחס לחשיפות סיכון "כחון השגוי"

חשיפות לסיכון ב"כחון השגוי", מוגדרות כחשיפות הנוצרות בגין עסקאות במכשירים נגזרים - בהן מתקיים מתאם גבוה בין השווי ההוגן החיובי של העסקה - לבין ההסתברות לכשל אשראי של הצד הנגדי לעסקה.

חשיפות אלו נוצרות, בדרך כלל - כאשר הצד הנגדי לעסקה מבצע אותה למטרות ספקולטיביות ולא לחיסוי עסקי. מרבית העסקאות במכשירים נגזרים בהם מתקשר הבנק אינן למטרות ספקולטיביות. במקרים בהם מתקשר הבנק בהסכמים לביצוע עסקאות במכשירים נגזרים למטרות ספקולטיביות - נכללות על ידי הבנק בקרות מפצות, לרבות: העמדת בטחונות ספציפיים על ידי הלקוח וקבלת הרשאה מראש לביצוע פעולת סגירת פוזיציה כפויה על ידי הבנק (STOP LOSS), כשיעור ההפסד בעסקה עולה על 2.5% מנכס העסקה.

ט. השפעה על סכום הבטחון שהבנק ידרש לספק במקרה של ירידה בדרוג האשראי שלו

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כוללות, בין היתר, עסקאות הנערכות עם גופים מוסדיים (לרבות מוסדות פיננסיים זרים). התקשרויות אלו אינן מתבססות על דרוג האשראי של הבנק - מאחר והבנק לא דורג על ידי חברות דרוג בינלאומיות. לפיכך, מערכת ההסכמים שבין הבנק למוסדות הפיננסיים - אינה כוללת התניה להשלמת בטחונות עקב שינויים בדרוג האשראי של הבנק.

י. היבטים חשובנאיים

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכוני שוק כאמור, כוסתה על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נזקפים לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - שהוגדרו כ"עסקאות ALM" - מחושבות לפי השווי ההוגן (המהווה את שווי השוק - במכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל, או שווי המחושב על פי מודל - במכשירים נגזרים אחרים).

לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בגין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות אחרות". הפרשים אלו (המהווים "הפרשי עיתוי"), הקטינו את הרווח מפעילות מימון של הבנק בשנת 2010 בסך של 56 מיליון ש"ח (כשנת 2009 - 48 מיליון ש"ח).

לגבי היקף העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים על סוגיהם השונים - ראה באור 19 ד' לדוחות הכספיים. הכנסות המימון ממכשירים פיננסיים נגזרים מפורטות בבאור 22 לדוחות הכספיים.

יא. נתונים כמותיים

להלן נתונים לגבי השווי ההוגן של חוזים בגין מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	סוג החוזה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	שווי הוגן ברוטו חיובי ⁽¹⁾
3	2	נגזרי ריבית
*20	23	נגזרי מט"ח
1	24	נגזרי מניות
24	49	סה"כ שווי הוגן ברוטו חיובי
*61	52	חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית ⁽²⁾
-	(11)	הטבות קיזוז
85	90	חשיפת אשראי נוכחית לאחר קיזוז ⁽³⁾

(1) היתרה כוללת שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים פיננסיים נגזרים כהגדרתם בהוראות בנק ישראל, בניכוי שווי הוגן של מכשירים נגזרים סחירים הנסלקים במסלוקת מעו"ף, או על ידי צד נגדי מרכזי, ובתוספת חשיפה הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי בגין פעילות לקוחות בבורסה המחושבת על פי כללי הבורסה.

(2) חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים, מחושבת כמכפלה של סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, במקדם התוספת (ADD ON).

(3) חשיפת אשראי נוכחית הינה השווי ההוגן החיובי של חוזים, לאחר שנלקחו בחשבון הטבות מהסכמי קיזוז בני אכיפה, מבלי להביא בחשבון מקדמי בטחון בשל תנודתיות במחיר, נזילות וכו'. הבנק אינו נוהג להקצות בטחונות ספציפיים בשל עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

* הוצג מחדש

13. פעילות בשוק ההון ובשרותים פיננסיים

פעילות הבנק בניירות ערך

הבנק מבצע פעילות בניירות ערך עבור לקוחותיו וכן עבור עצמו לכיסוי התחייבויותיו בגין פקדונות הציבור ולשימושי הון פעיל. היקף תיק ניירות הערך שהחזיק הבנק ליום 31.12.2010 עבור עצמו ועבור לקוחותיו באופן ישיר, לרבות השקעה באמצעות קופות גמל שהבנק משמש להן כבנקאי, הסתכם בכ-17.6 מיליארד ש"ח (31.12.2009 - כ-15.5 מיליארד ש"ח).

היקף תיק הלקוחות הסתכם בכ-13 מיליארד ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ-15%.

היקף העמלות מעסקי לקוחות בניירות ערך הסתכם בשנת 2010 בכ-31 מיליון ש"ח, לעומת כ-30 מיליון ש"ח אשתקד.

ניהול השקעות

הבנק מנהל תיקי השקעות באמצעות החברות הבנות: "מרכנתיל שוקי הון בע"מ" ו"מרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ", עבור לקוחותיו וביניהם לקוחות פרטיים, גופים עסקיים וגופים מוסדיים.

היקף נכסי הלקוחות שנוהלו על ידי חברות הבת, כאמור, ליום 31.12.2010 - הסתכם בכ-2,306 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-16.9% לעומת היקפם ביום 31.12.2009.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 11.10.2009, הפיצה רשות ניירות ערך טיטת חוזר, לפיו - הפניית לקוח לחברת ניהול תיקים על ידי יועץ השקעות, תבוצע משיקולים הנוגעים לטובת הלקוח, בלבד. עד כה טרם פורסמה הוראה מחייבת בנושא זה.

קרנות נאמנות

הבנק ניהל עד ליום 17 באוקטובר 2010 (ראה להלן), באמצעות מרכנתיל לקנ בע"מ (לשעבר: "מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ") (חברה בת בבעלות מלאה) (להלן: "החברה"), 26 קרנות נאמנות. הכנסות הבנק מניהול והפצת קרנות נאמנות הסתכמו בשנת 2010 בכ-6.6 מיליון ש"ח, לעומת כ-6.2 מיליון ש"ח אשתקד.

ביום 21.9.2010 חתמה החברה על הסכם למכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות שלה בתמורה לסך של 6.5 מיליון ש"ח. ביום 17 באוקטובר 2010 הושלמה העסקה, לאחר שמולאו התנאים המתלים שנכללו בהסכם המכירה. הרווח בגין המכירה, הסתכם בכ-5 מיליון ש"ח ונזקף לדוח הרווח והפסד בתקופת הדוח בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות".

שירותי בנקאות ישירה וכרטיסים מגנטיים

בנקאות ישירה

במטרה לאפשר ללקוחותיו לקבל מידע ולבצע פעולות בנקאיות מסוימות מחוץ למערכת הסניפים ומעבר לשעות הפתיחה של הסניפים, מפעיל הבנק, בשיתוף עם החברה האם מערכת בנקאית ישירה הכוללת "טלבנק טלפוני" ושירותי אינטרנט, המאפשרים ללקוחות גישה ישירה למחשב הבנק.

מספר הלקוחות המנויים על שירותי האינטרנט הבנקאיים "מרכנתיל באינטרנט" עלה בכ-21%, בהשוואה למספרם בשנה הקודמת.

כרטיסים מגנטיים

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו כרטיסי שרות מגנטיים (כספומט) וכרטיסי אשראי מסוג "יזיה" "דיינרס" ו"מסטר קארד". מספר כרטיסי הכספומט בבנק עלה בשנת 2010 בכ-1% בהשוואה לשנה הקודמת, ובמספר כרטיסי האשראי נרשמה עליה בשיעור של כ-10%. להלן נתונים כספיים לגבי הפעילות בכרטיסי אשראי:

א. ההכנסות מריבית בגין אשראי שניתן ללקוחות הסתכמו בשנת 2010 בכ-11 מיליון ש"ח, בדומה לאשתקד.

ב. סך ההכנסות מעמלות בגין תפעול מערך כרטיסי אשראי הסתכמו בשנת 2010 בכ-27 מיליון ש"ח (2009 - 20 מיליון ש"ח).

14. הרפורמה בשוק ההון

א. מכירת קופות הגמל

ביום 5 בדצמבר 2007 חתם הבנק על הסכם, במסגרתו נמכרה 51% מפעילות קופות הגמל שנוהלה עד לאותו תאריך על ידי הבנק - לקבוצת משקיעים, בתמורה לסך של כ-76 מיליון ש"ח (להלן: "ההסכם").

לאחר המכירה החזיקו הבנק (49%), וקבוצת הרוכשים (51%) במשותף בחברה חדשה - "הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ" - (להלן: "החברה") שהוקמה מכח ההסכם וקלטת את פעילות קופות הגמל של הבנק.

במסגרת ההסכם התחייב הבנק למכור את מלוא החזקותיו בחברה, לקבוצת הרוכשים, לכל המאוחר בחודש אוגוסט 2011 (להלן: "מועד המימוש הסופי"), במחיר שייגזר (בעיקר) משיעור של 4.25% משווי נכסי קופות הגמל שינוהלו על ידי החברה במועד המימוש.

בנוסף ניתנה לבנק, במסגרת ההסכם, אופציית PUT (הניתנת למימוש בכל עת החל ממועד המכירה ועד לחודש אוגוסט 2011), למכירת החזקותיו בחברה, לקבוצת הרוכשים - בתמורה למחיר המימוש שנקבע בהסכם (עם זאת מימוש האופציה בשנתיים הראשונות שלאחר מועד חתימת ההסכם המכירה, היה כרוך בהפחתת תמורת המכירה בשיעורים שבין 15% ל-20%).

בחודש אפריל 2010 הודיע הבנק לקבוצת הרוכשים על החלטתו לממש את האופציה ולמכור את החזקותיו בחברה, על פי מנגנון המכירה שנקבע בהסכמים שנחתמו בין הצדדים. במסגרת התהליך שניהלו הצדדים ליישום הודעת המימוש - התגלעה מחלוקת בין הבנק לקבוצת הרוכשים באשר לפרשנות הראויה של סעיפים מסוימים הנוגעים לחישוב תמורת המכירה. ההיקף הכספי של המחלוקת מוערך בכ-16 - 14 מיליון ש"ח. לאור האמור לעיל, פתחו הצדדים במגעים לבירור המחלוקת על פי מתווה שנקבע מראש בהסכם. עד כה טרם התקבלה הכרעה באשר לתוצאות המחלוקת. במקביל להליך זה, נחתם בין הצדדים ביום 10.8.2010 הסכם, לפיו - העבירה קבוצת הרוכשים לבנק ביום 17.8.2010 את הסכום שאינו שנוי במחלוקת (כ-54 מיליון ש"ח) ובנוסף הפקידה בידי נאמן ערבות בנקאית בסך של 10 מיליון ש"ח, שתשמש כבטוחה, אם תתקבל עמדת הבנק בסיום הליך הבירור. לאור האמור לעיל זקף הבנק בשנת 2010 רווח בסך 28 מיליון ש"ח, הנגזר מסכום התמורה שאינו שנוי במחלוקת. לדעת הנהלת הבנק, טענות הבנק עולות בקנה אחד עם לשון ההסכמים שנחתמו בין הצדדים ומכלול הנסיבות המשקף את כוונות הצדדים. עם זאת, לא ניתן להעריך בשלב זה את תוצאות הליך הבירור. היה ותתקבל עמדת הבנק והסכום שבמחלוקת ייפסק לטובת הבנק, בגמר ההליך לבירור המחלוקת (כולו או חלקו) - צפוי הבנק לרשום רווח נוסף.

ב. ייעוץ פנסיוני

במסגרת החוקים שנחקקו בכנסת בנושא שוק ההון - הותר לבנקים לעסוק בייעוץ פנסיוני, כתחליף לניהול קופות גמל.

במסגרת סמכותו התיר ה"ממונה" לבנק, לבקשתו, לעסוק בייעוץ פנסיוני בתקופת הביניים (עד לתום שש שנים ממועד פרסום החוק) - קודם להשלמת מכירת מלוא פעילות קופות הגמל - ובתנאי שלא ישלוט בתקופה הזו בחברה לניהול קופות גמל (דהיינו, החזקותיו במניות חברה לניהול קופות גמל, יפחתו משיעור של 50%).

עם מכירת פעילות קופות הגמל בחודש דצמבר 2007, כאמור - ולאור הערכת הבנק, כי תחום ה"ייעוץ פנסיוני" מהווה פוטנציאל לפיתוח מקורות הכנסה נוספים לבנק - התקבלה בבנק החלטה לפתח את הפעילות בתחום זה, ולהקים מערך ייעודי לרבות השקעה בתשתיות הטכנולוגיות והמשפטיות הנדרשות לצורך קבלת רישיון הייעוץ ותחילת הפעילות.

ביום 9.7.2008 קיבל הבנק רישיון מה"ממונה" לעסוק במתן ייעוץ פנסיוני לאוכלוסיית ה"שכירים" וה"העצמאיים".

במהלך המחצית השנייה של שנת 2008 השיק הבנק את שרות ה"ייעוץ הפנסיוני" - בשלב הראשון - ב-18 מסניפי הבנק, שהורחב לאחר מכן, לכ-40 סניפים נוספים. בתאריך המאזן משמש הבנק כיועץ פנסיוני לכ-3400 לקוחות - שתיק נכסיהם הפנסיוניים מסתכם בכ-740 מיליון ש"ח.

15. מבנה ארגוני ומשאבי אנוש

א. מבנה ארגוני

המבנה הארגוני של הבנק מתבסס בעיקרו על חלוקה לתחומי פעילויות (מגזרים ומוצרים). ביום 28.1.2010 אישר דירקטוריון הבנק, הצעה לשינוי במבנה הארגוני של הבנק - שכללה בעיקר שינויים בכפיפות הארגונית של יחידות מסוימות והקמת יחידות נוספות כדלקמן:

- הכפפת כל חדרי העסקאות לחטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות (לשעבר: "החטיבה לנכסי לקוחות") (תכנס לתוקף עד לתום הרבעון הראשון של שנת 2011).
- העברת האחראיות לניהול ה"נוסטרו" - לחטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות (נכנסה לתוקף בחודש אוקטובר 2010).
- הקמת יחידות בקרה בתחום האשראי: "נס"א, "ו"במ"א" (מתוכננת להתבצע במהלך שנת 2011).
- הקמת יחידה מרכזית במטה הבנק לטיפול בפעילות סחר חוץ, בכפיפות לחטיבה העסקית (בוצע במהלך חודש פברואר 2010).
- העתקת פעילויות "משרד אחורי" מסוימות בסניפים - ל"משרד אחורי" מרכזי (מתוכנן להתבצע במחצית השנייה של שנת 2011).

להלן פרטים לגבי היחידות הראשיות במבנה הארגוני של הבנק, ותחומי אחריותן:

החטיבה לבנקאות קמעונאית - החטיבה אחראית על תחומי הפעילות הבאים:

- טיפול בלקוחות קמעונאיים - Retail (משקי בית ועסקים קטנים).
- טיפול בלקוחות מסחריים ובינוניים Middle Market (שחבותם אינה עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח).
- טיפול בתחום הלוואות לדיור, והלוואות לרכישת נדל"ן מניב (משכנתאות מסחריות), שחבותם אינה עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח.
- טיפול בחובות בעייתיים שחבותם אינה עולה על 4 מיליון ש"ח באמצעות היחידה לניהול חובות מסוגים.

החטיבה העסקית* - החטיבה אחראית על תחומי הפעילות הבאים:

- טיפול בתאגידים עסקיים גדולים - (Corporate Market) הנמנים עם השורה הראשונה של החברות במשק ובלקוחות מסחריים גדולים. השרות ללקוחות אלה ניתן באמצעות האגף העסקי בחטיבה.
- טיפול בתחום הנדל"ן בבנק - במסגרתו מרוכזים לקוחות שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 15 מיליון ש"ח העוסקים בתחומי הייזום - לרבות מימון כשיטת "לווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרויקטים לבניית מבנים - בעיקר בנייני מגורים למכירה (המטופלים במחלקת לווי בניה), קבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן). השרות ללקוחות אלו ניתן באמצעות אגף הנדל"ן בבנק.
- מתן שרותים ללקוחות בתחום סחר חוץ - באמצעות מרכז סחר חוץ, בחטיבה העסקית. בחודש פברואר 2011 אוחדו הפעילויות בתחום סחר חוץ, לרבות - מתן השרות, פעילויות תמיכה ופיתוח השירות, ויחידת קשרי לקוחות - ליחידה מרכזית, במסגרת שני מוקדים ארציים שהוקמו במרכז סחר חוץ.
- מתן שירותים לכיצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - באמצעות חדר עסקאות חוץ של הבנק (במהלך חודש מרס 2011, עתידה הפעילות לעבור לאחריות החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות).
- טיפול בחובות בעיתיים גדולים (שחבותם עולה, בדרך כלל, על 4 מיליון ש"ח) - באמצעות היחידה לאשראים מיוחדים.

החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות (לשעבר: "החטיבה לנכסי לקוחות") - החטיבה אחראית למתן שרותים ללקוחות ותמיכה מקצועית לסניפי הבנק בתחום גיוס פקדונות, ניהול תיקי השקעות, ושרותים אחרים בשוק ההון, לרבות ייעוץ וניהול תיקי השקעות. בנוסף, במסגרת השינוי הארגוני שאושר ביום 25.1.2010, תועבר לאחריות החטיבה פעילות חדר העסקאות במט"ח (עתיד להתבצע בחודש מרס 2011) וניהול ה"נוסטרו" של הבנק (בתוקף מחודש אוקטובר 2010). בעקבות שינויים אלו שונה שם החטיבה ל: "חטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות".

הפעילויות העסקיות שפורטו לעיל ושרותים עסקיים אחרים הניתנים ללקוחות הבנק, מבוצעים באמצעות מערך סניפי הבנק המונה 77 סניפים, המאורגנים בחמישה אזורים, על פי קוי חלוקה גיאוגרפית, כדלקמן:

- אזור "נצרת".
- אזור "עכו".
- אזור "חיפה והשרון".
- אזור "ירושלים והדרום".
- אזור "תל אביב והמרכז".

האזורים הנ"ל כפופים לחטיבה לבנקאות קמעונאית של הבנק, האחראית גם על ה"סניף הראשי" הפועל בתל אביב - שאינו כלול בחלוקה האזורית.

*מנהל החטיבה העסקית משמש כמנהל סיכוני האשראי בבנק.

בנוסף למבנה הארגוני העסקי, קיימות בבנק יחידות מטה הנותנות שרותים ליחידות העסקיות, כדלקמן:

חטיבת משאבי אנוש ומנהל - אחראית על תחום כח האדם בבנק, לרבות: מיון והשמת עובדים, תגמול עובדים, נושא השכר, יחסי עבודה, פיתוח וקידום עובדים, הכשרה בנקאית במסגרת מחלקת ההדרכה וטיפול בנכסי הבנק ושמירתם.

כן נמצאים באחריות החטיבה: מחלקת הרכש, מחסן הבנק ומחלקת הביטחון של הבנק, האחראית על נושא האבטחה בבנק - באמצעות מערכי מיגון ממוחשבים ואנושיים - ועל נושא הבטיחות, לרבות בטיחות אש.

החטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים* (לשעבר החטיבה לאסטרטגיה ופיננסים) - החטיבה כוללת שתי יחידות:

- היחידה לבקרת ניהול סיכונים: היחידה הוקמה ביום 27.4.2010, בעקבות הוראה שהוצאה על ידי בנק ישראל ביום 22.12.2009, במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים בישראל לקיים פונקציית "ניהול סיכונים ולמנות מנהל סיכונים ראשי".

היחידה עוסקת, בין היתר, בתכנון האסטרטגיה של הבנק וקביעת יעדיו, קביעת מדיניות ופרקטיקות לניהול סיכונים, זיהוי סיכונים קיימים וסיכונים מתהווים וקביעת מנגנוני בקרה לניהול סיכונים ואיתור חולשות בבקרה.

- אגף אסטרטגיה: האגף מטפל בבחינת ובפיתוח האסטרטגיה העסקית של הבנק. כמו כן, עוסק האגף במדידה ניהולית של התוצאות העסקיות של היחידות השונות בבנק.

אגף תפעול ומידע - באחריות האגף נמצאת התקשורת עם חברת האם בכל נושאי המיחשוב (מאחר שמערכת המידע המרכזית בבנק מבוססת על מערכת הליבה הבנקאית של החברה האם).

האגף מטפל בקליטה והטמעה של מערכות תוכנה חדשות, לרבות מערכות מקומיות, תמיכה בסניפים בנושאי מחשוב, טיפול בתקלות, רכש ציוד ותוכנות מדף, אבטחת המידע של מערכות המחשב המקומיות בבנק, וטיפול בתשתית התקשורת הטלפונית והמחשובית בבנק.

בשנת 2011 מתוכנן להתבצע, באחריות האגף, מהלך להסבת חלק מהפעילויות התפעוליות בסניפים - ליחידה תפעולית מרכזית במסגרת פרויקט "משרד אחורי".

אגף החשבות - אחראי על הדווח הכספי של הבנק לציבור ולבנק ישראל ועל דווחי נזילות ודווחים אחרים הנובעים מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין.

אגף הביקורת הפנימית - אחראי על הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו, בדיקת הבקרה הפנימית, הציות להוראות רגולטוריות ובדיקת תקינות ניהול הסיכונים והפעילויות השונות בבנק, ביחס לנהלים ולהוראות הקיימים בבנק.

אגף הייעוץ המשפטי - אחראי על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק, לרבות טיפול בתביעות כנגד הבנק. כן אחראי האגף על עריכת הסכמים משפטיים, ורישום נכסי הבנק.

*מנהל החטיבה משמש כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק (C.R.O)

ב. משאבי אנוש

מצבת כח אדם

מספר המועסקים בבנק ובחברות מאוחדות שלו, על בסיס משרה מלאה, עלה ב-2 עובדים והסתכם בסוף שנת 2010 ב-1,543 עובדים, לעומת 1,541 בסוף שנת 2009. בממוצע, עלה מספר המועסקים ב-33 משרות והסתכם בשנת 2010 ב-1,542 משרות, לעומת 1,509 בשנת 2009.

2009	2010	
1,541	1,543	מספר משרות לסוף השנה
1,509	1,542	מספר משרות ממוצע

מנתונים אלה עולה כי בשנת 2010 חל גידול בשיעור של כ-2.2% בכח אדם המועסק בבנק (על בסיס מספר משרות ממוצע), בהשוואה לגידול בשיעור של כ-7.8% שנרשם בשנה הקודמת. הגידול נובע מההתפתחות העסקית השוטפת בבנק, השינויים הארגוניים שיושמו בבנק בשנת 2010, ומהצורך להגדיל תשומות כח אדם לשם מילוי הוראות רגולטוריות שונות.

זכויות עובדים

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם, על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלו נקבע כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ. פרט להסכמים אלו, נחתמים מעת לעת הסכמים פרטניים בין ההנהלה לנציגות העובדים, בגין נושאים ספציפיים.

תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק מוסדרים בחוזה העסקה אישיים.

ביום 22.5.05 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, נציגות העובדים והחשב הכללי במשרד האוצר - הקובע, בין היתר, כי תקפם של ההסכמים הקיבוציים הקיימים בבנק, יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2009. לאחר תאריך זה יחולו על ההסכמים הקיבוציים הוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968. דהיינו, תוקף ההסכם יוארך אוטומטית לשנתיים נוספות, אלא אם יודיע אחד מן הצדדים להסכם - על כוונתו להכניס בו שינויים. לאור האמור לעיל, הוארך ביום 1 בינואר 2010 אוטומטית תוקף ההסכם עד ליום 31.12.2011.

לעניין טיטת הוראה בנושא: "חיזוק הבקרה הפנימית על דווח כספי בגין זכויות עובדים" - ראה פרק 19 ח' להלן.

מערך התגמולים ומבנה השכר

מערכות השכר והתגמולים לעובדי הבנק מבוססות בדרך כלל, על התאמה בין תפקיד העובד ותרומתו לבנק, לבין השכר המשולם לו ועל פי המתחייב מ"חוקת העבודה" בבנק. תוספות השכר השנתיות משולמות במתכונת דיפרנציאלית, בהתאם לסוג התפקיד, יכולתו האישית של העובד, ההערכה השנתית והפוטנציאל האישי הגלום. לענין המדיניות שגיבש הבנק בנושא התגמול - ראה סעיף ד' להלן.

הדרכה והכשרה

ככלל, פועלת הנהלת הבנק לשיפור רמתם המקצועית והכשרתם הניהולית של עובדי הבנק, כאמצעי להשגת יעדים עסקיים - באמצעות קיום הדרכות שוטפות בנושאים מגוונים. בשנת 2010 השתתפו העובדים בכ-21,800 ימי הדרכה. הנושאים העיקריים שטופלו על ידי מחלקת ההדרכה בשנת 2010 היו: לימוד ההוראה החדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים והפרשות להפסדי אשראי", לרבות הטמעת המערכת הייעודית בנושא זה (לעובדים הרלבנטיים), הדרכות להטמעת מערכות מידע ייעודיות בנושא: "ניהול אשראי" ו"דירוג אשראי", העשרה ל"נאמני פסיבה", הכשרת יועצי השקעות בקורסי העשרה מקצועיים, הכשרת עובדים חדשים בנושאי "הכרת הבנק" ו-"עבודת הטלר", קורס "עתודה ניהולית", הדרכות בנושאים רגולטוריים, לרבות "איסור הלכנת הון ומימון טרור", ו"ניהול סיכונים", ו"אבטחת מידע".

ג. סינוף

בסוף שנת 2010 מנה הבנק 77 סניפים, לעומת 73 סניפים בסוף שנת 2009. במהלך שנת 2010, פתח הבנק 4 סניפים נוספים - באזורים בעלי פוטנציאל למתן שרותים ללקוחות המגזר הקמעונאי.

בשנת 2011 מתעתד הבנק במסגרת מדיניות הסינוף שלו להמשיך ולהרחיב את מערך הסניפים שלו, ולפתוח עד 5 סניפים נוספים, שיפעלו גם הם באזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שרותי בנקאות קמעונאית ("משקי בית" ו"עסקים קטנים").

ד. מדיניות התגמול בבנק

ביום 5 באפריל 2009, פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא: "מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי" (להלן: "ההוראה").

ההוראה פורסמה בעקבות המשבר הפיננסי והריאלי שפרץ בארה"ב במחצית השנייה של שנת 2007 והתפשט למרבית המדינות ברחבי העולם.

על פי מחקרים שונים - המשבר נגרם, בין היתר, עקב מדיניות ניהול סיכונים לא מאוזנת שנקטה על ידי בנקים רבים ברחבי העולם, במסגרתה הועדפו שיקולי רווחיות לזמן קצר - תוך התחשבות מועטה בסיכונים ארוכי טווח.

לדעת בנק ישראל וגורמי מחקר בינלאומיים - הסדרי תגמול בלתי נאותים שהונהגו במסגרת פיננסיים רבים - הוו גורם מרכזי בהתפתחות מדיניות ניהול סיכונים לא מאוזנת זו.

לאור האמור לעיל, נכללה בהוראה דרישה, לפיה - על התאגידים הבנקאיים לאמץ מדיניות תגמול כוללת שתתייחס לכלל העובדים בבנק (תוך שימת דגש על תגמול הנהלה הבכירה ועובדים אשר להם השפעה על נטילת הסיכון בתאגיד הבנקאי), ותשישם עקרונות שיפחיתו ככל האפשר את התמריץ לנטילת סיכונים יתר הנובעים מהסדרי תגמול לא נאותים.

העקרונות אותם יידרשו התאגידים הבנקאיים ליישם במסמך המדיניות, כוללים:

- התאמת תמריצי התגמול לרווחיות הכוללת של הבנק ולמטרות ארוכות הטווח שלו.
- הפחתת מרכיבים המעודדים את התאגיד הבנקאי ליטול סיכונים העולים על תאבון הסיכון שלו - מתמריצי התגמול.

- יצירת קשר בין תמריצי התגמול לבין הרווח המותאם לסיכון ועלות ההון.
  - חישוב התמריץ ליחידה עסקית על פי תרומתה לערך של כלל היחידות העסקיות, ולא על פי תרומת היחידה לבדה.
  - הוספת מרכיבים המבוססים על עמידת התאגיד הבנקאי ביעדי ניהול סיכונים, ציות לחוקים, להוראות רגולטוריות ונהלי הבנק לתמריצי התגמול.
  - הכללת תהליכי פיקוח ובקרה על יישום העקרונות שבמדיניות התגמול.
  - הכללת מרכיבים כמותיים ארוכי טווח (כגון: "ביצועים על פני זמן") ואיכותיים (נסיבות הפרישה) - בגיבוש הסדרי הפרישה של חברי ההנהלה.
  - קביעת תגמול לעובדים המעורבים בתהליכי פיקוח ובקרה, על פי סטנדרטים הולמים.
  - שקיפות המתודולוגיה, העקרונות, והיעדים של תמריצי התגמול - בפני בעלי אינטרסים שונים.
- ביום 25.1.2010 אישר הדירקטוריון את מסמך "מדיניות התגמול בבנק" המותאם לעקרונות שנקבעו בהוראה.
- בעקבות אישור מסמך המדיניות, כאמור, החל הבנק בהערכות לגיבוש מסמך מפורט שיכלול את המתווה ושיטות הפעולה ליישום העקרונות שנקבעו במסמך המדיניות, עד כה טרם הושלמה הכנת המסמך.

16. המבקר הפנימי

פרטי המבקר הפנימי

המבקר הפנימי של הבנק הוא מר גלעד אליגון, רו"ח, המכהן בתפקידו מתאריך 1 באוגוסט 2002.

המבקר הפנימי אינו: בעל עניין בבנק, נושא משרה בבנק, קרוב של כל אחד מאלה, ואינו רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקר הפנימי ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית וסעיף 8 לכללי הבנקאות (הביקורת הפנימית).

המבקר הפנימי הינו עובד הבנק, ובנוסף לתפקיד זה הוא משמש כמבקר פנימי בחברות בנות של הבנק כדלקמן: מרכנתיל שוקי הון בע"מ ומרכנתיל-גולדהר ניהול תיקים גלובלי בע"מ. בחברות אלה פועל המבקר הפנימי מול ועדות הביקורת והדירקטוריונים שלהן.

דרך המינוי

מינוי המבקר הפנימי אושר על ידי ועדת הביקורת בתאריך 11 ביוני 2002, ועל ידי הדירקטוריון בתאריך 18 ביוני 2002. המינוי אושר על סמך הכישרון, הניסיון וההשכלה של מר גלעד אליגון, אשר הינו רואה חשבון מוסמך, בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה, בעל תואר שני במנהל ציבורי עם התמחות בניהול מערכות פיננסיות, עובד בביקורת הפנימית של הבנק מאז נובמבר 1990, ושימש כסגן המבקר הפנימי מאז נובמבר 1994.

זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה שנתי, שהיא חלק מתכנית עבודה רב שנתית לחמש שנים.

תכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תכניות העבודה") נקבעו תוך הסתמכות על סקר הערכת סיכונים שביצע המבקר הפנימי, על פי מתודולוגיות מקובלות, ותוך התבססות על מסמכים שונים המפורטים בסעיף 3(ב) לכללי הבנקאות (הביקורת הפנימית).

תכנית העבודה אינה כוללת ביקורת על מערכות מחשב המנוהלות על ידי החברה האם, הואיל והביקורת עליהן מתבצעת על ידי המבקר הפנימי של החברה האם.

בהכנת תכניות העבודה היו מעורבים הנהלת הביקורת הפנימית שהסתייעה בחברת ייעוץ חיצונית.

טיוטת תכניות העבודה הוגשה לעיון יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי, המבקר הפנימי של החברה האם ורואי החשבון המבקרים. תכניות העבודה נדונו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, ובהמלצתה הן הועלו לדיון בדירקטוריון ואושרו על ידי יו"ר הדירקטוריון.

בתכניות העבודה אין התייחסות לשיקול הדעת שיש למבקר הפנימי לסטות מהן, אולם בנהל הביקורת הפנימית נקבע, כי ביטול מטלה מתכנית העבודה כרוך באישור יו"ר הדירקטוריון ובדיווח לוועדת הביקורת, ובמקרים בהם יש סטייה משמעותית מהתכנון - על המבקר הפנימי לדווח על כך ליו"ר הדירקטוריון וליו"ר ועדת הביקורת.

בתקופת הדיווח בוצעו עסקאות מהותיות כהגדרתן בהוראות בנק ישראל וחלק מהן נבדקו על ידי המבקר הפנימי, לרבות הליכי אישור.

ביקורת של תאגידים מוחזקים

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית כוללת גם ביקורת בתאגידים מוחזקים מהותיים של הבנק. לבנק ולתאגידים המוחזקים על ידו אין פעילות מחוץ לישראל.

היקף העסקה

המבקר הפנימי והעובדים הכפופים לו מועסקים במשרה מלאה. מספר המשרות הממוצע של עובדים שעסקו בביקורת פנימית (מלבד המבקר הפנימי), בתקופת הדיווח - הסתכם ב-18 משרות. הביקורת בתאגידים המוחזקים בוצעה על ידי עובדי האגף לביקורת פנים של הבנק, כחלק מהיקף העסקה האמור לעיל. המספר הממוצע של המשרות המתייחסות לעובדי האגף לביקורת פנים, הכפופים למבקר הפנימי, ועסקו בתחומים אחרים (כגון: טיפול בפניות הציבור, מנהלה וכו') - הסתכם בשנת 2010 בכ-4 משרות.

בנוסף לאמור לעיל, בוצעו מספר ביקורות פנימיות בבנק ובתאגידים מוחזקים, על ידי המבקר הפנימי של החברה האם (בהיקף של כ-0.15 משרות), ועל ידי מבקר שהועסק על ידי הבנק ב"מיקור חוץ" (בהיקף של כ-0.25 משרות).

עריכת הביקורת

תכנית הביקורת הפנימית נערכת, בין היתר, בהתאם להוראות והנחיות בפקודת הבנקאות, כללי הבנקאות (הביקורת הפנימית), חוק הביקורת הפנימית, הוראות ניהול בנקאי תקין, הנחיות של המפקח על הבנקים, ותקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הדירקטוריון וועדת הביקורת קיימו דיונים, בין היתר, על תכנית העבודה של הביקורת הפנימית, על סיכום הפעילות השנתי של הביקורת הפנימית, ועל דוחות ביקורת של הפיקוח על הבנקים.

ועדת הביקורת קיימה דיונים גם על דוחות ביקורת של המבקר הפנימי, ועל דוחות ביקורת של המבקר הפנימי של חברת האם. בדיונים הנ"ל קיבלו חברי הדירקטוריון וועדת הביקורת מידע על דרך פעילותו של המבקר הפנימי, ונחה דעתם כי הוא פועל על פי החוקים, ההוראות והתקנים האמורים לעיל.

גישה למידע

למבקר הפנימי הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידו, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, וכן ניתנה לו גישה למידע כאמור באותו סעיף, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות מידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. בתאגידים מוחזקים הובטח קיום האמור לעיל בנוהלי הביקורת הפנימית ובסדרי עבודתה.

דין וחשבון המבקר הפנימי

כל דוחות המבקר הפנימי מוגשים בכתב.

כל דו"ח ביקורת מוגש, בין היתר, ליו"ר הדירקטוריון, למנהל הכללי, ליו"ר ועדת הביקורת, למבקר הפנימי של החברה האם ולרואי החשבון המבקרים. בדיונים השוטפים של ועדת הביקורת נדונים תקצירים של הדוחות, כאשר דוחות מהותיים נידונים במלואם.

כמו כן, התקיימו דיונים בוועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון בדוחות הסיכום החצי שנתיים של המבקר הפנימי, הכוללים בין היתר רשימה של דוחות הביקורת שפורסמו, כדלקמן:

- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים לשנת 2009 הוגש ביום 1 ביוני 2010, נדון בוועדת הביקורת בימים 13 ביוני 2010 ו-16 באוגוסט 2010, ובמליאת הדירקטוריון ביום 24 באוגוסט 2010.
- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים למחצית הראשונה של שנת 2010 הוגש ביום 8 באוגוסט 2010, נדון בוועדת הביקורת ביום 16 באוגוסט 2010 ובמליאת הדירקטוריון ביום 24 באוגוסט 2010.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול

היקף התשלומים למבקר הפנימי הסתכם כדלקמן:

2010	2009	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
720	676	שכר
260	162	מענקים
444	351	הוצאות נלוות
1,424	1,189	סה"כ שכר ונלוות

לדעת הדירקטוריון, אין בתשלומים אלה השפעה על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי.

17. שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של הבנק הינם סומך חייקין וזיו האפט - מבקרים משותפים. להלן פרטים על השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים המשותפים עבור הבנק וחברות מאוחדות שלו, בגין שרותים כדלקמן:

הבנק		המאוחד		
2010	2009	2010	2009	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,922	1,624	1,776	2,092	ביקורת
845	712	712	845	ביקורת על הבקרה הפנימית
89	200	200	89	שרותים קשורים לביקורת ⁽¹⁾
138	94	94	138	שרותי מס
2,994	2,630	2,782	3,164	סך הכל

(1) כולל בעיקר תשלום עבור עבודות ביקורת מיוחדות וטיפול באישורים.

18. חברות מוחזקות עיקריות

א. חברות מאוחדות

מרכנתיל נכסים בע"מ

לחברה אין כיום פעילות עסקית לכד מהשכרת נכס הנמצא בשימוש הבנק (בתאריך 31 באוקטובר 2010 חתמה החברה על הסכם במסגרתו נמכר נכס זה בתמורה לסך של כ-22.6 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראה באור 19 ג' (15) בדוחות הכספיים).

מאז החברה לתום שנת 2010 מסתכם בכ-14 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-10 מיליון ש"ח. לאור אופי פעילות החברה כאמור לעיל, אין לחברה תרומה לרווחי הבנק במאוחד.

מרכנתיל - שוקי הון בע"מ

החברה עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור מוסדות, חברות ויחידים. כן מחזיקה החברה ב-51% מזכויות הבעלות והשליטה, בחברת מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ ובמלוא זכויות הבעלות והשליטה בחברת "מרכנתיל קרנות נאמנות" בע"מ (לפרטים נוספים לגבי מכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של החברה ביום 17.10.2010 - ראה פרק 13 לעיל). מאז החברה ליום 31 בדצמבר 2010 מסתכם בסך כ-21 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-19 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק בשנת 2010 (ללא פעילות החברה לניהול קרנות נאמנות ו-מרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ), הסתכמה בכ-0.6 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-1.0 מיליון ש"ח בשנת 2009.

מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ

החברה הוקמה ביום 9.7.2007 על ידי מרכנתיל שוקי הון בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ואחרים. בהתאם להסכם שנחתם בין מרכנתיל שוקי הון בע"מ לבין יתר השותפים, מסתכם חלקו של הבנק (באמצעות מרכנתיל שוקי הון), בהון ובזכויות הצבעה של החברה - בשיעור של 51%. החברה עוסקת בניהול השקעות גלובלי עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים.

מאז החברה ליום 31.12.2010 מסתכם בסך כ-0.5 מיליון ש"ח. חלק הבנק בהפסד החברה לשנת 2010 הסתכם בסכום זניח, לעומת 0.4 מיליון ש"ח בשנת 2009.

מרכנתיל לקנ בע"מ (לשעבר: "מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ")

החברה עסקה עד ליום 17 באוקטובר 2010 בניהול קרנות נאמנות (ראה פרוט להלן).

בתאריך 17 באוקטובר 2010 השלימה החברה הסכם, במסגרתו מכרה החברה את פעילות ניהול קרנות הנאמנות שלה בתמורה לסך של 6.5 מיליון ש"ח (ראה גם פרק 13 לעיל). בעקבות המכירה שנתה החברה את שמה ביום 11 בינואר 2011 - למרכנתיל לקנ בע"מ.

חלק הבנק בהפסד החברה בשנת 2010 (לא כולל הרווח ממכירת פעילות ניהול הקרנות, כאמור) הסתכם בסך של כ-1.6 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 0.1 מיליון ש"ח אשתקד.

ב. חברות כלולות

גולדן גייט ברידג' פאנד

הבנק השקיע ביחד עם אחרים בקרן הון סיכון: "גולדן גייט ברידג' פאנד" העוסקת במתן הלוואות לחברות הזנק. חלקו של הבנק בהון הקרן מסתכם ב-20%. על פי הסכם היסוד, התחייב הבנק להשקיע בקרן סכום הנמוך מבין 3 מיליון \$ או 20% מהון הקרן. בשל היקף ההתחייבויות שגויסו בקרן, מסתכמת התחייבות ההשקעה של הבנק בכ-1.2 מיליון דולר. ליום 31.12.2010 מסתכמת השקעת הבנק בקרן בסך של כ-0.2 מיליון ש"ח.

חלק הבנק בהפסדי הקרן בשנת 2010 הסתכם בסכום זניח (2009) - הפסד בסך 0.4 מיליון ש"ח).

הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ

חברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ הוקמה על ידי הבנק ואחרים ביום 12 באוגוסט 2007, כחלק מההסכם למכירת פעילות קופות הגמל של הבנק (ראה גם פרק 14 לעיל) - במסגרתו נמכרה פעילות זו לחברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ. חלקו של הבנק בהון ובזכויות ההצבעה בחברה הסתכם ב-49%. בחודש אפריל 2010 הודיע הבנק על החלטתו לממש את אופציית ה-put למכירת החזקותיו בחברה (שניתנה לו במסגרת הסכם המכירה), ומכר את החזקותיו בחברה (ראה פרק 14 א' לעיל).

חלק הבנק ברווחי החברה בארבעת החודשים הראשונים של שנת 2010 (המהווה את חלקו ברווחי החברה עד למועד מימוש האופציה) הסתכם בכ-1.4 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 4 מיליון ש"ח שנרשם אשתקד.

19. חקיקה והסדרים הנוגעים למערכת הבנקאית

א. חקיקה בתחום המסים

ביום 23 ביולי 2009 - פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט 2009 - במסגרתו הוחלט על הפחתה הדרגתית בשיעורי מס החברות - משיעור של 25% בשנת 2010 - עד לשיעור של 18%, בלבד, בשנת 2016. לפיכך, צפוי גם המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים - לפחות משיעור של 35.3% בשנת 2010, עד לשיעור של 29.0% בשנת 2016.

ב. החוק לאיסור מימון טרור

ביום 29 בדצמבר 2004 התקבל בכנסת חוק איסור מימון טרור, התשס"ד - 2004, שנכנס לתוקף בתחילת חודש אוגוסט 2005. על פי החוק, מי שעושה פעולה ברכוש של אדם בהיותו מודע לכך שאותו אדם הוא פעיל טרור או שהוא מוכרז ככזה (בהליך הקבוע בחוק) - עובר עבירה פלילית. כמו כן נקבע, כי בנק חייב לדווח על נסיון לביצוע פעולה כאמור ו/או על ביצועה, וכי אי דווח כאמור מהווה אף הוא עבירה פלילית.

יצוין בהקשר זה כי ביום 24 בינואר 2010, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. התיקון מפרט את הגורמים אליהם נדרש התאגיד הבנקאי להתייחס בעת גיבוש מדיניות בנושא "הכרת הלקוח", וכולל בנוסף, הנחיות המחזקות את מעמדו ועצמאותו של האחראי בתאגיד הבנקאי למילוי הוראות החוק, מטיל חובות על הביקורת הפנימית לכיסוי תחום "איסור הלבנת הון ומימון טרור" וכולל דרישות נוספות בכל הנוגע לצעדים שעל התאגיד הבנקאי לנקוט בהקשר ל"פעולות חריגות".

מרבית ההנחיות שנכללו בתיקון נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2010, ויתרתן נכנסה לתוקף ביום 1.1.2011. הבנק יישם את ההנחיות במועדים שנקבעו.

ג. חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח - 2009

החוק התפרסם ביום 8 באפריל 2008. על פי החוק חויבה המדינה להקים "ועדת יישום" שתפרסם רשימת תאגידים המקיימים קשרים עסקיים מהותיים (כהגדרתם בחוק) עם איראן. בנוסף, הטיל החוק מגבלות על מוסדות פיננסיים (לרבות תאגידים בנקאיים) בהקשר זה, כדלקמן:

- נאסר על מוסדות פיננסיים להשקיע (הן בדרך של החזקה בניירות ערך, והן בדרך של הלוואה - בתנאים שנקבעו בחוק) - בתאגידים שנכללו ברשימה שתפרסם "ועדת היישום".
- הוטלה חובה על מוסד פיננסי למכור תוך 90 יום את השקעותיו בתאגיד שנכלל ברשימה שתפרסם "ועדת היישום".

עד כה טרם פרסמה "ועדת היישום" את רשימת התאגידים המקיימים קשר מהותי עם איראן.

ד. פסיקה בנושא חוזה אחיד למתן משכנתא

ביום 5.5.2009 ניתן בבית הדין לחוזים אחרים בירושלים פסק דין בנוגע לתנאים מקפחים שנכללו בחוזה האחיד של אחד מהבנקים למשכנתאות (להלן: "הבנק למשכנתאות").

פסק הדין הורה על תיקון סעיפים מסוימים בחוזה וביטול סעיפים אחרים, הנוגעים בין היתר, להגבלת זכות הלווה לוותר על "דיוור חלופי" בתנאים מסוימים, להגבלת זכות הבנק לשעבד נכסי משכנתא כנגד כלל האשראי ללקוח, ועוד. ביום 10 בינואר 2010, הגיש הבנק למשכנתאות ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין.

ביום 21.7.10 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת חוזר, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לתקן את נוסח חוזה "הלוואה לדיוור" ולהתאימו לנוסח חוזה "תנאים כלליים" הנהוג אצלם ולידע את הלקוחות לגבי השינויים שבוצעו. בנוסף, נתבקשו התאגידים הבנקאיים לבחון את יתר החוזים בבנק ולתקנם, במידת הצורך, עד לחודש מאי 2011.

ה. הנחיות בנושא "הלוואות לדיוור"

(1) "קבוצות רכישה"

על רקע הגידול המשמעותי שחל בשנים האחרונות בהיקפי הפעילות של קבוצות רכישה, שתרם להגדלת חלקן בשוק הבניה למגורים בישראל ולוהו בהצטרפות מארגנים חדשים, שכשירותם והתאמתם לכיצוע פעילות בתחום זה אינה מוכחת, ולאור העובדה שטרם נצבר נסיון מספיק בנוגע לכשלים מהותיים שעשויים להתרחש בתקופה של ירידת מחירי הדיוור - פרסם בנק ישראל ביום 25 במרס 2010 מסמך, לפיו קיים חשש ממשי לפגיעה באיכות תיק האשראי ובמוניטין של בנקים המממנים פעילות זו.

במטרה לגדר סיכונים אלו ולהסדיר את פעילות הבנקים בתחום זה - נכללו במסמך שפורסם על ידי בנק ישראל כללים לסווג ודיווח בכל הנוגע לאשראים שניתנו למימון קבוצות הרכישה.

בהתאם להנחיות שנכללו במסמך ונכנסו לתוקף החל מיום 30 ביוני 2010, יש לסווג אשראים שניתנו למימון קבוצת רכישה (הכוללת עשר יחידות דיוור ומעלה), כ"אשראי לענף הבניה" - עד לתום הבניה ומסירת המפתחות לדיירים. לאחר מועד זה יסווג האשראי (בהעדר נסיבות חריגות), כ"אשראי לדיוור".

במקביל לסווג האשראי ל"ענף הבניה", נקבע כי אשראי זה ישוקלל, לצורך חישוב נכסי הסיכון, בשיעור של 100%. הבנק יישם את ההנחיות החדשות במועד שנקבע. יצוין בהקשר לכך, כי בהתאם לנהלי העבודה הקיימים בבנק, סווג האשראי שניתן לקבוצות הרכישה על ידי הבנק כ"אשראי לבניה", עוד טרם פרסום ההנחיות החדשות. לפיכך, ליישום ההנחיות לא היו השלכות כלשהן בכל הנוגע לחישוב שיעור המימון שנתן הבנק ל"ענף הבניה" ולחישוב יחס הלימות ההון על פי כללי "באזל 1". עם זאת, יישום ההנחיות - הקטין את יחס הלימות ההון (על פי כללי "באזל 2") בכ-0.1%.

בהמשך להנחיות אלו פרסם בנק ישראל ביום 15 באוגוסט 2010, הבהרה לפיה, על אף השינוי הנדרש בסווג הלוואות אלו - יחולו עליהן ההוראות לחישוב הפרשות לחובות מסופקים לפי שיטת "עומק הפיגור" (אם וכאשר יתקיימו התנאים לכך).

מעבר לאמור לעיל, מתעתד בנק ישראל (בהתאם להוראות שפורסמו ביום 19 באוגוסט 2010), להגביר את הפיקוח על אשראים אלו, באמצעות הרחבת הדווח של התאגידים הבנקאיים לפיקוח על הבנקים בנושא זה.

(2) "התפתחויות בסיכונים בגין הלוואות לדיור"

בשנים האחרונות נרשמו עליות רצופות בביקושים לדיור בישראל, שגרמו לעליות מחירים בשוק הדיור, באזורים רבים, מעבר לעליה ברמת החיים ובהכנסותיהם של משקי הבית.

להערכת בנק ישראל, תהליכים אלו - הנובעים מפערי זמן בהתאמות ההיצע לביקוש בשוק הדיור, ומסביבת הריבית הנמוכה השוררת במשק הישראלי בשנים האחרונות - עלולים לגרום לכרסום באיכות תיקי האשראי לדיור ועליה בסיכון של כלל תיק האשראי.

לאור האמור לעיל פרסם בנק ישראל ביום 11 ביולי 2010 הוראה בנושא: "התפתחויות בסיכונים בהלוואות לדיור", לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים:

- לבחון מחדש את תיק האשראי ומדיניות האשראי שלהם בתחום המשכנתאות ולוודא כי מדיניות זו אינה גורמת להגדלת חשיפתם לסיכונים מעבר לתאבון הסיכון שלהם. הבחינה תתייחס למאפיינים שונים של ההלוואות לדיור הכלולות בתיק האשראי של הבנק, לרבות:
  - היקף החשיפה להלוואות בריבית משתנה במגזר השקלי הלא צמוד.
  - היקף החשיפה להלוואות שניתנו למטרת השקעה.
  - היקף החשיפה להלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מערך הנכס (LTV), או בשיעור החזר גבוה ביחס לכושר החזר של הלווה.
  - לערוך "תרחישי לחץ" בדרגות חומרה שונות, שיקחו בחשבון שינויים אפשריים בתנאי השוק ובתנאים המקרו כלכליים במשק והשפעתם האפשרית על כושר החזר של הלווים ושווי הבטוחות שנתקבלו מהם.
  - לדווח לבנק ישראל על פרטי הבדיקה, ממצאיה והצעדים שנקטו בעקבותיה (במידת הצורך), עד למחצית חודש נובמבר 2010 (כתאריך 11 בנובמבר 2010 העביר הבנק את ממצאי הבדיקה לבנק ישראל).
  - לערוך החל מ-1 ביולי 2010, הפרשה נוספת לחובות מסופקים בשיעור של 0.75% בגין הלוואות שאושרו החל מתאריך זה, בסכום העולה על 60% משווי דירת המגורים המבטיחה אותן.

הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בהוראה החל מיום 1 ביולי 2010. יישום ההנחיה הגדיל את ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים בשנת 2010 בסך של 0.4 מיליון ש"ח.

בהמשך להנחיות אלו, ובמטרה לשפר את ניהול סיכון האשראי בתחום זה, פרסם בנק ישראל ביום 13 ביולי 2010 הוראה המרחיבה את מתכונת הדווח בנושא: "הלוואות לדיור", לרבות התייחסות להיבטים ספציפיים המאפיינים אשראים אלו, כגון: שיעור המימון ביחס לשווי הנכס, שיעור הפרעון התקופתי של ההלוואה ביחס להכנסה הפנויה של הלווה, ועוד. (ההוראה תכנס לתוקף ביום 30.6.2011).

(3) הלוואות ממונפות לדיור בריבית משתנה

בשנת 2010, נמשכו העלויות החדות במחירי הדיור בישראל. במקביל לנתון זה נרשם גידול גם בהיקף ההלוואות לדיור שהושפע, בין היתר, מסביבת הריבית הנמוכה השוררת בישראל בשנים האחרונות. מבדיקות שנערכו על ידי בנק ישראל, נמצא כי חלק ניכר מהלוואות אלו נושאות ריבית שקלית בשיעורים משתנים (הנגזרים משינוי "בריבית עוגן" שנקבעת על ידי בנק ישראל), והחזרים השוטפים בגינן מהווים חלק ניכר מהכנסתם של הלווים.

להערכת בנק ישראל, עליה בשיעור "ריבית העוגן", תקשה על לוויים רבים לעמוד בפרעון התחייבויותיהם. לתרחיש זה, אם יתממש בהיקף רחב, עלולה להיות השלכה שלילית על יציבות המערכת הבנקאית.

לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 28 באוקטובר 2010 הוראה, לפיה יעלה משקל הסיכון של הלוואות לדיור מסוימות, מ-35% או 75% (לפי כללי "באזל 2"), ל-100% - בגין הלוואות שיאושרו על ידי התאגידים הבנקאיים החל מיום 26 באוקטובר 2010, המקיימות את הקריטריונים המפורטים להלן, במצטבר:

- שיעור המימון של ההלוואה עולה על 60%, משווי דירת המגורים.
  - לפחות 25% מההלוואה נושא "ריבית משתנה".
- על אף האמור לעיל, לא יחולו ההנחיות החדשות על הלוואות הבאות:
- הלוואות שסכומן אינו עולה על 800 אלף ש"ח.
  - הלוואות ל"זכאי משרד השיכון".

הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בהוראה, החל ממועד תחולתה. להערכת הבנק הגידול בהיקף נכסי הסיכון שנגרם עקב יישום ההוראה, יגרום לעליה בשיעור הריבית של ההלוואות עליהן חלה ההוראה.

1. הצעת חוק לתיקון חוק החברות - בנושא: "ממשל תאגידי"

ביום 24 בינואר 2010 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה הצעת חוק לתיקון חוק החברות, שגובשה על ידי משרד המשפטים ורשות ניירות ערך. ההצעה נועדה לשפר את הממשל התאגידי של החברות בישראל ולהתאימו לעקרונות הנהוגים בתחום זה בעולם.

הצעת החוק כוללת דרישה לקביעת נורמות ניהול בתחום הממשל התאגידי, המבוססות על המלצות "ועדת גושן" לבחינת קוד ממשל תאגידי בישראל, בדבר מבנה הדיקטוריון, הרכבו ואופן תפקודו. כמו כן, מוצע לעגן בחוק נורמות שעניינן מדיניות תגמול נושאי משרה, ולהעלות את הרוב הנדרש באסיפה הכללית לשם אישור עסקאות בעלי עניין ומינוי דירקטורים חיצוניים.

בנוסף, כוללת ההצעה הקלות בדרישות החלות על תובע המבקש להגיש "תביעה נגזרת", ומאפשרת לרשות ניירות ערך להטיל עיצום כספי בגין הפרת הוראות מסוימות בחוק החברות.

עד כה טרם אושרה הצעת החוק. בנוסף, חלק מהנורמות שנכללו בהצעת החוק עתידות לחול רק על חברות ציבוריות ולא ברור, אלו מהן (אם בכלל) יאומצו על ידי בנק ישראל. עם זאת, מאחר ומרבית הדרישות, הכלולות בהצעת החוק בתחום הממשל התאגידי, מיושמות כבר עתה על ידי הבנק, מכוח הוראות ניהול בנקאי תקין החלות עליו - מעריכה הנהלת הבנק כי ליישום הצעת החוק (לכשתאושר), לא צפויה להיות השפעה מהותית על פעילות הבנק.

ז. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, בנושא: "הדירקטוריון".

במטרה לחזק את עקרונות הממשל התאגידי במערכת הבנקאית, ולהתאים את חובות הדירקטוריון ותפקידיו להמלצות "ועדת באזל", פרסם בנק ישראל ביום 29 בדצמבר 2010, תיקון מקיף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, בנושא: "הדירקטוריון". התיקון כולל הנחיות חדשות ותוספות להנחיות הקיימות, שהעיקריות שבהן הינן:

- הוגדרו תפקידיו העיקריים של הדירקטוריון, לרבות: התוויית אסטרטגיה ואישור מדיניות, פיקוח על יישום המדיניות, והטמעת תרבות אירגונית בכלל הקשור למקצועיות ויושרה. הובהר כי הדירקטוריון נושא באחריות לעסקי התאגיד הבנקאי ולאיתנותו הפיננסית.
  - הוגדרו הנושאים העיקריים שבהם חייב הדירקטוריון לדון ולקבל החלטות מחייבות, לרבות: האסטרטגיה והיעדים של התאגיד הבנקאי (בטווח הבינוני והארוך), מדיניות ניהול הסיכון של התאגיד הבנקאי, רמת ההון (בכמות ובאיכות) הנדרשת לתאגיד הבנקאי, תכנית עבודה התומכת במדיניות וביעדים שנקבעו ומדיניות כח האדם ותגמול עובדים.
  - הוטל על הדירקטוריון לקיים מערך בקרה פנימית הולם, הכולל: פונקציות ביקורת ובקרה יעילות, דווחים שוטפים, פיקוח על חריגות ממגבלות שנקבעו במסגרת המדיניות של התאגיד הבנקאי, דווחים על אירועים חריגים, ואישור הדוחות הרבעוניים והשנתיים.
  - נכללה התייחסות להיבטי ממשל תאגידי תקין, בקבוצה בנקאית. בין היתר, הוטל על הדירקטוריון של החברה האם לקבוע את האסטרטגיה והמדיניות הכוללת של הקבוצה, ולפקח באופן נאות על החברות הבנות של החברה האם, תוך כיבוד עצמאותן החוקית והאחריות של הדירקטוריונים של חברות הבת לפקח על פעילותן. מאידך, נדרש הדירקטוריון של החברה הבת להתחשב באסטרטגיה הקבוצתית וניהול הסיכונים הקבוצתי בתהליך קבלת ההחלטות שלו, ככל שאלו מתיישבים עם טובת החברה הבת ואינם עלולים לגרום לה להפר הוראות רגולטוריות, או לפגוע בשיקול דעת ההנהלה, או ביציבותה הפיננסית של החברה הבת, או באינטרסים החוקיים של בעלי המניות שלה.
  - נאסר על הדירקטוריון והדירקטורים לעסוק בניהולו השוטף של התאגיד הבנקאי. בין היתר, צומצמה מאוד מעורבותו של הדירקטוריון בתהליך אישור מסגרות האשראי, באופן שחלקו של הדירקטוריון הוגבל לאישור מדיניות אשראי מפורטת והגדרת מגבלות ברורות שיכללו התייחסות לנושאים מרכזיים, כגון: שווקי היעד של הבנק, הרכב תיק האשראי, תנאי הריבית, תמהיל תיק האשראי, סמכויות מתן אשראי ודיווחים על חריגות מהמגבלות.
- לפיכך, יובאו לאישור הדירקטוריון בעיקר עסקאות אשראי ספציפיות החורגות מהמדיניות שנקבעה.
- הדירקטוריון נדרש להעריך את ביצועי ההנהלה בהתייחס לאסטרטגיה, שנקבעה, המדיניות ותיאבון הסיכון שנקבעו לבנק. ההערכה תתבצע, בין היתר, בהתייחס למדדי ביצוע שנקבעו מראש.
  - בין היתר, נדרש הדירקטוריון לקיים אחת לשנה ישיבה ללא נוכחות חברי ההנהלה, לצורך דיון בנושאים הקשורים לפיקוח על ההנהלה.

- הדירקטוריון יהיה אחראי לקביעת קוד אתי שיתייחס למכלול היבטים, לרבות: קביעת ערכים וסטנדרטים של התנהגות מקצועית והפצתם בכל היחידות בבנק, מנגנוני פרס/קנס על עמידה (או אי עמידה) בערכים, ועידוד דווחים על חריגות מהקוד האתי.
  - הוטל על הדירקטוריון לפקח על פעילויות נעדרות שקיפות (באמצעות גופים מורכבים למטרה מיוחדת).
  - נאסר על עובדי הבנק (לרבות המנכ"ל) לכהן כחברי דירקטוריון.
  - על הדירקטוריון לכלול חברים בעלי נסיון בנקאי ומומחיות חשבונאית ופיננסית, בכדי לחזק את הדירקטוריון, ולאפשר לו לאתגר את הנהלת התאגיד הבנקאי בנושאים עליהם הוא נדרש לפקח. יצוין בהקשר זה כי ההוראה קובעת רף כמותי מינימלי, לפיו מספר חברי הדירקטוריון שהינם "בעלי ניסיון בנקאי" או "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" - לא יפחת משיעור של 20% מכלל חברי הדירקטוריון.
  - מינויו של כל חבר דירקטוריון יחודש אחת לשלוש שנים, לרבות עדכון תהליך Fit and Proper, שיביא בחשבון את אפקטיביות תפקודו של הדירקטור בדירקטוריון.
  - ייאסר על דירקטורים בחברה האם, לכהן כדירקטורים בחברות הבנות שלה, אלא באישור המפקח על הבנקים.
  - ועדת הביקורת תקיים אחת לשנה לפחות, ישיבה עם רואה החשבון המבקר, החשבונאי הראשי וראשי פונקציות הביקורת, הציאות, והייעוץ המשפטי - ללא נוכחות חברי ההנהלה - במטרה לחזק את אי תלות הוועדה ולאפשר לה קבלת מידע בלתי אמצעי ובלתי תלוי מגורמי הבקרה השונים. בנוסף, תוכל ועדת הביקורת להעסיק מטעמה יועצים בלתי תלויים ככל שנדרש לדעתה לצורך מילוי חובותיה.
  - הוגדרו תפקידי ועדת הביקורת ובכללם: דיון בדוחות ביקורת פנימיים וחיצוניים, פיקוח על המבקר הפנימי, פיקוח על רואה החשבון המבקר והמלצה לקביעת שכר, דיון בדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים והמלצה לאישורם, בחינת אפקטיביות הבקורות הפנימיות - לרבות בקורות פנימיות הקשורות לדווח הכספי. לצורך כך נדרשת ועדת הביקורת לקבוע נהלים מתאימים לעבודה.
  - הדירקטוריון נדרש לבצע הערכה עצמית של יעילות עבודתו בתדירות דו שנתי.
- התיקון להוראת ניהול בנקאי 301 יכנס לתוקף ביום 1.1.2012. עם זאת כולל התיקון הוראות מעבר שנועדו להתאים בהדרגה את הפרקטיקה הקיימת, להנחיות שנכללו בהוראה, לרבות:
- הוטל על התאגידים הבנקאיים לגבש תכנית מפורטת לצמצום מעורבות הדירקטוריון בתהליך אישור מסגרות האשראי בבנק ולהתאים במקביל את נהלי חיתום האשראי ותהליכי הבקרה בבנק. התכנית תוגש לאישור הפיקוח על הבנקים עד ליום 1.7.2011 ותיושם באופן הדרגתי לכל היותר תוך שנתיים מיום הגשת התוכנית.
  - על אף ההנחיה המטילה על ועדת הביקורת את האחריות לדיון בדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים, ניתן יהיה לדחות את יישומה עד ליום 1.1.2013, ולערוך את הדיון במסגרת ועדה אחרת של הדירקטוריון ובתנאי שלפחות מחצית מחברי אותה ועדה יהיו חברי ועדת הביקורת (לרבות יו"ר ועדת הביקורת).

ח. טיוטת הוראה בנושא: "חיזוק הבקרה הפנימית על דווח כספי, לגבי זכויות עובדים"

במהלך שנת 2010 נערכה סקירה על ידי בנק ישראל בנושא: "היבטי הבקרה הפנימית והטיפול החשבונאי של התאגידים הבנקאיים בכל הנוגע ל"זכויות עובדים". הסקירה התבססה על עיון בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים והדוחות המפורטים של רואי החשבון, ועל התכתבויות ושיחות שקיים בנק ישראל עם תאגידים בנקאיים מסוימים. בעקבות הסקירה, הגיע בנק ישראל למסקנה, לפיה קיימים ליקויים מערכתיים משמעותיים וליקויים ספציפיים בבקורות הפנימיות של התאגידים הבנקאיים בנושא: "זכויות עובדים". לפיכך, ובהמשך להנחיות בנושא: "בקרה פנימית בתהליכי קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים", שפורסמו בעבר - הפיץ בנק ישראל ביום 25 בינואר 2011, טיוטת הנחיות בנושא זה. על פי ההנחיות שנכללו בטיטוט המסמך, כאמור, יכלול תהליך הבקרה הפנימית על דווח כספי בנושא "זכויות עובדים", את המרכיבים והתהליכים הבאים:

1. זכויות עובדים המחושבות על בסיס אקטוארי יוערכו על ידי אקטואר מוסמך, בעל נסיון מעשי בעבודה אקטוארית בישראל, החבר באגודה האקטוארית הבינלאומית. כמו כן, לא יועסק אקטואר שהינו בעל ענין או שיש לו תלות בתאגיד הבנקאי.
2. כל ההתחייבויות המשפטיות הרלוונטיות בנושא זכויות עובדים, ייבחנו ויזוהו בעת יישומן לראשונה על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי, ובכל מועד שבו חל שינוי בהתחייבויות אלו. ההנהלה תתעד בכתב את תוצאות הבדיקה, ותסווג את ההתחייבויות המזוהות לקבוצות הרלוונטיות, שנקבעו על ידי בנק ישראל.
3. ייבדקו השלכות הסדרי הפרישה שנערכו בשנים האחרונות לעובדים שפרשו מהבנק (שלא במסגרת שינויים מבניים) - על חישוב ההתחייבויות לפיצויי פיטורין של עובדי הבנק.
יצוין בהקשר זה, כי בטיטוט המסך נכלל מבחן כמותי, המנחה את התאגידים הבנקאיים להתחשב במרכיב "הסדרי פרישה בתנאים עודפים", לצורך חישוב העתודה לפיצויי פרישה - כאשר שיעור העובדים שפרשו מהבנק בתנאי "פרישה עודפים", במהלך שבע השנים שקדמו לתאריך החישוב - עולה על 10%.
4. על אף האמור לעיל, רשאי תאגיד בנקאי שלא לכלול מרכיב זה בחישוב העתודה לפיצויי פרישה, בתנאי שיש בידו תיעוד מבוסס וראיות התומכות בעמדה זו.
הדין וחשבון שיערך על ידי האקטואר יכלול את המרכיבים הבאים:
  - תאור ההטבות שבגינן נערך החישוב האקטוארי.
  - תאור הנתונים ששמשו את האקטואר בחישוביו.
  - תאור ההנחות העומדות בבסיס ההערכה האקטוארית, וניתוח רגישות לגבי ההנחות המרכזיות, כגון:
    - הנחות דמוגרפיות (שיעורי פרישה, שיעורי תמותה, שיעורי תחלופת עובדים, אובדן כושר עבודה וכו').
    - הנחות פיננסיות (שיעורי העלאת השכר, עלויות רפואיות וכו').
    - תאור שיטת החישוב ותוצאותיה.
    - שינויים שחלו בהטבות, בנתונים, בהנחות ובשיטה האקטוארית - ביחס לתקופות חישוב קודמות.

5. הנחת האקטואר תתוקף על ידי התאגיד הבנקאי, בהתאם להנחיות בנק ישראל בנושא "תיקוף מודלים".

6. במסגרת הגילוי שנכלל בדוחות הכספיים בנושא: "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים", יינתן גילוי להשפעה הכמותית של האומדן האקטוארי בנושא זכויות עובדים (לרבות הסעיפים החשבונאיים שהושפעו מאומדן זה), ולכלול ניתוח רגישות לגבי ההנחות העיקריות ששימשו בסיס להערכה האקטוארית, לרבות:

- שיעורי עליית השכר החזויים בעתיד.
- שיעורי העזיבה החזויים בעתיד.
- התאמות שבוצעו ללוחות התמותה והנכות שפורסמו על ידי אגף שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר (במידה והיו כאלה).

ההנחיות החדשות ייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2011 (בכפוף לאישור). הבנק לומד את ההנחיות החדשות ונערך ליישומן, לכשיאושרו.

20. גילוי בדבר תהליך אישור הדוחות הכספיים

ביום 27 באפריל 2008, פרסם בנק ישראל הוראת שעה בנושא: "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים". ההוראה מאמצת את הנחיות הרשות לניירות ערך בנושא זה, שאושרו על ידה ביום 23.7.2007.

על פי הוראת בנק ישראל הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים, כמפורט להלן:

א. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הדירקטוריון הקים את "ועדת המאזן" המופקדת מטעמו על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק - ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה - את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. "ועדת המאזן" כוללת חמישה דירקטורים, ששלושה מהם הינם דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (כמוגדר בהוראות בנק ישראל), כדלקמן:

- אייל הירדני* - יו"ר הועדה (החל מיום 21.9.2010).
- אבי אקשטיין*
- נחום הדסי
- שמואל מסנברג
- אהוד נחתומי*

* דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 29 בדצמבר 2010 פרסם בנק ישראל תיקון להוראה ניהול בנקאי תקין 301, הקובע, בין היתר, כי "ועדת הביקורת" היא האורגן המתאים ביותר לדיון בדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים, (ראה פרק 19, לעיל).

ב. תהליך אישור הדוחות הכספיים הרבעוניים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי

כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים, המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ראה פרק 22 להלן) - הוקמה בבנק ועדת גילוי - בראשות מנכ"ל הבנק, בה חברים כל חברי ההנהלה של הבנק, המבקר הפנימי ומנהלים בכירים נוספים. הועדה מתכנסת אחת לרבעון (קודם לתחילת הדיונים בדוחות הכספיים), בהשתתפות רואי החשבון המבקרים, ודנה בהתפתחויות שחלו בנושאים שונים במהלך פעילותו העסקית של הבנק בתקופת הדוח, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי בדוחות הכספיים, לרבות: שינויי חקיקה והוראות חדשות, שינויים במדיניות החשבונאית, התפתחות בתביעות משפטיות, שינויים בבקורות הפנימיות (אם היו כאלה), תרמיות ומעילות (במידה וארעו). המלצות ועדת הגילוי מיושמות בדוחות הכספיים של הבנק.

ועדת מאזן

כאמור, האורגן המופקד מטעם הדירקטוריון על בקרת תהליך אישור הדוחות הכספיים הינו ועדת המאזן.

לקראת הדיון בפורום "ועדת מאזן", נמסרת לעיונם של חברי "ועדת המאזן" טיוטת הדוחות הכספיים בצרוף מסמכים נוספים שיסייעו להם בהבנת וניתוח הדוחות הכספיים, לרבות: ניתוח השינויים בתוצאות הכספיות על "בסיס אחיד", התפתחות רב שנתית ורב רבעונית של נתונים מאזניים ותוצאתיים (לרבות נתונים בחרך מגזרי פעילות), ופרטים נרחבים בנושא "חובות בעייתיים וההפרשות לחובות מסופקים".

לאחר קבלת מסמכים אלו - מקיימת ועדת המאזן דיון מפורט בדוחות (פורום "ועדת מאזן"), בו נוטלים חלק - מלבד חברי ועדת המאזן - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

במסגרת הדיון סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי בהרחבה את הדוחות הכספיים, תוך מתן הסברים מפורטים לגבי הגורמים לשינויים ולהתפתחויות בנכסים, בהתחייבויות ובתוצאות הכספיות, ונושאים אחרים, כגון: שינויים במדיניות החשבונאית, שינויים בחוקים ובהוראות בנק ישראל, שינויים במדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים והתפתחויות בהתחייבויות התלויות - והשפעתן על הדוחות הכספיים. בנוסף, מתקיים דיון נרחב בהתפתחויות שחלו בחובות הבעייתיים בבנק ובהפרשות לחובות מסופקים.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על מצאים שעלו במהלך ביקורת הדוחות השנתיים ועל עניינים אחרים שלדעתם יש להביאם לידיעת חברי ועדת המאזן.

בתום הדיון מגישה ועדת המאזן את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים - לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בעניין זה.

דירקטוריון הבנק

לאחר הדיון בפורום "ועדת המאזן" - מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון - לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטייטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה המלצות וההחלטות שהתקבלו ב"ועדת המאזן"), בצרוף כל המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת המאזן, ומסמכים נוספים, במידת הצורך, על פי החלטת ועדת המאזן.

בדיון במליאת הדירקטוריון נוכחים - מלבד חברי הדירקטוריון - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל: סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנכ"ל והחשבונאי הראשי (לרבות הנושאים שנכללו בסקירה בפורום "ועדת מאזן"), דוח על יישום המלצות ועדת המאזן, עמידת הבנק במגבלות החשיפה לסיכונים הקבועות בהוראות, או כאלו שנבקעו על ידי הדירקטוריון, ודוח על עסקאות חריגות או מהותיות לעסקי הבנק.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי ביקורת הדוחות השנתיים ועל עניינים אחרים שלדעתם ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון.

במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדוח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון - בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק - מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

21. עניינים אחרים

א. איתור והשבת נכסים של נספי השואה

בחודש פברואר 2000 הוקמה על ידי הכנסת ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא: "איתור והשבת נכסים של נספי השואה" - במקביל לוועדות בדיקה ואיתור אחרות שהוקמו ברחבי העולם בנושא זה.

בין היתר, בחנה הוועדה היבטים הקשורים בכספי לקוחות שהוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי במהלך מלחמת העולם השנייה - ובחשבונות בנק רדומים שנותרו בבנקים. עבודת הוועדה (שפעלה במשך 4 שנים) כללה גם את הבנק - על אף שהבנק הוקם רק ביום 31 בדצמבר 1971, משום שהבנק רכש בעת הקמתו את הנכסים וההתחייבויות בישראל של סניפי בנק ברקליס אינטרנשיונל בע"מ (להלן: "בנק ברקליס") שפעל בישראל בתקופה שנבדקה על ידי הוועדה.

ביום 3 בנובמבר 2004 פרסמה הוועדה דוח המפרט את ממצאי הוועדה לגבי כל הבנקים שנבחנו על ידה. הדוח מפרט, בהתייחס לבנק, את תהליכי הבדיקה שבוצעו על ידי הוועדה והמסקנות העולות מהם, כדלקמן:

- הוועדה בדקה כ-3,400 חשבונות, שהיו לקוחות "בנק ברקליס" - בתקופה הנבדקת.
- לגבי מרבית החשבונות (כ-3,000 חשבונות), נמצא - כי לא השתייכו לנספי שואה, או שלא ניתן היה לקבוע את השתייכותם ברמת ודאות מספקת.
- לגבי מקצת החשבונות (כ-400 חשבונות), נמצא כי קיימת סבירות גבוהה שהכספים שהופקדו בהם השתייכו לנספי שואה, אך מכיוון שהם הוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה - ולא הושבו על ידם (או הושבו כ"ערך חסר") - המדינה היא שנושאת באחריות לכספים ולחוסרים אלו (מכח הסכמים שנחתמו בין המדינה לממשלת בריטניה, עם סיום המנדט הבריטי).

לפיכך, קבעה הועדה כי לבנק אין כל חבות בגין כספים של לקוחות שנספו בשואה (בשונה מהמסקנות שנקבעו לגבי בנקים אחרים שנבדקו על ידי הועדה).

במטרה לממש את ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית (שהתייחסו, כאמור, לכל הבנקים שפעלו בארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם השנייה) - הוקמה על ידי המדינה ביום 31 באוגוסט 2006, ה"חברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ" (להלן: "החברה").

ביום 21 ביוני 2007 פנתה החברה, באמצעות יועציה המשפטיים, לבנק - בבקשה להמציא לה רשימות של נכסים שבעליהם לא יצרו קשר עם הבנק ממועד פרוץ מלחמת העולם השנייה וכל נתון או מסמך אחר הקשור לנכסים של נספי השואה.

פניית החברה התבססה, בין היתר, על ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית - וציינה, כי לאור הממצאים הנ"ל - הבנק מחזיק, או החזיק בכ-400 חשבונות השייכים לכאורה לנספי השואה.

לאור זאת, ציינה החברה, כי יש בכוונתה להעריך את חבותו של הבנק בנושא זה ולדרוש את פרעונה.

לאחר התכתבויות ודיונים שנוהלו בין הבנק לבין נציגי החברה בנושא זה, העבירה החברה לבנק ביום 3 באוקטובר 2010 דרישה לתשלום חוב בסך 15.3 מיליון ש"ח (משוערך ליום 31.8.2010), מכח הוראות: "חוק נכסים של נספי שואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ז - 2006 (להלן: "החוק") בגין חבות המיוחסת לבנק, ונובעת לכאורה מנכסים של נספי השואה שהיו בעבר ברשות "בנק ברקליס".

מבדיקת דרישת התשלום, עולה - כי היא מבוססת על הנחות בלתי סבירות הנוגעות בין היתר, להתנהלות הבנקאית של בנק ברקליס בתקופה שקדמה למלחמת העולם השנייה ואחריה, כגון:

- הנחה, לפיה - הבנק עודנו מחזיק ב"נכסים של נספי השואה" (כהגדרתם בחוק).
- הנחה, לפיה - בנק ברקליס לא שילם ריבית למפקידים, בארבע השנים שקדמו למלחמת העולם השנייה.
- הנחה, לפיה - חלק מהכספים שהוחרמו והוחזרו לאחר מלחמת העולם השנייה על ידי שלטונות המנדט הבריטי (לבקשת הלקוחות מהם הוחרמו הכספים), באמצעות הבנק - נותרו בבנק ולא הושבו על ידו לבעליהם החוקיים.

לאור הנחות בלתי סבירות אלו והנחות שגויות אחרות (שאינן נתמכות במסמכים ובמקרים מסוימים אף נסתרות על ידם), ומכיוון שנקבע על ידי הועדה בשעתו כי הבנק אינו מחזיק בנכסים השייכים לנספי השואה - הודיע הבנק לחברה ביום 2 בנובמבר 2010, כי הוא חולק מכל וכל על ההנחות שנכללו בבסיס הדרישה, ולפיכך אין לו כל חבות בנושא זה.

לאחר בדיקת תשובת הבנק מסרה החברה לבנק ביום 28.12.2010 כי החליטה להפחית את דרישת התשלום לסך של 13.1 מיליון ש"ח. הבנק עדיין חלוק על ממצאי החברה ומתעתד להציג את עמדתו המפורטת לחברה.

ב. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

כגוף עסקי הפועל בקהילה באמצעות מערך הסניפים הפרוש לארצה ורוחבה של המדינה, הוא עצמו הבנק מחויב לגלות מעורבות ומודעות לצרכי הקהילה, ולפעול לקידום ושיפור תנאיהם של גורמים נצרכים בקהילה.

במסגרת זו פעל הבנק בשנת 2010, כדלקמן:

א. המשיך השתתפות בפרויקט חינוכי - בשיתוף עם עמותת "הזנק" - במסגרתו מימן הבנק בשנת 2010 72 מלגות לימודים במוסדות אקדמאיים, לסטודנטים שנמצאו ראויים לכך במגזר הערבי - בתמורה להתחייבותם לתרום מזמנם לפעילות בקהילה. עלות הפרויקט לבנק הסתכמה בשנת 2010 בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח (2009 - זהה).

ב. חתימת הסכם עם עמותת "מחשב לכל ילד" (שבחסות ממשלת ישראל), במסגרתו השתתף הבנק בתרומה של 50 ערכות מחשב לילדים ממשפחות מעוטות יכולת.

ג. השתתפות בפרויקט חינוכי - בשיתוף עם עמותת "ד אליעזר", במסגרתו העניק הבנק כ-400 מלגות לאברכים, בעלות של כ-0.5 מיליון ש"ח - בתמורה להתחייבותם לשמש כחונכים לילדים המשתייכים למשפחות במצוקה במגזר החרדי.

ג. ריכוז משרדי ההנהלה במבנה מרכזי

הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות שלה פעלו עד לתחילת שנת 2011 בחמישה מבנים נפרדים. במטרה לייעל את עבודת ההנהלה והמטה, חתם הבנק בשנת 2009 על הסכם לרכישת חלק ממבנה משרדים במרכז תל אביב בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח.

במהלך שנת 2010 נערכו במבנה עבודות להתאמת שטחי המשרדים לצרכי הבנק ועם סיומן, בתחילת שנת 2011, הוחל בהעברת יחידות המטה השונות למבנה החדש. תהליך ההעסקה עתיד להסתיים עד תום הרבעון הראשון בשנת 2011.

22. בקורות ונהלים לגבי דווח כספי

א. בקורות לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

ביום 28 בספטמבר 2008 - פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 העוסקת הן בבקורות ונהלים לגבי הגילוי (סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley - להלן "SOX") והן בבקרה הפנימית על דווח כספי (סעיף 404 SOX - ראה סעיף ב' להלן).

ההוראה קובעת בכל הנוגע לבקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים התקופתיים, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקורות ונהלים לגבי הגילוי על דווח כספי.
  - הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים, לסוף כל רבעון.
- בנוסף, חויבו המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית - במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקורות ונהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות.

קיומן של בקרות אלו ותקפותן נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות המנהל הכללי הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילותו העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

ב. בקרה פנימית על דוח כספי

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 שפורסמה ביום 28 בספטמבר 2008 - קובעת גם את חובות הנהלת התאגיד הבנקאי לגבי הבקרה הפנימית על דוח כספי (סעיף 404 SOX).

ההוראה קובעת, ככל הנוגע לבקרה הפנימית על דוח כספי, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרה פנימית על דוח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך מדי שנה - את אפקטיביות מערך הבקרה הפנימית בתאגיד.

במקביל להוראה זו פרסם המפקח על הבנקים, בחודש דצמבר 2005, הוראת דוח בדבר: "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דוח כספי", המיישמת את חובות הדוח הנגזרות מסעיף 404 SOX. בהתאם להוראה זו ייכלל בכל דוח שנתי "דוח בקרה פנימית", שיכלול:

- הצהרה על אחריות ההנהלה לקיומו ותחזוקתו של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דוח כספי.

- הערכה לגבי יעילותם של מערך וניהול הבקרה הפנימית על דוח כספי. הערכת התאגיד הבנקאי, כאמור, תבוקר על ידי רואה החשבון המבקר - בהתאם לתקני ביקורת שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה-PCAOB, ובסיומה תומצא על ידו חוות דעת.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 30 ביוני 2010, פרסם בנק ישראל הבהרה להוראת ניהול בנקאי תקין 301, לפיה - יאסר על תאגיד בנקאי להתקשר בעסקה מבלי שיתקבל אישורו המוקדם של החשבונאי הראשי, באשר ליכולת המדידה של העסקה ותוצאותיה, הצגתה באופן נאות, ולאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדוח הכספי בגינה. קיום הוראה זו יגובה בנוהל עבודה מתאים.

לעניין טיוטת הוראה בנושא: "חיזוק הבקרה הפנימית על דוח כספי לגבי זכויות עובדים", שהופצה על ידי בנק ישראל ביום 25 בינואר 2011, ראה פרק 19 ח', לעיל).

בשנת 2010 ערך הבנק, בסיוע יועצים חיצוניים, בדיקות מדגמיות לתיקוף מערך הבקרה הפנימית על דוח כספי. הבדיקות כללו: עדכון התיעוד הקיים בגין תהליכים עסקיים המשליכים על דוח כספי, סקירת הבקורות הקיימות בגין תהליכים אלו, סקירת בקורות חדשות שנוספו בתקופת הדוח, עדכון התיעוד בגין תהליכים שנוספו ושוננו בתקופת הדוח, ובדיקות שוטפות של הבקורות הקיימות והערכת מידת האפקטיביות שלהן.

מערך הבקרה הפנימית על הדוח הכספי בבנק, בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים - ונמצא אפקטיבי.

חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים על הבקרה הפנימית - במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל - נכללה בדוחות אלו לאחר דו"ח דירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דוח כספי.

ג. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בהתבסס על בחינת הבקורות הקיימות בתהליכי הפקת והעברת המידע הקשורים לדוח הכספי, ועל תוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק את האפקטיביות של הבקורות והנהלים בתקופה המכוסה בדוח זה - לגבי הגילוי של הבנק.

על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו - כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק - הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדוח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ד. שינויים בבקרה הפנימית

בשנים האחרונות מיישם הבנק מהלך אסטרטגי, במסגרתו מוסכות מערכות מידע מקומיות ששימשו את הבנק בעבר - ומוחלפות במערכות מקבילות של החברה האם.

במהלך שנת 2010 הטמיע הבנק מערכת מידע מקומית שפותחה בחברה האם ומשמשת לניהול ודווח על חובות בעייתיים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי (מערכת "חותם") המיישמת את ההוראות החדשות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה ונכנסו לתוקף ביום 1.1.2011 (ראה גם באור 1 ג' (3) לדוחות הכספיים).

המערכת החדשה הוטמעה בסניפים, יחידות המטה בתחום האשראי ויחידות לטיפול באשראים מיוחדים במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2010 - והחליפה את מערכת המידע המקומית הקודמת שהייתה מותאמת להוראות הדיווח הקודמות (שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2010).

המערכת החדשה מכילה מידע מפורט יותר - ומשפרת את הבקורות הקיימות - באמצעות כלי תחקור טובים יותר ובאמצעות דוחות חריגים מפורטים יותר.

במהלך הטמעת המערכת ננקטו על ידי הבנק אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הטמעתה הנאותה. הטמעת המערכת הייתה כרוכה בשינויים בתהליכי העבודה. לפיכך, נכללו בתהליכי העבודה החדשים מנגנוני בקרה שנועדו להבטיח את נאותות המידע המופק באמצעות מערכת המידע החדשה.

מעבר לאמור לעיל, לא ארעו במהלך הרבעון הרביעי שמסתיים ביום 31.12.2010, שינויים כלשהם בבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי אשר השפיעו באופן מהותי, או שסביר שצפויים להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי.

23. שכר נושאי משרה בכירה (באלפי ש"ח)

בסכומים מדווחים

שנת 2010

שם העובד ⁽⁴⁾	תפקיד	שכר ⁽¹⁾	מענקים ⁽¹⁾	הפרשות סוציאליות ²⁾	הטבות אחרות	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾		
						סך הכל	יתרת הלוואות	תקופה לפרעון**
הלוואות אחרות	הטבה שנתית	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות
טננבאום יעקב	המנהל הכללי	1,728	1,330	799	148	4,005	-	-
הרמלך רם	מנהל החטיבה העסקית	1,307	573	606	84	2,570	22	2.72
רישפן אבי	החשבונאי הראשי	963	395	391	76	1,825	230	3.68
שובל צבי	מנהל אגף תפעול ומידע	790	217	348	64	1,419	376	5.80
אליגון גלעד	המבקר הפנימי	720	260	386	58	1,424	66	2.72
בירון אלון	מנהל הסיכונים הראשי	773	260	242	57	1,332	46	2.72

שנת 2009

שם העובד ⁽⁴⁾	תפקיד	שכר ⁽¹⁾	מענקים ⁽¹⁾	הפרשות סוציאליות ²⁾	הטבות אחרות	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾		
						סך הכל	יתרת הלוואות	תקופה לפרעון**
הלוואות אחרות	הטבה שנתית	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות	הלוואות אחרות
טננבאום יעקב	המנהל הכללי	1,697	950	663	131	3,441	-	-
הרמלך רם	מנהל החטיבה העסקית	1,272	414	269	68	2,023	106	1.78
רישפן אבי	החשבונאי הראשי	917	277	571	66	1,831	238	4.09
שובל צבי	מנהל אגף תפעול ומידע	732	170	219	55	1,176	64	2.72
אליגון גלעד	המבקר הפנימי	676	162	300	51	1,189	64	2.72
בירון אלון	מנהל החטיבה לאסטרטגייה ופיננסים	719	177	211	49	1,156	34	2.72

(1) התגמולים הינם במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שכר.

(2) ההפרשות הסוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי, וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.

(3) תנאי הלוואות דומים לאלו של כלל עובדי הבנק. סכומי הלוואות נקבעים על פי קריטריונים אחידים, לכלל עובדי הבנק.

(4) כל נושאי המשרה הבכירה מועסקים בבנק בהיקף משרה מלא (100%).

הערות:

- בקביעת השכר והמענקים נלקחו בחשבון בין היתר היקף העסקים של הבנק, הרווחיות ושיעור התשואה על ההון.
- התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירים, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים הניתנים לכלל עובדי הבנק. על פי רוב תנאים אלו אינם עדיפים על התנאים שמקבלים לקוחות אחרים, בעלי פרופיל בנקאי דומה. מכלול ההטבות הבנקאיות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה אינו מהותי.
- התגמולים מכל הסוגים נכללו בסעיף "שכר והוצאות נלוות" בדוח הרווח והפסד.
- הדירקטורים בבנק (למעט דירקטורים המכהנים כנושאי משרה בחברה האם), זכאים לתגמול שאינו חורג מהמקובל, ומשולם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס 2000 - כמפורט בבאור 21 בדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים בדבר החלטת פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, ראה באור 19 ג' (11) בדוחות הכספיים.

להלן פרטים נוספים לגבי "מרכיבי התגמול" (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל 1970), של נושאי המשרה הבכירים בבנק:

1. מר יעקב טננבאום - המנהל הכללי של הבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי לתקופת העסקה קצובה של חמש שנים. אם יחליט הבנק לסיים את כהונת המנכ"ל - לפני תום תקופת העסקתו - יהיה המנכ"ל זכאי לקבל את מלוא שכרו לרבות כל התנאים הנלווים עד לתום תקופת העסקה, ולחלופין - מלוא השכר ללא תנאים נלווים בתוספת 15% - לפי בחירת הבנק.

עם תום תקופת העסקה - ימשיך הסכם העסקה לחול לתקופה בלתי קצובה, עד לגיל הפרישה של המנכ"ל - במהלכה יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם, בהודעה מוקדמת של ששה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה המנכ"ל זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד, מדורג, בהיקף שבין 6 ל-12 משכורות - בהתאם לוותק שייצבר לזכותו. על אף האמור לעיל, אם העסקת המנכ"ל תסתיים עקב מכירת הבנק, העברת השליטה בו, או מיזוגו - יהיה המנכ"ל זכאי למענק מיוחד בהיקף 12 משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על המנכ"ל לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק במשך שלושה חודשים.

שכרו של המנכ"ל צמוד למדד המחירים לצרכן ובנוסף זכאי המנכ"ל לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

בנוסף, אם יוקצו לעובדי הבנק מניות ו/או אופציות - במסגרת הנפקת הון של הבנק - יהיה המנכ"ל זכאי להקצאה בשיעורים ובתנאים שייקבעו על ידי הדירקטוריון.

2. מר רם הרמלך - משנה למנכ"ל ומנהל החטיבה העסקית בבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה שתסתיים ביום 16.3.2024 (גיל הפרישה של מר הרמלך). על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר הרמלך זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של שתיים עשרה משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר הרמלך לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

שכרו של מר הרמלך צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר הרמלך לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

3. מר אבי רישפן - סמנכ"ל בכיר והחשבונאי הראשי של הבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי לתקופת העסקה שתסתיים ביום 3.8.2018 (גיל הפרישה של מר רישפן). על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר רישפן זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של תשע משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר רישפן לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

שכרו של מר רישפן צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף זכאי מר רישפן לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

4. מר צבי שובל - סמנכ"ל ומנהל אגף התפעול והמידע, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה שתסתיים ביום 19.5.2017 (גיל הפרישה של מר שובל). על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר שובל זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של תשע משכורות. לאחר סיום עבודתו, ייאסר על מר שובל לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

שכרו של מר שובל צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר שובל לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, והפרשות סוציאליות (לרבות פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

5. מר אלון בירון - סמנכ"ל, ומנהל החטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר בירון זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו, ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות - בהתאם לוותק שייצבר לזכותו. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר בירון לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו - יהיה מר בירון זכאי לקבלת מענק נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

שכרו של מר בירון צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף זכאי מר בירון לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות, פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

6. מר גלעד אליגון - המבקר הפנימי, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר אליגון זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (או למכפלת המשכורת האחרונה במספר שנות הותק - במקרה של פיטורים), ובנוסף - למענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר אליגון לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

שכרו של מר אליגון צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף זכאי מר אליגון לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות, פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

24. הדירקטוריון וההנהלה

א. כללי

בשנת 2010 קיים הדירקטוריון 17 ישיבות. כן התקיימו 71 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

ב. מידע על חברי הדירקטוריון

ד"ר יוסי בכר

יו"ר הדירקטוריון;

מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 5 בינואר 2010.

בנוסף - מכהן כיו"ר בנק דיסקונט לישראל בע"מ; דירקטור ב-Discount Bancorp Inc; דירקטור וסגן יו"ר ב-ISRAEL Discount Bank Of New York; יו"ר - עמית וחבר ועדת מאזן בסוכנות היהודית; מנכ"ל ויו"ר, עמיעד אב בע"מ, ויו"ר, בכר יוסי, חברת רואי חשבון.

בשנים 2007 - 2003 כיהן כמנכ"ל משרד האוצר; בחודשים ינואר - אפריל 2007 כמנהל (במינוי זמני) של רשות המסים; בחודשים אפריל - נובמבר 2009, כיו"ר ועדה מיעצת לענייני אסטרטגיה בכלירמרק קפיטל בע"מ, ובתקופה שמחודש אוקטובר 2007 - ועד דצמבר 2009 כיו"ר לא פעיל בסטונהיג' (ישראל) שירותים פיננסיים בע"מ.

בעל תואר דוקטור (Ph.D) במינהל עסקים (התמחות במימון) - אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי; תואר מוסמך (MBA) במינהל עסקים (התמחות במימון) - אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי, ותואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ד' להלן).

שלמה אבידן

חבר בוועדת מנהלה, שכר ותגמולים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 10 ביוני 2010.

בנוסף - מכהן כיו"ר דירקטוריון נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ; ציר חברה למסחר בע"מ ונכסי הר הלוי בע"מ. חבר דירקטוריון במסלוקה לחסכון לטווח ארוך בע"מ ובבד"ל שירותי מחשב בע"מ. מכהן כסמנכ"ל תפעול ולוגיסטיקה וכחבר הנהלה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. בין השנים 2010 - 2009 כיהן כיו"ר דירקטוריון שירותי בנק אוטומטיים (שב"א) בע"מ ומרכז סליקה בנקאי (מס"ב) בע"מ. בעל תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בר - אילן ובעל תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

אבי אקשטיין*

חבר בוועדת אשראים; ועדת מאזן; ועדת ניהול סיכונים; ועדת ביקורת ויו"ר ועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 15 במרס 2009.

בנוסף - מכהן כדירקטור בכלל פיננסיים. בין השנים 2007 - 1983 כיהן בתפקידים שונים בבנק ישראל, ובתפקידו האחרון שימש כסגן המפקח על הבנקים וממונה על תחום הערכה מוסדית ורישוי. בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון ובנקאות) מהאוניברסיטה העברית בירושלים. במהלך עבודתו בבנק ישראל, השתלם במספר רב של קורסים מקצועיים בארץ ובחו"ל. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ד' להלן).

* דירקטור חיצוני

לאה בנאי*

חברה בועדת ביקורת (יו"ר). מכהנת כחברה בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 באוקטובר 2008.

בנוסף - בשנים 2009 - 2008 כיהנה כחברת דירקטוריון ויו"ר ועדת ביקורת באלטשולר שחם קופות גמל. בשנים 2006 - 2000 כיהנה כחברת דירקטוריון וכיו"ר ועדת הביקורת של בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ. בעלת תואר ראשון בכלכלה וסוציולוגיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ולימודי תעודה בתחום ביקורת פנים מאוניברסיטת חיפה.

נחום הדסי

חבר בועדת אשראים; ועדת מאזן ובעדת מנהלה, שכר ותגמולים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 10 במאי 2006.

בנוסף - משמש כיועץ כלכלי בתחום הנדל"ן; יו"ר דירקטוריון הדסי נחום ייעוץ עסקי בע"מ; בשנים 2005-2002 כיהן בתפקיד סמנכ"ל בקבוצת שיכון ובינוי אחזקות בע"מ, יו"ר וחבר בדירקטוריונים של חברות הבת בקבוצה זו. בשנים 1994 - 2002 כיהן כמנכ"ל חברת שיכון עובדים בע"מ. בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה מהאוניברסיטה העברית, השלוחה בתל אביב, ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

אייל הירדני*

חבר בועדת מאזן (יו"ר); ועדת אשראים; ועדת ניהול סיכונים ובעדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 9 באוגוסט 2009.

בנוסף - מכהן כיו"ר הדירקטוריון בקבוצת שחר אחזקות וניהול בע"מ, וכדירקטור בלרדן יועצים בע"מ; לרדן ייעוץ כלכלי ופיננסי בע"מ ול.ע.ד.ג. אחזקות בע"מ. בין השנים 2009 - 2004 מילא תפקידים שונים בחברת שמיר תעשיית אופטיקה בע"מ (סימול SHMR). בשנים 1994 - 1991 כיהן כקצין תקציבים ביחידת היועץ הכספי לרמטכ"ל/אגף התקציבים במשרד הבטחון. משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמיים שונים. בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ובעל תואר שני במינהל עסקים עם התמחות במימון, מאוניברסיטת בר - אילן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ד' להלן).

שושנה יונשל

חברה בועדת אשראים (יו"ר). מכהנת כחברה בדירקטוריון הבנק החל מיום 11 בנובמבר 1997.

בנוסף - חברת דירקטוריון בקרור אחזקות בע"מ. בעלת תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ובעלת רישיון עריכת דין ישראלי. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ד' להלן).

אלי חוטר

חבר בועדת ניהול סיכונים, בועדת מינהלה שכר ותגמולים ובעדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 25 ביולי 2006.

בנוסף חבר דירקטוריון בבנק דיסקונט ג'נבה, כ.א.ל - כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובקבוצת קלי סוכנויות לביטוח. בשנים 2009-2001 כיהן במגוון תפקידים בבנק דיסקונט לישראל, ובכללם מנהל חטיבת משאבי אנוש ומנהל חטיבת שווק ותכנון אסטרטגי. בעל תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת חיפה ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

* דירקטור חיצוני

ריאד חורי

חבר בוועדת מינהלה שכר ותגמולים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 באוקטובר 2008.

בשנים 2008 - 2004 כיהן בבנק בתפקיד מנהל אזור נצרת, בדרגת עוזר בכיר למנכ"ל. בשנים 2004 - 1994 כיהן בבנק בתפקיד מנהל אזור עכו. בעל תעודת דיפלומה בבנקאות מ"בית הפקיד" בחיפה.

נחום לנגנטל*

חבר בוועדת ביקורת; ועדת מנהלה שכר ותגמולים (יו"ר) ובוועדת ניהול סיכונים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 25 ביוני 2007.

בנוסף - מכהן החל משנת 2003 בתפקיד מנכ"ל חברות ההשקעה יומנטרה השקעות בע"מ וסמסרה השקעות בע"מ. חבר דירקטוריון במסיקה חסון מסחר 2002 בע"מ, אלהר הנדסה ובנין בע"מ ובאגרי אינווסט קמור בע"מ. בעל תואר ראשון במשפטים ותואר שני בהיסטוריה מאוניברסיטת בר אילן.

שמאל מסנברג*

חבר בוועדת אשראים; ועדת מאזן; ועדת ניהול סיכונים (יו"ר) ובוועדת ביקורת. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 16 בינואר 2007.

בנוסף - משמש כיועץ עסקי; מנכ"ל מסרג - פיתוח עסקים בע"מ; חבר דירקטוריון בגזית אינק. (פנמה), ויליפוד השקעות בע"מ, מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, מימון ישיר (ליסינג) מקבוצת ישיר בע"מ, פסגות ניירות ערך בע"מ, קרן מידאס השקעות בע"מ, חברת ברי בראשי עבודות עפר ופיתוח תשתית וכישים (1987) בע"מ ובחברת ערד השקעות ופיתוח תעשייה בע"מ. בשנים 2006-1993 כיהן בתפקיד סמנכ"ל וחבר הנהלה בבנק מזרחי טפחות בע"מ (מנהל החטיבה העסקית). בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

אהוד נחתומי*

חבר בוועדת ביקורת; ועדת מנהלה שכר ותגמולים ובעדת מאזן. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 במאי 2006.

בנוסף - מכהן כמנכ"ל קרן הגמלאות של עורכי הדין בישראל בע"מ ועוסק ביעוץ פנסיוני ופיננסי; חבר דירקטוריון במחוג - מינהל גמל לעובדי חברת החשמל לישראל בע"מ, אלטשולר שחם - קופות גמל בע"מ ובקולפלנט אחזקות בע"מ. בשנים 2006-2003 כיהן בתפקיד מנכ"ל קרן פנסיה "מקפת"; בשנים 2003-2001 כיהן בתפקיד משנה למנכ"ל מגדל - חברה לביטוח בע"מ. בעל תואר שני במינהל עסקים ובכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ד' להלן).

ג. מידע על נושאי משרה בכירים

יעקב טננבאום

מנכ"ל הבנק; מכהן בתפקידו החל מיום 2 ביולי 2006; בעל תעודה מהמרכז להשתלמות בניהול שליד אוניברסיטת בר אילן, בדבר קורס פיתוח מנהלים (בשנים 1985-1986). בין השנים 2006-1997 כיהן כמנכ"ל בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.

* דירקטור חיצוני

רם הרמלך

מסנה למנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית ומנהל סיכוני האשראי בבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בפברואר 1998, ואחראי, בין היתר, על אגף עסקים, אגף נדל"ן, היחידה לאשראים מיוחדים ומרכז סחר חוץ בבנק; בעל תואר ראשון בסטטיסטיקה ותואר שני במינהל עסקים (מימון) מאוניברסיטת תל אביב.

אבי רישפן

סמנכ"ל בכיר והחשבונאי הראשי של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 15 במרס 1999; בעל רישון רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה.

ישראל ארליך

סמנכ"ל ומנהל החטיבה לבנקאות קמעונאית. מכהן בתפקידו החל מיום 15 באוקטובר 2006; בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים (מימון) מאוניברסיטת תל אביב. בשנים 2001-2006 שימש כיועץ עסקי ומנהל חברות.

אלון בירון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים. משמש כמנהל הסיכונים הראשי (CRO) של הבנק; מכהן בתפקידו החל מיום 15 באוקטובר 2006; בעל תואר ראשון בפיזיקה ואלקטרו אופטיקה מאוניברסיטת בן גוריון ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. בשנים 2003-2006 כיהן כראש תחום אסטרטגיה ותפעול בחברת "דלויט".

ציון בקר

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות. מכהן בתפקידו החל מיום 9 בינואר 2009; בעל תואר ראשון ושני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2008 - 2005 כיהן כמנכ"ל משותף באקסלנס נשואה, שירותי בורסה בע"מ ושימש כדירקטור במסלקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ודירקטור (חליף) בבורסה לניירות ערך בע"מ.

עדו שבח

סמנכ"ל, מנהל חטיבת משאבי אנוש ומינהל. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בפברואר 2007; בעל תואר ראשון בכלכלה ומינהל עסקים, תואר שני במינהל עסקים ותואר שני במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה. בשנים 2004-2006 - שימש בתפקיד ראש מספן כח-אדם בחיל הים.

צבי שובל

סמנכ"ל, ומנהל אגף תפעול ומידע. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 1992; בעל תואר ראשון ושני בהנדסת תעשייה וניהול מאוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע והתמחות לבעלי תואר שני במערכות מידע מאוניברסיטת תל אביב.

גלעד אליגון

המבקר הפנימי של הבנק וחברות הבת שלו. מכהן בתפקידו החל מיום 1 באוגוסט 2002; רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר אילן ותואר שני במינהל ציבורי מהמכללה לישראל - Clark Univ. (התמחות במינהל מערכות פיננסיות).

ד. דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

על פי הוראות בנק ישראל, הוטל על התאגידים הבנקאיים לקבוע את המספר המזערי הראוי של דירקטורים שהינם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" - זאת בהתייחס, בין היתר, לגודל התאגיד הבנקאי, סוג פעילותו ומרכבות פעילותו, באופן שיאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו ובמיוחד בהתייחס לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של התאגיד הבנקאי ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם.

עוד נקבע בהוראות, כי בדו"ח הדירקטוריון יצוין מיהם הדירקטורים "בעלי המיומנות החשבונאית והפיננסית", מכלל חברי הדירקטוריון, אף אם מספרם עולה על המספר המזערי הראוי שנקבע על ידי התאגיד הבנקאי.

לאור האמור, ובשים לב לסוג ומרכבות פעילותו של הבנק, קבע הדירקטוריון, בישיבתו מיום 23 בפברואר 2004, כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", יעמוד על שלושה דירקטורים, או רבע מבין חברי הדירקטוריון, הנמוך מבין השניים. כן קבע הדירקטוריון בישיבתו מיום 12 בפברואר 2006, כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" החברים ב"ועדת הביקורת" וב"ועדת המאזן" יעמוד על דירקטור אחד. ליום אישור דוחות כספיים אלו מונת "ועדת הביקורת" ו"ועדת המאזן" 2 ו-3 דירקטורים, בהתאמה, שהינם דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית".

יצוין בהקשר זה, כי ביום 29 בדצמבר 2010 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, הקובע רף מינמלי לחברי הדירקטוריון שהינם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית - בשיעור שלא יפחת מחמישית מכלל חברי הדירקטוריון. הבנק עומד במגבלה זו.

חברי הדירקטוריון, שהינם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", והרקע העובדתי שבגיננו ניתן לראותם כבעלי מיומנות זו, הינם כמפורט להלן:

ד"ר יוסי בכר - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר דוקטור במינהל עסקים - מאוניברסיטת קליפורניה, ברקלי; תואר מאסטר במינהל עסקים - מאוניברסיטת קליפורניה, ברקלי, ותואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - מהאוניברסיטה העברית בירושלים. משמש כיום כיו"ר הדירקטוריון של בנק דיסקונט וסגן יו"ר אי.די.בי. ניו - יורק; בין השנים 2007 - 2003 כיהן כמנכ"ל משרד האוצר. מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק.

אבי אקשטיין - בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים (התמחות במימון ובנקאות), מהאוניברסיטה העברית בירושלים. החל משנת 1983 כיהן בתפקידים שונים בבנק ישראל. בתפקידו האחרון ועד ליום 31.12.2007 שימש כסגן המפקח על הבנקים וממונה על תחום הערכה מוסדית ורישוי. מכהן כדירקטור בכלל פיננסיים בע"מ ובנוסף, משמש יועץ בתחומי הבנקאות ושוק ההון. מכהן, בין היתר, כחבר בוועדת אשראים, ועדת מאזן, ועדת ביקורת ובוועדת ניהול סיכונים של דירקטוריון הבנק.

אייל הירדני - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ובעל תואר שני במנהל עסקים עם התמחות במימון מאוניברסיטת בר אילן. בין השנים 2009 - 2004 מילא תפקידים שונים בחברת שמיר תעשיית אופטיקה בע"מ (סימול SHMR), לרבות נשיא ומנכ"ל החברה, יו"ר הדירקטוריון של כל חברות הבת, משנה למנכ"ל וסמנכ"ל פיתוח עסקי. משמש, החל משנת 1998, כמנכ"ל ובעלים של חברת לרדן יועצים בע"מ, העוסקת במתן ייעוץ כלכלי ופיננסי, ליווי מיזוגים ורכישות, ליווי הנפקות, פיתוח עסקי וכו'. בין השנים 1994 - 1991 כיהן כקצין תקציבים ביחידת היועץ הכספי לרמטכ"ל / אגף התקציבים במשרד הבטחון. משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמיים שונים. מכהן, בין היתר, כיו"ר ועדת מאזן, וחבר בוועדת ניהול סיכונים ובוועדת האשראים של דירקטוריון הבנק.

שושנה וינשל - עו"ד עפ"י הכשרתה; בין השנים 1991-1956 שימשה בתפקידים שונים בבנק לאומי לישראל בע"מ, ובין השאר, שימשה כיועצת המשפטית וניהלה את מחלקת החיתום וההנפקות של בל"ל. בתפקידה האחרון בבל"ל שימשה כראש החטיבה העסקית וחברת ההנהלה המצומצמת של בל"ל; החל משנת 1991 כיהנה כחברת דירקטוריון בחברות ציבוריות, כגון: אל-על נתיבי אויר לישראל בע"מ, חברת הדלק הישראלית בע"מ, "בזק" - החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, מלונות דן בע"מ, רפאל אמצעי לחימה בע"מ ובחברות נוספות; מכהנת כיו"ר ועדת האשראים של דירקטוריון הבנק.

אהוד נחתומי - בעל תואר מוסמך במינהל עסקים (התמחות במימון) ומוסמך בכלכלה (התמחות במסחר בינלאומי), מהאוניברסיטה העברית בירושלים. משמש כיום כמנכ"ל קרן הגמלאות של עורכי הדין בישראל בע"מ וכיועץ פנסיוני ופיננסי (בעל רישיון לייעוץ פנסיוני); בין השנים 2006 - 2003 שימש כמנכ"ל קרן מקפת - מינוי מטעם הממונה על שוק ההון במשרד האוצר; בין השנים 2003 - 2001 שימש כמשנה למנכ"ל מגדל - חברה לביטוח בע"מ, מנכ"ל חברת מגדל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ומנכ"ל חברת מגדל ניהול קופות גמל בע"מ; בין השנים 2001 - 1995 שימש כמנכ"ל קרנות פנסיה ומנכ"ל חברות לניהול קופות גמל נוספות. מכהן, בין היתר, כחבר בוועדת המאזן של דירקטוריון הבנק.

ה. שינויים בדירקטוריון הבנק

- ביום 22.4.2010 פרש מר נועם הנגבי מחברותו בדירקטוריון הבנק.
- ביום 10.6.2010 מונה מר שלמה אבידן כחבר בדירקטוריון הבנק.

יעקב טננבאום
המנהל הכללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

27 בפברואר 2011

נתונים כספיים עיקריים

שינוי לעומת		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	2010
%	%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1.0	(2.0)	681	702	688
(12.2)	(5.3)	123	114	108
8.5	(12.9)	331	412	359
15.1	8.2	657	699	756
(21.1)	(39.2)	232	301	183
(23.6)	(37.6)	148	181	113
(0.7)	(18.3)	148	180	147

רווח ורווחיות

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות

רווח מפעולות רגילות לפני מסים

רווח מפעולות רגילות לאחר מסים

רווח נקי

שינוי לעומת		ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	2010
%	%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
11.1	3.5	20,311	21,807	22,560
5.3	8.9	14,326	13,848	15,082
124.2	14.4	2,098	4,111	4,704
10.0	3.1	17,037	18,178	18,736
25.4	9.4	1,479	1,695	1,855

מאזן - סעיפים עיקריים

סך כל המאזן

אשראי לציבור

ניירות ערך

פקדונות הציבור

הון עצמי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2008	2009	2010
%	%	%

יחסים פיננסיים עיקריים

הון עצמי לסך מאזן

הון לרכיבי סיכון (במונחי "באזל 2")

אשראי לציבור לסך המאזן

פקדונות הציבור לסך המאזן

הכנסות תפעוליות להוצאות תפעוליות

הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור

מרווח פיננסי כולל

תשואת הרווח הנקי להון העצמי

(1) במונחי "באזל 1".

* סווג מחדש

תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2006	2007	2008	2009	2010	
					נכסים
2,266	2,699	3,396	3,245	2,166	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,988	2,604	2,098	4,111	4,704	ניירות ערך
12,583	13,027	14,326	13,848	15,082	אשראי לציבור
9	9	9	-	-	אשראי לממשלה
3	2	3	5	-	השקעה בחברות כלולות
331	341	344	457	494	בניינים וציוד
100	105	135	141	114	נכסים אחרים
17,280	18,787	20,311	21,807	22,560	סך הכל נכסים
					התחייבויות והון
14,484	15,736	17,037	18,178	18,736	פקדונות הציבור
372	342	427	541	279	פקדונות מבנקים
55	50	45	87	136	פקדונות הממשלה
754	729	636	612	674	כתבי התחייבות נדחים
455	567	687	694	880	התחייבויות אחרות
16,120	17,424	18,832	20,112	20,705	סך הכל התחייבויות
1,160	1,363	1,479	1,695	1,855	הון עצמי
17,280	18,787	20,311	21,807	22,560	סך הכל התחייבויות והון

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2006	2007	2008	2009	2010	
552	637	681	702	688	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
115	97	123	114	108	הפרשה לחובות מסופקים
437	540	558	588	580	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות					
289	320	322	340	356	עמלות תפעוליות
12	22	9	46	-	רווח מהשקעה במניות, נטו
2	2	-	26	3	הכנסות אחרות
303	344	331	412	359	סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות					
376	381	378	402	459	משכורות והוצאות נלוות
84	94	106	120	129	אחזקה ופחת בניינים וציוד
148	148	173	177	168	הוצאות אחרות
608	623	657	699	756	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
132	261	232	301	183	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
72	95	87	124	71	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
60	166	145	177	112	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
-	-	3	4	1	חלק הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר השפעת המס
60	166	148	181	113	רווח נקי מפעולות רגילות
1	48	-	(1)	34	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, נטו
61	214	148	180	147	רווח נקי לשנה
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)					
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:					
0.48	1.33	1.19	1.45	0.91	רווח נקי מפעולות רגילות
0.01	0.39	-	(0.01)	0.27	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
0.49	1.72	1.19	1.44	1.18	סך-הכל
מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב:					
0.05	0.13	0.12	0.15	0.09	רווח נקי מפעולות רגילות
-	0.04	-	-	0.03	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
0.05	0.17	0.12	0.15	0.12	סך-הכל

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה של הבנק וחברות מאוחדות שלו¹

בסכומים מדווחים

2009				2010				
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)				
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה	
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	
אחוזים				אחוזים				
4.39		583	13,283	5.47		769	14,046	מטבע ישראלי לא צמוד: נכסים ⁴
		5	318			2	101	השפעת נגזרים משוכצים ו-ALM ³
4.32		588	13,601	5.45		771	14,147	סה"כ נכסים
(0.75)		(97)	12,942	(1.31)		(177)	13,537	התחייבויות ⁴
		(2)	162			(1)	67	השפעת נגזרים משוכצים ו-ALM ³
(0.76)		(99)	13,104	(1.31)		(178)	13,604	סה"כ התחייבויות
3.56	3.64			4.14	4.16			פער הריבית
								מטבע ישראלי צמוד למדד:
7.44		356	4,788	4.99		258	5,165	נכסים ⁴
		4	38			(2)	36	השפעת נגזרים ו-ALM ³
7.45		360	4,826	4.92		256	5,201	סה"כ נכסים
(7.10)		(252)	3,548	(5.00)		(193)	3,866	התחייבויות ⁴
		(74)	579			(51)	519	השפעת נגזרים ו-ALM
(7.90)		(326)	4,127	(5.58)		(244)	4,385	סה"כ התחייבויות
(0.45)	0.34			(0.66)	(0.01)			פער הריבית
								מטבע חוץ ⁵
2.75		74	2,717	(5.62)		(135)	2,401	נכסים ⁴
		57	1,614			(50)	1,356	השפעת נגזרים משוכצים ו-ALM ³
3.05		131	4,331	(4.92)		(185)	3,757	סה"כ נכסים
(1.68)		(49)	2,917	7.63		200	2,629	התחייבויות ⁴
		(28)	1,346			(5)	1,046	השפעת נגזרים משוכצים ו-ALM ³
(1.79)		(77)	4,263	5.33		195	3,675	סה"כ התחייבויות
1.26	1.07			0.41	2.01			פער הריבית
								סך הכל:
4.88		1,013	20,788	4.13		892	21,612	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון ⁴
		66	1,970			(50)	1,493	השפעת נגזרים משוכצים ו-ALM ³
4.74		1,079	22,758	3.64		842	23,105	סה"כ נכסים
(2.05)		(398)	19,407	(0.85)		(170)	20,032	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁴
		(104)	2,087			(57)	1,632	השפעת נגזרים משוכצים ו-ALM ³
(2.34)		(502)	21,494	(1.05)		(227)	21,664	סה"כ התחייבויות
2.40	2.83			2.59	3.28			פער הריבית

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

בסכומים מדווחים

2009				2010				
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)				
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה	
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	
אחוזים				אחוזים				
577				615				סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים
(1)				-				הכנסות מימון אחרות: בגין אופציות
5				2				בגין מכשירים פיננסיים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור ב-ALM, ונגזרים משוככים שהופרדו)
124				71				עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁶
(3)				-				הוצאות מימון אחרות
702				688				רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(114)				(108)				הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
588				580				רווח מפעילות מימון לאחר ההפרשה לחובות מסופקים
20,788				21,612				סך כל הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון ⁴
35				26				נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁷
129				132				נכסים כספיים אחרים ⁴
(58)				(55)				הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
20,894				21,715				סה"כ הנכסים הכספיים
19,407				20,032				סך כל ההתחייבויות הכספיות שגרמו הוצאות מימון ⁴
152				165				התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁷
219				252				התחייבויות כספיות אחרות ⁴
19,778				20,449				סה"כ ההתחייבויות הכספיות
1,116				1,266				סה"כ עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
494				508				נכסים לא כספיים
(12)				(24)				התחייבויות לא כספיות
1,598				1,750				סה"כ האמצעים ההוניים

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

בדולרים של ארה"ב

2009				2010			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב		אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב	
מטבע חוץ - נומינלי ב-\$ ארה"ב⁵							
		1.92	13	691			נכסים ⁴
					1.47	9	643
			4	411			השפעת נגזרים משוכצים ³ ALM-I
						5	363
		1.60	17	1,102			סה"כ נכסים
					1.45	14	1,006
		(0.63)	(5)	745			התחייבויות ⁴
					(0.29)	(2)	705
			(2)	343			השפעת נגזרים משוכצים ³ ALM-I
						(8)	280
		(0.63)	(7)	1,088			סה"כ התחייבויות
					(1.06)	(10)	985
		0.97	1.29				פער הריבית
					0.39	1.18	

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה בעמודים 181-183:

1. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר הלא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדרים, נגזרים משוכצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נכתה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר ושל אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת נירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך 6.5, 54.0, (2.5) מיליוני ש"ח במגזרים הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח, בהתאמה (2009 - 19.1, 5.8 ו-1.09 בהתאמה).
4. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

הערה: נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר לפי סעיפי המאזן השונים ימסרו לכל מבקש.

תוספת ד' - החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

בסכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010

מ-3 ועד 5 שנים	משנה ועד 3 שנים	מ-3 חודשים ועד שנה	מחודש ועד 3 חודשים	עם דרישה ועד חודש	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
31	98	856	1,311	11,821	נכסים פיננסיים*
-	-	17	35	96	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
28	64	29	5	3	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
59	162	902	1,351	11,920	סה"כ שווי הוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
311	447	1,106	768	11,089	התחייבויות פיננסיות*
-	-	21	26	66	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	1	15	2	2	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	2	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
311	448	1,144	796	11,157	סה"כ שווי הוגן
מכשירים פיננסיים, נטו					
(252)	(286)	(242)	555	763	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
538	790	1,076	1,318	763	החשיפה המצטברת במגזר
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
1,648	1,831	1,010	112	163	נכסים פיננסיים*
6	1	-	21	-	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	1	2	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
1,654	1,833	1,012	133	163	סה"כ שווי הוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
643	1,163	1,018	256	108	התחייבויות פיננסיות*
41	42	-	42	-	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
16	44	9	1	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	1	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
700	1,249	1,028	299	108	סה"כ שווי הוגן
מכשירים פיננסיים, נטו					
954	584	(16)	(166)	55	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
1,411	457	(127)	(111)	55	החשיפה המצטברת במגזר

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בגין המכשיר הפיננסי שנכלל בביאור 220 בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 220 בדוח הכספי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 220 בדוח הכספי.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שייגרם כתוצאה משינוי קטן (גיזול 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

31 בדצמבר 2009									
משך חיים ממוצע אפקטיבי שנים	שיעור תשואה פנימי אחוזים	סך הכל שווי הוגן מיליוני ש"ח	משך חיים ממוצע אפקטיבי שנים	שיעור תשואה פנימי אחוזים	סך הכל שווי הוגן מיליוני ש"ח	ללא תקופת פרעון מיליוני ש"ח	מעל 20 שנים מיליוני ש"ח	מ-10 ועד 20 שנים מיליוני ש"ח	מ-5 ועד 10 שנים מיליוני ש"ח
0.13	5.05	13,859	0.23	6.43	14,482	192	-	3	170
0.57		122	0.09		148	-	-	-	-
2.14		158	-		136	-	-	-	7
-		-	-		-	-	-	-	-
**0.16		14,139	**0.23		14,766	192	-	3	177
0.29	0.83	13,206	0.31	1.55	13,865	-	-	-	144
0.65		84	0.13		113	-	-	-	-
0.76		41	-		20	-	-	-	-
0.50		***2	0.50		2	-	-	-	-
**0.29		13,333	**0.31		14,000	-	-	-	144
					766	192	-	3	33
		806				766	574	574	571
2.63	1.47	5,063	2.92	1.30	5,408	-	11	146	487
8.87		65	7.15		56	-	-	21	7
1.03		3	-		3	-	-	-	-
-		-	-		-	-	-	-	-
**2.71		5,131	**2.96		5,467	-	11	167	494
3.15	0.73	4,033	3.52	0.79	4,180	-	-	351	641
8.57		531	7.01		558	-	-	135	298
2.29		57	-		70	-	-	-	-
0.50		8	0.50		1	-	-	-	-
**3.76		4,629	**3.87		4,809	-	-	486	939
					658	-	11	(319)	(445)
		502				658	658	647	966

הערות ספציפיות:

- * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- *** סווג מחדש

תוספת ד' - החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

בסכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010

מ-3 ועד 5 שנים	משנה ועד 3 שנים	מ-3 חודשים ועד שנה	מחודש ועד 3 חודשים	עם דרישה ועד חודש	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
מטבע חוץ***					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
29	32	353	433	1,339	נכסים פיננסיים*
33	38	139	807	432	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	13	5	2	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	1	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
62	70	506	1,245	1,773	סה"כ שווי הוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
6	6	349	452	1,625	התחייבויות פיננסיות*
35	33	136	433	465	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
8	15	20	7	2	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
49	54	505	892	2,092	סה"כ שווי הוגן
מכשירים פיננסיים, נטו					
13	16	1	353	(319)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
64	51	35	34	(319)	החשיפה המצטברת במגזר
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
1,708	1,961	2,219	1,856	13,323	נכסים פיננסיים****
39	39	156	863	528	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
28	65	44	10	5	אופציות (במונחי נכס הבסיס)****
-	-	1	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
1,775	2,065	2,420	2,729	13,856	סה"כ שווי הוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
960	1,616	2,473	1,476	12,822	התחייבויות פיננסיות*
76	75	157	501	531	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
24	60	44	10	4	אופציות (במונחי נכס הבסיס)****
-	-	3	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים****
1,060	1,751	2,677	1,987	13,357	סה"כ שווי הוגן
מכשירים פיננסיים, נטו					
715	314	(257)	742	499	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
2,013	1,298	984	1,241	499	החשיפה המצטברת במגזר

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן בגין המכשיר הפיננסי שנכלל בביאור 20 בדוח הכספי, בעקבות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 20 בדוח הכספי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 20 בדוח הכספי.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שייגרום כתוצאה משינוי קטן (גידול 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

31 בדצמבר 2009									
משך חייה ממוצע אפקטיבי שנים	שיעור תשואה פנימי אחוזים	סך הכול שווי הון מיליוני ש"ח	משך חייה ממוצע אפקטיבי שנים	שיעור תשואה פנימי אחוזים	סך הכול שווי הון מיליוני ש"ח	ללא תקופת פרעון מיליוני ש"ח	מעל 20 שנים מיליוני ש"ח	מ-10 ועד 20 שנים מיליוני ש"ח	מ-5 ועד 10 שנים מיליוני ש"ח
0.31	2.06	2,532	0.37	1.49	2,222	-	-	12	24
2.49		1,575	1.95		1,750	-	-	90	211
0.74		44	-		20	-	-	-	-
0.50		1	0.50		1	-	-	-	-
**1.14		4,152	**1.06		3,993	-	-	102	235
0.22	0.36	2,792	0.24	0.48	2,465	-	-	14	13
3.46		1,259	2.81		1,473	-	-	211	160
1.98		96	-		58	-	-	-	6
-		-	-		-	-	-	-	-
**1.24		4,147	**1.18		3,996	-	-	225	179
					(3)	-	-	(123)	56
		5				(3)	(3)	(3)	120
0.74	3.85	21,475	0.91	4.67	22,131	211	11	161	681
2.59		1,762	1.96		1,954	-	-	111	218
1.81		206	-		159	-	-	-	7
0.50		1	0.50		1	-	-	-	-
**0.89		23,444	**0.99		24,245	211	11	272	906
0.86	0.74	20,031	0.96	1.27	20,510	-	-	365	798
4.78		1,874	3.76		2,144	-	-	346	458
1.81		194	-		149	1	-	-	6
0.50		22	0.50		17	14	-	-	-
**1.20		22,121	**1.21		22,820	15	-	711	1,262
					1,425	196	11	(439)	(356)
		1,323				1,425	1,229	1,218	1,657

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הון של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הון של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 ** ממוצע משוקלל לפי שווי הון של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 *** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
 **** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
 ***** כולל אופציות של מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
 ***** כולל התחייבויות לא כספיות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010

סוג הענף	סיכון אשראי מאזני ¹	סיכון אשראי חוץ מאזני ²	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה השנתית בגין הפרשה מסופקית לחובות בעייתיים ³	יתרות חובות בעייתיים ³
חקלאות	304	38	342	3	20
תעשייה	1,902	400	2,302	16	124
בינוי	1,308	2,451	3,759	(3)	167
נדל"ן	1,401	80	1,481	3	97
חשמל ומים	166	17	183	-	1
מסחר	2,124	307	2,431	21	88
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	259	20	279	1	20
תחבורה ואחסנה	866	73	939	2	21
תקשורת ושרותי מחשב	114	32	146	-	13
שירותים פיננסיים	1,320	92	1,412	-	13
שירותים עסקיים אחרים	1,026	206	1,232	16	55
שירותים ציבוריים וקהילתיים	381	109	490	2	16
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,744	131	1,875	-	50
אנשים פרטיים - אחר	2,436	791	3,227	49	184
בגין פעילות לווים בחו"ל	820	131	951	2	105
סך הכל	16,171	4,878	21,049	112	974
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
תנועות ההתיישבות ⁴	19	4	23	-	1
רשויות מקומיות ⁵	32	23	55	-	4

1. אשראי לציבור בסך 15,134 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 1,033 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 4 מיליון ש"ח.
  2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
  3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
  4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזורים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
  5. לרבות תאגידיים בשליטתם.
  6. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיור שניתנו ל"קבוצות רכישה" בסך 61 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלה בסך 141 מיליון ש"ח.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2009

סוג הענף	סיכון אשראי מאזני*1	סיכון אשראי חוץ מאזני*2	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה השנתית בגין הפרשה מסופקית לחובות בעייתיים ³	יתרות חובות בעייתיים ³
חקלאות	312	52	364	4	18
תעשייה	1,832	395	2,227	23	127
בינוי	1,292	2,225	3,517	15	246
נדל"ן	1,176	95	1,271	-	71
חשמל ומים	149	24	173	-	1
מסחר	1,730	360	2,090	17	123
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	145	20	165	1	22
תחבורה ואחסנה	724	70	794	2	18
תקשורת ושרותי מחשב	131	46	177	1	7
שירותים פיננסיים	708	95	803	3	8
שירותים עסקיים אחרים	1,250	199	1,449	12	89
שירותים ציבוריים וקהילתיים	329	93	422	1	20
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,385	44	1,430	-	43
אנשים פרטיים - אחר	2,366	770	3,135	29	213
בגין פעילות לווים בחו"ל	798	144	942	7	115
סך הכל	14,327	4,632	19,007	115	1,121
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
תנועות ההתיישבות ⁴	18	2	20	-	1
רשויות מקומיות ⁵	32	18	50	-	5

1. אשראי לציבור בסך 13,905 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 419 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 3 מיליון ש"ח.
  2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
  3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המתרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
  4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזרחיים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
  5. לרבות תאגידים בשליטתם.
  6. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיור שניתנו ל"קבוצות רכישה" בסך 71 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלה בסך 149 מיליון ש"ח.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
* סוג מחדש.

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות על בסיס מאוחד⁽¹⁾

בסכומים מדווחים

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות

מועד הפרעון של החשיפה המאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול						סך כל החשיפה למדינות זרות
מעל שנה	עד שנה	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	יתרת חובות בעייתיים ⁽³⁾	סך הכל	לאחרים	לבנקים	למשלות	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
								ליום 31 בדצמבר *2010
126	535	151	2	661	159	491	11	
2	2	16	1	4	2	-	2	
								LDC מזה
								ליום 31 בדצמבר *2009
110	897	128	6	1,007	148	847	12	
2	3	16	1	5	3	-	2	
								LDC מזה

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערכויות ובטחונות נזילים. ליום 31.12.2010 לא היתה לבנק חשיפת אשראי בגין מדינה בודדת, בשיעור העולה על 1% מסך נכסי הבנק (31.12.2009 - ז'הה).

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.

(3) יתרת חובות בעייתיים, בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים ליכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזניים.

* מזה סך של 2 מיליון ש"ח, המהווה את חשיפת הבנק למדינות: פורטוגל, ספרד, יוון ואירלנד ומדינות אחרות שנכללו בתכנית הסיוע שהושקה על ידי הבנק המרכזי האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית (31.12.2009 - 63 מיליון ש"ח).

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן עולה על 0.75% מסך נכסי הבנק

ליום 31.12.2010 לא קיימת בבנק חשיפת אשראי בגין מדינות, בשיעור העולה על 0.75% מסך נכסי הבנק. (ליום 31.12.2009 - היתה לבנק חשיפה כנ"ל בגין מדינה אחת - ארה"ב, שהסתכמה ב-307 מיליון ש"ח).

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

ליום 31 בדצמבר 2010 לא היתה לבנק חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות (31.12.2009 - ז'הה).

תוספת ז' - תמצית מאזן מאוחד לסופי רבעונים - מידע רב רבעוני

נכסים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2009				2010				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
								נכסים
3,604	3,110	3,292	3,245	3,093	3,112	2,538	2,166	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,930	3,926	4,093	4,111	4,169	4,314	4,540	4,704	ניירות ערך
14,202	14,091	14,031	13,848	14,206	14,630	14,916	15,082	אשראי לציבור
1	2	3	5	6	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
343	343	346	457	465	463	465	494	בניינים וציוד
125	158	162	141	156	181	132	114	נכסים אחרים
21,205	21,630	21,927	21,807	22,095	22,700	22,591	22,560	סך הכל נכסים
								התחייבויות והון
17,953	18,207	18,331	18,178	18,417	18,547	18,771	18,736	פקדונות הציבור
342	440	537	541	643	822	468	279	פקדונות מבנקים
60	56	65	87	97	113	112	136	פקדונות הממשלה
608	605	613	612	468	613	614	674	כתבי התחייבות נדחים
664	663	690	694	731	785	792	880	התחייבויות אחרות
19,627	19,971	20,236	20,112	20,356	20,880	20,757	20,705	סך הכל התחייבויות
1,578	1,659	1,691	1,695	1,739	1,820	1,834	1,855	הון עצמי
21,205	21,630	21,927	21,807	22,095	22,700	22,591	22,560	סך הכל התחייבויות והון

תוספת ח' - תמצית דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2009				2010				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
145	212	190	155	156	179	168	185	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
36	25	23	30	26	33	25	24	הפרשה לחובות מסופקים
109	187	167	125	130	146	143	161	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות								
85	83	87	85	91	89	85	91	עמלות תפעוליות
-	6	14	26	(1)	-	1	-	רווח (הפסד) מהשקעה במניות, נטו
10	9	6	1	1	5	2	4	הכנסות אחרות
95	98	107	112	91	94	88	95	סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות								
95	97	100	110	112	114	104	138	משכורות והוצאות נלוות
29	29	30	32	31	32	33	33	אחזקה ופחת בניינים וציוד
39	44	46	48	32	45	45	46	הוצאות אחרות
163	170	176	190	175	191	182	217	סה"כ הוצאות תפעוליות ואחרות
41	115	98	47	46	49	49	39	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
15	43	40	26	17	18	18	18	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
26	72	58	21	29	31	31	21	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
-	1	2	1	1	-	-	-	חלק הבנק ברווחי חברות כלולות, לאחר מסים
26	73	60	22	30	31	31	21	רווח נקי מפעולות רגילות
-	(1)	-	-	-	29	-	5	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, נטו
26	72	60	22	30	60	31	26	רווח נקי לתקופה

רווח נקי (הפסד) למניה (באלפי שקלים חדשים):

• מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב								
0.21	0.58	0.48	0.18	0.24	0.25	0.25	0.17	רווח נקי מפעולות רגילות
-	(0.01)	-	-	-	0.23	-	0.04	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
0.21	0.57	0.48	0.18	0.24	0.48	0.25	0.21	סך הכל
• מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב								
0.02	0.06	0.05	0.02	0.02	0.03	*0.02	0.02	רווח נקי מפעולות רגילות
-	-	-	-	-	0.02	-	0.01	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
0.02	0.06	0.05	0.02	0.02	0.05	0.02	0.03	סך הכל

* הוצג מחדש.

אני יעקב טננבאום, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2010 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
  - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

אני, אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2010 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
  4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
    - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
    - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
    - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
    - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
  5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
    - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון").

מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2010, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2010, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2010 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה סומך חייקין וה"ה זיו האפט כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 197 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2010.

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יעקב טננבאום
מנהל כללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

27 בפברואר 2011

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכזי דיסקונט בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית של בנק מרכזי דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2010, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים. על-פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע כדי להשיג מידה סבירה של בטחון בדבר שאלת קיומה של בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון לקיומה של חולשה מהותית, בדיקה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כי הם נחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי הינה תהליך המתוכנן כדי לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי כוללת את המדיניות והנהלים אשר:

- (1) שייכים לשמירת רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות באופן מדויק ונאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק;
- (2) מספקים מידה סבירה של בטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושתקבולים ותשלומים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות של הנהלת הבנק והדירקטורים שלו;
- (3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה לא מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עלולה שלא למנוע או שלא לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, ההשלכות של הערכת אפקטיביות כלשהי על תקופות עתידיות, נתונות לסיכון שבקרות עלולות להפוך לבלתי מתאימות בגלל שינויים בתנאים, או שרמת הציאות למדיניות או לנהלים עלולה להידרדר.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2010, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים, את המאזנים המצורפים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2010 ו- 2009 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010, והדוח שלנו מיום 27 בפברואר 2011 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

מבקרים משותפים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המוצגים של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2010 ו-2009 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010.

דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הכינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק והמאוחד - לימים 31 בדצמבר 2010 ו-2009 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק והמאוחד - לכל אחת משלוש השנים, בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2010, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Oversight Board של ה-COSO of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), והדוח שלנו מיום 27 בפברואר 2011, כלל חוות דעת בלתי מסויגת לגבי קיום בקרה פנימית אפקטיבית בבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

מבקרים משותפים

מאזנים ליום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

הבנק		מאוחד		באור	
2009	2010	2009	2010		
נכסים					
3,244	2,165	3,245	2,166	3	מזומנים ופקדונות בבנקים
4,087	4,674	4,111	4,704	4	ניירות ערך
13,848	15,082	13,848	15,082	5	אשראי לציבור
83	43	5	-	6	השקעה בחברות מוחזקות
456	493	457	494	7	בניינים וציוד
138	106	141	114	8	נכסים אחרים
21,856	22,563	21,807	22,560		סך הכל נכסים
התחייבויות והון					
18,191	18,745	18,178	18,736	9	פקדונות הציבור
541	279	541	279	10	פקדונות מבנקים
87	136	87	136		פקדונות הממשלה
612	674	612	674	11	כתבי התחייבות נדחים
730	874	694	880	12	התחייבויות אחרות
20,161	20,708	20,112	20,705		סך הכל התחייבויות
1,695	1,855	1,695	1,855		הון עצמי
21,856	22,563	21,807	22,560		סך הכל התחייבויות והון

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יעקב טננבאום
מנהל כללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 27 בפברואר 2011

דוחות רווח והפסד לשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר

(במיליוני ש"ח)

הבנק			מאוחד			באור	
2008	2009	2010	2008	2009	2010		
679	696	686	681	702	688	22	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
123	114	108	123	114	108	15	הפרשה לחובות מסופקים
556	582	578	558	588	580		רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות							
313	331	346	322	340	356	23	עמלות תפעוליות
9	45	-	9	46	-	24	רווח מהשקעה במניות, נטו
1	27	3	-	26	3	25	הכנסות אחרות
323	403	349	331	412	359		סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות							
374	398	454	378	402	459	26	משכורות והוצאות נלוות
106	120	129	106	120	129		אחזקה ופחת בניינים וציוד
169	172	164	173	177	168	27	הוצאות אחרות
649	690	747	657	699	756		סך הכל ההוצאות התפעוליות והאחרות
230	295	180	232	301	183		רווח מפעולות רגילות לפני מסים
85	122	70	87	124	71	28	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
145	173	110	145	177	112		רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
3	8	3	3	4	1	6	חלק הבנק בתוצאות הפעולות, נטו, של חברות מוחזקות, לאחר מסים
148	181	113	148	181	113		רווח נקי מפעולות רגילות
-	(1)	34	-	(1)	34	29	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, נטו
148	180	147	148	180	147		רווח נקי לשנה
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)							
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:							
1.19	1.45	0.91	1.19	1.45	0.91		רווח נקי מפעולות רגילות
-	(0.01)	0.27	-	(0.01)	0.27		רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
1.19	1.44	1.18	1.19	1.44	1.18		סך הכל
מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב							
0.12	0.15	0.09	0.12	0.15	0.09		רווח נקי מפעולות רגילות
-	-	0.03	-	-	0.03		רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
0.12	0.15	0.12	0.12	0.15	0.12		סך הכל

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

(במיליוני ש"ח)

סך הכל הון עצמי	רווח כולל אחר מצטבר*	רווח כולל אחר מצטבר*	סך הכל הון וקרנות הון	קרנות הון	הון מניות נפרע	
1,363	1,144	16	203	152	51	יתרה ליום 1 בינואר 2008
						התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
(56)	-	(56)	-	-	-	• התאמת ערך
22	-	22	-	-	-	• נזקף לרווח הפסד בגין ירידת ערך
(17)	-	(17)	-	-	-	• נזקף לרווח הפסד בגין מימושים
19	-	19	-	-	-	• השפעת המס המתייחס
148	148	-	-	-	-	רווח נקי לשנה
1,479	1,292	(16)	203	152	51	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
						התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
139	-	139	-	-	-	• התאמת ערך
(85)	-	(85)	-	-	-	• נזקף לרווח הפסד בגין מימושים
(18)	-	(18)	-	-	-	• השפעת המס המתייחס
180	180	-	-	-	-	רווח נקי לשנה
1,695	1,472	20	203	152	51	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009
						התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
36	-	36	-	-	-	• התאמת ערך
(16)	-	(16)	-	-	-	• נזקף לרווח הפסד בגין מימושים
(7)	-	(7)	-	-	-	• השפעת המס המתייחס
147	147	-	-	-	-	רווח נקי לשנה
1,855	1,619	33	203	152	51	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010

* מהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת						
148	180	147	148	180	147	רווח נקי לשנה
295	69	308	290	71	347	התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות (נספח א')
443	249	455	438	251	494	מזומנים נטו מפעילות שוטפת
תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים						
26	16	56	28	16	56	פקדונות בבנקים, נטו
-	-	-	-	-	6	תמורה ממכירת פעילות חברה מוחזקת
-	1	54	-	1	54	תמורה ממכירת חברה מוחזקת
(1,801)	(3,487)	(3,143)	(1,801)	(3,487)	(3,143)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
1,991	1,582	1,320	1,991	1,582	1,320	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
250	92	1,271	250	92	1,271	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
23	(33)	(3)	25	(35)	(9)	ניירות ערך למסחר, נטו
(1,384)	367	(1,352)	(1,384)	367	(1,352)	אשראי לציבור, נטו
-	9	-	-	9	-	אשראי לממשלה, נטו
2	2	43	2	2	-	דיבידנד שהתקבל מחברה מוחזקת
(1)	-	-	-	-	-	השקעה בחברות מוחזקות
(47)	(152)	(85)	(48)	(152)	(85)	רכישת בניינים וציוד
-	1	-	-	1	-	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(941)	(1,602)	(1,839)	(937)	(1,604)	(1,882)	מזומנים נטו לפעילות בנכסים
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון						
1,299	1,141	554	1,301	1,141	558	פקדונות מהציבור, נטו
85	114	(262)	85	114	(262)	פקדונות מבנקים, נטו
(5)	42	49	(5)	42	49	פקדונות מהממשלה, נטו
-	-	210	-	-	210	הנפקת כתבי התחייבות נדחים
(157)	(79)	(190)	(157)	(79)	(190)	פרעון כתבי התחייבות נדחים
1,222	1,218	361	1,224	1,218	365	מזומנים נטו מפעילות בהתחייבויות ובהון
724	(135)	(1,023)	725	(135)	(1,023)	גידול (קטון) במזומנים
1,891	2,615	2,480	1,891	2,616	2,481	יתרת מזומנים לתחילת השנה
2,615	2,480	1,457	2,616	2,481	1,458	יתרת מזומנים לסוף השנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספחים לדוחות על תזרימי המזומנים לשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
						נספח א' - התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות
						חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות מוחזקות
(3)	(8)	(9)	(3)	(4)	(1)	
45	50	56	45	50	56	פחת והפחתות
126	116	111	126	116	111	הפרשה לחובות מסופקים
(69)	(110)	(18)	(69)	(110)	(18)	ריבית, נטו, ורווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
-	(2)	5	(1)	(2)	5	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
24	-	1	24	-	1	הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה
-	-	-	-	-	(5)	רווח ממכירת פעילות חברה מוחזקת
-	-	(28)	-	-	(28)	רווח ממכירת חברה מוחזקת
17	(30)	(11)	17	(30)	(16)	מסים נדחים, נטו
(3)	(15)	7	(3)	(15)	7	קיסון (גידול) ביעודה לפיצוי פרישה, נטו
64	55	42	64	55	42	התאמת ערכם של כתבי התחייבות נדחים
						שינויים בסעיפים מאזניים
(25)	21	9	(26)	21	9	נכסים אחרים
119	(8)	143	116	(10)	184	התחייבויות אחרות
295	69	308	290	71	347	סה"כ התאמות למזומנים מפעולות
						נספח ב' - פעולות שלא במזומן
1	13	21	1	13	21	רכישת בניינים וציוד
36	-	-	36	-	-	השאלת ניירות ערך

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באור 1 - כללי ועיקרי דוח ומדיניות חשבונאית

א. כללי

- (1) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- (2) מאחר ובחלק מסעיפי הדוחות הכספיים אין שינוי מהותי בין נתוני הבנק לנתונים במאוחד, מתייחסים אותם באורים בדוחות הכספיים לנתונים המאוחדים בלבד.
- (3) בדוחות כספיים אלה -
  - (א) **חברות מאוחדות** - חברות בהן יש לבנק שליטה במישרין או בעקיפין בזכויות הצבעה ואשר דוחותיהן אוחדו עם דוחות הבנק.
  - (ב) **חברות כלולות** - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן כלולה בדוחות הכספיים של הבנק, על בסיס השווי המאזני.
  - (ג) **חברות מוחזקות** - חברות מאוחדות וחברות כלולות.

ב. הפסקת התאמת הדוחות הכספיים לאינפלציה

בחודש אוקטובר 2001 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 12 (להלן: "תקן 12"), על פיו ובהתאם לתקן חשבונאות מספר 17 שפורסם בחודש דצמבר 2002, הופסקה התאמת הדוחות הכספיים להשפעת האינפלציה, החל מיום 1 בינואר 2004. בתאריך 11 בינואר 2004 פרסם המפקח על הבנקים הוראות ליישום תקן 12 בתאגידים הבנקאיים, החל מיום 1 בינואר 2004.

עד ליום 31 בדצמבר 2003, ערך הבנק את דוחותיו הכספיים, כשהם מותאמים להשפעת האינפלציה בהתאם לגילוי דעת 36 של לשכת רואי חשבון בישראל. הסכומים המותאמים שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003, שימשו נקודת מוצא לדוח הכספי הנומינלי החל מיום 1 בינואר 2004.

הבנק יישם את הוראות תקן 12 והוראות המפקח על הבנקים בנושא זה (להלן: "ההוראות") החל מיום 1 בינואר 2004. הנתונים הכלולים בדוחות כספיים אלה מוצגים על פי ההוראות ב"סכומים מדווחים", כדלקמן:

(א) נתונים מאזניים

- (1) פריטים כספיים - מוצגים בערכים נומינליים.
- (2) פריטים לא כספיים - מוצגים על פי ערכם המותאם ליום 31 בדצמבר 2003, בתוספת סכומים נומינליים שנוספו לאחר 1 בינואר 2004 ובניכוי הסכומים שנגרעו לאחר 1 בינואר 2004.
- (3) סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש, או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.
- (4) בדוחות הכספיים "עלות" - משמעותה עלות בסכום מדווח.

(ב) נתונים תוצאתיים

- (1) הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים כספיים - מוצגות בערכים נומינליים.
- (2) הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים - מוצגות במקביל לסעיף המאזני.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישום

(1) הטיפול החשבונאי בעסקאות עם בעלי שליטה

בחודש דצמבר 2006, פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, בדבר "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". תקן זה מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996, שאומצו בהוראות הדוח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות הנובעים מעסקה שבוצעה בין הישות לבין בעל השליטה בה - יימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן - וההפרש שבין השווי ההוגן כאמור, לבין התמורה שנקבעה בעסקה - ייזקף להון העצמי.

התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה שבוצעו לאחר 1 בינואר 2007, ועל הלוואה שניתנה (או נתקבלה) מבעל שליטה, החל ממועד יישום התקן (גם אם תאריך הביצוע קדם לתאריך יישום התקן).

ביום 4 במאי 2008 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראות בנוגע ליישום הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה בתאגידים הבנקאיים. על פי ההנחיות הכלולות בטייטה - יחולו על עסקאות אלה תקני הדוח הכספי הבינלאומיים. לגבי סוגי עסקאות מסוימים, כאמור - שעבורן לא נקבעה התייחסות בתקנים הבינלאומיים - יחולו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. ההוראות שבתקן חשבונאות 23 ייושמו על ידי התאגידים הבנקאיים - רק אם אינן סותרות את תקני החשבונאות הבינלאומיים או כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב - או בעסקאות שבהן לא נקבעו כללים מחייבים בתקנים ובכללי החשבונאות הנ"ל. בנוסף, הודיע בנק ישראל כי בכוונתו להחיל את ההנחיות, כאמור, על הדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לתקופת המתחילות ב-1 בינואר 2008 ואילך.

עד כה טרם פורסמו על ידי בנק ישראל הוראות מחייבות בנושא זה. עם זאת, להערכת הבנק - ליישום ההנחיות שנכללו בטייטה ההוראה לא יהיה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(2) אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)

בחודש יולי 2006, פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן: "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך התשכ"ח - 1968 ומחויבות לדוח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS - לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהקשר לכך, פרסם בנק ישראל ביום 7 ביוני 2009 מסמך, הכולל מתווה מוצע לאימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בדיווחים הכספיים של התאגידים הבנקאיים בישראל.

המתווה עורך אבחנה בין תקני דיווח הנוגעים לנושאים הנמצאים בליבת העסק הבנקאי, לבין תקני דיווח אחרים, כדלקמן:

א. תאריך היעד המוצע ליישום תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שאינם נוגעים בנושאים הקשורים לליבת העסק הבנקאי יהיה 1.1.2011. הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל יותאמו לתקנים אלו עד ליום 31.12.2009.

ב. תאריך היעד המקדמי המוצע ליישום תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הנוגעים לנושאים הקשורים לליבת העסק הבנקאי יהיה 1.1.2013. תאריך זה כפוף להחלטה סופית שעתידי בנק ישראל לקבל במהלך שנת 2011. החלטת בנק ישראל תושפע מלוח הזמנים שיקבע בארה"ב, ומהתקדמות "תהליך ההתכנסות" - בין גוף התקינה הבינלאומית וגוף התקינה בארה"ב.

באור 1 - כללי ועיקרי דוח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(2) אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (המשך)

בהמשך למסמך זה, פרסם בנק ישראל בתאריכים 31.12.2009 ו-26.7.2010 תיקונים להוראות הדיווח לציבור, לפיהן יידרשו התאגידים הבנקאיים לאמץ את תקני הדיווח הבינלאומי (IFRS) בנושאים מסויימים המפורטים להלן, שאינם בליבת העסק הבנקאי, כדלקמן:

- IFRS 2 - בנושא תשלום מבוסס מניות.
- IFRS 3 (2008) - בנושא צירופי עסקים.
- IFRS 5 - בנושא נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו.
- IAS 8 - בנושא מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות.
- IAS 10 - בנושא אירועים לאחר תאריך המאזן.
- IAS 16 - בנושא רכוש קבוע.
- IAS 17 - בנושא חכירות.
- IAS 20 - בנושא הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי.
- IAS 21 - בנושא השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ.
- IAS 27 (2008) - בנושא דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים.
- IAS 28 - בנושא השקעות בחברות כלולות.
- IAS 29 - בנושא דיווח כספי בכלכלות היפר - אינפלציוניות.
- IAS 31 - בנושא זכויות בעסקאות משותפות.
- IAS 33 - בנושא רווח למניה.
- IAS 34 - בנושא דיווח כספי לתקופות ביניים.
- IAS 36 - בנושא ירידת ערך נכסים.
- IAS 38 - בנושא נכסים בלתי מוחשיים.
- IAS 40 - בנושא נדל"ן להשקעה.

לאור האמור לעיל, הותאמו הוראות הדוח לציבור, לכללים ולתקני הדוח המפורטים בתקני הדוח הבינלאומי שאומצו כאמור, בכפוף לסייגים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. התיקון להוראות הדיווח לציבור קובע מדרג לאימוץ תקני דיווח כספי על ידי התאגידים הבנקאיים, כדלקמן:

- ככלל, תאגידים בנקאיים יפעלו על פי הכללים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו (להלן: "הוראות המפקח"), ובפרט במקרים בהם מפנה תקן הדוח הבינלאומי שאומץ, כאמור - לתקן בינלאומי שטרם אומץ.
- בנושאים מסויימים שצויינו בהוראות המפקח - יושמו תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שאומצו. עם זאת, במקרים בהם עושה התקן הבינלאומי שימוש בהגדרות שקיימות כבר ב"הוראות המפקח" - יפעלו הבנקים על פי ההגדרות שב"הוראות המפקח".
- לגבי סוגיות הנמצאות בתכולת היישום של תקני הדיווח הבינלאומי, שלא נקבע לגביהן טיפול ספציפי בתקני הדיווח הבינלאומי, או ב"הוראות המפקח" - יישמו כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(2) אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (המשך)

כאמור, תקני הדוח הכספי הבינלאומי המפורטים לעיל, לרבות הפרשנויות של "הועדה לפרשנות של דוח כספי בינלאומי (IFRS)", שמתייחסות ליישום תקנים אלו, יישמו על ידי התאגידים הבנקאיים החל מיום 1 בינואר 2011. היישום לראשונה של תקנים אלו ייערך על פי הוראות המעבר שנקבעו בתקנים אלו, לרבות תיקון למפרע של נתוני ההשוואה - אם הדבר נדרש בתקנים הרלוונטיים.

מכיוון שיישום תקני הדוח הבינלאומיים בתאגידים הבנקאיים בישראל נעשה במהלך דו-שלבי, נמנע מהתאגידים הבנקאיים בישראל לאמץ את תקן הדוח הכספי הבינלאומי מס' 1 (להלן: "תקן 1"), בנושא: "אימוץ לראשונה של תקני דוח כספי בינלאומי", על ההקלות שניתנו בו.

במכתב מיום 13 בינואר 2011, פרסם בנק ישראל הבהרות בנוגע לאופן היישום לראשונה של תקן דוח כספי בינלאומי מס' 3 (להלן: "תקן 3") בנושא: "צירופי עסקים", כדלקמן:

(א) בעת היישום לראשונה של התקן ביום 1 בינואר 2011 - רשאים התאגידים הבנקאיים שלא ליישם למפרע את התקן, לגבי צירופי עסקים והשקעות בחברות כלולות שבוצעו עד ליום 31.12.2010. תאגיד בנקאי שיבחר לפעול על פי הנחיה זו - יישם את ההוראות שנקבעו בעניין זה ב"תקן 1".

(ב) נדרש מהתאגידים הבנקאיים שיבחרו לאמץ את ההקלה שצוינה בסעיף (א), לעיל - לבדוק את הצורך בעריכת הפרשות לירידת ערך, ליום 31.12.2010, לגבי: מוניטין, חברות כלולות, וכל נכס בלתי מוחשי שנוצר בצרופי עסקים, אם קיים (גם אם לא התקיימו באותו מועד סימנים לירידת ערכם של נכסים אלו), ולתעד את תוצאות הבדיקה.

הבנק בחר לאמץ את "תקן 3", לרבות ההקלות שנקבעו על ידי בנק ישראל, כמפורט לעיל, וערך את הבדיקות הנדרשות כמצוין בסעיף (ב) לעיל.

הבנק מיישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור המתייחסים לתקני הדוח הבינלאומי שאומצו, כאמור לעיל, החל מהמועד שנקבע בהוראה - 1 בינואר 2011. הישום לראשונה של תקנים אלה ישתקף לראשונה בדוחות הכספיים הרבעוניים של הבנק ליום 31 במרס 2011. להערכת הבנק, ליישום ההוראות לא תהיה השפעה מהותית על הבנק.

(3) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים"

ביום 18 בפברואר 2010 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים", (להלן: "ההוראה החדשה"), שתכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2011.

ההוראה מבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים, וכוללת עקרונות וכללי מדידה המהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות - בנושא סווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו ב"הוראה החדשה", ביחס להוראות הקיימות, הינם:

(א) הוטל על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות לירידת ערך נכסים, בגין אשראים בעייתיים, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית" - כמפורט להלן:

- "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" - תיושם בגין ירידת ערך של אשראים בעייתיים שהיקפם החוזי עולה על מיליון ש"ח וכן בגין חייבים בעייתיים מזהים אחרים (שההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת "בהפרשה הקבוצתית").

באור 1 - כללי ועיקרי דוח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(3) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

(א) (המשך)

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על תזרימי התקבולים המהוונים הצפויים מהחייבים, או על פי השווי ההוגן של הבטוחות ששועבדו להבטחת אותם אשראים.

• **"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי"** - תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות אשראים הומוגניות, המורכבות מאשראים בסכומים קטנים יחסית (כגון: אשראים בגין כרטיסי אשראי, אשראי לדיור, אשראי "צרכני" בתשלומים וכו'), וכן בגין אשראים אחרים - שנבדקו פרטנית - ולא סווגו כ"חובות פגומים". ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.

(ב) הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:

• **"סיכון אשראי נחות" (substandard)** - מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב - באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה - אם לא יתקנו הליקויים.

• **"חוב פגום"** - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו - וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".

על פי ההוראה החדשה יש להחיל את הסווג הנ"ל, לכל הפחות על: אשראים המצויים בפיגור העולה על 90 יום, וחובות ש"אורגנו מחדש". כמו כן, נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) בגין חובות פגומים - על בסיס צבירה.

• **"סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified)** - המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכונים אשראי) בעייתיים - הכוללת את כל האשראים שסווגו: כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".

(ג) הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים.

(ד) הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים ונקבעו כללים לעריכת נהלים, תעוד ובקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי מדידה ודוח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

(ה) בנוסף, כוללת ההוראה החדשה "הוראות מעבר" שיכנסו לתוקף בעת יישומה לראשונה של ההוראה החדשה (ביום 1 בינואר 2011), לפיהן:

• יימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים, העומדים בקריטריונים למחיקה חשבונאית.

• יבטלו כל הכנסות הריבית שנצברו למועד יישום ההוראה - וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה.

• הפרשים שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות - בין יתרת הפרשות להפסדי אשראי, על פי ההנחיות הקיימות, לבין יתרתן המחושבת על פי ההנחיות החדשות - ייזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישום (המשך)

(3) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

במקביל להנחיות שנכללו בהוראה החדשה, פרסם בנק ישראל ביום 18 בפברואר 2010 הוראות משלימות ותיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין, כדלקמן:

(א) במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים ליישם, בתקופה הראשונה לתחולת ההוראה החדשה, את ההנחיות למדידת הפרשות להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי" במתווה אחיד ובהיר (מכלי שיהיה צורך להישען על מודלים סטטיסטיים מורכבים שלפיתוחם ולביסוסם נדרשת היסטוריית נתונים לגבי מחיקות חשבונאיות - שלא קיימות במערכת הבנקאית, בשלב זה), פורסמה על ידי בנק ישראל "הוראת שעה", המפשטת את הכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי" שתיושם בין השנים 2011-2012 (להלן: "תקופת המעבר"), המבוססת על מודל פשוט יותר לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.

על פי הכללים שנקבעו ב"הוראת שעה" - ייקבעו שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ב"תקופת המעבר", בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים (והפרשות לריבית בגין חובות שאינם נושאי הכנסה), בשנים 2009 ו-2008 בפילוח לפי "ענפי משק" - כהגדרתם בהוראות הדוח של בנק ישראל.

תאגיד בנקאי שיישם את הכללים למדידת הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כמפורט ב"הוראת השעה" - יוכל שלא לשמר בספריו את ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית לחובות מסופקים (שעריכתה נדרשת מכח הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315), ובתנאי שסכום ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - בכל מועד ב"תקופת המעבר" - לא יפול מסכום ההפרשה הכללית והנוספת לאותו מועד - שהיה מתקבל מחישוב סכומי הפרשות אלו על פי הכללים שבהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315.

(ב) במטרה להתאים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 (בנושא: "ניהול מסגרות אשראי"), לכללים שנקבעו בהוראה החדשה - בוטלו ההנחיות לרישום חשבונאי שנקבעו בהוראה 325 (הכוללות מגבלות להכרה ב"ריבית חריגה" שנזקפה בחשבונות חח"ד של לווים בעייתיים) - מכיוון שנושאים אלו טופלו במסגרת ההוראה החדשה. התיקון ייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2011.

(ג) במטרה להתאים את ההגדרות והמונחים הכלולים בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315 (בנושא: "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"), למונחים שנכללו ב"הוראה החדשה" - תתוקן הוראת ניהול הבנקאי התקין, ותכלול (לאחר התיקון) - שלושה סוגי חובות בעייתיים, כלכד: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו"חובות בהשגחה מיוחדת".

שיעורי "ההפרשה הנוספת" שיחולו על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים יהיו כדלקמן:

סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת" - 1%

סיכון אשראי "נחות" - 2%

סיכון אשראי "פגום" - 4%

התיקונים להוראה ייכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011.

(ד) תוקנו הכללים לחישוב יחס הלימות ההון (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311), באופן שיימנע שקלול אשראי בעייתי כשיעור נמוך מ-100%, גם אם מתקיימים לגבי תנאים (המפורטים בהוראה), שמתירים שקלול כזה עבור אשראי שאינו בעייתי.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(3) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ההפרשות להפסדי אשראי הנמדדות לפי שיטת "עומק הפיגור", בגין הלוואות לדיור מסוימות - הוחרגו מתכולת ההוראה החדשה. במטרה להתאים את הגדרת ההלוואות לדיור בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314 להגדרות של הלוואות אלו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 204 ("כללי באזל 2"), פרסם בנק ישראל בחודש דצמבר 2010, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 314 - לפיו יחולו הכללים לעריכת הפרשות להפסדי אשראי בשיטת "עומק הפיגור", גם על הלוואות לדיור "גדולות", שעד כה לא יושמה לגביהן שיטת מדידה זו. התיקון להוראה יחול מיום 1 בינואר 2011 וצפוי להגדיל את ההפרשות להפסדי אשראי בבנק בגין הלוואות לדיור, כמפורט לעיל, עם יישומו לראשונה בסך של כ-0.5 מיליון ש"ח.

הבנק מיישם את הכללים וההנחיות שנקבעו בהוראה החדשה החל מיום 1 בינואר 2011. לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק במועד יישום ההוראה וההשלכות הנובעות מיישומה על סעיפים מאזניים ונתונים מסויימים ליום 31 בדצמבר 2010, לו היתה ההוראה מיושמת במועד זה - ראה באור 2 להלן.

(4) ירידת ערך של מכשירי חוב

ביום 9 באפריל 2009 פורסמו בארה"ב כללים חדשים להכרה בירידת ערך של מכשירי חוב (לרבות אגרות חוב). על פי כללים אלו תסווג ירידת ערך בגין מכשיר חוב, שהוכרה כירידת ערך "בעלת אופי אחר מזמני", כדלקמן:

- ירידת ערך הנובעת מהפסד אשראי - תיזקף לדוח הרווח והפסד.

- ירידת ערך הנובעת מגורמים אחרים - תיזקף להון העצמי.

סווג ירידת ערך בהתאם לכללים אלו מותנה בכוונת ויכולת התאגיד המשקיע להחזיק במכשיר החוב עד להשבת עלותו המופחתת (בניכוי הפסדי האשראי שנקצפו לדוח רווח והפסד).

בעקבות ההתפתחויות בתקינה החשבונאית האמריקאית, כאמור - פרסם בנק ישראל ביום 9 ביוני 2009, הנחיות לתאגידי הבנקאיים המבקשים להחיל עליהם את כללי המדידה החדשים. על פי הנחיות אלו, מותנה יישומם של כללי המדידה החדשים בקבלת אישור מוקדם מהפיקוח על הבנקים. כתנאי לקבלת האישור, כאמור - יידרשו התאגידי הבנקאיים המבקשים להחיל עליהם את כללי המדידה החדשים לדווח לפיקוח על הבנקים, כדלקמן:

- פרוט המדיניות שבכוונת התאגיד הבנקאי ליישם.

- תאור התהליך והשיטה לסווג סכומי ירידת הערך שייצקפו להון העצמי.

- פרוט הנהלים והבקורות שיושמו בנושא זה, המבטיחים שהבקורות הפנימיות על דיווח כספי בנושא זה, יהיו אפקטיביות.

- פרוט התייעוד שתומך ברישום חשבונאי זה.

- תיעוד השיטה בצרוף הנמקות לקביעת סכומי ירידת הערך שנקצפו להון העצמי.

הבנק בחר שלא לאמץ, בשלב זה, את כללי המדידה החדשים. לפיכך, סווגו ההפסדים שנמדדו בגין ירידת ערכם של ניירות הערך, בדוחות כספיים אלו - על פי ההנחיות הקודמות של בנק ישראל.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישום (המשך)

(5) מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן

ביום 31 בדצמבר 2009, פורסמה על ידי בנק ישראל, הוראה בנושא: "מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן", המבוססת על תקני חשבונאות שפורסמו בארה"ב, כדלקמן:

157 - FAS - העוסק בכללים למדידת שווי הוגן.

159 - FAS - העוסק בכללים ובתנאים הנדרשים ליישום שיטת השווי הוגן גם עבור נכסים והתחייבויות הנמדדים בדרך כלל לפי "בסיס צבירה".

ההוראה מגדירה שווי הוגן כ: "מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות ב"עסקה רגילה" (עסקה בה מתקיימת חשיפה לשוק בתקופה הקודמת למועד המדידה, עבור עסקאות שמעורבים בהם נכסים או התחייבויות הדומים למכשירים הרלוונטיים למדידה), בין משתתפים בשוק במועד המדידה".

ההוראה מאפשרת שימוש בשלוש גישות שונות להערכת שווי הוגן, כדלקמן:

• **"גישת השוק"**, לפיה - השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ייקבע בהתבסס על מחירים ומידע רלוונטי שמקורו בעסקאות שוק לגבי נכסים והתחייבויות זהים או בני השוואה.

• **"גישת ההכנסה"**, לפיה - השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על הוון תזרימי מזומנים עתידיים לערכם הנוכחי, בהתבסס על שיעורי היוון המקובלים בשוק לגבי הנכסים וההתחייבויות הרלוונטיים.

• **"גישת עלות"**, לפיה - השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על עלות השחלוף של הנכס או ההתחייבות הרלוונטיים.

ההוראה מבחינה בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי הוגן:

• **"נתונים נצפים"** - המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן, לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.

• **"נתונים לא נצפים"** - המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק - בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

ההוראה מנחה את התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש גדול ככל האפשר ב"נתונים נצפים", ושימוש נמוך ככל האפשר ב"נתונים לא נצפים" בתהליך קביעת השווי הוגן של נכסים או התחייבויות הנמדדים בשיטה זו. בנוסף, נקבע בהוראה מדרג איכותי לנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת השווי הוגן, כדלקמן:

א) קבוצת איכות גבוהה (דרג 1) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

ב) קבוצת איכות ביניים (דרג 2) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

ג) קבוצת איכות נמוכה (דרג 3) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(5) מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן (המשך)

הדוחות הכספיים יכללו גילוי לגבי הגישות השונות למדידת שווי הוגן שבהן נעשה שימוש לגבי הנכסים וההתחייבויות שנמדדו בשיטה זו, ולגבי קבוצת האיכות שאליה משויכים הנכסים וההתחייבויות שנמדדו בשיטת השווי הוגן - תוך מתן גילוי נרחב להשפעת הנכסים וההתחייבויות המשתייכים לקבוצת האיכות הנמוכה, על התוצאות העסקיות.

בנוסף, מאפשרת ההוראה לתאגידים הבנקאיים לבחור במדידה על פי שיטת השווי הוגן עבור מכשירים פיננסיים מסוימים, שעל פי הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל לא נדרש ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.

עם זאת, ההוראה מתירה ליישם את שיטת המדידה על בסיס "שווי הוגן" רק עבור פריטים שמדידת השווי הוגן שלהם תשוך לקבוצת האיכות הגבוהה (דרג 1) ואשר לגביהם התאגיד הבנקאי פיתח מראש: ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה, שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות.

כן נקבעו בטיטוט ההוראה כללים לגבי סוגי הנכסים וההתחייבויות ש"אינם כשירים" למדידה לפי שווי הוגן ולגבי המועדים בהם ניתן לבחור בחלופת המדידה לפי בסיס "שווי הוגן".

הפרשים שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההוראה - בין שוויים הוגן של הפריטים שיימדדו לראשונה על פי שוויים הוגן, לבין עלותם המופחתת - ייזקפו לסעיף "השפעה מצטברת על יתרת הפתיחה של העודפים".

ההנחיות הכלולות בהוראה ייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2011. הבנק מיישם את הכללים החדשים למדידת שווי הוגן החל מהמועד שנקבע. להערכת הבנק, יישום הכללים אלו צפוי להגדיל את התוצאות המיומן של הבנק ברבע הראשון של שנת 2011 בכ-10 מיליון ש"ח.

(6) קיזוז נכסים והתחייבויות

בעקבות שינויים שחלו בתקינה החשבונאית בארה"ב, הופצה ביום 20 באוקטובר 2009 על ידי בנק ישראל טיוטת הוראה בנושא: "קיזוז נכסים והתחייבויות", במטרה להתאים את הוראות הדיווח הקיימות לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זה.

הוראות הדוחות הקיימות מאפשרות לתאגיד הבנקאי לקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד, בהתקיים תנאים מסוימים. טיוטת ההוראה כוללת הרחבות להוראות הדיווח ומכילה תניות נוספות, כדלקמן:

- קיזוז נכסים והתחייבויות יותר, רק אם קיים בטחון סביר שזכות התאגיד הבנקאי לקיזוז תהיה תקפה גם במקרה שהצד הנגדי יפשוט את הרגל.
- ניתן יהיה לקזז סכומי שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים הנובעים מעסקאות במכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי, בכפוף לקיום הסדר להתחשבות נטו בין הצדדים.
- בהקשר לכך דורשת טיוטת ההוראה מהתאגידים הבנקאיים לקבוע מדיניות חשבונאית בנושא זה וליישם אותה בעקביות.
- הותר לתאגידים בנקאיים שהתקשרו בעסקאות לרכישת ומכירת אופציות זהות המקזזות זו את זו (להלן: "אופציות הפוכות"), עם אותו צד נגדי - לגרוע אופציות הפוכות אלו מהדוחות הכספיים - בהתקיים תנאים מסוימים.

בנק ישראל הודיע על כוונתו ליישם את ההנחיות הכלולות בטיטוט ההוראה, החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 ואילך. עד כה טרם פורסמו על ידי בנק ישראל הנחיות מחייבות בנושא זה.

עם זאת להערכת הנהלת הבנק ליישום ההנחיות שנכללו בטיטוט ההוראה לא יהיו השלכות מהותיות על הדוחות הכספיים.

באור 1 - כללי ועיקרי דוח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ד. איחוד הדוחות הכספיים

- (1) הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל החברות המאוחדות שלו. יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.
- (2) הדוחות הכספיים של הבנק כוללים גם את הדוחות הכספיים של חברת מרכנתיל הנפקות בע"מ, שהינה "חברת שרות" שהגדרתה בהוראות בנק ישראל.

ה. השקעה בחברות מוחזקות

ההשקעה בחברות מוחזקות כלולה לפי שיטת השווי המאזני, בהתבסס על דוחותיהן הכספיים המבוקרים.

ו. מטבע חוץ והצמדה

- (1) נכסים (למעט ניירות ערך) והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים לו או הצמודים למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות הכספיים כדלקמן:
  - אלה במטבע חוץ או הצמודים לו:
    - לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר בהתאם לתנאי העסקאות.
    - אלה הצמודים במלואם למדד המחירים לצרכן:
  - לפי המדד הידוע בתאריך המאזן, או לפי המדד בגין החודש האחרון של השנה, בהתאם לתנאי העסקאות.
- (2) הכנסות והוצאות במטבע חוץ נכללו בדוחות רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים ששררו בעת התהוותן.
- (3) הפרשי שער והצמדה שהתהוו עקב התאמת נכסים והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים לו או למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות רווח והפסד בסעיפים המתאימים.
- (4) פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן:

שיעור השינוי באחוזים			31 בדצמבר				
2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	
3.8	3.9	2.6	102.5	106.4	110.6	113.5	מדד המחירים לצרכן ("בגין" חודש דצמבר) - בנקודות
4.5	3.8	2.3	101.9	106.5	110.6	113.1	מדד המחירים לצרכן ("ידוע" בחודש דצמבר) - בנקודות
(1.1)	(0.7)	(6.0)	3.846	3.802	3.775	3.549	שער החליפין של הדולר של ארצות הברית - בשקלים חדשים

ז. ניירות ערך

(1) ניירות ערך בידי הבנק

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים סווגו ניירות הערך שבידי הבנק, לשתי קטגוריות:

- א. **ניירות ערך למסחר** - מהווים ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים בעיקרון במטרה למוכרם בתקופה קרובה - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח. רווחים והפסדים בגין התאמות לשווי השוק - נזקפו לדוח רווח והפסד.

באור 1 - כללי ועיקרי דוח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ז. ניירות ערך (המשך)

(1) ניירות ערך בידי הבנק (המשך)

ב. **ניירות ערך זמינים למכירה** - מהווים ניירות ערך שלא סווגו בקטגוריה הקודמת - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגות לפי העלות בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך. הפרשים בין העלות המופחתת של ניירות ערך אלה לבין השווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, מוצגים בסעיף נפרד בדוח על השינויים בהון העצמי.

הפרשים בין עלות ניירות הערך לעלותם המופחתת - נזקפים לרווח והפסד על בסיס צבירה.

לגבי הטיפול החשבונאי בכל הנוגע לירידת ערכם של ניירות ערך - ראה סעיף יא' להלן.

ג. עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "מוצא נע".

(2) ניירות ערך בידי אחרים

ניירות ערך זמינים למכירה שהושאלו על ידי הבנק לאחרים - מוצגים לפי שווים ההוגן בסעיף "אשראי לציבור". השינויים בערכם של ניירות ערך אלו, על בסיס צבירה, נזקפים לדוח הרווח והפסד לסעיף "הכנסות מאשראי לציבור". ההפרש בין שווי השוק של ניירות ערך אלו, לבין עלותם המופחתת, נזקף לדוח על השינויים בהון העצמי.

ח. הפרשה לחובות מסופקים

(1) הפרשה ספציפית

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים, המשקפות בצורה נאותה, לפי הערכת ההנהלה, את ההפסד הגלום בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בקביעת נאותות ההפרשות, התבססה הנהלת הבנק על הערכת הסיכון הגלום בתיק האשראי, על סמך המידע שבידה בדבר מצבם הכספי של החייבים, מידת עמידתם בהתחייבויותיהם בעבר והערכת הבטחונות שנתקבלו מהם.

כן נכללו בדוחות הכספיים הפרשות בגין "הלוואות לדויר" (כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 314), הנקבעות על פי עומק הפיגור, ההולכות וגדלות ככל שמעמיק הפיגור (לפרטים נוספים בדבר ההשלכות הצפויות לחול בגין יישום התיקון שפורסם על ידי בנק ישראל בנושא, זה על כללי המדידה של ההפרשות להפסדי אשראי, החל מיום 1 בינואר 2011 - ראה סעיף ג' (3), לעיל).

מחיקת חובות נעשית לאחר שמוצו כל ההליכים המשפטיים והאחרים לגבייתם והובהר כי אין סיכוי ממשי לגבותם.

(2) הפרשה נוספת וכללית

בדוחות הכספיים נכללה הפרשה לחובות מסופקים מעבר להפרשה הספציפית, הנקבעת בהתאם למאפיינים של תיק החבויות, כפי שהוגדר בהוראות המפקח על הבנקים. בנוסף לכך נכללה הפרשה כללית המחושבת לפי 1% מסך חבות הלקוחות שהיתה ליום 31 בדצמבר 1991 בערכים מותאמים לאינפלציה (לפי מדד חודש דצמבר 2003).

יתרת ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים, מהווה כ-0.29% מסך סיכון האשראי הכולל ליום 31 בדצמבר 2010 (31.12.2009 - 0.34%).

(3) לפרטים נוספים בדבר ההשלכות הצפויות לחול בעקבות יישום ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", שתכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2011 - על המדיניות החשבונאית בנושא זה - ראה באור 2 להלן.

ט. בניינים וציוד

- (1) בניינים וציוד מוצגים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר, והפרשות לירידת ערך.
- (2) רכיבים מזהים הכלולים בנכס קבוע, שתקופת חייהם שונה מתקופת החיים של הנכס העיקרי - הופרדו וטופלו בנפרד.
- (3) הפחת מחושב לפי שיטת הפחת השווה בהתאם לתקופת השימוש המשוערת בנכסים.
- (4) עלויות מסוימות בגין פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מהוונות להשקעה בציוד. עלויות אלה מופחתות בשיטת "הקו הישר", ממועד תחילת השימוש בתוכנה לאורך תקופת ההנאה הכלכלית בגינם.
- (5) חכירות, בהן נושא הבנק באופן משמעותי (על פי שיעורים שנקבעו בתקינה החשבונאית), בסיכונים ובהטבות הנובעות מהנכס - מסווגות כחכירות מימוניות ונכללו בסעיף "בניינים וציוד". עלות הנכסים החכורים נקבעת על פי דמי החכירה המינימליים או שוויים ההוגן, כנמוך מביניהם.

י. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מופחתות יחסית ליתרות שטרם נפרעו, ככל שנה.

יא. ירידת ערך ניירות ערך

- הבנק בוחן בכל תקופת הדיווח את הצורך לסווג ירידה שחלה בשוויים ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני".
- ההחלטה בדבר סיווג ירידת הערך כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", מתבססת על המבחנים הבאים:
- (1) שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך.
  - (2) משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו.
  - (3) שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.
  - (4) הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בנייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך, או עד לפדיונו.
  - (5) שיעור התשואה לפדיון של אגרת החוב ביחס לתקופה לפדיון ולתשואות מקובלות בענף.
  - (6) מצבו הכלכלי של מנפיק נייר הערך ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.
- ירידת ערך, תסווג כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", בכל אחד מהמקרים הבאים:
- (1) נייר ערך שבגיננו נרשמה ירידת הערך נמכר לאחר תאריך המאזן, או מיועד להימכר בתוך פרק זמן קצר.
  - (2) הופחת משמעותית הדרוג של אגרת החוב, אשר בגינה נרשמה ירידת הערך לעומת דירוגה במועד רכישתה.
  - (3) איגרת החוב שבגינה נרשמה ירידת הערך - סווגה על ידי הבנק כ"חבות בעייתית".
  - (4) חל כשל בתשלום של אגרת חוב שבגינה נרשמה ירידת הערך.
  - (5) נרשמה ירידת ערך משמעותית בשווי ההוגן של נייר הערך שבגיננו נרשמה ירידת ערך, ביחס לעלותו וכידי הבנק אין ראיות אובייקטיביות, לרבות ניתוחים כלכליים ועסקיים, המוכיחים ברמה גבוהה של בטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
- במקרים בהם סווגה ירידת ערך כ"בעלת אופי שונה מזמני" ונזקפה לרווח והפסד, תופחת במקביל עלותו של נייר הערך לשווי ההוגן ותשמש כבסיס עלות חדש. עלויות ערך בתקופות דיווח עוקבות, תיזקפנה לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת "רווח כולל אחר מצטבר" ולא לרווח והפסד.

באור 1 - כללי ועיקרי דוח ומדיניות חשבונאית (המשך)

יב. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בתקן חשבונאות מס' 15 לגבי נכסים הכלולים בתחולת התקן (בעיקר מבנים), שעלותם עולה על "הסכום בר ההשבה" בגינם. ההפרשה לירידת ערך נבחנת, עבור כל מבנה בנפרד. ערכם של הסכומים "ברי ההשבה", נקבע כדלקמן:

- במבנים המשמשים כסניפי הבנק: על פי הוון תזרים המזומנים העתידי הצפוי מהסניף.
- במבנים אחרים, על פי הערכות שמאי תקופתיות.

יג. זכויות עובדים

(1) התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו בגין פיצויי פרישה וזכויות אחרות לעובדיהם, על פי הסכמי העבודה, מכוסות על ידי עתודות מתאימות. העתודות בגין חלק מההתחייבויות כאמור, חושבו על בסיס אקטוארי ומוצגות בערך הנוכחי לתאריך המאזן (ראה גם באור 16).

(2) לכיסוי התחייבויותיהם בגין פיצוי פרישה הפקידו הבנק והחברות המאוחדות שלו סכומים בקופות גמל לפיצויים.

יד. התחייבויות תלויות

(1) נערכו הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים צפוי הפסד בגינם.
(2) בהתאם להוראות בנק ישראל מסווג הבנק את התביעות שהוגשו נגדו - לאחת מהקטגוריות הבאות, בהתאם להסתברות של מימוש החשיפה להפסד בגין תביעות אלו, כדלקמן:

- תביעות שצפוי הפסד בגינן (Probable): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - עולה על 70%. בגין תביעות אלו נערכה הפרשה להפסד בדוחות הכספיים, בהתאם לעובדות הידועות לבנק.

- תביעות שהסיכוי להפסד בגינן אפשרי (Reasonably Possible): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - עולה על 20% ונמוכה מ-70%. לא נערכה הפרשה להפסד בגינן, אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה, מהותי (ראה באור 19).

- תביעות שהסיכוי להפסד בגינן קלוש (Remote): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - נמוכה מ-20%. לא נערכה הפרשה להפסד בגינן - אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה מהותי ביותר.

(3) הוראות בנק ישראל מאפשרות לתאגידים הבנקאיים, במקרים מסויימים, שלא לאמוד את סיכויי התביעה, אם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציו המשפטיים לא ניתן להעריך את התממשות החשיפה לסיכון בגין התביעה. תביעות מהותיות העומדות בקריטריונים אלו - דווחו בנפרד בביאור 19.

טו. עסקאות בכרטיסי אשראי

האשראי לציבור כולל גם יתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי שבוצעו על ידי לקוחות הבנק - באמצעות כרטיסי אשראי שהונפקו ללקוח על ידי הבנק, בשיתוף עם חברות כרטיסי האשראי (גם אם הודעת החיוב טרם נשלחה ללקוח על ידי חברת כרטיסי האשראי).

טז. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

- (1) הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה.
- (2) לגבי מדיניות הכרה בהכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים, ראה סעיף יח' להלן.
- (3) הקטנת הפרשות לחובות מסופקים בגין חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נערכת לפי עומק הפיגור ובגין חובות מסופקים שנמחקו - נרשמת על בסיס הגביה בפועל.
- (4) הכנסות מימון בגין חובות שאינם נושאים הכנסה ובגין ריבית פיגורים על הלוואות לדיוור, נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס הגביה בפועל.
- (5) הכנסות ריבית מראש בגין כתבי התחייבות נדחים, מופחתות לפי שיטת "התשואה האחידה".
- (6) הכנסות מעמלות בגין פרעון מוקדם של הלוואות, נזקפות לדוח הרווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך התקופה שנותרה לפרעון ההלוואות ו/או במשך שלוש שנים - לפי המוקדם.
- (7) עמלות הקצאת אשראי ועמלות מימון אחרות נזקפות לדוח הרווח והפסד, בהתאם לתקופת העסקאות.

יז. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

השווי הוגן של מכשיר פיננסי הינו הסכום שבו היה אפשר לרכוש או למכור את המכשיר בעסקה שוטפת בין צדדים הפועלים בהתאם לרצונם. השווי הוגן של פריטים מאזניים מסויימים נקבע כדלקמן:

- (1) ניירות ערך
  - השווי הוגן של ניירות ערך סחירים בשוק פעיל מבוסס על מחירי שוק מצוטטים בשווקים אלו.
  - השווי הוגן של ניירות ערך שאינם סחירים, נקבע על בסיס המידע הזמין הטוב ביותר. מידע זה מבוסס על אמדנים שונים לרבות: מודלים מקובלים לתמחור, שוויים המאזני של ניירות הערך, והערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים.
- (2) מכשירים פיננסיים נגזרים
  - מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק לתמחור מכשירים אלו במסגרת פעילותו השוטפת.
- (3) מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים
  - לרוב מכשירים פיננסיים בקטגוריה זו (כגון: פיקדונות הציבור ופיקדונות בבנקים, אשראי לציבור ואשראי לממשלה, אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.
- (4) לגבי ההשלכות הצפויות בגין יישום כללי המדידה החדשים למדידת שווי הוגן, שנכללו בהוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא "מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן", העתידים להכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2011 - ראה סעיף ג (5) לעיל.

יח. מכשירים פיננסיים נגזרים

- (1) במהלך פעילותו מבצע הבנק עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (כגון: חוזי מטבע, חוזי ריבית, עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (SWAP), אופציות על שערי מטבע חוץ וכו') הן עבור לקוחותיו במסגרת פעילותו כסוחר והן עבור עצמו - במסגרת ניהול סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק (סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות) ובמטרה להקטין ככל האפשר את חשיפתו לסיכונים אלה.

באור 1 - כללי ועיקרי דוח ומדיניות חשבונאית (המשך)

יח. מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

(2) בהתאם להוראות בנק ישראל יוצגו המכשירים הנגזרים, בדוחות הכספיים, על פי שוויים ההוגן. השינוי בשוויים ההוגן של המכשירים הנגזרים יזקף לדוח רווח והפסד או להון העצמי (כמרכיב של "רווח כולל אחר") - בהתאם לייעודו של המכשיר הנגזר.

בהתאם להוראות אלו יש לראות בהטבות מסוימות גלומות בחלק מחוזי ההתקשרות שמבצע הבנק "מכשירים נגזרים משובצים" (ראה באור 19 ד' (1) (ג)), ולטפל בהן כמפורט להלן:

על פי ההוראה יש להפריד את אותן הטבות שהוגדרו כ"מכשירים נגזרים משובצים", מ"החוזים המארחים" ולטפל בהן כמכשירים נגזרים - דהיינו, למדוד אותם על בסיס שוויים ההוגן בכל עת. המכשיר הנגזר המשובץ מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח והשינוי בשווי ההוגן נזקף לדוח רווח והפסד.

(3) לתאריך המאזן לא היו בבנק מכשירים נגזרים מגדרים.

יט. קיזוז נכסים והתחייבויות

(1) הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם, נטו, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

א) בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.

ב) קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו, או בו זמנית.

(2) הבנק מקיזז בין פקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי - לבין האשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. הכנסות, נטו, מהפעילות הנ"ל נכללו בסעיף "עמלות תפעוליות".

(3) הבנק מקיזז בין מכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי הכפופים להסדר להתחשבות נטו.

לפרטים נוספים בלבד השלכות האפשרויות שעשויות לחול, אם תיושם טיטוט הוראת בנק ישראל מיום 20 באוקטובר 2009 בנושא זה - ראה סעיף ג' (6) לעיל.

כ. מסים על ההכנסה

(1) הבנק וחברות מאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. כן נכללה עתודה למסים בגין ההפרש שבין עלותם המופחתת של נכסים לא כספיים בני פחת המוצגת בדוחות הכספיים, לבין העלות המופחתת כאמור, לצרכי מס.

המסים הנדחים חושבו לפי שיטת ההתחייבות ובהתאם לשיעור המס הצפוי לחול בתקופה בה ימומשו המסים הנדחים, בהתבסס על שיעור המס וחוקי המס אשר נחקקו עד לתאריך המאזן.

מימושם של המסים הנדחים מותנה בקיום רווחים חייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

(2) בחישוב המסים הנדחים לא הובאו בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעה בחברות מוחזקות, מאחר שהבנק מתכוון להמשיך להחזיק בחברות אלו ולא לממשן.

(3) לא נערכה עתודה למסים נדחים בגין עודפים שנצברו בחברות מאוחדות שאינן "מוסדות כספיים" מאחר שאין כוונת חברות אלו לחלק עודפים אלו כדיבידנד בעתיד הנראה לעין.

כ. מיסים על ההכנסה (המשך)

(4) ההפרשה למסים על הכנסות הבנק וחברות מאוחדות מסוימות שהינן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בדוחות רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

(5) הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2005 את תקן חשבונאות מספר 19 - "מיסים על ההכנסה". התקן קובע כי יש לערוך הפרשות בגין התחייבות לתשלום מס ("עתודה למס") או בגין מיסים שתשלומם הוקדם ("מיסים נדחים לקבל") - בעיקר בשל הפרשים שנוצרים מזקיפת הכנסות והוצאות בדוח הכספי, כעתוי שונה מזקיפתן לצרכי מס.

כן נקבע בתקן, כי ההפרשות ל"מיסים נדחים לקבל" או ל"עתודה למס", יחושבו על פי שיעורי המס שיחולו בתקופות בהן צפוי מימושן של הפרשות אלו. בנושאים מסוימים המתייחסים לטיפול החשבונאי במסים על ההכנסה, לרבות התנאים לרישום הפרשות בגין "מיסים נדחים לקבל", נקבעו על ידי המפקח על הבנקים מגבלות נוספות. בנושאים אלו חלות על הבנק הוראות המפקח, לרבות המגבלות שנקבעו בהוראות אלו.

כא. דוח על תזרימי מזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים כולל תזרימי מזומנים הנובעים מפעילות שוטפת, פעילות בנכסים ופעילות בהתחייבויות ובהון. ככלל, מוצגים תזרימי המזומנים הנובעים מפעילות המתייחסת הן לנכסים והן להתחייבויות בסכומם, נטו, למעט תזרימי המזומנים בקשר לבניינים וציוד, ניירות ערך זמינים למכירה והשקעות בחברות מוחזקות. סעיף המזומנים כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

כב. רווח למניה

הרווח למניה מחושב על בסיס מספר המניות שהיה במחזור בשנים המדווחות עבור כל סוג מניה בנפרד.

כג. דיווח על מגזרי פעילות

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכנת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על אפיון של מגזרי לקוחות, שאליהם שויכו כלל המוצרים הבנקאיים.

כד. שימוש באומדנים

הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, ועל הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופות הדיווח. האומדנים מבוססים על הנחות שנערכו על ידי הנהלת הבנק והן כרוכות באי וודאות או רגישות למשתנים שונים. הערכות ההנהלה מבוססות על נסיון העבר, נתונים נצפים והנחות סבירות המתאמות לנסיבות של כל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסן מתעדכנים באופן שוטף, ותוצאותיהם נזקפים לדוחות הכספיים בתקופה שבה נערך העדכון.

יובהר עם זאת, שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים הנ"ל, עשויה להיות שונה מההערכות שנכללו בדוחות הכספיים.

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים"

א. כללי

כאמור בבאור 1ג'3), פרסם בנק ישראל ביום 18 בפברואר 2010, הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים", (להלן: "ההוראה"), שתיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2011, ואילך. בהמשך להוראה זו, פרסם בנק ישראל ביום 18 בינואר 2011 הוראת מעבר, לפיה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים לשנת 2010, באור "פרופורמה", שיכלול מידע, כדלקמן:

א) עיקרי המדיניות החשבונאית שתיושם בגין נושאים מסויימים שנכללו בהוראה החל מהמועד שנקבע ליישומה (1 בינואר 2011) - ראה סעיף ב' להלן.

ב) ההשלכות (פרופורמה) הנובעות מיישום ההוראה על סעיפים מאזניים ונתונים מסויימים, ליום 31 בדצמבר 2010, לו היתה ההוראה מיושמת במועד זה - ראה סעיף ג' להלן.

המידע בבאור זה מבוסס על נתונים שהופקו ממערכת מידע ייעודית שפותחה בחברה האם והוטמעה בבנק. פיתוח החלקים העיקריים של מערכת המידע הייעודית והטמעתה ביחידות הרלוונטיות בבנק, הושלמו רק לקראת סוף שנת 2010. בכדיקות שנערכו במהלך הטמעת המערכת, נמצאו ליקויים שונים, שהעיקריים שבהם תוקנו. זאת ועוד, חלק מהתובנות שהתגבשו במהלך הטמעת המערכת הצריכו פיתוחי תכנה שטרם הושלמו במלואם.

יצוין בהקשר זה, כי גם שלטונות המס טרם גיבשו עד כה הנחיות - הן לגבי סוגי ההפרשות שיוכרו לצרכי מס, והן לגבי המועד שיהיה ניתן לתבוע הוצאות אלו.

לפיכך, מבוססים הנתונים שבבאור זה גם על אומדנים ושיקול דעת בנושאים שונים, שלדעת ההנהלה - על בסיס המידע שעמד בפניה - נדרשו לצורך עריכת ביאור זה.

להערכת ההנהלה, הנתונים שנכללו בבאור זה משקפים באופן נאות את המידע שיש לכלול בביאור זה. עם זאת, לאור האמור לעיל, ייתכן כי הנתונים שיחושבו בפועל בעת יישומה לראשונה של ההוראה, ביום 1 בינואר 2011, ויכללו בדוחות הכספיים ביניים של הבנק ליום 31 במרס 2011 (שעתידיים להתפרסם לקראת סוף חודש מאי 2011) - יהיו שונים מאלו שנכללו בביאור ה"פרופורמה" שלהלן.

מעבר לכך, העקרונות שבבסיס ההוראה החדשה מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הקיימות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו. לפיכך, נדרשה הנהלת הבנק, בין היתר, לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים, תוך שימוש בהנחות, אומדנים ושיקול דעת. בעתיד, לאחר שהמידע המופק יילמד וינותח לאורך זמן, במקביל להשלמת מהלכי ההטמעה ושינויי התוכנה, ייתכן שיחולו שינויים מסוימים במתודולוגיה, בהנחות ובאומדנים האמורים.

בהתאם להוראת השעה, ובכפוף לאמור לעיל, כולל באור זה את המידע הנדרש בהוראת השעה, על פי המתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל, כמפורט להלן:

ב. עיקרי המדיניות החשבונאית (פרופורמה)

להלן פרטים בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, שתיושם על ידי הבנק, בגין נושאים מסויימים שנכללו בהוראה - בדוחות הכספיים המתייחסים לתקופות שמיום 1 בינואר 2011, ואילך.

1) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והומוגניים מוערכת על בסיס קבוצתי. אוכלוסיית חובות אלו כוללת את כלל ההלוואות לדיר בבנק (שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וחובות אחרים שיתרתם החוזית נמוכה מ-50 אלף ש"ח.

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ב. עיקרי המדיניות החשבונאית (פרופורמה) (המשך)

(2) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני.

חובות אלו כוללים חבויות שיתרתם החוזית עולה על 50 אלף ש"ח (למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וכן "חובות בעייתיים בארגון מחדש".

(3) חובות פגומים:

• סיווג:

החובות שסווגו כ"פגומים", כוללים את סוגי החובות הבעייתיים הבאים:

• כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש.

• חובות שנבדקו על בסיס פרטני, שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום (למעט "חובות שמובטחים היטב ונמצאים בתהליך גביה" - כהגדרתם בהוראה), או חובות שבחשבון העובר ושב שלהם לא נזקפו בתקופה מסויימת תקבולים בהיקף שאינו נופל מיתרת החוב הממוצעת שלהם, או חובות שחורגים ברציפות ממסגרת האשראי שאושרה להם - במשך תקופה העולה על 90 יום וכן חובות בטיפול משפטי (לרבות הקפאת הליכים, כינוס נכסים ופשיטת רגל).

• כל חוב אחר שנבדק על בסיס פרטני ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי התנאים החוזיים של החוב.

• חזרה מסיווג "פגום"

סווג חוב בעייתי כ"פגום", יבוטל במקרים הבאים:

• לא קיימים בגין החוב "מרכיבי פיגור" (ולהערכת הבנק, יתרת החוב תשולם במלואה).

• החוב "מובטח היטב ונמצא בתהליך גביה".

• צבירת ריבית

הכללים שמיישם הבנק בנושא צבירת ריבית בגין "חובות פגומים", כוללים:

• הפסקת צבירת הכנסות ריבית בגין "חובות פגומים" - החל ממועד סיווגם כ"פגומים".

• ריבית שנצברה על "חוב פגום", עד לסווגו כ"פגום" וטרם נגבתה - תבוטל.

• על אף האמור לעיל, הבנק ימשיך לצבור ריבית בגין "חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר הצפי לפרעון האשראי נתמך בהערכת אשראי מבוססת.

• הכרה בהכנסות ריבית:

הכנסות ריבית בגין חובות פגומים יוכרו בהתקיים התנאים הבאים:

• עם חזרת חוב מסווג פגום (ביטול הסיווג), תוכרנה הכנסות ריבית, כדלקמן:

(1) הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה של החוב תזקף לרווח והפסד באופן שוטף.

(2) ריבית שנמחקה בעבר ולא נצברה לרווח והפסד - תזקף כהכנסה תקופתית, במשך התקופה העתידית שנותרה לפרעון החוב, בשיטת "הריבית האפקטיבית".

• עם גביית חוב פגום (כאשר גביית יתרת החוב הרשומה, מובטחת) - תוכר הכנסת הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה (על פי שיעור הריבית החוזי). יתרת הריבית שלא הוכרה כאמור - תזקף לרווח והפסד לאחר שנגבתה מלוא יתרת החוב הרשומה.

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ב. עיקרי המדיניות החשבונאית (פרופורמה) (המשך)

(4) מחיקות חשבונאיות:

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה, הבנק מבחין בין שני סוגי מחיקות חשבונאיות, כדלקמן:

• מחיקות של חובות שסוגו כפגומים:

חובות פגומים שנחשבים לכלתי ניתנים לגביה, או בעלי ערך נמוך שהותרם כנכס אינם מוצדקת, או שהיא כרוכה במאמצים ארוכי טווח - יימחקו חשבונאית. בהקשר לכך, נקבעו כללים למחיקת חובות פגומים, על פי המאפיינים הבאים:

- חוב פגום "שגבייתו מותנית בבטחון" - יימחק חשבונאית חלק החוב העודף על השווי ההוגן של הבטחון.
- חוב בעייתי שאורגן מחדש - יימחק סכום "הויתור המותנה" שנכלל בהסדר החוב.
- חוב פגום אחר - יתרת החוב העודפת על סכומי התקבולים הצפויים מהחייב - תמחק חשבונאית, אלא אם קיימות בידי הבנק ראיות שצפויה גביה נוספת מהחייב ובתנאי שקיימת וודאות לגבי ההפסד שייגרם לבנק. ככלל, לא תדחה מחיקה חשבונאית בגין אי וודאות לגבי היקף ההפסד שייגרם לבנק, לאחר שחלפו שנתיים ממועד סיווג החוב כפגום.

• מחיקת חובות שהפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:

מחיקת חובות אלו נערכת על בסיס הכללים ומאפייני החוב הבאים:

- חוב מובטח בדירת מגורים - ימחק חלק החוב העודף, על השווי ההוגן של דירת המגורים - בחלוף 180 יום מתחילת הפיגור בחוב.
- חובות של יחידים או תאגידים בפשיטת רגל או ככינוס נכסים - יימחק חלק החוב העודף על שווי הבטחונות שבידי הבנק (ובתנאי שגביית הבטחון צפויה), לאחר שחלפו 60 יום ממועד צו הכינוס או מיום מתן צו הפירוק (לפי העניין).
- חוב שנוצר במרמה - יימחק חשבונאית בחלוף 90 יום ממועד גילוי המרמה.
- חובות אחרים - יימחק חשבונאית חלק החוב העודף על הבטחון שבידי הבנק (ובתנאי שתפיסת הבטחון החלה והינה מובטחת) - בחלוף 150 יום מתחילת הפיגור בחוב.

(5) הפרשות להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי משקפת את הערכת הבנק לגבי הפסדי אשראי הגלומים בתיק הנכסים שלו. בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראה, נחלקים כללי המדידה של ההפרשות והפסדי אשראי לשתי קבוצות, כדלקמן:

• חובות שההפרשות להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני:

ההפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו, מחושבת באחת מבין השיטות הבאות:

- עבור חובות פגומים המובטחים בבטחון - ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לשווי ההוגן של הבטחונות.
- עבור חובות פגומים אחרים - ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לבין שווי התקבולים הצפויים מהחייב - כשהם מנוכים לערכם הנוכחי, על פי שיעור הריבית החוזי של החוב הפגום.

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ב. עיקרי המדיניות החשבונאית (פרופורמה) (המשך)

(5) הפרשות להפסדי אשראי (המשך)

• חובות שההפרשה להפסדי אשראי בניגון מוערכת על בסיס קבוצתי:

- ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מחושבת על פי הכללים הבאים:
- חובות עליהם חלה הוראת השעה של בנק ישראל שפורסמה ביום 18.2.10:
  - הוראת השעה חלה על כלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסוגו כפגומים והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגין מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור").
  - בהתאם להוראת השעה מחושבת ההפרשה הקבוצתית בגין אשראים אלו כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים עליהם חלה ההוראה (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמופרט לעיל), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך הבחנה בין: "אשראי מסחרי בעייתי", "אשראי לאנשים פרטיים הנמצא בפיגור העולה על 90 יום" ואשראי אחר.
  - על פי הוראת השעה, נקבע על ידי הבנק "מקדם הפרשות להפסדי אשראי", עבור כל אחד מענפי המשק, ועבור כל אחת מקבוצות המשנה, כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות" (שחושב על בסיס נתוני ההפרשות שדווחו על ידי הבנק בפועל בשנים 2008-2010). להערכת הבנק, "מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" שנקבעו, לצורך הערכת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כאמור - מהווים את האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח הפרשות"), לגבי שיעורי ההפסדים הלא מזוהים, הגלומים בתיק האשראי לכל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל.
- הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגין מחושבת לפי שיטת עומק הפיגור.
- ההפרשות להפסדי אשראי בגין אשראים אלו מחושבות על פי השיעורים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, הנגזרים מעומק הפיגור של כל אחת מהלוואות.
- מכשירי אשראי חוץ מאזנים (שלא סוגו כפגומים) -
- ההפרשות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי זה, מחושבות באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" שנקבע על ידי הבנק (לאחר המרה ל"שווה ערך אשראי" - מקדמי CCF שנקבעו בכללי "כאזל 2").
- מכשירי חוב אחרים - ההפרשות להפסדי אשראי בגין מכשירי חוב אחרים - מחושבות באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של מכשיר החוב ב"מקדם הפרשה", המבוסס על דירוג האשראי של מכשיר החוב.

ג. נתוני פרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010

להלן נתוני "פרופורמה" לגבי השלכות יישום ההוראה על סעיפים מאזניים מסויימים ועל יתרות החובות הבעייתיים ליום 31 בדצמבר 2010, המחושבים על פי הכללים שנקבעו בהוראות המעבר, ובהתאם למתכונת שנקבעה בהוראות אלו, לו הייתה הוראה מיושמת ביום 31.12.2010:

(1) סיכום ההשפעה (פרופורמה) על העודפים

31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	
1,855	יתרת העודפים הכלולה בדוחות הכספיים
	השלכות "פרופורמה" בגין יישום ההוראות:
(134)	• שינוי בהפרשה להפסדי אשראי, בניכוי מס המתייחס
(54)	• שינויים אחרים, נטו
(188)	סך ההשפעה (פרופורמה) על העודפים הנובעת מיישום ההוראות
1,667	יתרת העודפים "פרופורמה" ליום 31 בדצמבר 2010, לפי ההוראות החדשות

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ג. נתוני פרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010 (המשך)

(2) סיכום ההשפעה (פרופורמה) על האשראי לציבור (לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי):

31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	
16,059	יתרת האשראי לציבור הכלולה בדוחות הכספיים (לפני ניכוי הפרשות לחובות מסופקים) השלכות "פרופורמה" בגין יישום ההוראות:
(842)	• מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ביום 31 בדצמבר 2010
-	• שינויים אחרים
(842)	סך הכל שינויים "פרופורמה" בגין יישום ההוראות החדשות
15,217	יתרת האשראי לציבור "פרופורמה" (לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי)

(3) סיכום ההשפעה (פרופורמה) על הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010				
סך הכל	על בסיס קבוצתי		על בסיס פרטי	
	אחר	לפי עומק הפיגור		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
648	60	4	584	יתרת הפרשה לחובות מסופקים שנכללה בדוחות הכספיים השלכות "פרופורמה" בגין יישום ההוראות:
(517)	(121)	-	(396)	• מחיקות חשבונאיות, נטו שהוכרו ביום 31 בדצמבר 2010
320	324	-	(4)	• שינויים אחרים בהפרשות להפסדי אשראי
(197)	203	-	(400)	סך הכל שינויים "פרופורמה" הנובעים מיישום ההוראות
451	263	4	184	יתרת הפרשה להפסדי אשראי "פרופורמה" לפי ההוראות החדשות

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

(4) סיכום ההשפעה (פרופורמה) על המסים הנדחים לקבל, נטו

31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	
6	יתרת מסים נדחים לקבל, נטו הכלולים בדוחות הכספיים
116	השלכות "פרופורמה" בגין יישום ההוראות החדשות:
122	יתרת מסים נדחים לקבל, נטו "פרופורמה" לפי ההוראות החדשות

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ג. נתוני פרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010 (המשך)

(5) פרטים נוספים לגבי האשראי לציבור (פרופורמה) לפי ההוראות החדשות

31 בדצמבר 2010			
יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12,062	358	12,420	אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני
2,747	50	2,797	אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי
14,809	408	15,217	סך הכל אשראי לציבור "פרופורמה"
46	-	46	מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים

(6) פרטים נוספים לגבי האשראי לציבור (פרופורמה) שנבדק על בסיס פרטני

• אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (פרופורמה)

31 בדצמבר 2010			
יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
590	183	773	אשראי לציבור "פגום"
-	-	-	אשראי לציבור אחר, בפיגור העולה בפיגור על 90 יום
32	8	40	אשראי לציבור בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום
11,440	167	11,607	אשראי לציבור אחר (שאינו פגום)
11,472	175	11,647	סך הכל אשראי לציבור שאינו פגום "פרופורמה"
12,062	358	12,420	סך הכל אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני "פרופורמה"

• פרטים לגבי אשראי בעייתי בארגון מחדש (פרופורמה)

31 בדצמבר 2010			
יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
29	14	43	אשראי שאינו צובר הכנסות ריבית
-	-	-	אשראי שצובר הכנסות ריבית, בפיגור העולה על 90 יום
6	-	6	אשראי שצובר הכנסות ריבית בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום
123	9	132	אשראי אחר שצובר הכנסות ריבית
158	23	181	סך הכל אשראי בעייתי שאורגן מחדש "פרופורמה"

בגין אשראים אלו לא קיימות התחייבויות למתן אשראי נוסף ליום 31 בדצמבר 2010.

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ג. נתוני פרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010 (המשך)

(6) פרטים נוספים לגבי האשראי לציבור (פרופורמה) שנבדק על בסיס פרטני (המשך)

• פרטים לגבי אשראי לציבור פגום (פרופורמה)

2010 בדצמבר 31	מיליוני ש"ח
517	אשראי לציבור פגום בגינו קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
256	אשראי לציבור פגום בגינו לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
773	סך הכל אשראי לציבור פגום "פרופורמה"

• פרטים לגבי אשראי לציבור פגום, בחתך סוגי הפרשות (פרופורמה)

2010 בדצמבר 31	מיליוני ש"ח
63	אשראי לציבור פגום "המובטח בכטחון"
710	אשראי לציבור פגום אחר (שההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת לפי הערך המהוון של תזרים המזומנים)
773	סך הכל אשראי לציבור פגום "פרופורמה"

(7) פרטים נוספים לגבי האשראי לציבור (פרופורמה), שנבדק על בסיס קבוצתי:

• הלוואות לדיור שבגינן נערכה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314 (במיליוני ש"ח):

עומק הפיגור ליום 31 בדצמבר 2010							
סך הכל	הלוואות שמוחזרו***	סה"כ מעל 3 חודשים	מעל 33 חודשים	מעל 15 ועד 33 חודשים	מעל 6 ועד 15 חודשים	מעל 3 ועד 6 חודשים	בפיגור העולה על 90 יום
							מיליוני ש"ח
1	-	1	-	1	-	-	סכום הפיגור
-	-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית*
17	-	12	1	3	3	5	יתרת חוב רשומה
4	-	4	1	2	1	-	מזה: יתרת ההפרשה להפסדי אשראי**
13	-	8	-	1	2	5	יתרת חוב, נטו

* בגין ריבית על סכומים שבפיגור

** לא כולל יתרת הפרשה לריבית

*** ההלוואות בהן נחתם הסדר להחזרת פיגורים של הלוואה, ושונה לוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם נפרעה.

באור 2 - הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

ג. נתוני פרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010 (המשך)

(7) פרטים נוספים לגבי האשראי לציבור (פרופורמה), שנבדק על בסיס קבוצתי: (המשך)

• אשראי לציבור אחר שלא נבדק פרטנית (פרופורמה)

31 בדצמבר 2010			
יתרת חוב, נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
31	11	42	אשראי בפיגור העולה על 90 יום
20	6	26	אשראי לציבור בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום
1,525	29	1,554	אשראי לציבור אחר
1,576	46	1,622	סך הכל אשראי לציבור שלא נבדק פרטנית "פרופורמה"*

* למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינה חושבה לפי שיטת "עומק הפיגור".

(8) פרטים נוספים לגבי ההפרשה להפסדי אשראי (פרופורמה)

הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010				
סך הכל	על בסיס קבוצתי		על בסיס פרטני	
	אחר	לפי עומק הפיגור		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
408	221	4	183	בגין אשראי לציבור
-	*	-	-	בגין חובות שאינם אשראי לציבור
43	42	-	1	בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
451	263	4	184	סך הכל הפרשות להפסדי אשראי "פרופורמה"

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

(9) פרטים נוספים (פרופורמה) לגבי הלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2010							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי				הלוואות לדיור			
סך הכל	אחרת		לפי עומק הפיגור	פגומות או בפיגור העולה על 90 יום ⁽³⁾		יתרת חוב רשומה	
	על בסיס פרטני	על בסיס קבוצתי		יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור ⁽⁴⁾		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
4	-	-	4	12	1	1,175	הלוואות לדיור ⁽¹⁾
1	1	-	-	7	-	609	הלוואות גדולות ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	26	הלוואות אחרות
5	1	-	4	19	1	1,810	סך הכל

1. הלוואות לדיור שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגין הפרשות לפי עומק הפיגור.
2. הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 893 אלפי ש"ח.
3. הלוואות בפיגור פגומות והלוואות בפיגור העולה על שלושה חודשים.
4. כולל ריבית על סכום הפיגור.
5. מזה הלוואות לדיור בריבית משתנה: 1,351 מיליוני ש"ח.

באור 3 - מזומנים ופקדונות בבנקים

ההרכב במאוחד ובבנק:

2010 בדצמבר 31	2009 בדצמבר 31	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,069	1,630	מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
984	*1,493	פקדונות בבנקים מסחריים
113	*122	פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים
2,166	3,245	סך הכל מזומנים ופקדונות בבנקים
1,458	2,481	כולל מזומנים ופקדונות בבנק ישראל ובבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

* סווג מחדש.

באור 4 - ניירות ערך

ההרכב במאוחד:

31 בדצמבר 2010					
התאמה לשווי הוגן			עלות מופחתת*	הערך במאזן	
שווי הוגן**	הפסדים	רווחים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
					ניירות ערך זמינים למכירה
					אגרות חוב ומלוות ⁽¹⁾ -
3,580	-	22	3,558	3,580	ממשלתיים
1,007	3	28	982	1,007	של חברות אחרות
4,587	3	50	4,540	4,587	
16	-	-	16	16	מניות של חברות אחרות ⁽²⁾
4,603	***3	***50	4,556	4,603	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
					ניירות ערך למסחר
					אגרות חוב ומלוות ⁽¹⁾ -
28	-	-	28	28	ממשלתיים
70	3	-	73	70	של חברות אחרות
98	3	-	101	98	
3	-	-	3	3	מניות של חברות אחרות
101	****3	-	104	101	סך הכל ניירות ערך למסחר
4,704	6	50	4,660	4,704	סך הכל ניירות ערך

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי הוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 16 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שוויין ההוגן.

*** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.

**** נזקי לדוח רווח והפסד.

הערות:

- (1) פירוט לגבי תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 22.
- (2) הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח בגין החזקה בשיעור 14.81% בחברת א.!. אמריקה ישראל בע"מ.
- (3) לעניין ניירות ערך ששועבדו - ראה באור 15.

באור 4 - ניירות ערך (המשך)

ההרכב במאוחד:

31 בדצמבר 2009

הערך במאזן	התאמה לשווי הוגן			מיליוני ש"ח
	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	
	שווי הוגן**	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	

ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות⁽¹⁾ -

ממשלתיים	3,600	3,582	27	9	3,600
של חברות אחרות	396	387	14	5	396
מניות של חברות אחרות ⁽²⁾	3,996	3,969	41	14	3,996
	18	17	1	-	18
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	4,014	3,986	42	14	4,014

ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות⁽¹⁾ -

ממשלתיים	20	20	-	-	20
של חברות אחרות	74	76	-	2	74
	94	96	-	2	94
מניות של חברות אחרות	3	3	-	-	3
סך הכל ניירות ערך למסחר	97	99	-	2	97
סך הכל ניירות ערך	4,111	4,085	42	16	4,111

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי הוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 17 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שוויין הוגן.

*** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.

**** נזקי לדוח הרווח וההפסד.

הערות:

(1) פירוט לגבי תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 22.

(2) הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח בגין החזקה בשיעור 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ. לבנק ניתנה אופציה, למימוש עד ליום 31.10.2010 לרכוש 3.5% נוספים מהחברה תמורת סך בשקלים השווה ל - 700 אלפי דולר של ארה"ב. הבנק בחר שלא לממש את האופציה. לפיכך, פקעה האופציה ביום 31 באוקטובר 2010.

(3) לענין ניירות ערך ששוועבדו - ראה באור 15.

באור 5 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים)

א. ההרכב במאוחד:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
13,283	12,421	אשראי
46	28	התחייבויות לקוחות עבור קיבולים
1,805	1,456	הלוואות לדיר*
15,134	13,905	סך כל האשראי
52	57	בניכוי-הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים**
15,082	13,848	סך כל האשראי לציבור

* כולל הלוואות לדיר בריבית משתנה בסך של כ-1,351 מיליוני ש"ח (31.12.09 - כ-989 מיליוני ש"ח).
 ** ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נכתה מסעיפי האשראי המתאימים.

ב. האשראי לציבור כולל:

1. אשראי ללווים בעייתיים (שלגביהם לא נרשמה הפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור) - במאוחד ובבנק

א) אשראי שאינו נושא הכנסה

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
302	357	במטבע ישראלי לא צמוד
5	13	במטבע ישראלי צמוד למדד
7	8	במטבע חוץ (לרבות צמוד למטבע חוץ)
314	378	סך הכל אשראי שאינו נושא הכנסה

באור 5 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

ב. האשראי לציבור כולל (המשך):

1. אשראי ללווים בעייתיים (שלגביהם לא נרשמה הפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור) - במאחד ובבנק (המשך)

ב) אשראי שאורגן מחדש

מטבע ישראלי לא צמוד	מטבע ישראלי צמוד למדד	מטבע חוץ (לרבות צמוד למטבע חוץ)	
			1) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה עם ויתור על הכנסות
			ליום 31 בדצמבר 2010
-	-	-	יתרת האשראי (במיליוני ש"ח)
			ליום 31 בדצמבר 2009
-	-	-	יתרת האשראי (במיליוני ש"ח)
			2) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה ללא ויתור על הכנסות
			ליום 31 בדצמבר 2010
-	9	41	יתרת האשראי (במיליוני ש"ח)
			ליום 31 בדצמבר 2009
47	6	51	יתרת האשראי (במיליוני ש"ח)
			3) אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות
			ליום 31 בדצמבר 2010
-	9	1	יתרת האשראי (במיליוני ש"ח)
			ליום 31 בדצמבר 2009
-	8	1	יתרת האשראי (במיליוני ש"ח)
			31 בדצמבר 2009
			31 בדצמבר 2010
			מיליוני ש"ח
			מיליוני ש"ח
			ג) אשראי ללווים אשר לגביהם קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש שטרם בוצע
			יתרת האשראי
			ד) אשראי בפיגור זמני
			יתרת האשראי
			ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד בגינו
			ה) אשראי בהשגחה מיוחדת
			יתרת האשראי

* סווג מחדש

באור 5 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

ג. מיון יתרות האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

מאוחד

31 בדצמבר 2010			מדרגות האשראי (אלפי ש"ח)	
סיכון אשראי ⁽²⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽³⁾	עד	מ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח			
122	144	64,792	10	-
165	259	27,292	20	10
222	539	25,304	40	20
239	793	18,010	80	40
181	800	8,942	150	80
157	1,046	5,680	300	150
172	1,355	3,604	600	300
188	1,362	1,866	1,200	600
155	981	735	2,000	1,200
176	1,244	506	4,000	2,000
169	1,292	268	8,000	4,000
514	1,706	174	20,000	8,000
437	1,533	71	40,000	20,000
1,981	2,559	57	200,000	40,000
-	-	-	400,000	200,000
-	558	1	800,000	400,000
4,878	16,171	157,302		

31 בדצמבר 2009			מדרגות האשראי (אלפי ש"ח)	
סיכון אשראי ⁽²⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ^{(3),(4)}	עד	מ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח			
* 114	145	63,333	10	-
* 147	256	26,919	20	10
* 204	537	25,352	40	20
* 305	780	18,130	80	40
* 243	762	8,703	150	80
* 157	988	5,495	300	150
* 147	1,208	3,254	600	300
* 172	1,149	1,604	1,200	600
* 101	790	583	2,000	1,200
* 147	1,177	470	4,000	2,000
218	1,103	240	8,000	4,000
420	1,804	172	20,000	8,000
457	1,210	58	40,000	20,000
1,800	2,418	54	200,000	40,000
4,632	14,327	154,367		

* הוצג מחדש.

(1) לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים של הציבור ובניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.

(3) מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי.

(4) סוג מחדש.

תקרת האשראי במדרגה העליונה הינה בסך של 558 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2009 - 179 מיליוני ש"ח). היתרה במדרגה העליונה ליום 31.12.2010 מהווה השקעה באגרות חוב, המובטחות בערבות בנק.

באור 5 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

ד. הפרשה לחובות מסופקים - במאוחד ובבנק⁽¹⁾ (במיליוני ש"ח)

2010				
סך הכל	הפרשה נוספת**	הפרשה ספציפית*		
		אחרת	לפי עומק הפיגור	
831	64	763	4	יתרה לתחילת השנה
154	1	151	2	הפרשות בשנת החשבון
(43)	(5)	(36)	(2)	הקטנת הפרשות
(3)	-	(3)	-	גביית חובות שנמחקו בעבר
108	(4)	112	-	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(291)	-	(291)	-	מחיקות, נטו***
648	60	584	4	יתרה לסוף השנה
11	8	3	-	כולל - יתרת הפרשה שלא נכתה מאשראי לציבור

2009				
סך הכל	הפרשה נוספת**	הפרשה ספציפית*		
		אחרת	לפי עומק הפיגור	
786	65	718	3	יתרה לתחילת השנה
190	1	187	2	הפרשות בשנת החשבון
(74)	(2)	(71)	(1)	הקטנת הפרשות
(2)	-	(2)	-	גביית חובות שנמחקו בעבר
114	(1)	114	1	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(69)	-	(69)	-	מחיקות, נטו***
831	64	763	4	יתרה לסוף השנה
18	7	11	-	כולל - יתרת הפרשה שלא נכתה מאשראי לציבור

2008				
סך הכל	הפרשה נוספת**	הפרשה ספציפית*		
		אחרת	לפי עומק הפיגור	
708	70	635	3	יתרה לתחילת השנה
172	1	170	1	הפרשות בשנת החשבון
(46)	(6)	(39)	(1)	הקטנת הפרשות
(3)	-	(3)	-	גביית חובות שנמחקו בעבר
123	(5)	128	-	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(45)	-	(45)	-	מחיקות, נטו***
786	65	718	3	יתרה לסוף השנה
13	6	7	-	כולל - יתרת הפרשה שלא נכתה מאשראי לציבור

* לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים, לאחר שהחובות הוגדרו כמסופקים. בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.
 ** כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.
 *** בניכוי גביית חובות שנמחקו השנה.

(1) לגבי ההשלכות הנובעות מיישום ההוראות החדשות בנושא זה - על יתרת ההפרשות להפסדי אשראי (פרפורמה) ליום 31 בדצמבר 2010, ראה גם באורים 2-1 ו-3.

באור 5 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

ה. הלוואות לדיור שבגינן נערכה הפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור - במאוחד ובבנק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010

סך הכל	הלוואות שאורגנו מחדש	מעל 33 חודשים	מעל 15 עד 33 חודשים	מעל 6 עד 15 חודשים	מעל 3 עד 6 חודשים	
1	-	-	1	-	-	סכום הפיגור
**-	-	-	-	-	-	מזה: ריבית על סכום הפיגור
4	-	1	2	1	-	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור*
8	-	-	1	2	5	יתרת הלוואות בניכוי הפרשה

31 בדצמבר 2009

סך הכל	הלוואות שאורגנו מחדש	מעל 33 חודשים	מעל 15 עד 33 חודשים	מעל 6 עד 15 חודשים	מעל 3 עד 6 חודשים	
2	-	1	1	-	-	סכום הפיגור
**-	-	-	-	**-	-	מזה: ריבית על סכום הפיגור
3	-	2	1	-	-	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור*
9	-	-	1	3	5	יתרת הלוואות בניכוי הפרשה

* לא כולל הפרשה בגין ריבית על סכום הפיגור.
** נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

ו. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור - במאוחד ובבנק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010

חובות בעייתיים לדיור						
סך הכל	הפרשה ספציפית			יתרת חוב מאזנית	מזה: סכום בפיגור	אשראי***
	אחרת	לפי עומק הפיגור	אחרת			
4	-	4	1	36	1,171	הלוואות לדיור*
1	1	-	-	13	608	הלוואות "גדולות"***
-	-	-	-	1	26	הלוואות אחרות
5	1	4	1	50	1,805	סך הכל

31 בדצמבר 2009

חובות בעייתיים לדיור						
סך הכל	הפרשה ספציפית			יתרת חוב מאזנית	מזה: סכום בפיגור	אשראי***
	אחרת	לפי עומק הפיגור	אחרת			
4	-	4	2	22	966	הלוואות לדיור*
3	3	-	1	20	459	הלוואות "גדולות"***
-	-	-	-	1	31	הלוואות אחרות
7	3	4	3	43	1,456	סך הכל

* הלוואות, שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגינן הפרשה לפי עומק הפיגור.
** הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 893 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2009 - 873 אלפי ש"ח).
*** מזה בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בתהליכי בניה - 61 מיליון ש"ח (31.12.2009 - 71 מיליון ש"ח). הלוואות אלו סווגו לענף הבינוי והנדל"ן.

באור 6 - השקעה בחברות מוחזקות

א. ההרכב:

הבנק		מאוחד	
31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(1) חברות מאוחדות			
			השקעה במניות לפי שיטת השווי המאזני, לרבות מוניטין
7	7	-	-
4	4	-	-
			הלוואות בעלים
67	32	-	-
			רווחים שנצברו ממועד הרכישה
78	43	-	-
			סך הכל השקעות בחברות מאוחדות
			(2) חברות כלולות
			השקעה במניות לפי שיטת השווי המאזני, לרבות מוניטין
5	-	5	-
			הפסדים שנצברו ממועד הרכישה
-	-	-	-
5	-	5	-
			סך הכל השקעות בחברות כלולות
83	43	5	-
			סך הכל השקעות בחברות מוחזקות

ב. חלק הבנק ברווחים של חברות מוחזקות (במאוחד כלולות)

				חלק הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
*11	4	4	1	
				הפרשה למס
*3	1	-	-	
				חלק הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות, לאחר מסים
8	3	4	1	
				חלק הבנק ברווחים מפעולות בלתי רגילות של חברה מאוחדת, לאחר מס
-	6	-	-	
8	9	4	1	סך הכל

* סווג מחדש

באור 6 - השקעה בחברות מוחזקות (המשך)

ג. להלן פרטים על חברות מוחזקות:

חברות מוחזקות עיקריות	חלק בהון, בזכויות הצבעה ובזכות לקבלת רווחים	ערך השקעה לפי שווי מאזני		תרומה לרווח הנקי		דיבידנד שנרשם	
		31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	2010	2009	2010	2009
אחוזים		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מרכנתיל נכסים בע"מ	חברת נכסים	10	9	1	1	-	-
מרכנתיל השקעות בע"מ	שוק ההון	3	44	2	4	43	-
מרכנתיל לקנ בע"מ ⁽²⁾	ניהול קרנות נאמנות	9	5	4	(1)	-	-
מרכנתיל שוקי הון בע"מ ⁽¹⁾	ניהול תיקי השקעות	13	12	1	1	-	-
גולדן גייט ברידג' פאנד	קרן הון סיכון	-	-	-	-	-	-
הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ ⁽³⁾	ניהול קופות גמל	-	5	1	4	-	2
חברות אחרות							
מרכנתיל הנפקות בע"מ	חברה להנפקות	-	-	-	-	-	-
ב.מ.ד. חיתומים ויזום השקעות בע"מ	חתמות להנפקות	7	7	-	-	-	-
מרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ ⁽⁴⁾	ניהול תיקי השקעות	-	-	-	(1)	-	-
מרכיט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	סוכנות בטוח	1	1	-	-	-	-
סך הכל		43	83	9	8	43	2

* סווג מחדש.

** מהווה חזר השקעה מקרן הון סיכון.

הערות:

- (1) ההשקעה כוללת הלוואות בעלים בסך של כ-2 מיליון ש"ח (31.12.2009 - כ-2 מיליון ש"ח). ההלוואה צמודה למדד, אינה נושאת ריבית ועומדת לפרעון בעת פרוק החברה בלבד. לענין התחייבות שנתן הבנק לשפות את החברה, ראה באור 19 ג' (10).
- (2) ביום 17 באוקטובר 2010 מכרה החברה את פעילות ניהול קרנות הנאמנות שלה (ראה באור 19 ג' (14) להלן). לפיכך, שנתה החברה ביום 11 בינואר 2011 את שמה, מ"מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ", לשמה הנוכחי.
- (3) החברה הינה בבעלות מלאה של מרכנתיל שוקי הון בע"מ (חברה מאוחדת בבעלות מלאה של הבנק). ההשקעה כוללת הלוואות בעלים בסך של כ-1 מיליון ש"ח. ההלוואה צמודה למדד, אינה נושאת ריבית ועומדת לפרעון בעת פרוק החברה בלבד. לענין התחייבות שנתנה הבנק לשפות את החברה, ראה באור 19 ג' (10).
- (4) חברת הדס מרכנתיל בע"מ הוקמה ביום 12 באוגוסט 2007 על ידי הבנק ואחרים, כחלק מההסכם למכירת פעילות קופות הגמל. בחודש אפריל 2010 מימש הבנק את כל החזקותיו בחברה (ראה גם באור 19 ג' (13)) הרווח ממימוש המניות, כאמור, הסתכם בכ-28 מיליון ש"ח, ונזקף בדוח הרווח והפסד בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות" (ראה גם באור 29, להלן).
- (5) החברה מוחזקת (בשיעור 51%), על ידי מרכנתיל שוקי הון בע"מ (חברה מאוחדת בבעלות מלאה של הבנק). ההשקעה כוללת הלוואות בעלים בסך 1 מיליון ש"ח (31.12.2009 - זהה), שהתקבלה מהבנק. ההלוואה צמודה למדד, אינה נושאת ריבית ועומדת לפרעון בעת פרוק החברה בלבד.

באור 7 - בניינים וציוד

א. ההרכב במאוחד:

סך הכל מיליוני ש"ח	ציוד, ריהוט וכלי רכב מיליוני ש"ח	בניינים ומקרקעין מיליוני ש"ח	עלות ⁽¹⁾
1,047	605	442	יתרה לתחילת השנה
93	61	32	תוספות
1,140	666	474	יתרה לסוף השנה
590	427	163	פחת שנצבר ⁽²⁾
56	46	10	יתרה לתחילת השנה
646	473	173	פחת השנה
494	193	301	יתרה לסוף השנה
457	178	279	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2010
9.9	14.1	4.2	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2009
9.5	12.5	4.6	שיעור הפחת הממוצע בשנת 2010 (אחוזים)
			שיעור הפחת הממוצע בשנת 2009 (אחוזים)

(1) היתרה כוללת עלויות פיתוח תוכנות שהונו בסך של 51 מיליון ש"ח (31.12.09 - כ-40 מיליון ש"ח).
(2) הפחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך בסך 2 מיליון ש"ח (31.12.2009 - זהה).

ב. זכויות במקרקעין

(1) הבנק הינו בעל זכויות בדרך של חכירה ושכירות מוגנת בבניינים ומקרקעין לתקופות המסתיימות בשנים שכי
2016 עד 2044. יתרתן המופחתת של הזכויות הנ"ל הסתכמה כדלקמן:

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
27	29	חכירה מהוונת
4	4	שכירות מוגנת וחכירה בלתי מהוונת
31	33	סך הכל

(2) מקרקעין ומבנים שעלותם המופחתת הסתכמה בסך של כ-7 מיליוני ש"ח אינם בשימוש הבנק (31 בדצמבר
2009 - כ-3 מיליוני ש"ח).

(3) זכויות במקרקעין שעלותן המופחתת הסתכמה בסך של כ-177 מיליוני ש"ח טרם נרשמו על שם הבנק
בלשכות רישום המקרקעין (31 בדצמבר 2009 - כ-161 מיליוני ש"ח), עקב עיכובים בפעולות מקדימות לרישום
מצד מנהל מקרקעי ישראל. (מזה כ-126 מיליון ש"ח בגין מבנה המשרדים של הנהלת הבנק ויחידות המטה
הראשיות, שנרכש בשנת 2009 - ראה גם באור 19 ג' (12) להלן).

באור 8 - נכסים אחרים

ההרכב:

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1	2	4	3	מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על הפרשה
44	28	44	33	מסים נדחים לקבל, נטו
6	8	6	8	הוצאות מראש
17	10	17	10	עודף היעודה לפיצויי פיטורין ופרישה על העתודה (ראה באור 16 א')
19	-	19	-	עודף היעודה לדמי מחלה על העתודה
1	1	1	1	הוצאות הנפקה להפחתה של כתבי התחייבות נדחים
26	26	26	26	יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט נגזרים משוכצים) (ראה באור 19 ד')
24	31	24	33	חייבים אחרים ויתרות חובה
138	106	141	114	סך הכל נכסים אחרים

באור 9 - פקדונות הציבור

ההרכב במאוחד:

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3,040	2,766	פקדונות לפי דרישה
14,507	15,498	פקדונות לזמן קצוב ואחרים
631	472	פקדונות בתוכניות חסכון
18,178	18,736	סך הכל פקדונות הציבור

באור 10 - פקדונות מבנקים

ההרכב במאוחד ובבנק:

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
258	83	בנקים מסחריים
255	150	פקדונות לפי דרישה
28	46	פקדונות לזמן קצוב
541	279	קיבולים
-	-	סך הכל פקדונות מבנקים מסחריים
-	-	תאגידים בנקאיים מיוחדים
541	279	פקדונות לזמן קצוב
		סך הכל פקדונות מבנקים

באור 11 - כתבי התחייבות נדחים

א. ההרכב:

במאחד ובבנק		שעור תשואה פנימי*	משך חיים ממוצע*	שעור הריבית אחוזים	במטבע ישראלי צמוד מדד
31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010				
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	שנים	אחוזים	
612	674	4.5	5.3	3.3-6.9	

* משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים, על פי שקלול תזרימי המזומנים העתידיים, המהווים לפי שעור התשואה הפנימי. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית הנדרש כדי לנכות את תזרימי המזומנים העתידיים - ליתרה המאזנית של הסעיף.

ב. זכויותיהם של כתבי ההתחייבות הנדחים, נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של הבנק בין מובטחים ובין שאינם מובטחים.

באור 12 - התחייבויות אחרות

ההרכב:

הבנק		מאחד		
31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
67	82	67	82	הפרשה ל"מענקי וותק" (ראה באור 16 ב')
80	89	80	90	הפרשות בגין הוצאות שכר ונלוות
21	33	21	33	הפרשות בגין שירותי מחשב
-	-	3	-	מיסים שוטפים - עודף הפרשה על מקדמות ששולמו
18	11	18	11	הפרשה לחובות מסופקים בגין סעיפים חוץ מאזניים (ראה באור 15 ד')
23	26	23	29	הכנסות מראש
42	-	-	-	חברה מאוחדת
138	215	138	215	יתרות זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט נגזרים משובצים) (ראה באור 19 ד')
7	7	7	7	מוסדות
291	345	291	345	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
43	66	46	68	זכאים אחרים ויתרות זכות
730	874	694	880	סך הכל התחייבויות אחרות

באור 13 - הון עצמי

הרכב

ליום 31 בדצמבר 2009		ליום 31 בדצמבר 2010		
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום	
שקל חדש	שקל חדש	שקל חדש	שקל חדש	
6,222	12,250	6,222	12,250	מניות רגילות א' בנות 0.1 שקל חדש
6,205	12,250	6,205	12,250	מניות רגילות ב' בנות 0.1 שקל חדש
16	500	16	500	מניות רגילות בנות 0.01 שקל חדש
12,443	25,000	12,443	25,000	סך מניות

באור 14 - הלימות ההון

א. כללי

(1) הלימות ההון מחושבת בהתאם ל"גישה הסטנדרטית" הכלולה בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-208 (להלן: "כללי באזל 2").

(2) חישוב הלימות ההון על פי כללי "באזל 2" מבוסס על הנחיות השונות מאלו שבכללי "באזל 1". השינויים העיקריים בכללי המדידה של הלימות ההון שנכללו בנדבך הראשון שבהנחיות "באזל 2", לעומת כללי המדידה שנכללו בהנחיות "באזל 1", הינם כדלקמן:

(א) אמצעי ההון

על פי כללי "באזל 2" יש לכלול את הקרן ההונית בגין התאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בחישוב אמצעי ההון. מרכיב זה מהווה את הפער שבין יתרת שוויים ההוגן (שנקבע לרוב על פי מחיר השוק) של ניירות הערך הזמינים למכירה של הבנק לבין עלותם המופחתת.

לפיכך, תנודות משמעותיות במחירי השוק של ניירות הערך, עשויים להשפיע באופן מהותי על יחס הלימות ההון של הבנק.

(ב) נכסי הסיכון

- הקצאת נכסי סיכון בגין "הסיכון התפעולי".

- הקצאת נכסי סיכון בגין התחייבויות למתן אשראי לתקופה שאינה עולה על שנה.

- שקלול חבות אשראי למגזר הקמעונאי בשיעור של 75% (במקום 100% על פי כללי "באזל 1").

- שקלול חבות אשראי בגין הלוואות לדיור בשיעור של 35% (במקום 100%-50% - על פי כללי "באזל 1").

- שקלול הלוואות בפיגור מסוימות בשיעור של 150% (במקום 100% - על פי כללי "באזל 1").

(3) ליום 31 בדצמבר 2010 הבנק עומד בדרישות יחס ההון המזערי שקבע המפקח על הבנקים והמגבלות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק (לפי כללי "באזל 1" ולפי כללי "באזל 2").

באור 14 - הלימות ההון (המשך)

ב. יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010		
	באזל וו מיליוני ש"ח	באזל וו ⁽¹⁾ מיליוני ש"ח	
			1. הון לצורך חישוב יחס ההון
1,673	1,822	1,822	הון ברובד הראשוני, לאחר ניכויים ("באזל 2")
289	412	433	הון ברובד המשני, לאחר ניכויים ("באזל 2")
1,962	2,234	2,255	
-	-	-	ניכויים מההון הכולל ("באזל 1")
1,962	2,234	2,255	סה"כ הון כולל
			2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
14,066*	15,781	14,603	סיכון אשראי
149	98	120	סיכונים שוק
1,860	-	1,902	סיכון תפעולי
16,075	15,879	16,625	סה"כ יתרות משוקללות של נכסי סיכון
			3. יחס ההון לרכיבי סיכון
10.4**	11.5	11.0	• יחס הון ראשוני לרכיבי סיכון
12.2**	14.1	13.6	• יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	9.0	• יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* הוצג מחדש
** סווג מחדש

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010		
	באזל וו מיליוני ש"ח	באזל וו ⁽¹⁾ מיליוני ש"ח	
			1. הון ברובד הראשוני
1,675	1,822	1,822	הון עצמי
(2)	-	-	בניכוי: השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית
1,673	1,822	1,822	סה"כ הון ברובד הראשוני
			2. הון ברובד המשני
			(א) הון רובד משני-עליון
13	-	21	45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ני"ע זמינים למכירה
37	37	37	הפרשה כללית לחובות מסופקים
50	37	58	
			(ב) הון רובד משני-תחתון
242	375	375	כתבי התחייבות נדחים
			(ג) ניכויים מההון ברובד המשני
(3)	-	-	השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית
289	412	433	סה"כ הון ברובד המשני

(1) הנתונים ליום 31.12.2010 הוצגו גם על פי כללי "באזל 1" - בכדי להבהיר את השפעת השינויים בהוראות למדידת יחס ההון לרכיבי סיכון וכדי לאפשר השוואה לתקופות קודמות.

א. בהתאם להסכם שנחתם בין הבנק לבין מסלקת המעו"ף, הפקיד הבנק בטוחה לטובת מסלקת מעו"ף, בגין אחריותו כלפי המסלקה עבור עסקאות שביצע הבנק ושביצעו לקוחותיו ועבור חלקו בקרן הסיכונים. בהתאם להסכם התחייבה המסלקה להשיב את סכום הבטוחה על פירותיה לבנק.

עם זאת, למסלקת מעו"ף זכות לממש את הבטוחה - כולה או חלקה - על פי שיקול דעתה, כנגד הפחתת חוב הבנק כלפיה - בסכום זהה. שווי הבטוחה לטובת מסלקת מעו"ף, כאמור, ליום 31 בדצמבר 2010 - מסתכם בסך של כ-78 מיליון ש"ח ונכלל בדוחות הכספיים בסעיף "ניירות ערך".

מסלקת המעו"ף הקימה קרן סיכונים בסכום שיקבע בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת. חבר מסלקת מעו"ף אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקת המעו"ף (ראה באור 19ג'5).

ב. בשנת 2002 החליט דירקטוריון מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב על הקמת קרן סיכונים, בה ישתתפו כל חברי מסלקת הבורסה ובכללם הבנק. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים, כאמור לעיל, נקבע ביום 31 בדצמבר 2010 בסך של כ-5 מיליון ש"ח. סכום זה יעודכן על ידי מסלקת הבורסה מידי שנה.

להבטחת התחייבותו לקרן הסיכונים כאמור, ולאחריותו כלפי המסלקה עבור עסקאות שביצע הבנק ושביצעו לקוחותיו - חתם הבנק ביום 10 באפריל 2005 על הסכם לפיו יפקיד הבנק לטובת מסלקת הבורסה, בטוחה - אגרות חוב ממשלתיות.

להבטחת ההסכם רשם הבנק ביום 13.4.2005 שעבוד קבוע, בדרגה ראשונה, לטובת מסלקת הבורסה בגין בטוחה זו והזכויות בגינה. שווי הבטוחה ליום 31.12.2010 מסתכם ב-9 מיליון ש"ח.

ג. בחודש יולי 2007 הושקה על ידי בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS) המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת - ובתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לכיצוע העברות הכספיים. לאור הסדרי הסליקה החדשים - הבנק עשוי להזדקק, מעת לעת, לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל.

במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה - שיעבד הבנק ביום 15 בנובמבר 2010, לטובת בנק ישראל - בשעבוד קבוע בדרגה ראשונה - את כל הנכסים וההתחייבויות שהופקדו על ידו ב"חשבון הבטוחות" המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך (בנוסף לשעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 23 ביולי 2007).

להלן נתונים לגבי הרכב הנכסים שהופקדו:

31.12.2009	31.12.2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
581	536	• יתרה ממוצעת
581	480	• יתרה לסוף השנה

ד. בנוסף, הבנק מפקיד מעת לעת - פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור) - בטוחה לתקרת האשראי הניתן לבנק מבנק ישראל באמצעות מכרזי אשראי. יתרת הפקדונות שהופקדו כאמור בבנק ישראל ליום 31.12.2010 מסתכמת בסך של 311 מיליוני ש"ח (31.12.2009 - 1,078 מיליוני ש"ח). בשנת 2010 לא השתתף הבנק במכרזי אשראי, כאמור (2009 - זהה).

א. פיצויי פרישה

(1) התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדיהם מכוסות על ידי הפקדות בקופות פיצויים ועל ידי הפרשות מתאימות. ההתחייבויות לפיצויים מחושבות על בסיס משכורת חודשית לכל שנת עבודה כמקובל (בכפוף לסעיף 2 להלן). כמו כן זכאים המנהל הכללי ומספר מנהלים נוספים למענק נוסף בהיקף שבין 6 ל-12 משכורות חודשיות (לעניין זכויות נוספות, להן זכאי המנכ"ל, בתנאים מסויימים עם פרישתו - ראה באור 21 ג', להלן).

סכומי היעודה והעתודה הינם כדלקמן:

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
257	247	סכום היעודה
247	230	סכום העתודה
10	17	עודף יעודה, נטו*

* עודף היעודה נכלל בסעיף "נכסים אחרים".

הבנק והחברות המאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה. (2) התחייבות הבנק לפיצויי פרישה אינה כוללת את ההתחייבות בגין העובדים שהצטרפו להסכם פנסיה - ממועד הצטרפותם להסכם, מאחר שעל פי ההסכם נושאת בהתחייבות זו קרן הפנסיה. כן לא כוללת היעודה לפיצויים את הצטרבות ההפקדות בקרן הפנסיה, שכן כספים אלו אינם נמצאים בשליטתו של הבנק.

ב. מענקי וותק

על-פי הסכמי העבודה בבנק, זכאים העובדים לקבלת מענקים בשל וותק בהגיעם לרמות וותק מסוימות ("מענקי יובל"). המענקים האמורים כוללים תשלום בגובה של מספר משכורות חודשיות וזיכוי של ימי חופש, הכל בהתאם לדרגת העובד ורמות הוותק השונות.

כדוחות הכספיים נכללה הפרשה בשל מלוא התחייבות הבנק לתשלום המענקים האמורים על פי חישוב אקטוארי, בהתחשב בהסתברות מימושם של המענקים בסך של כ-82 מיליון ש"ח (31.12.2009 - כ-67 מיליון ש"ח).

ההפרשה למענקים אלה חושבה בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים לפי שיעור הוון של 1.5%. שיעור זה הינו לאחר ניכוי של 2.5% בגין הגידול הצפוי בשכר הריאלי, על פי הערכת ההנהלה.

ג. חופשות

עובדי הבנק זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית התשי"א-1951. כדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 נכללו הפרשות לחופשה במאוחד ובבנק בסך של כ-22 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2009 - 20 מיליון ש"ח). חישוב ההפרשה מבוסס על השכר האחרון בתוספת הוצאות נלוות.

ד. ביטוח רפואי

על פי ההסכם למיזוג עסקי שנחתם בין הבנק לחברה מאוחדת, התחייב הבנק להמשיך ולשלם דמי ביטוח רפואי לגמלאי החברה המאוחדת אשר יצאו לגמלאות עד למועד המיזוג.

הבנק ערך הפרשה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי. סכום ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2010 המחושב לפי שיעור הוון של 4% הסתכם לסך של 2 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2009 - זהה).

ה. זכויות אחרות

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבות הבנק לתאריך המאזן בשל הטבות אלו חושבה על בסיס אקטוארי. סכום ההתחייבות כאמור ליום 31 בדצמבר 2010, לאחר הוון בשעור של 4%, הסתכם בכ-28 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2009 - כ-21 מיליון ש"ח).

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

		2010 בדצמבר				
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים						
2,166	-	191	682	273	1,020	מזומנים ופקדונות בכנקים
4,704	19	-	86	2,866	1,733	ניירות ערך
15,082	-	362	881	2,122	11,717	אשראי לציבור
494	494	-	-	-	-	בניינים וציוד
114	20	3	13	8	70	נכסים אחרים
22,560	533	556	1,662	5,269	14,540	סך הכל נכסים
התחייבויות						
18,736	-	666	1,698	3,183	13,189	פקדונות הציבור
279	-	8	52	135	84	פקדונות מבנקים
136	-	-	33	-	103	פקדונות הממשלה
674	-	-	-	674	-	כתבי התחייבות נדחים
880	34	50	8	166	622	התחייבויות אחרות
20,705	34	724	1,791	4,158	13,998	סך הכל התחייבויות
1,855	499	(168)	(129)	1,111	542	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	-	149	178	(362)	35	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(27)	-	27	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	2	-	-	-	(2)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,855	501	(19)	22	749	602	סך הכל כללי
-	-	-	(39)	-	39	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	3	-	(1)	-	(2)	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.
** לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2009						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים***	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	לא צמוד	צמוד מדד	
נכסים						
3,245	-	318	1,008	321	1,598	מזומנים ופקדונות בכנקים
4,111	21	-	75	2,481	1,534	ניירות ערך
13,848	-	342	794	2,124	10,588	אשראי לציבור
5	5	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
457	457	-	-	-	-	בניינים וציוד
141	*18	2	11	-	*110	נכסים אחרים
21,807	501	662	1,888	4,926	13,830	סך הכל נכסים
התחייבויות						
18,178	-	857	1,808	3,219	12,294	פקדונות הציבור
541	-	13	70	1	457	פקדונות מבנקים
87	-	-	36	-	51	פקדונות הממשלה
612	-	-	-	612	-	כתבי התחייבות נדחים
694	*34	31	7	105	*517	התחייבויות אחרות
20,112	34	901	1,921	3,937	13,319	סך הכל התחייבויות
הפרש						
1,695	467	(239)	(33)	989	511	
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	-	286	58	(381)	37	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(37)	-	37	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	2	-	-	-	(2)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,695	469	47	(12)	608	583	סך הכל כללי
-	-	-	(57)	-	57	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	3	-	(2)	-	(1)	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* סווג מחדש.
 ** כולל צמודי מטבע חוץ.
 *** לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

באור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים⁽¹⁾

משלוח ועד ארבע שנים	משנתיים ועד שלוש שנים	משנה ועד שנתיים	משלושה חודשים ועד שנה	מחודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
מטבע ישראלי לא צמוד						
625	868	1,443	3,144	3,195	3,812	נכסים ⁽⁶⁾
244	102	436	1,659	998	10,566	התחייבויות
381	766	1,007	1,485	2,197	(6,754)	הפרש
-	-	-	(4)	9	29	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
5	7	6	(9)	1	1	אופציות (במונחי נכס בסיס)
מטבע ישראלי צמוד למדד						
955	551	1,166	905	81	90	נכסים
171	208	843	1,941	482	195	התחייבויות
784	343	323	(1,036)	(401)	(105)	הפרש
(20)	(21)	(22)	(22)	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מטבע חוץ⁽³⁾						
67	71	143	458	418	908	נכסים ⁽⁷⁾
8	10	13	374	453	1,626	התחייבויות
59	61	130	84	(35)	(718)	הפרש
25	29	17	39	(12)	(34)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
(5)	(7)	(7)	8	(1)	(1)	אופציות (במונחי נכס בסיס)
פריטים לא כספיים						
-	-	-	-	-	9	נכסים
-	-	-	-	-	9	התחייבויות
-	-	-	-	-	-	הפרש
-	-	1	1	-	-	אופציות (במונחי נכס בסיס)
סה"כ ליום 31 בדצמבר 2010						
1,647	1,490	2,752	4,507	3,694	4,819	נכסים
423	320	1,292	3,974	1,933	12,396	התחייבויות
1,224	1,170	1,460	533	1,761	(7,577)	הפרש
5	8	(5)	13	(3)	(5)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

- בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנתרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- נכסים ללא תקופת פרעון כולל נכסים בסך 192 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
- כולל הצמדה למטבע חוץ.
- כפי שנכללה בבאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- כולל אשראי בתנאי חח"ד בשקלים: לפי דרישה ועד חודש - בסך 59 מיליוני ש"ח, מחודש ועד שלושה חודשים 1,632 מיליוני ש"ח, משלושה חודשים ועד שנה 3 מיליון ש"ח, ללא תקופת פרעון 305 מיליוני ש"ח.
- כולל אשראי בתנאי חח"ד במט"ח: לפי דרישה ועד חודש - בסך 2 מיליוני ש"ח ומחודש ועד שלושה חודשים 210 מיליוני ש"ח, ללא תקופת פרעון 1 מיליוני ש"ח.

שיעור תשואה חוזי ⁽⁵⁾	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾						
	סך הכל	ללא תקופת פרעון	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים
6.36	14,540	535 ⁽²⁾	15,457	35	600	1,341	394
(1.51)	13,998	-	14,145	5	36	27	72
4.85	542	535	1,312	30	564	1,314	322
	35	-	34	-	-	-	-
	25	-	25	-	1	9	4
2.41	5,269	-	5,951	102	525	825	751
2.78	4,158	-	4,302	-	44	378	40
(0.37)	1,111	-	1,649	102	481	447	711
	(362)	-	(636)	-	(168)	(366)	(17)
1.91	2,218	1	2,333	1	64	109	94
(0.36)	2,515	-	2,538	-	25	23	6
1.55	(297)	1	(205)	1	39	86	88
	327	-	539	-	136	319	20
	(27)	-	(27)	-	(1)	(9)	(4)
-	533	524	9	-	-	-	-
-	34	25	9	-	-	-	-
-	499	499	-	-	-	-	-
	2	-	2	-	-	-	-
4.97	22,560	1,060	23,750	138	1,189	2,275	1,239
(1.64)	20,705	25	20,994	5	105	428	118
3.36	1,855	1,035	2,756	133	1,084	1,847	1,121
	-	-	(63)	-	(32)	(47)	3

באור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון (המשך)

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2009

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים⁽¹⁾

משלוח ועד ארבע שנים	משנתיים ועד שלוש שנים	משנה ועד שנתיים	משלושה חודשים ועד שנה	מחודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש
מטבע ישראלי לא צמוד					
478	863	1,557	2,550	2,970	*3,976
115	122	251	2,456	1,664	*8,374
363	741	1,306	94	1,306	(4,398)
-	-	-	16	11	11
5	**4	(1)	7	2	2
מטבע ישראלי צמוד למדד					
435	945	1,179	1,118	149	43
258	384	1,015	873	270	72
177	561	164	245	(121)	(29)
(20)	(21)	(21)	1	(21)	-
מטבע חוץ⁽³⁾					
49	122	154	485	642	1,003
6	9	39	362	537	1,849
43	113	115	123	105	(846)
23	26	30	(18)	24	(9)
(5)	(6)	1	(7)	(2)	(2)
פריטים לא כספיים					
-	-	-	-	-	*11
-	-	-	-	-	*11
-	-	-	-	-	-
-	**2	-	-	-	-
סה"כ ליום 31 בדצמבר 2009					
962	1,930	2,890	4,153	3,761	5,033
379	515	1,305	3,691	2,471	10,306
583	1,415	1,585	462	1,290	(5,273)
3	5	9	(1)	14	2

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנתרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.

(2) נכסים ללא תקופת פרעון כולל נכסים בסך 232 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.

(3) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(4) כפי שנקללה בבאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

(5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(6) כולל אשראי בתנאי חח"ד בשקלים: לפי דרישה ועד חודש - בסך 27 מיליוני ש"ח, מחודש ועד שלושה חודשים 1,743 מיליוני ש"ח, משלושה חודשים ועד שנה 2 מיליון ש"ח, ללא תקופת פרעון 298 מיליוני ש"ח.

(7) כולל אשראי בתנאי חח"ד במט"ח: מחודש ועד שלושה חודשים 264 מיליוני ש"ח, ללא תקופת פרעון 7 מיליוני ש"ח.

* סווג מחדש

* הוצג מחדש

שיעור תשואה חזוי ⁽⁵⁾	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾		סך-הכל תזרימי מזומנים	מכל עשרים שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון					
5.37	*13,830	⁽²⁾ 609	14,521	23	448	1,295	361
0.99	*13,319	-	13,621	3	223	219	194
4.38	511	609	900	20	225	1,076	167
	37	-	38	-	-	-	-
	35	-	35	-	1	10	5
2.66	4,926	-	5,668	81	510	955	253
3.12	3,937	-	4,333	-	432	601	428
(0.46)	989	-	1,335	81	78	354	(175)
	(381)	-	(638)	-	(306)	(231)	(19)
1.78	2,550	7	2,639	-	49	89	46
0.25	2,822	-	2,851	-	31	13	5
1.53	(272)	7	(212)	-	18	76	41
	344	-	573	-	269	208	20
	(37)	-	(37)	-	(1)	(10)	(5)
-	*501	490	11	-	-	-	-
-	*34	23	11	-	-	-	-
-	467	467	-	-	-	-	-
	2	-	2	-	-	-	-
4.22	21,807	1,106	22,839	104	1,007	2,339	660
1.33	20,112	23	20,816	3	686	833	627
2.89	1,695	1,083	2,023	101	321	1,506	33
	-	-	(27)	-	(37)	(23)	1

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים (במאחד)

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
85	86	אשראי תעודות
428	**270	ערכויות להבטחת אשראי
1193	930	ערכויות לרוכשי דירות
561	**646	ערכויות והתחייבויות אחרות
468	480	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו*
998	914	מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
1158	1,375	התחייבויות להוצאת ערכויות
933	855	התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן

* מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי ניתנות לביטול בכל עת - ללא תנאי.
** הוצג מחדש.

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾

מאחד והבנק	
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

(1) יתרת האשראי מפקדונות לפי מידת הגביה⁽²⁾

40	44	במטבע ישראלי צמוד למדד

(2) תזרימים בגין עמלת גביה מפעילות זו - במאחד ובבנק:

(במיליוני ש"ח)

סך הכל	31 בדצמבר						
	2010	2009	עד שנה* ועד שנה*	ועד שנה* ועד שנה*	ועד שנה* ועד שנה*	ועד שנה* ועד שנה*	ועד שנה* ועד שנה*
1	-	-	1	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-

במגזר הצמוד למדד:

• תזרימים חוזיים עתידיים

• תזרימים עתידיים צפויים
לאחר הערכת ההנהלה
לפרעונות מוקדמים

• תזרימים צפויים מהוונים
לאחר הערכת ההנהלה
לפרעונות מוקדמים⁽³⁾

(1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למשקיע מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות), עם עמלת גביה במקום מרווח.
(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שנתנו בגינם בסך 4 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2009 - 5 מיליוני ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
(3) ההיוון בוצע לפי שיעור של 3.0% (31 בדצמבר 2009 - 3.5%).
* סך ההכנסות הצפויות בתקופה זו - נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

(1) קיימות התחייבויות והתקשרויות אחרות לתאריך המאזן כדלהלן:

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
30	35	התקשרות להשקעה בבניינים וציוד (ראה גם סעיף 12 להלן)
143	157	חוזי שכירות לזמן ארוך
		להלן פירוט דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות:
17	19	שנה ראשונה
16	15	שנה שניה
13	15	שנה שלישית
12	14	שנה רביעית
11	12	שנה חמישית
74	82	שנה שישית ואילך
143	157	סך הכל דמי שכירות לתשלום

(2) בנוסף לאמור לעיל, חלק מסניפי הבנק נמצאים במבנים השכורים בשכירות מוגנת. דמי השכירות לתשלום בשנת 2010, מסתכמים בכ-1 מיליוני ש"ח, בדומה לאשתקד.

(3) הבנק התקשר בהסכמים להשקעה בחמש קרנות הון סיכון. ההתחייבות העתידית המכסימלית של הבנק להשקעה בקרנות אלו, מעבר להשקעה שבוצעה עד ליום המאזן, מסתכמת בכ-7 מיליון ש"ח (31.12.2009 - 2 מיליון ש"ח).

(4) הבנק שהינו חבר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב התחייב לפצות, ביחד עם חברי הבורסה האחרים, את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק כתוצאה מחוסר מלאי או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה (ראה גם באור 15'ב).

(5) הבנק הנמנה עם החברים במסלקת מעו"ף בע"מ, אחראי ביחד עם חברי מסלקת המעו"ף כלפי המסלקה לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה.

לצורך כך הקימה מסלקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים לתאריך המאזן מסתכם בסך של כ-9 מיליון ש"ח שהם 0.7% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. הבנק נדרש להעמיד לטובת מסלקת מעו"ף בטוחות (אגרות חוב ממשלתיות) בסכום שיבטיח הן את חבותו האפשרית בגין חלקו בקרן הסיכונים, כאמור וסכום נוסף הנגזר מהיקף פעילות הבנק בתחום זה (ראה באור 15'א).

כמו כן התחייב הבנק כלפי מסלקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה.

(6) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות. בין היתר עולות בתביעות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התנית שרות בשרות, אי ביצוע הוראות, חיוב חשבונות שלא כדין והפעלת שיקול דעת מוטעה. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי חבות אפשרית של הבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים ואשר סבירות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-36 מיליון ש"ח.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(6) (המשך)

להלן פירוט של התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק:

(א) תביעה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית שהוגשה כנגד הבנק ביום 28 בינואר 2002 על ידי לקוח של הבנק בגין "עלויות עודפות" שנגרמו לו, לטענתו, עקב הליך טכני לפיו נוהג הבנק לרשום בחשבון הלקוח את סכומי הפרעון של המחאות דחיות המגיעות לפרעון במועד מסוים, בשורה נפרדת עבור כל המחאה, במקום לקבץ אותן בשורה אחת.

הסכום הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג - לטענת התובע - את ה"עלות העודפת" עבור כלל לקוחות הבנק, מסתכם לטענתו, בכ-17 מיליון ש"ח. בתאריך 20 באוקטובר 2003 החליט בית המשפט המחוזי לקבל את בקשת הלקוח ואישר את הגשת התביעה כ"תביעה ייצוגית". בחודש דצמבר 2003 הגיש הבנק בקשה למתן רשות ערעור על החלטת בית המשפט, לבית המשפט העליון ובקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. בקשת הבנק לעיכוב ביצוע פסק הדין התקבלה על ידי בית המשפט.

ביום 25 באוקטובר 2007 החליט בית המשפט העליון לקבל את בקשת הערעור של הבנק, לבטל את החלטת בית המשפט המחוזי ולהחזיר את התביעה לדיון נוסף בבית המשפט המחוזי - מכיוון שהחלטת בית המשפט המחוזי ניתנה קודם לאישורו של "חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ז 2006 (להלן: "החוק"). על פי נוסח החוק, יש לדון בכל ההליכים המשפטיים שהיו תלויים ועומדים, במועד אישור החוק - על פי הוראות החוק.

ביום 27.4.2008 החליט בית המשפט המחוזי לחזור ולאשר את הגשת התביעה כ"תביעה ייצוגית". עם זאת, החליט בית המשפט המחוזי כי לא תינתן לתובע אפשרות להוסיף לתביעה עילות נוספות - מעבר לאלו שהועלו על ידו בבקשה המקורית. ביום 22.5.2008 הגיש הבנק לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי - ובקשה לעיכוב בביצוע פסק הדין. ביום 25.5.2008, החליט בית המשפט המחוזי לקבל את בקשת הבנק ולעכב את ביצוע פסק הדין - עד לקבלת פסיקתו של בית המשפט העליון בבקשת הערעור.

(ב) ביום 19 ביוני 2006 הוגשה כנגד עשרה תאגידי בנקאיים (ובכללם הבנק), עשר חברות ביטוח, שתיים עשרה חברות לניהול קופות גמל (ובכללן מרכזתיל ניהול קופות גמל בע"מ) ואגף ההוצאה לפועל של מדינת ישראל (להלן: "הגופים הנתבעים") - תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ז - 2006 - על ידי שמונה תובעים, בגין נזקים שגרמו לכאורה הגופים הנתבעים, לתובעים - שביקשו להטיל "עיקולי צד ג" (באמצעות לשכת ההוצאה לפועל) - על פקדונות של חייבים שייכתן והיו בחזקתם של הגופים הנתבעים.

לטענת התובעים - על אף ששילמו, כחוק, אגרות הוצאה לפועל עבור המידע אותו הם זכאים לקבל מהגופים הנתבעים (הדרוש להם לצורך הטלת העיקולים), כאמור לעיל - בפועל, השירות והמידע שהתקבל מ"הגופים הנתבעים" היה לקוי, שכן הגופים הנתבעים לא היו ערוכים להשיב על הבקשות לקבלת מידע, כאמור, באמצעות "מדיה אלקטרונית" ולפיכך התשובות שקיבלו התובעים מהגופים הנתבעים היו חלקיות, ניתנו לעיתים באחר (או שלא ניתנו כלל) ובמקרים מסוימים ניתנו תשובות מוטעות.

כמו כן, לטענת התובעים נוהגים הבנקים וחברות הביטוח לגבות תשלום אגרות הוצאה לפועל, נפרדות עבור כל קופת גמל הנמצאת בניהולם - במקום תשלום אחד עבור כל קופות הגמל המנוהלות על ידם (באמצעות החברה לניהול קופות גמל שבשליטתם).

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(6) להלן פירוט של התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק (המשך):

סכום הנזק הכלול בבקשה לתביעה ייצוגית כנגד כל התובעים מסתכם בכ-233 מיליון ש"ח. כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק והחברה המאוחדת שלו - בנזק שנגרם, לכאורה, לתובעים.

ביום 18.10.2006 הגיש הבנק לבית המשפט, ביחד עם נתבעים נוספים - בקשה לסלק על הסף את בקשת התובעים להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית - מכיוון שחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו - 2006, אינו מאפשר זאת. ביום 10 בפברואר 2008 - החליט בית המשפט לדחות את בקשת הבנק (ובנקים אחרים) לסילוק התביעה על הסף (עם זאת, קיבל בית המשפט את בקשת חברות הביטוח בנושא זה).

ביום 12.2.2008 הגיש הבנק (ביחד עם נתבעים נוספים) לבית המשפט העליון - בקשה למתן רשות ערעור על פסיקת בית המשפט המחוזי. ביום 28.11.2010 דחה בית המשפט העליון את בקשת הבנק.

הנהלת הבנק סבורה, כי הבנק פעל כשורה ומילא אחר כל החובות המוטלות עליו בנושא זה מכח "חוק הבנקאות", חוק "הגנת הצרכן", וחוק "ההוצאה לפועל".

(ג) ביום 20.10.2009 הוגשה כנגד הבנק ובנקים אחרים (השותפים ב"קונסורציום בנקאי" להלן: "הקונסורציום") תביעה על ידי לווה שקיבל בעבר הלוואה מ"הקונסורציום" לרכישת מניותיה של חברת "בזק" - בגין "ריבית חריגה עודפת" בסך 804 מיליון ש"ח בה חויב, לטענתו, התובע - על ידי "הקונסורציום" לאחר שלא עמד בתנאי הלוואה.

לטענת התובע, יש לראות בריבית חריגה זו - "ריבית עודפת", שנזקפה לחובתו בשל השתהות בלתי סבירה של כונס הנכסים שמונה מטעם "הקונסורציום", למימוש הבטוחה שניתנה בגין הלוואה (מניות "בזק") - מעבר לזמן הסביר שנדרש למימוש בטוחה זו, ולכן אין להשית עליו ריבית חריגה, בגין התקופה שמעבר לפרק הזמן הסביר הנדרש למימוש הבטוחה.

כמו כן, לטענת התובע - לא היה בכוונת הצדדים, מלכתחילה, להפעיל את מנגנון ה"ריבית החריגה" לתקופה כה ארוכה, ולפיכך - שימוש במנגנון זה עבור כל התקופה שבה לא נפרעה הלוואה - מהווה חריגה מהכוונות שגיבשו הצדדים בעת חתימת חוזה הלוואה, והוא מהווה פיצוי בלתי סביר ל"קונסורציום" - בגין הנזק שנגרם לו.

חלק הבנק בתביעה מסתכם בכ-32 מיליון ש"ח. הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה ועל פי מערכת ההסכמים שבין הלווה לבין הבנק (ויתר הבנקים החברים ב"קונסורציום").

(7) מערכות המחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שרותי המחשוב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים על בסיס כלכלי.

הסכמים אלו מפרטים את היקף איכות וזמינות שרותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

ביום 17 ביוני 2010, נחתם הסכם בין הצדדים המבוסס על ההסכמות שגובשו ביניהם, כאמור ואושרו על ידי הדיירקטוריון עוד ביום 31 בדצמבר 2009. ביום 23 ביולי 2010 אושר ההסכם על ידי דיירקטוריון הבנק. ההסכם מסדיר את עלות שירותי המיחשוב שיופקו לבנק על ידי החברה האם עד לשנת 2015. על פי ההסכם, התשלום שישלם הבנק בגין שירותים אלו יהיה קבוע ויעלה בהדרגה מסך של 57 מיליון ש"ח לשנה בשנת 2009, ועד לסך של 63 מיליון ש"ח לשנה בשנת 2015.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(8) בתאריך 26 בדצמבר 2010 הוצאו לבנק הודעות שומה "ללא הסכמה", לשנים 2006-2008. מהודעות השומה עולה כי המחלוקת בין שלטונות המס לבין הבנק מתמקדת בהוצאות מסוימות שלדעת שלטונות המס - ניכויין לצרכי מס נתבע על ידי הבנק ללא הצדקה או בשלב מוקדם מכפי שמתירות הוראות המס.

הודעות השומה כוללות נימוקים כלליים בלבד, ואינן כוללות פרטים לגבי המועדים העתידיים שבהן ניתן יהיה לדעת שלטונות המס לתבוע את ההוצאות. לפיכך, קיים קושי לכמת במדויק את חבות המס הנוספת הגלומה בהודעות שומה אלו. להערכת הנהלת הבנק מסתכמת חבות המס הנוספת (לרבות ריבית והפרשי הצמדה) - הגלומה בהודעות השומה, בכ-2 מיליון ש"ח.

הבנק חולק מכל וכל על עמדת שלטונות המס. לפיכך הגיש הבנק בתאריך 12 בינואר 2011 השגה על הודעות שומה אלו. עד כה טרם התקבלה תגובת שלטונות המס להשגה. לדעת הנהלת הבנק נכללו בספרי הבנק הפרשות מס נאותות בגין חבות המס של הבנק לשנים הנ"ל.

(9) איתור והשבת נכסים של נספי השואה

בחודש פברואר 2002 הוקמה על ידי הכנסת ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא: "איתור והשבת נכסים של נספי השואה" - במקביל לועדות בדיקה ואיתור אחרות שהוקמו ברחבי העולם בנושא זה.

בין היתר, בחנה הועדה היבטים הקשורים בכספי לקוחות שהוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי במהלך מלחמת העולם השנייה - ובחשבונות בנק רדומים שנותרו בבנקים. עבודת הועדה (שפעלה במשך 4 שנים) כללה גם את הבנק - על אף שהבנק הוקם רק ביום 31 בדצמבר 1971, משום שהבנק רכש בעת הקמתו את הנכסים וההתחייבויות בישראל של בנק ברקליס אינטרנשיונל בע"מ (להלן - "בנק ברקליס") שפעל בישראל בתקופה שנבדקה על ידי הועדה.

ביום 3 בנובמבר 2004 פרסמה הועדה, דוח - המפרט את ממצאי הועדה לגבי כל הבנקים שנבחנו על ידה. הדוח מפרט, בהתייחס לבנק, את הבדיקות שבוצעו על ידי הועדה והמסקנות העולות מהן, כדלקמן:

- הועדה בדקה כ-3,400 חשבונות, שהיו לקוחות "בנק ברקליס" - בתקופה הנבדקת.
  - לגבי מרבית החשבונות (כ-3,000 חשבונות), נמצא כי לא השתייכו לנספי שואה, או שלא ניתן היה לקבוע את השתייכותם ברמת ודאות מספקת.
  - לגבי מקצתם (כ-400 חשבונות), נמצא כי קיימת סבירות גבוהה שהכספים שהופקדו בהם השתייכו לנספי השואה, אך מכיוון שהם הוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה - ולא הושבו על ידם (או שהושבו "בערך חסר") - המדינה היא שנושאת באחריות לכספים ולחוסרים אלו (מכח הסכמים שנחתמו בין המדינה לממשלת בריטניה, עם סיום המנדט הבריטי).
- לפיכך, קבעה הועדה כי לבנק אין כל חבות בגין כספים של לקוחות שנספו בשואה (בשונה מהמסקנות שנקבעו לגבי בנקים אחרים שנבדקו על ידי הועדה).

במטרה לממש את ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית (שהתייחסו, כאמור, לכל הבנקים שפעלו בארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם השנייה) - הוקמה על ידי המדינה ביום 31 באוגוסט 2006, ה"חברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ" (להלן: "החברה").

ביום 21 ביוני 2007 פנתה החברה, באמצעות יועציה המשפטיים, לבנק - בבקשה להמציא לה רשימות של נכסים שבעליהם לא יצרו קשר עם הבנק ממועד פרוץ מלחמת העולם השנייה וכל נתון או מסמך אחר הקשור לנכסים של נספי השואה. פניית החברה מתבססת, בין היתר, על ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית - ומציינת, כי לאור הממצאים הנ"ל - הבנק מחזיק, או החזיק בכ-400 חשבונות השייכים לכאורה לנספי השואה. לאור זאת, ציינה החברה, כי יש בכוונתה להעריך את חבותו של הבנק בנושא זה ולדרוש את פרעונה.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(9) איתור והשבת נכסים של נספי השואה (המשך)

לאחר התכתבויות ודיונים שנוהלו בין הבנק לבין נציגי החברה בנושא זה, העבירה החברה לבנק ביום 3 באוקטובר 2010 דרישה לתשלום חוב בסך 15.3 מיליון ש"ח (משוערך ליום 31 באוגוסט 2010), מכח הוראות "חוק נכסים של נספי שואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו - 2006 (להלן: "החוק"), בגין חבות המיוחסת לבנק ונובעת לכאורה מנכסים של נספי השואה שהיו בעבר ברשות "בנק ברקליס".

מבדיקת דרישת התשלום עולה כי היא מבוססת על הנחות בלתי סבירות הנוגעות, בין היתר, להתנהלות הבנקאית של בנק ברקליס בתקופה שקדמה למלחמת העולם השנייה ואחריה, כגון:

- הנחה, לפיה - הבנק עודנו מחזיק ב"נכסים של נספי השואה" (כהגדרתם בחוק).
- הנחה, לפיה - בנק ברקליס לא שילם ריבית למפקידים, בארבע השנים שקדמו למלחמת העולם השנייה.
- הנחה, לפיה - חלק מהכספים שהוחרמו והוחזרו לאחר מלחמת העולם השנייה על ידי שלטונות המנדט הבריטי (לבקשת הלקוחות מהם הוחרמו הכספים), באמצעות הבנק - נותרו בבנק ולא הושבו על ידו לבעליהם החוקיים.

לאור הנחות בלתי סבירות אלו והנחות שגויות אחרות (שאינן נתמכות במסמכים ובמקרים מסויימים אף נסתרות על ידם), ומכיוון שנקבע על ידי הועדה בשעתו כי הבנק אינו מחזיק בנכסים השייכים לנספי השואה - הודיע הבנק לחברה ביום 2 בנובמבר 2010, כי הוא חולק מכל וכל על ההנחות שנכללו בכסיס הדרישה, ולפיכך אין לו כל חבות בנושא זה. לאחר עיון במכתב הבנק, החליטה החברה ביום 28 בדצמבר 2010 להפחית את דרישת החוב לסך של 13.1 מיליון ש"ח. הבנק עדיין חולק על ממצאי החברה, ונערך להצגת עמדתו בפני נציגי החברה.

(10) הבנק התחייב לשפות את חברת מרכנתיל שוקי הון בע"מ ואת חברת מרכנתיל לקנ בע"מ (לשעבר: מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ) (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק) בגין תביעות שיוגשו נגדן, בגין אחריות מקצועית, מעבר לסכומים הנקובים בפוליסות הביטוח שהוצאו על שמן. כתבי השיפוי תקפים עד ליום 31.3.2011 ומוגבלים לסכומים כדלקמן:

- עבור מרכנתיל שוקי הון בע"מ - 6 מיליון דולר של ארה"ב.
- עבור מרכנתיל לקנ בע"מ - 1.3 דולר של ארה"ב.

בנוסף, התחייב הבנק, בשנת הדוח, לשפות את מרכנתיל השקעות בע"מ, בגין חיובים כספיים עתידיים אפשריים עד לסך של כ-42 מיליון ש"ח.

(11) מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה

הבנק התחייב לפטור מראש דירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בנות מסויימות (כהגדרתם בהחלטה), מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק (ולאותן חברות בנות) עקב הפרת חובת זהירות מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, התחייב הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה, בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסויימים המפורטים בהצגת ההחלטה. הפטור מאחריות וההתחייבות למתן השיפוי, כאמור - כפופים לעקרונות ולהתניות הבאים:

א. הפטור מאחריות וההתחייבות למתן השיפוי יחולו רק על הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובאותן חברות בנות, שכינהו משנת 2002 ואילך.

ב. הפטור מאחריות וההתחייבות למתן שיפוי לא יחולו בשל אירועים הכרוכים בפעולות או מחדלים, כדלקמן:

- הפרת חובת אמונים.
- הפרת חובת זהירות שנעשתה ככוונה ובפזיזות (למעט אם נעשתה כרשלנות בלבד).
- פעולה שנעשתה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין.
- קנס או כופר שהוטל על נושא המשרה.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(11) מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה (המשך)

ג. הסכום המירבי של השיפויים שיינתנו לכל נושאי המשרה והדירקטורים בבנק לא יעלה על 10% מההון העצמי של הבנק, ובתנאי שמימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, ובתנאי שמימוש השיפוי לא יגרום לחריגה ממגבלות השיפוי הקבוצתיות שנקבעו בחברה האם.

(12) הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות שלה פעלו עד ליום 31 בדצמבר 2010 בחמישה מבנים נפרדים. במטרה לייעל את עבודת ההנהלה והמטה, חתם הבנק בשנת 2009 על הסכם לרכישת חלק ממבנה משרדים במרכז תל-אביב בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח. במהלך שנת 2010 נערכו במבנה עבודות להתאמת שטחי המשרדים לצרכי הבנק, ובסיומן הוחל בהעתקת יחידות המטה והנהלה למבנה החדש. השלמת התהליך צפויה להסתיים במהלך הרבעון הראשון של שנת 2011.

(13) בתאריך 13 באפריל 2010 הודיע הבנק על החלטתו לממש את אופציית המכר (שניתנה לו במסגרת ההסכם למכירת פעילות ניהול קופות הגמל שנחתם בשנת 2007) - ומכר לקבוצת הרוכשים את יתרת החזקותיו (49%) בחברה לניהול קופות גמל, על פי מנגנון המכירה שנקבע בהסכמים שנחתמו בין הצדדים. במסגרת תהליך שניהלו הצדדים ליישום הודעת המימוש - התגלעה מחלוקת בין הבנק לקבוצת הרוכשים באשר לפרשנות הראויה של סעיפים מסויימים הנוגעים לחישוב תמורת המכירה. ההיקף הכספי של המחלוקת מוערך בכ-16-14 מיליון ש"ח. לאור האמור לעיל, פתחו הצדדים בתהליך לביור המחלוקת על פי מתווה שנקבע מראש בהסכם. עד כה טרם התקבלה הכרעה באשר לתוצאות המחלוקת.

במסגרת התהליך ליישוב המחלוקת, נחתם בין הצדדים ביום 10 באוגוסט 2010 הסכם, לפיו העבירה קבוצת הרוכשים לבנק ביום 17 באוגוסט 2010 את חלק התמורה שאינו שנוי במחלוקת (בסך של כ-54 מיליון ש"ח), בתמורה לקבלת הזכויות שנמכרו. בנוסף, הפקידו הרוכשים בידי נאמן ערכות בנקאית בסך של 10 מיליון ש"ח שתשמש כבטוחה, אם תתקבל עמדת הבנק בסיום הליך הביור. לאור האמור לעיל, זקף הבנק בשנת 2010 רווח בסך של כ-28 מיליון ש"ח, הנגזר מסכום התמורה שאינו שנוי במחלוקת. לדעת הנהלת הבנק, טענות הבנק עולות בקנה אחד עם לשון ההסכמים שנחתמו בין הצדדים ומכלול הנסיבות המשקף את כוונות הצדדים. עם זאת, לא ניתן להעריך, בשלב זה, את תוצאות הליך הבוררות. היה ותתקבל עמדת הבנק והסכום שבמחלוקת ייפסק לטובת הבנק, בגמר ההליך לביור המחלוקת (כולו או חלקו) - צפוי הבנק לרשום רווח נוסף.

(14) ביום 21 בספטמבר 2010 חתמה חברת מרכנתיל לקנ בע"מ (לשעבר: "מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ") (חברה בבעלות מלאה של הבנק) על הסכם, במסגרתו מכרה החברה את פעילות ניהול קרנות הנאמנות שלה, בכפוף לקיום תנאים מתלים, בתמורה לסך של כ-6.5 מיליון ש"ח. ביום 17 באוקטובר 2010 הושלמה העסקה. הרווח בגין המכירה הסתכם בכ-5 מיליון ש"ח, ונזקף בספרי הבנק ברבעון הרביעי של שנת 2010.

(15) ביום 31 באוקטובר 2010 חתמה מרכנתיל נכסים בע"מ (חברה מאוחדת של הבנק להלן "החברה") על הסכם, במסגרתו מכרה החברה מבנה שהיה בבעלותה ושימש חלק מיחידות המטה של הבנק - בתמורה לכ-22.6 מיליון ש"ח. החזקה בנכס צפויה להמסר לרוכשים ביום 28 באפריל 2011, בכפוף למילוי תנאים מתלים על ידי החברה והרוכשים. הרווח הצפוי לבנק מהמכירה נאמד בכ-17 מיליון ש"ח וייזקף בספרי הבנק (בכפוף להשלמת העסקה) ברבע השני של שנת 2011.

(16) ביום 17 בינואר 2011, חתם הבנק על הסכם למכירת מבנה שהיה בבעלותו בתמורה ל-7.6 מיליון ש"ח. החזקה בנכס נמסרה לרוכש ביום חתימת החוזה. הרווח הצפוי לבנק מהמכירה נאמד בכ-3 מיליון ש"ח וייזקף בספרי הבנק ברבע הראשון של שנת 2011.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(17) ביום 7 בנובמבר 2010 חתם הבנק על הסכם למכירת מבנה שהיה בכעלותו ושימש חלק מיחידות המטה בבנק - בתמורה לכ-14.6 מיליון ש"ח. החזקה בנכס צפויה להמסר לרוכשים ביום 28 באפריל 2011, בכפוף למילוי תנאים מתלים על ידי הבנק והרוכשים.

הרווח הצפוי לבנק מהמכירה נאמד בכ-5 מיליון ש"ח וייקף בספרי הבנק (בכפוף להשלמת העסקה) ברבע השני של שנת 2011.

ד. מכשירים נגזרים

1. כללי

(א) בפעילותו השוטפת, חשוף הבנק לסיכונים שוק ובהם: סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות. במסגרת ניהול סיכונים השוק ובמטרה להקטין ככל האפשר את החשיפה לסיכונים שוק, כאמור לעיל, מפעיל הבנק מגוון רחב של מכשירים נגזרים כגון:

חוזי מטבע (כולל אופציות) - חוזים להחלפה בין שני מטבעות במועד עתידי על פי שער חליפין שנקבע מראש. במסגרת המכשירים הפיננסיים מסוג זה נכללות, בין היתר: עסקאות אקדמה (Forward), עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (Swap) ואופציות להבטחת שערי החליפין בין מטבעות בעתיד.

חוזי ריבית - עסקאות להחלפה בין תזרימי מזומנים הנובעים מריבית המחושבת על פי שעורים קבועים, לבין ריבית המחושבת לפי שעורים משתנים וכן חוזים להבטחת שיעורי ריבית עתידיים.

אופציות על מחירי מניות - אופציות על מדד מניות המעו"ף ומניות אחרות בהם פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו.

חוזים בגין מתכות - עסקאות להבטחת מחיריהן של מתכות בעתיד. בעסקאות אלו פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו, תוך התחייבות של הלקוח לבצע עסקה הפוכה לעסקה העתידית הראשונית עד למועד מימוש העסקה הראשונית.

(ב) הפעילות במכשירים נגזרים כרוכה בחשיפה לסיכונים כדלקמן:

סיכון אשראי - מהווה את ההפסד הצפוי לבנק אם הצד הנגדי לחוזה, לא יעמוד בתנאי החוזה. מאחר שהסכום הנקוב של העסקה, אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה, הוגדר סיכון האשראי בהקשר למכשירים פיננסיים נגזרים, בהתבסס על עלות ההתקשרות בעסקה דומה, לו הוקמה במועד מדידת הסיכון עבור לקוח בעל מאפיינים דומים, לתקופה שנותרה עד לפקיעת המכשיר הנגזר.

הבנק קובע מסגרות ספציפיות ללקוחות הפועלים במכשירים נגזרים. חשיפת האשראי הנגרמת בגין פעילות זו מבוקרת באופן שוטף, כמקובל לגבי מסגרות אשראי אחרות. מדיניות הבנק לגבי הבטחות הנדרשים לגבי פעילות הלקוחות במכשירים נגזרים, אינה שונה ממדיניותו לגבי הבטחות הנדרשים בגין חשיפות אשראי אחרות.

סיכון שוק - מהווה את חשיפת הבנק להפסד בגין תנודות בשווי ההוגן של המכשיר הנגזר בעקבות שינויים במשתני שוק כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית ושיעור האינפלציה.

סיכון נזילות - מהווה את חשיפת הבנק להפסד הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במכשיר נגזר במהירות, על ידי סליקה במזומן, או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר לגבי עסקאות שהסחירות שלהן נמוכה, או שאינן נסחרות בבורסות או בשווקים מוסדיים. להערכת הנהלת הבנק, בהתחשב בחלקו בפעילות המכשירים הנגזרים במערכת הבנקאית, יכול הבנק לסגור את הפוזיציות שלו במכשירים נגזרים במהירות יחסית ולכן אין הוא חשוף לסיכון נזילות משמעותי מפעילות זו.

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

1. כללי (המשך):

(ג) כמו כן, מתקשר הבנק, במסגרת פעילותו, בחוזים שבפני עצמם אינם מהווים מכשירים נגזרים, אך הם נחשבים כ"חוזים מארחים" המכילים "מכשירים נגזרים משובצים". ה"חוזים המארחים" הינם מכשירים פיננסיים המקנים לאחד מהצדדים לחוזה הטבה (אופציה) בתנאים מסוימים, שמאפייניהם הכלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של ה"חוזים המארחים" (לדוגמא: פקדון המבטיח ללקוח את המסלול הגבוה מבין: הפרשי הצמדה למדד או לשער החליפין). בהתאם להוראות בנק ישראל, יש לראות בהטבות אלו: "מכשירים נגזרים משובצים".

2. היקף הפעילות, במאוחד (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			במטבע חוץ	שקל-מדד
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
1. נגזרים ALM^{2,1}				
-	-	242	-	-
חוזי Forward				
חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :				
-	-	14	-	-
אופציות שנכתבו				
-	3	99	-	-
אופציות שנקנו				
-	-	921	510	-
Swaps ³				
-	3	1,276	510	-
סה"כ נגזרים ALM				
2. נגזרים אחרים¹				
13	-	-	-	40
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בכורסה:				
-	757	226	-	-
אופציות שנכתבו				
-	757	226	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים:				
-	-	60	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	60	-	-
אופציות שנקנו				
13	1,514	572	-	40
סה"כ נגזרים אחרים				
-	-	134	-	-
חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)				
3.				

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM^{2,1}				
-	1	23	1	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	-	161	45	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				
2. נגזרים אחרים¹				
-	10	3	-	1
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	10	3	-	1
שווי הוגן ברוטו שלילי				

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שעור ריבית קבוע: נגזרים ALM - 493 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

2. היקף הפעילות, במאוחד (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2009

חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	במטבע חוץ

(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM^{2,1}

-	-	319	-	-	חוזי Forward
-	-	15	-	-	חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :
-	-	134	-	-	אופציות שנכתבו
-	3	828	530	-	אופציות שנקנו
-	-	-	-	-	Swaps ³
-	3	1,296	530	-	סה"כ נגזרים ALM

2. נגזרים אחרים¹

4	-	-	-	48	חוזי Forward
-	-	-	-	-	חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:
-	784	12	-	-	אופציות שנכתבו
-	784	12	-	-	אופציות שנקנו
-	-	-	-	-	חוזי אופציה אחרים:
-	-	105	-	-	אופציות שנכתבו
-	-	104	-	-	אופציות שנקנו
4	1,568	233	-	48	סה"כ נגזרים אחרים

3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT) - 39 -

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM^{2,1}

-	1	19	2	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	94	31	-	שווי הוגן ברוטו שלילי

2. נגזרים אחרים¹

-	12	3	-	1	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	12	3	-	1	שווי הוגן ברוטו שלילי

1. למטע חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שערי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם עבור ריבית קבוע: נגזרים ALM - 512 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

3. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010

בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
10	4	-	25	39	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
1	-	-	3	4	בניכוי הסכמי קיזוז
9	4	-	22	35	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
21	118	-	65	204	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
30	122	-	87	239	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2009

בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
9	7	-	22	38	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
1	-	-	2	3	בניכוי הסכמי קיזוז
8	7	-	20	35	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
5	108	-	77	190	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
13	115	-	97	225	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

- מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משוברים בסך 14 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2009 - 13 מיליון ש"ח).
- מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 21 מיליון ש"ח (31.12.2009 - 22 מיליון ש"ח) ו-5 מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משוברים, שלא יוחסו למכשיר פיננסי, הכלולה בסעיף נכסים אחרים (31.12.2009 - 4 מיליון ש"ח).
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

4. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים במאוחד (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010						
	סה"כ	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל 3 חודשים	
חוזי ריבית						
שקל-מדד	40	-	-	-	40	
אחר	510	366	14	36	94	
חוזי מטבע חוץ	1,982	448	43	263	1,228	
חוזים בגין מניות	1,517	-	5	2	1,510	
חוזי סחורות ואחרים	13	-	-	-	13	
סה"כ	4,062	814	62	301	2,885	
31 בדצמבר 2009	3,721	880	252	345	2,244	

באור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי, המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי, לפי הערכת ההנהלה.

אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

כנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש, מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש, כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

(1) מכשירים פיננסיים סחירים: ניירות ערך וכתבי התחייבויות נדחים - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.

(2) מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (למעט מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים):

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים בריבית קבועה נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרים מזומן עתידי לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח, כמפורט להלן:

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים (המשך)

(2) מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (המשך)

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלואה בנפרד בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי. קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דרוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו לפי שיעורי ריבית לפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. שיעורי הריבית לפיהם הונו תזרימי המזומנים הצפויים להתקבל מהאשראים הבעייתיים הינם סובייקטיביים ואינם משקפים בהכרח את "מחיר השוק" של אשראים אלו. העלאת שיעור ריבית ההוון ב-1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים בכ-15 מיליוני ש"ח. העלאת שיעור ריבית ההוון ב-0.1 נקודת האחוז, היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים בכ-2 מיליון ש"ח.

תזרימי המזומנים בגין אשראי במערך המשכנתאות הניתן לפרעון מוקדם, ללא תשלום עמלת פרעון מוקדם - הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל כלכלי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הקטין את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ-29 מיליון ש"ח.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נאמד בשיטת הוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן - בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון. בחשוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם השינויים האפשריים בשווי ההוגן של הפקדון, בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

פקדונות הציבור כוללים "תכניות חסכון", המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית. על פי הנסיון שנצבר בבנק - חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם, תמורת שוויים החוזי בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תכניות החסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תכניות. הוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות חיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות חיסכון בסכום זניח.

(3) מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאילויות האשראי של הצד הנגדי. הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (ראה באור 19ד').

באור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. ההרכב במאוחד

31 בדצמבר 2010			
שווי הוגן	יתרה במאזן		
	סה"כ	(2)	(1)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים			
2,196	2,166	2,166	-
4,704	4,704	-	4,704
15,196	15,082	15,082	-
56	56	-	56
22,152	22,008	17,248	4,760
התחייבויות פיננסיות			
18,910	18,736	18,736	-
280	279	279	-
144	136	136	-
718	674	674	-
673	673	-	673
20,725	20,498	19,825	673

31 בדצמבר 2009			
שווי הוגן	יתרה במאזן		
	סה"כ	(2)	(1)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים			
3,278	3,245	3,245	-
4,111	4,111	-	4,111
14,043	13,848	13,848	-
*65	65	-	*65
21,497	21,269	17,093	4,176
התחייבויות פיננסיות			
18,406	18,178	18,178	-
541	541	541	-
96	87	87	-
641	612	612	-
*484	484	-	*484
20,168	19,902	19,418	484

השווי ההוגן של עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי, אינו שונה מהותית משווין של עסקאות אלה במאזן, בכך 14 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2009 - 11 מיליון ש"ח).

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן זהה לשווי ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק).

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

* סווג מחדש.

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

א. יתרות

		31 בדצמבר 2010			
		בעלי עניין ואחרים		מחזיקי מניות	
אחרים		דירקטורים ומנהל כללי		אחרים	
היתרה הגבוהה במשך השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה

(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:

		נכסים						
178	93	-	-	-	-	541	352	פקדונות בבנקים
10	10	-	-	-	-	-	-	ניירות ערך
16	16	-	-	-	-	2	-	נכסים אחרים
53	48	-	-	-	-	-	-	אשראי לציבור
6	-	-	-	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
		התחייבויות						
379	13	-	-	-	-	-	-	פקדונות הציבור
22	-	-	-	-	-	239	71	פקדונות מבנקים
346	346	2	2	-	-	33	33	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	-	-	1,855	1,855	מניות (כלול בהון עצמי)

(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:

		סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים						
-	-	-	-	-	-	1	1	ערכויות שניתנו
46	45	-	-	-	-	-	-	כתב שיפוי שניתן
-	-	-	-	-	-	12	-	מסגרות אשראי שלא נוצלו
18	18	-	-	-	-	-	-	

(3) ערכויות שהתקבלו

12	9	-	-	-	-	28	27	בגין אשראי ללקוחות
-	-	-	-	-	-	9	8	כתב שיפוי שהתקבל

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

א. יתרות

31 בדצמבר 2009

בעלי עניין ואחרים				מחזיקי מניות			
דירקטורים ומנהל				חברה אם			
אחרים		כללי		אחרים		חברה אם	
היתרה	הגבוהה	היתרה	הגבוהה	היתרה	הגבוהה	היתרה	הגבוהה
לסוף	במשך	לסוף	במשך	לסוף	במשך	לסוף	במשך
השנה	השנה	השנה	השנה	השנה	השנה	השנה	השנה

(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:

נכסים								
244	157	-	-	-	-	862	367	פקדונות בבנקים
11	10	-	-	-	-	-	-	ניירות ערך
7	7	-	-	-	-	1	1	נכסים אחרים
90	52	-	-	-	-	-	-	אשראי לציבור
5	5	-	-	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
התחייבויות								
226	39	3	2	-	-	-	-	פקדונות הציבור
100	-	-	-	-	-	462	239	פקדונות מבנקים
291	291	1	1	-	-	21	21	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	-	-	1,695	1,695	מניות (כלול בהון עצמי)

(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:

10	10	-	-	-	-	13	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים
*29	*29	-	-	-	-	-	-	ערבויות שניתנו
-	-	-	-	-	-	12	12	כתב שיפוי שניתן
*9	*9	-	-	-	-	-	-	מסגרות אשראי שלא נוצלו

(3) ערבויות שהתקבלו

7	7	-	-	-	-	20	20	בגין אשראי ללקוחות
-	-	-	-	-	-	6	5	כתב שיפוי שהתקבל

* הוצג מחדש.

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

במאזן המאוחד (המשך) (במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			
בעלי עניין אחרים		מחזיקי מניות	
אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	חברה אם
(1) תוצאות מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
בגין נכסים			
5	-	-	(25)
-	-	-	-
5	-	-	(25)
סה"כ הכנסות מימון בגין נכסים			
בגין התחייבויות			
(2)	-	-	-
-	-	-	(2)
(2)	-	-	(2)
סה"כ רווח מפעילות מימון			
3	-	-	(27)
2	-	-	2
(2) הוצאות והכנסות מימון אחרות			
20	-	-	-
(3) הכנסות תפעוליות ואחרות			
(14)	(8)	-	(33)
(4) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)			
11	(8)	-	(58)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות			
(15)	-	-	(17)
* מזה - הוצאות מחשב			

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

במאזן המאוחד (המשך) (במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009			
בעלי עניין אחרים		מחזיקי מניות	
אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	חברה אם
(1) תוצאות מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
בגין נכסים			
8	-	-	*(2)
2	-	-	-
10	-	-	(2)
סה"כ הכנסות מימון בגין נכסים			
בגין התחייבויות			
-	-	-	-
-	-	-	(3)
10	-	-	(5)
סה"כ רווח מפעילות מימון			
21	-	-	2
(2) הכנסות תפעוליות ואחרות			
(15)	(7)	-	(41)
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)			
16	(7)	-	(44)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות			
(15)	-	-	(33)
* מזה - הוצאות מחשב			

* הוצג מחדש.

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

במאזן המאוחד (המשך) (במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008			
בעלי עניין אחרים		מחזיקי מניות	
אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	חברה אם
(1) תוצאות מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
בגין נכסים			
9	-	-	6
3	-	-	-
12	-	-	6
סה"כ הכנסות מימון בגין נכסים			
בגין התחייבויות			
(2)	-	-	-
(3)	-	-	(4)
-	-	-	(1)
7	-	-	1
סה"כ רווח מפעילות מימון			
9	-	-	2
(2) הכנסות תפעוליות ואחרות			
(15)	(6)	-	(32)
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)			
1	(6)	-	(29)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות			
(15)	-	-	(24)
* מזה - הוצאות מחשב			

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

במאזן המאוחד (המשך)

ג. בהוצאות התפעוליות והאחרות נכללו הטבות לבעלי עניין כדלקמן:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010

דירקטורים ומנהל כללי		החברה האם		
מספר בעלי הטבה	סך הטבות	מספר בעלי הטבה	סך הטבות	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
-	-	2	-	דמי ניהול לחברה אם
5	1	-	-	שכר לבעל עניין המועסק בבנק
3	16	-	2	שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

דירקטורים ומנהל כללי		החברה האם		
מספר בעלי הטבה	סך הטבות	מספר בעלי הטבה	סך הטבות	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
-	-	2	-	דמי ניהול לחברה אם
4	1	-	-	שכר לבעל עניין המועסק בבנק
3	16	-	3	שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק

ביום 2 ביולי 2006, נחתם בין הבנק לבין המנכ"ל הסכם העסקה לתקופה קצובה של חמש שנים. על פי ההסכם יהיה זכאי המנכ"ל לקבלת מלוא שכרו עד לתום תקופת הסכם ההעסקה ולדמי הודעה מוקדמת נוספים - במידה ותופסק העסקתו לפני תום המועד שנקבע בהסכם, או שלא בהתאם למועדים הרשומים בהסכם. בנוסף, יהיה המנכ"ל זכאי למענק נוסף בהתקיים תנאים מסויימים.

סכום ההוצאה המירבית הנוספת בגין התחייבויות אלו, שבשלה לא נערכה הפרשה, אשר תחול על הבנק, באם תופסק כהונת המנכ"ל, כאמור, או בהתקיים התנאים שנקבעו בחוזה, מסתכם לתאריך המאזן לסך של 1 מיליוני ש"ח.

ה. עסקאות עם צדדים קשורים

- עסקאות עם צדדים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל ובתנאים דומים לאלה של עסקאות עם צדדים שאינם קשורים. הכנסות והוצאות המתייחסות לעסקאות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.
- לענין ההתקשרות עם החברה האם בנושא שירותי מחשב - ראה באור 19ג(7).
- לענין התחייבות הבנק למתן פטור מראש ולשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק - ראה באור 19ג(11).
- לענין התחייבות הבנק לשיפוי חברות מאוחדות מסויימות - ראה באור 19ג(10).

באור 22 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

א. ההרכב (במיליוני ש"ח)

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
1,031	805	796	1,031	805	796	בגין נכסים
						מאשראי לציבור
-	23	14	-	23	14	מפקדונות בבנק ישראל ומזומנים
49	32	(49)	49	32	(49)	מפקדונות בבנקים
166	153	129	167	153	130	מאגרות חוב (ראה ב' להלן)
1	-	1	1	-	1	מנכסים אחרים
1,247	1,013	891	1,248	1,013	892	סך הכל בגין נכסים
						בגין התחייבויות
(472)	(338)	(120)	(471)	(338)	(120)	על פקדונות הציבור
(2)	(2)	(1)	(2)	(2)	(1)	על פקדונות הממשלה
(12)	(3)	(6)	(12)	(3)	(6)	על פקדונות מבנקים
(64)	(55)	(43)	(64)	(55)	(43)	על כתבי התחייבות נדחים
-	(6)	(1)	-	-	-	על התחייבויות אחרות
(550)	(404)	(171)	(549)	(398)	(170)	סך הכל בגין התחייבויות
						בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעולות גידור
(79)	(39)	(107)	(79)	(39)	(107)	הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים *ALM
5	5	2	5	5	2	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
(74)	(34)	(105)	(74)	(34)	(105)	סך הכל בגין נגזרים
						אחר
20	23	27	20	23	27	עמלות מעסקי מימון
36	101	44	36	101	44	הכנסות מימון אחרות**
-	(3)	-	-	(3)	-	הוצאות מימון אחרות
56	121	71	56	121	71	סה"כ הכנסות אחרות, נטו
679	696	686	681	702	688	סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
4	14	(7)	4	14	(7)	מזה: הפרשי שער, נטו

* מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
** כולל סכומי ריבית שנגבו מחובות בעייתיים בסך 19 מיליוני ש"ח (2009 - 34 מיליוני ש"ח; 2008 - 29 מיליוני ש"ח).

באור 22 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (המשך)

ב. פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב (במיליוני ש"ח)

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
						הכנסות מימון על בסיס צבירה מאגרות חוב:
160	151	129	160	151	129	זמינות למכירה
6	2	-	7	2	1	למסחר
166	153	129	167	153	130	סך הכל כלול ברווח מפעילות מימון בגין נכסים
22	51	16	22	51	16	רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה
*(27)	-	-	*(27)	-	-	הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה
-	1	(1)	1	1	(1)	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו
(5)	52	15	(4)	52	15	סך הכל כלול בהכנסות מימון אחרות
161	205	144	163	205	145	סך הכל מהשקעות באגרות חוב

* לרבות הפרשות לירידת ערך של השקעות באגרות חוב בסך 22 מיליון ש"ח.

באור 23 - עמלות תפעוליות

ההרכב (במיליוני ש"ח):

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
165	183	177	165	183	177	ניהול חשבון
20	20	27	20	20	27	כרטיסי אשראי
21	30	31	22	30	31	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
2	2	4	2	2	5	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
-	-	-	8	9	9	ניהול, נאמנות ותפעול לגופים מוסדיים
58	49	59	58	49	59	טיפול באשראי
30	29	27	30	29	27	הפרשי המרה
12	11	12	12	11	12	פעילות סחר חוץ
1	1	1	1	1	1	הכנסות, נטו, משרות תיקי אשראי
4	6	8	4	6	8	עמלות אחרות
313	331	346	322	340	356	סך הכל עמלות תפעוליות

באור 24 - רווחים מהשקעות במניות

ההרכב (במיליוני ש"ח):

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
(2)	*34	-	(2)	*35	-	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות, נטו
11	11	-	11	11	-	דיבידנד ממניות זמינות למכירה**
9	45	-	9	46	-	

* מזה כ-34 מיליון ש"ח בגין רווחים שהתקבלו ממימוש מניות "בזק".
** הסכום מהווה את חלקו של הבנק בדיבידנד שהתקבל מחברת "בזק".

באור 25 - הכנסות אחרות

ההרכב (במיליוני ש"ח):

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
-	26	2	-	26	2	רווחים מיעודות בגין זכויות עובדים, נטו
1	1	-	-	-	-	דמי ניהול מחברות מאוחדות
-	-	1	-	-	1	אחרות
1	27	3	-	26	3	סך הכל הכנסות אחרות

באור 26 - משכורות והוצאות נלוות

ההרכב (במיליוני ש"ח):

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
244	275	299	247	278	303	משכורות
37	39	41	37	39	41	פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות וחופשה
60	66	74	61	67	75	מס שכר וביטוח לאומי
19	16	23	19	16	23	הוצאות נלוות אחרות
14	2	17	14	2	17	הוצאות נלוות בגין שנים קודמות, נטו
374	398	454	378	402	459	סך הכל משכורות והוצאות נלוות

באור 27 - הוצאות אחרות

ההרכב (במיליוני ש"ח):

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
16	11	10	17	12	11	שיווק ופרסום
20	19	18	20	19	18	הובלות ותקשורת
46	54	40	46	54	40	שרותי מחשב
5	3	5	5	3	5	משרדיות
3	4	4	3	4	4	ביטוח
35	36	38	36	37	39	שירותים מקצועיים
3	3	3	3	3	3	הדרכה והשתלמות
2	2	3	2	3	3	שכר חברי דירקטוריון
2	2	2	2	2	2	דמי ניהול לחברת האם
1	2	2	2	3	3	עמלות
36	36	39	37	37	40	אחרות
169	172	164	173	177	168	סך הכל הוצאות אחרות

באור 28 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות

א. ההרכב (במיליוני ש"ח):

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
מסים שוטפים						
68	136	82	70	138	83	בגין שנת החשבון
-	16	4	-	16	4	בגין שנים קודמות
68	152	86	70	154	87	סך הכל מסים שוטפים
מסים נדחים						
17	(21)	(13)	17	(21)	(13)	בגין שנת החשבון
-	(9)	(3)	-	(9)	(3)	בגין שנים קודמות
17	(30)	(16)	17	(30)	(16)	סך הכל מסים נדחים
85	122	70	87	124	71	סך הכל הפרשה למסים

באור 28 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

(במיליוני ש"ח)

הבנק			מאוחד			
2008	2009	2010	2008	2009	2010	
85	107	64	87	109	65	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
						מס (חסכון במס) בגין:
1	6	4	1	6	4	הוצאות לא מוכרות
2	-	-	2	-	-	מס רווח על מס שכר, נטו
(2)	-	(1)	(2)	-	(1)	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
(1)	-	-	(1)	-	-	הפרש תאום פחת ורווח הון
-	7	1	-	7	1	מסים בגין שנים קודמות
-	2	2	-	2	2	התאמת המסים הנדחים עקב שינוי בשיעור המס
85	122	70	87	124	71	הפרשה למסים על ההכנסה
36.80	36.21	35.34	36.80	36.21	35.34	שיעור המס הסטטוטורי (באחוזים)

ג. שומות מס

לבנק הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2005. כמו כן הוצאו לבנק שומות מס "שלא בהסכם" בגין השנים 2006-2008. הבנק חולק על שומות אלו והגיש השנה בגין - ראה גם באור 19 ג' (8) לעיל.

לחברות המאוחדות שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת המס 2006.

ד. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים (במאזן המאוחד):

(במיליוני ש"ח)

מסים נדחים לקבל				
שיעורי מס ממוצעים		יתרות		
31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
31.80	31.06	35	42	מהפרשה לחופשה ונלוות אחרות לשכר
35.44	33.35	29	2	מהתאמת נכסים לא כספיים אחרים
34.57	33.62	7	6	מהפרשה ספציפית לחובות מסופקים
-	22.96	-	12	מהפרשי עיתוי אחרים
33.50	29.39	71	62	סך הכל

עתודה למסים נדחים				
שיעורי מס ממוצעים		יתרות		
31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
30.66	29.00	6	2	מיעודה לפיצויי פרישה ומחלה, נטו
32.43	32.02	5	9	מניירות ערך
32.16	32.06	14	16	מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת
10.27	10.22	2	2	מהתאמת נכסים לא כספיים אחרים
27.47	27.65	27	29	סך הכל

באור 28 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ה. סכום ההתאמה של נכסים לא-כספיים שהפחתתם לא תותר בניכוי כהוצאה לצרכי מס בעתיד ושכגינה נקבע שאין ליצור עתודה למסים נדחים הינו 5 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2009 - ז'הה).

ו. ביום 23 ביולי 2009 - פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 - במסגרתו הוחלט על הפחתה הדרגתית בשיעורי מס החברות - משיעור של 25% בשנת 2010 - עד לשיעור של 18%, בלבד, בשנת 2016. לפיכך, צפוי המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים - לפחות משיעור של 35.3% בשנת 2010, עד לשיעור של 29.0% בשנת 2016.

באור 29 - רווח מפעולות בלתי רגילות, נטו, לאחר מסים

(במיליוני ש"ח)

מאחד			
2008	2009	2010	
-	-	6	רווח הון ממכירת פעילות ניהול קרנות נאמנות
-	-	48	רווח ממכירת מניות חברה מוחזקת
-	-	54	רווח לפני מסים
-	1	-	הפרשה למסים - שוטפים
-	-	20	הפרשה למסים - נדחים
-	1	20	סך הכל הפרשות למסים
-	(1)	34	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, נטו

באור 30 - רווח למניה (מאחד)

(באלפי ש"ח)

2,008	2,009	2,010	
			מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב
1.19	1.45	0.91	רווח נקי מפעולות רגילות
-	(0.01)	0.27	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
1.19	1.44	1.18	סך-הכל
			מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב
0.12	0.15	0.09	רווח נקי מפעולות רגילות
-	-	0.03	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
0.12	0.15	0.12	סך-הכל
			ממוצע משוקלל של מספר המניות
124,720	124,720	124,720	• מניות בנות 0.1 שקלים חדשים
1,600	1,600	1,600	• מניות בנות 0.01 שקלים חדשים

1. כללי

בבנק הוטמעה מערכת מידע ניהולית המספקת להנהלת הבנק מידע שוטף לגבי תוצאות פעולותיו של הבנק ב"מגזרי פעילות", כפי שהוגדרו ע"י הנהלת הבנק כמפורט להלן:

משקי בית - כולל שרותי בנקאות הניתנים ללקוחות פרטיים שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלפי ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח.

עסקים קטנים - כולל שרותי בנקאות הניתנים ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידיים) של הבנק שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על מיליון ש"ח.

בנקאות מסחרית - כולל שרותי בנקאות הניתנים ללקוחות עסקיים בינוניים (לקוחות שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 1 מיליון ש"ח, ואינם נכללים במגזר הבנקאות העסקית), לרבות גופים מוסדיים.

בנקאות עסקית - כולל שרותי בנקאות הניתנים ללקוחות הגדולים של הבנק (תאגידיים שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח) וחברות ציבוריות, בעיקר בתחום מתן האשראי.

בנקאות פרטית - כולל שרותי בנקאות הניתנים ללקוחות (פרטיים ותאגידיים) בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה.

ניהול פיננסי - כולל פעילות פיננסית שאינה עם לקוחות הבנק (כגון: התוצאות מניהול תיק ניירות הערך של הבנק ופעולות עם בנקים וגופים מוסדיים אחרים).

סווג התוצאות העסקיות של הבנק למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, נערך על פי המתודולוגיה הבאה:

רווח מפעילות מימון - לכל מגזר פעילות נזקף מרווח מ"פעילות מימון" המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:

- ההפרש שבין הכנסות הריבית ששייכו לאותו מגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת לפי "מחיר מעבר".

- ההפרש שבין עלות הריבית (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, כשהכנסות אלו מחושבות על פי "מחיר מעבר".

"מחיר המעבר" נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי, והוא מהווה בקירוב את העלות השולית של גיוס פקדונות בבנק.

על פי מתודולוגיה זו, בה מותאם מחיר מעבר ספציפי לכל מוצר אשראי או פקדון, בכל אחד ממגזרי ההצמדה - מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכוני שוק אלא בסיכון אשראי בלבד.

רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (ננ"ה), שאליו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו מוצגים במגזר: "ניהול פיננסי".

ההפרשה לחובות מסופקים - נזקפת למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשייך הלקוח שבגיניו נערכה ההפרשה.

הכנסות תפעוליות - עמלות והכנסות תפעוליות אחרות נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשייך הלקוח שבגיניו נזקפה ההכנסה.

הוצאות תפעוליות - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו למגזר הפעילות המתאים. הוצאות עקיפות או הוצאות ישירות שאינן ניתנות לשייך מדויק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.

תשואה להון - הקצאת ההון לצורך חישוב התשואה להון בכל אחד ממגזרי הפעילות התבססה על נכסי הסיכון הממוצעים בכל מגזר.

באור 31 - מידע כספי לפי מגזרי פעילות (המשך)

2. ההרכב (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010						
מס' הכל	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:						
688	49	(121)	173	189	232	166
-	(102)	160	(40)	(42)	(18)	42
688	(53)	39	133	147	214	208
סך הכל						
359	-	46	24	39	104	146
1,047	(53)	85	157	186	318	354
הכנסות תפעוליות ואחרות						
108	-	-	(6)	14	58	42
700	46	62	66	99	188	239
56	4	-	5	8	18	21
הפרשה לחובות מסופקים						
183	(103)	23	92	65	54	52
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים						
71	(36)	8	32	24	22	21
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות						
112	(67)	15	60	41	32	31
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים						
1	1	-	-	-	-	-
חלק הבנק בתוצאות הפעולות נטו של חברות כלולות						
113	(66)	15	60	41	32	31
34	-	8	1	2	8	15
147	(66)	23	61	43	40	46
רווח נקי לשנה (הפסד)						
8.2	-	-	8.2	12.4	16.4	18.2
תשואה להון (באחוזים)**						
22,220	7,398	105	5,085	3,148	2,905	3,579
יתרה ממוצעת של נכסים						
3	3	-	-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות						
20,473	1,795	8,208	2,684	729	1,729	5,328
יתרה ממוצעת של התחייבויות						
16,362	1,775	79	6,784	3,189	2,237	2,298
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						
470	-	187	240	10	6	27
יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות						
12,175	-	4,848	6,211	253	161	702
יתרה ממוצעת של ניירות ערך						
2,188	-	2,046	28	32	15	67
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול						
מרכיבי הרווח מפעילות מימון:						
		4	99	134	180	148
מרווח מפעילות מתן אשראי						
		34	7	5	16	47
מרווח מפעילות קבלת פקדונות						
		1	27	8	18	13
אחר						
סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
		39	133	147	214	208

באור 31 - מידע כספי לפי מגזרי פעילות (המשך)

2. ההרכב (המשך) (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009						
מסך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:						
702	163	(151)	212	142	197	139
-	(112)	188	(82)	(34)	(5)	45
702	51	37	130	108	192	184
סך הכל						
412	46	44	23	42	114	143
הכנסות תפעוליות ואחרות						
1,114	97	81	153	150	306	327
סך ההכנסות						
114	-	-	20	18	48	28
הפרשה לחובות מסופקים						
649	43	59	61	91	174	221
הוצאות תפעוליות ואחרות, למעט פחת						
50	3	-	5	7	16	19
פחת						
301	51	22	67	34	68	59
רווח מפעולות רגילות לפני מסים						
124	22	8	26	14	28	26
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות						
177	29	14	41	20	40	33
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים						
4	4	-	-	-	-	-
חלק הכנק בתוצאות הפעולות נטו של חברות כלולות						
181	33	14	41	20	40	33
רווח נקי מפעולות רגילות						
(1)	-	(1)	-	-	-	-
הפסד מפעולות בלתי רגילות, נטו						
180	33	13	41	20	40	33
רווח נקי לשנה						
11.1	-	-	6.0	7.6	16.9	10.8
תשואה להון (באחוזים)						
21,388	7,080	124	5,228	2,820	2,792	3,344
יתרה ממוצעת של נכסים						
2	2	-	-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות						
19,790	1,720	8,127	2,249	929	1,596	5,169
יתרה ממוצעת של התחייבויות						
15,019	1,033	124	6,332	2,477	2,193	2,860
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ("באזל 1")						
896	-	308	470	49	14	55
יתרה ממוצעת של נכסי קרנות נאמנות						
9,657	-	3,320	5,063	527	155	592
יתרה ממוצעת של ניירות ערך						
1,553	-	1,238	9	232	16	58
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול						
מרכיבי הרווח מפעילות מימון:						
		5	102	94	163	130
מרווח מפעילות מתן אשראי						
		31	6	4	11	36
מרווח מפעילות קבלת פקדונות						
		1	22	10	18	18
אחר						
		37	130	108	192	184
סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						

באור 31 - מידע כספי לפי מגזרי פעילות (המשך)

2. ההרכב (המשך) (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008						
משיקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:						
119	224	181	272	(271)	156	681
62	(27)	(74)	(160)	323	(124)	-
181	197	107	112	52	32	681
118	104	38	23	39	9	331
299	301	145	135	91	41	1,012
35	22	28	38	-	-	123
209	169	86	56	55	37	612
20	12	6	4	-	3	45
35	98	25	37	36	1	232
14	37	10	12	13	1	87
21	61	15	25	23	-	145
-	-	-	-	-	3	3
21	61	15	25	23	3	148
8.9	28.8	6.8	4.5	-	-	10.3
2,946	2,834	2,924	4,987	171	5,214	19,076
-	-	-	-	-	3	3
4,270	1,679	229	1,564	8,117	1,839	17,698
2,455	2,169	2,306	5,666	147	1,987	14,730
50	22	83	505	294	-	954
452	200	765	4,662	2,713	-	8,792
36	14	61	174	1,049	-	1,334
108	156	90	86	6		
58	26	7	6	44		
15	15	10	20	2		
181	197	107	112	52		

באור 32 - חקיקה והחלטות הנוגעים למערכת הבנקאית

א. כללי

בשנים האחרונות נחקקו מספר חוקים והועלו מספר יוזמות חקיקה, חלקן פרטיות וחלקן בעקבות החלטות שקיבלה ממשלת ישראל בשורת נושאים הנוגעים למערכת הבנקאית, כמפורט להלן.

ב. חוקים והחלטות הנוגעים למערכת הבנקאית

חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח - 2008

החוק התפרסם ביום 8 באפריל 2008. על פי החוק חויבה המדינה להקים "ועדת יישום" שתפרסם רשימת תאגידים המקיימים קשרים עסקיים מהותיים (כהגדרתם בחוק) עם איראן.

בנוסף, הטיל החוק מגבלות על מוסדות פיננסיים (לרבות תאגידים בנקאיים) בהקשר זה, כדלקמן:

- נאסר על מוסדות פיננסיים להשקיע (הן בדרך של החזקה בניירות ערך, והן בדרך של הלוואה - בתנאים שנקבעו בחוק) - בתאגידים שנכללו ברשימה שתפרסם "ועדת היישום".
- הוטלה חובה על מוסד פיננסי למכור תוך 90 יום את השקעותיו בתאגיד שנכלל ברשימה שתפרסם "ועדת היישום".

עד כה טרם פרסמה "ועדת היישום" את רשימת התאגידים המקיימים קשר מהותי עם איראן.

ג. פסיקה בנושא חוזה אחיד למתן משכנתא

ביום 5.5.2009 ניתן בבית הדין לחוזים אחידים בירושלים פסד דין בנוגע לתנאים מקפחים שנכללו בחוזה האחיד של אחד מהבנקים למשכנתאות (להלן: "הבנק למשכנתאות") פסק הדין הורה על תיקון סעיפים מסוימים בחוזה וביטול סעיפים אחרים, הנוגעים בין היתר, להגבלת זכות הלוואה לויתור על "דיוור חלופי" בתנאים מסוימים, להגבלת זכות הבנק לשעבד נכסי משכנתא כנגד כלל האשראי ללקוח, ועוד.

ביום 10 בינואר 2010, הגיש הבנק למשכנתאות ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין. עד כה טרם התקבלה החלטה על ידי בית המשפט בנוגע לערעור.

ביום 10 ביולי 2010 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת חוזה לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לתקן את נוסח חוזה "הלוואה לדיוור", ולהתאימו לנוסח חוזה "תנאים כלליים" הנהוג אצלם, וליידע את הלקוחות לגבי השינויים שבוצעו. בנוסף, נתבקשו התאגידים הבנקאיים לכחון את יתר החוזים בבנק, ולתקנם במידת הצורך, עד לחודש מאי 2011.

ד. הצעות חוק הנוגעות למערכת הבנקאית

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - ריבית על יתרות זכות), התשס"ו-2006

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת ביום 10.7.2006, ואושרה בקריאה טרומית ביום 31.1.2007. על פי הצעת החוק יחויבו התאגידים הבנקאיים לשלם ללקוחותיהם ריבית על יתרות זכות בחשבונות עובר ושכ. שיעור הריבית ייקבע על ידי נגיד בנק ישראל - באישור שר האוצר.

בשלב זה לא ברור אם הצעת חוק זו תתגבש לחוק מחייב, ומה יהיה שיעור הריבית אותו יחוייבו הבנקים לשלם בגין יתרות זכות אלו. לפיכך - לא ניתן להעריך, בשלב זה, את היקף הפגיעה - אם בכלל, על הרווח מפעילות מימון של הבנק בעתיד.

ד. הצעות חוק הנוגעות למערכת הבנקאית (המשך)

הצעות חוק בנושא ייעוץ השקעות

א. תזכיר חוק אכיפה משלימה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשס"ט-2009. ביום 6 בדצמבר 2009 אושר על ידי ועדת שרים לענייני חקיקה תזכיר חוק אכיפה משלימה, במסגרתו מוצעים תיקונים שונים לחוק הייעוץ, חוק השקעות משותפות בנאמנות וחוק ניירות ערך, לרבות:

- שינוי מדרג הענישה.
- מתן סמכות לרשות לניירות ערך לקבוע רשימת "התנהגויות פסולות" ורשימת מקרים המעידים על "חוסר זהירות" או רמת מיומנות בלתי מספקת של בעל רשיון.
- ייחוס אשמה למנהל הכללי (לרבות הטלת עיצום כספי על המנהל הכללי, שאינה ברת שיפוי על ידי התאגיד) - בגין ביצוע הפרה על ידי התאגיד או עובד בתאגיד.

ב. הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, שיווק השקעות, ובניהול תיקי השקעות (תיקון מס' 11), התש"ע-2009.

הצעת החוק הועברה לדיון בועדת הכספים בחודש ינואר 2010. במסגרת התיקון מוצע לאפשר מתן שרותי ייעוץ השקעות ל"לקוחות כשירים" (המהווים לקוחות מוסדיים ויחידים העונים על קריטריונים מסוימים המפורטים בהצעת החוק) - גם על ידי יועצים שאין ברשותם "רשיון ייעוץ".

עד כה טרם אושרו הצעות החוק הנ"ל.

ה. יוזמות חקיקה אחרת

קיימות מספר יוזמות חקיקה, בשלבי חקיקה שונים, שלחלקן עלולה להיות השפעה שלילית על פעילות הבנק ועל תוצאות פעולותיו בעתיד. אין באפשרות הבנק להעריך את היקף ההשפעה האמורה.

באור 33 - תמצית דוחות כספיים בערכים היסטוריים - לצרכי מס (הבנק בלבד)

א. מאזן

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		נכסים
3,244	2,165	מזומנים ופקדונות בבנקים
4,087	4,673	ניירות ערך
13,848	15,082	אשראי לציבור
82	42	השקעות בחברות מוחזקות
396	435	כנינים וציוד
137	106	נכסים אחרים
21,794	22,503	סה"כ נכסים
		התחייבויות והון
18,191	18,745	פקדונות הציבור
541	279	פקדונות מבנקים
87	136	פקדונות הממשלה
612	674	כתבי התחייבות נדחים
730	874	התחייבויות אחרות
20,161	20,708	סה"כ התחייבויות
1,633	1,795	הון עצמי
21,794	22,503	סה"כ התחייבויות והון עצמי

באור 33 - תמצית דוחות כספיים בערכים היסטוריים - לצרכי מס (המשך)

ב. דוח רווח והפסד

2010	2009	2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
686	696	679	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
108	114	123	הפרשה לחובות מסופקים
578	582	556	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות			
346	331	313	עמלות
-	44	9	רווחים מהשקעות במניות, נטו
3	27	1	הכנסות אחרות
349	402	323	סה"כ הכנסות תפעוליות ואחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות			
454	398	374	משכורות והוצאות נלוות
128	119	104	אחזקה ופחת בניינים וציוד
163	172	169	הוצאות אחרות
745	689	647	סה"כ הוצאות תפעוליות ואחרות
182	295	232	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
70	121	85	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
112	174	147	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
3	8	3	חלקו של הבנק בתוצאות הפעולות, נטו, של חברות מוחזקות
רווח נקי מפעולות רגילות			
115	182	150	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
34	(1)	-	
149	181	150	רווח נקי לשנה

באור 33 - תמצית דוחות כספיים בערכים היסטוריים - לצרכי מס (הבנק בלבד) (המשך)

ג. דוחות של השניים בהון העצמי (במיליוני ש"ח)

הון מניות	פרמיה	קרן כללית**	רווח כולל אחר מצטבר***	עודפים	סה"כ הון עצמי	
*	70	95	14	1,117	1,296	יתרה ליום 1 בינואר 2008
-	-	-	(51)	-	(51)	התאמות נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
-	-	-	19	-	19	השפעת המס המתייחס
-	-	-	-	150	150	רווח נקי לשנה
-	70	95	(18)	1,267	1,414	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
-	-	-	56	-	56	התאמות נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
-	-	-	(18)	-	(18)	השפעת המס המתייחס
-	-	-	-	181	181	רווח נקי לשנה
-	70	95	20	1,448	1,633	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009
-	-	-	20	-	20	התאמות נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
-	-	-	(7)	-	(7)	השפעת המס המתייחס
-	-	-	-	149	149	רווח נקי לשנה
*	70	95	33	1,597	1,795	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010

* נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

** הקרן נוצרה מרווחים שוטפים ומיעדת לחלוקת דיבידנד בתנאים מסוימים ולכסוי הפסדים בלתי צפויים.

*** הסעיף מהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".